

OP Gruppens
verksamhetsberättelse
och bokslut 2019

Innehåll

Verksamhetsberättelse	5
Omvärlden	8
Resultat och omslutning.....	9
Viktiga händelser under räkenskapsperioden	12
OP Gruppens strategiska mål och prioriteringar	12
Hur gruppen främjar ägarkundernas och omvärldens framgång.....	13
Icke-finansiell rapport	15
Kapitaltäckning.....	17
Centrala principer för riskhantering.....	19
Riskposition.....	19
Segmentens resultat.....	23
Hushållsbank.....	23
Företagsbank.....	25
Försäkring	27
Övrig rörelse.....	30
Tjänsteutveckling.....	31
Personal	31
Information om direktionsledamöternas anställning.....	32
Förändringar i OP Gruppens struktur	33
OP Andelslags förvaltning.....	33
OP Gruppens juridiska struktur	34
Händelser efter räkenskapsperioden	36
Utsikter för 2020	36
Centrala resultat- och balansposter samt ekonomiska nyckeltal.....	37
Formler för nyckeltalen.....	39
Primära finansiella rapporter	
Resultaträkning.....	42
Rapport över totalresultat.....	43
Balansräkning.....	44
Rapport över förändringar i eget kapital.....	45
Kassaflöde analys	46
Segmentrapportering	48
Noter	
Innehållsförteckning över noterna	51
1. Principer för upprättandet av OP Gruppens IFRS-bokslut	54
2. OP Gruppens principer för riskhantering	81
3. Ändringar i principerna för upprättandet och uppställningen av bokslutet	115
Noter till resultaträkningen	
4. Räntenetto	118
5. Försäkringsnetto	119
6. Provisionsintäkter, netto	120
7. Nettointäkter från placeringsverksamhet	122
8. Övriga rörelseintäkter	124
9. Personalkostnader	125
10. Avskrivningar och nedskrivningar	125
11. Övriga rörelsekostnader	126
12. Nedskrivningar av fordringar	127
13. OP-bonus till ägarkunder	127
14. Tillfälligt undantag (overlay approach)	128
15. Inkomstskatt	128

Noter angående tillgångar

16. Kontanta medel	129
17. Fordringar på kreditinstitut	129
18. Derivatinstrument	130
19. Fordringar på kunder	131
20. Investeringsstillgångar	131
21. Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal	133
22. Investeringar som behandlas enligt kapitalandelsmetoden	133
23. Immateriella tillgångar	134
24. Materiella tillgångar	138
25. Leasingavtal	139
26. Övriga tillgångar	141
27. Skattefordringar och -skulder	142

Noter angående skulder och eget kapital

28. Skulder till kreditinstitut	144
29. Derivatinstrument	144
30. Skulder till kunder	145
31. Försäkringsskulder	146
32. Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	151
33. Skuldebrev emitterade till allmänheten	152
34. Avsättningar och övriga skulder	154
35. Efterställda skulder	160
36. Eget kapital	161

Övriga noter till balansräkningen

37. Ställda säkerheter	164
38. Erhållna finansiella säkerheter	164
39. Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	165
40. Klassificering av poster återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod	167

Noter angående ansvarsförbindelser och derivat

41. Åtaganden utanför balansräkningen	171
42. Eventualförpliktelser och eventualtillgångar	171
43. Derivatinstrument	172
44. Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om netting	178

Övriga noter

45. Innehav i dotterföretag, strukturerade företag och gemensamma verksamheter	179
46. Ländervisa uppgifter	187
47. Närståendetransaktioner	188
48. Rörliga ersättningar	190
49. Förlustreserv för fordringar och skuldebrev	193
50. Händelser efter bokslutsdagen	206

Noter till riskhanteringen

OP Gruppens riskposition	207
51. OP Gruppens risktoleranser	207
52. Länderfördelning för OP Gruppens exponeringar	209

Hushållsbank och Företagsbank riskposition

53. Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar	211
54. Utvecklingen hos kreditförluster och nedskrivningar	213
55. Strukturen för upplåningen i OP Gruppen	213
56. Löptidsinformation om finansiella tillgångar och skulder enligt återstående löptid	214
57. Löptider för finansiella tillgångar och skulder enligt förfall eller omprissättning	216
58. Ränte- och marknadsriskens känslighetsanalyskänns	217
59. Likviditetsreserven	218

Försäkringsrörelsens riskposition

60. Skadeförsäkringsrörelsens riskhanteringsförmåga	219
61. Skadeförsäkringsrörelsens riskkänslighet	219
62. Premieinkomstens och försäkringsbeloppens klassfördelning i skadeförsäkringen	220
63. Storskadeutvecklingen	221
64. Försäkringsrörelsens lönsamhet	222
65. Information som beskriver försäkringsskulden karaktär i skadeförsäkringen	222
66. Uppskattad löptidsfördelning för försäkringsskulden i skadeförsäkringen	223
67. Riskpositionen i skadeförsäkringens placeringsverksamhet	223
68. Känslighetsanalys av skadeförsäkringens placeringsrisker	224
69. Skadeförsäkringens ränteplaceringars riskposition	224
70. Skadeförsäkringens placeringars valutarisk	226
71. Skadeförsäkringens placeringars motpartsrisk	226
72. Information som beskriver livförsäkringsrörelsens karaktär samt känslighetsanalys av försäkringsskulden	226
73. Förväntade löptider för livförsäkringens försäkrings- och placeringsavtal	230
74. Lönsamhet hos livförsäkringens affärsverksamhet	232
75. Fördelningen av livförsäkringens placeringar	232
76. Fördelning av placeringar i SBR 1	233
77. Fördelning av placeringar i SBR 2	234
78. Känslighetsanalys av livförsäkringens placeringsrisker	234
79. Känslighetsanalys av SBR 1-placeringsriskerna	235
80. Känslighetsanalys av SBR 2-placeringsriskerna	235
81. Livförsäkringens ränteplaceringars riskposition	236
82. SBR 1-ränteplaceringars riskposition	237
83. SBR 2-ränteplaceringars riskposition	238
84. Livförsäkringens placeringars valutarisk	238
85. SBR 1-placeringars valutarisk	239
86. SBR 2-placeringars valutarisk	239
87. Livförsäkringens placeringars motpartsrisk	239
88. SBR 1-placeringars motpartsrisk	239
89. SBR 2-placeringars motpartsrisk	240
90. SBR 1-placeringars kreditrisk	240
91. SBR 2-placeringars kreditrisk	241

Kapitaltäckning

92. Kapitalbas	243
93. Totalt riskvägt exponeringsbelopp	243
94. Nyckeltal för kapitaltäckningen	245
95. OP Gruppens kapitaltäckning	245

Bokslutsutlåtande	247
Förvaltningsrådets utlåtande	248
Revisionsanteckning	249
Revisionsberättelse	250

OP Gruppens verksamhetsberättelse 1.1–31.12.2019:

Resultatet före skatt 838 miljoner euro – intäkterna ökade med 10 procent och de jämförbara kostnaderna minskade

Resultat före skatt 1–12/2019	Räntenetto 1–12/2019	Försäkringsnetto 1–12/2019	Provisionsnetto 1–12/2019	CET1- kapitaltäckning 31.12.2019
838 mn €	+5 %	-26 %	+6 %	19,5 %

- Resultatet före skatt var 838 miljoner euro (959).
- Räntenettet växte med 5 % till 1 241 miljoner euro och provisionsnettot med 6 % till 936 miljoner euro. Försäkringsnettot minskade med 26 % till 421 miljoner euro.
- Intäkterna från placeringsverksamheten på 425 miljoner euro ökade med 214 miljoner euro från jämförelseperioden.
- Totalt ökade intäkterna med 10 % (med beaktande av det tillfälliga undantaget 6 %).
- Kostnaderna ökade med 13 till 1 903 miljoner euro. Överföringen av merparten av skötseln av det lagstaddade arbetspensionskyddet och försäkringsbeståndet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen i slutet av 2018 minskade kostnaderna i jämförelseperiodens resultaträkning med 286 miljoner euro. Med beaktande av detta minskade de jämförbara kostnaderna med 3 % till 1 903 miljoner euro.
- Nedskrivningarna av fordringar uppgick till 87 miljoner euro (46).
- OP Gruppens utlåning ökade med 5 % till 91 miljarder euro och inlåningen med 4 % till 64 miljarder euro.
- CET1-kapitaltäckningen var stark, 19,5 % (20,5). Den nya definitionen på fallissemang, som enligt plan ska tas i bruk i mars 2020, beräknas försvaga CET1-kapitaltäckningen med 1,3 procentenheter.
- Segmentet **Hushållsbanks** resultat före skatt minskade med 44 % till 235 miljoner euro. Utan effekten av överföringen av arbetspensionsansvaret ökade resultatet före skatt med 6 %. Räntenettet ökade med 4 % och provisionsnettot med 5 %. Nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade med 26 miljoner euro. Utlåningen ökade med 5 % och inlåningen med 7 %.
- Segmentet **Företagsbanks** resultat före skatt minskade med 24 % till 311 miljoner euro. Utan effekten av överföringen av arbetspensionsansvaret minskade resultatet före skatt med 17 %. Räntenettet ökade med 10 %, men provisionsnettot minskade med 3 % och nettointäkterna från placeringsverksamheten med 28 %. Nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade till följd av förändringar i derivatens kredit- och motpartsrisk, som beror på marknadsförändringar, samt till följd av ändringar i värderingsmodellerna för derivat under början av året. Utlåningen ökade med 6 %.
- Segmentet **Försäkrings** resultat före skatt ökade med 43 % till 373 miljoner euro. Försäkringsnettot minskade med 26 % till 431 miljoner euro. Sänkningen av diskonteringsräntan för försäkringsskulden försvagade försäkringsnettot med 136 miljoner euro. Intäkterna från placeringsverksamheten ökade med 239 miljoner euro till 331 miljoner euro. Den operativa totalkostnadsprocenten var 92,7 (92,0).
- **Övrig rörelse** redovisade ett resultat före skatt på -37 miljoner euro (-64).
- Under räkenskapsperioden investerade OP Gruppen 313 miljoner euro (384) på att utveckla sin verksamhet och förbättra kundupplevelsen.
- OP-bonus uppgick till 254 miljoner euro.
- Under räkenskapsperioden uppnåddes det strategiska målet på 2 miljoner ägarkunder hos andelsbankerna. Antalet gemensamma kunder inom OP Gruppens bank- och försäkringsrörelse var 1,2 miljoner.
- OP Gruppens centralinstitut OP Andelslag sålde 31.1.2020 fastigheten i Vallgård till ett sydkoreanskt-finländskt konsortium. Försäljningen av fastigheten förbättrar OP Gruppens CET1-kapitaltäckning med cirka 0,2 procentenheter.
- Resultatet före skatt 2020 uppskattas bli ungefär detsamma som 2019. Närmare information om utsikterna finns under "Utsikter för 2020".

OP Gruppens nyckeltal

	1-12/2019	1-12/2018	Förändring, %
Resultat före skatt, mn €	838	959*	-12,6
Hushållsbank	235	421	-44,2
Företagsbank	311	408	-23,8
Försäkring	373	260	43,1
Övrig rörelse	-37	-64	-
Ny OP-bonus som ägarkunderna samlat	-254	-230	10,7
Avkastning på ekonomiskt kapitalkrav, %***	17,2	20,8	-3,6**
Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	5,5	6,5	-1,0**
Räntabilitet på eget kapital utan OP-bonus, %	7,1	8,1	-1,0**
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	0,47	0,54	-0,1**
Räntabilitet på totalt kapital utan OP-bonus, %	0,60	0,67	-0,1**
	31.12.2019	31.12.2018	Förändring, %
CET1-kapitaltäckning, %	19,5	20,5	-1,0**
Kapitalbasen i förhållande till minimibeloppet av kapitalbasen (konglomeratlagen), %****	138	147	-9**
Utlåning, md €	91,5	87,0	5,1
Inlåning, md €	64,0	61,3	4,4
Nödlidande fordringar av kredit- och garantistocken, %*****	1,1	1,0	0,1**
Ägarkunder (1 000)	2 003	1 911	4,8

*OP Gruppen övergick under räkenskapsperioden till ett periodiseringsbaserat sätt att intäktföra kundmarginalen enligt derivatvillkoren för räntetaks- och räntekorridorcrediten. Effekten av ändringen justerades retroaktivt bland OP Gruppens ackumulerade vinstmedel i eget kapital. Dessutom justerades resultaträkningen och balansräkningen för 2018 så att de motsvarar den nya principen för intäktföring. Ändringen påverkade inte segmentrapporteringen. Kapitaltäckningsanalysen har inte justerats retroaktivt.

**Förändring i relationstalet

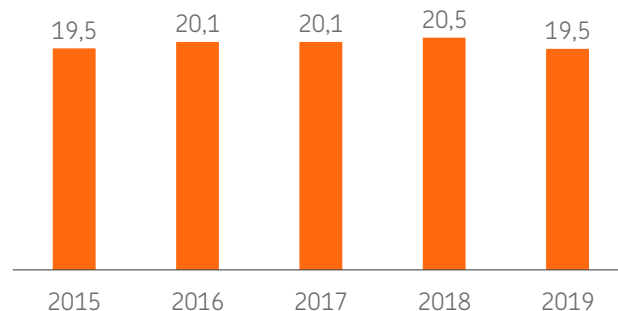
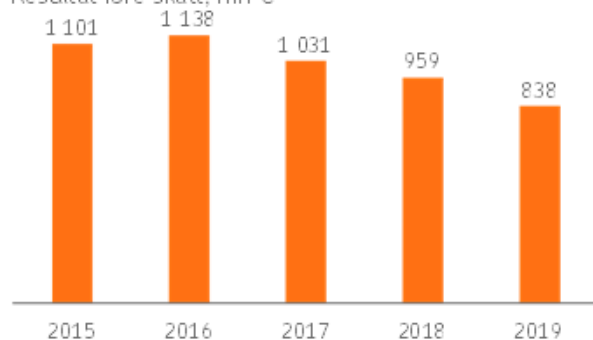
***12 mån. glidande

****Relationstalet enligt konglomeratlagen har beräknats för försäkringsbolag med de övergångsbestämmelser som ingår i solvensbestämmelserna för försäkringsbolag.

*****Med nödlidande fordringar avses över 90 dagar förfallna fordringar, övriga fordringar med risker samt exponeringar med anstånd som beviljats på grund av kundens ekonomiska svårigheter och som anknyter till sådana fordringar.

Kärnprimärkapitaltäckning (CET1), %

Resultat före skatt, mn €

Chefdirektör Timo Ritakallios kommentarer

Utvecklingen i vår kundrörelse var fortsatt gynnsam 2019. Intäkterna ökade med 10 procent från året innan, och våra marknadsandelar utvecklades positivt såväl för bolånen och företagskrediterna som för skadeförsäkringsrörelsen. Vår utlåning ökade med 5 procent till 91 miljarder euro och inlåningen med 4 procent till 64 miljarder euro. Intäkterna från placeringsverksamheten var utmärkta tack vare den gynnsamma marknadsutvecklingen.

Vi har också lyckats vända kostnadstrenden nedåt. De jämförbara kostnaderna minskade med 3 procent från året innan. Nedskrivningarna av fordringar ökade klart 2019, men de var fortfarande små.

Resultatet före skatt för 2019 var 838 miljoner euro, dvs. 121 miljoner euro mindre än 2018. Resultatet för 2018 ökade på grund av överföringen av det lagstadgade arbetspensionsansvaret till Ilmarinen. Det jämförbara resultatet för 2019, där effekten av överföringen av pensionsansvaret har eliminerats, ökade med 165 miljoner euro.

Vår kapitaltäckning var fortfarande stark, 19,5 procent.

Antalet ägarkunder i OP Gruppen översteg i slutet av året gränsen på två miljoner. I fjol fick vi 92 000 nya ägarkunder. I fortsättningen är vårt mål att säkerställa att våra ägarkunder får de bästa bank- och försäkringsförmånerna hos oss.

Vi har målmedvetet arbetat för att förbättra kundupplevelsen och till exempel lyckats förkorta svarstiden i våra telefontjänster och öka kundnöjdheten. Över en miljon av våra kunder har börjat använda det trygga identifieringssättet Mobilnyckeln. I januari 2020 blev det möjligt att använda Mobilnyckeln också i op.fi.

Vi har övergått till ett mera självstyrande förfarings sätt i OP Gruppen. Målet för ändringen är att erbjuda en bättre kundupplevelse och arbetstagarupplevelse samt att få kostnadsinbesparingar. Det nya förfarings sättet har krävt ändringar i befattningsbeskrivningarna i alla våra affärsrörelser. Under slutet av året fördes samarbetsförhandlingar i våra kompetenscenter och i servicecentret. Förhandlingarna gällde cirka 1 900 anställda i de funktioner som var föremål för förhandlingarna. Cirka 460 arbetsuppgifter upphörde och cirka 190 nya uppgifter uppstod. Förhandlingarna med personalens representanter fördes i gott samarbete.

Utmaningen 2020 är att hålla kostnaderna i styr. Bankernas resultat utsätts för tryck på grund av de låga räntorna och den allt strängare bankregleringen. Vi förväntar oss att vårt resultat i år kommer att vara ungefär likadant som 2019.

Den politiska osäkerheten belastade världsekonomin 2019. Världshandeln blev lidande av upptrappningen i handelskriget. På finansmarknaden varierade stämningarna kraftigt, men sist och slutligen var året gynnsamt för placerarna. Centralbankernas åtgärder stödde finansmarknaden och stabiliserade förtroendet för ekonomin.

Ekonomin i Finland backades upp av den positiva utvecklingen i servicebranscherna och dämpades bara en aning. Den ekonomiska bilden förblev relativt positiv, trots att förtroendet för ekonomin försvagades under året.

De ekonomiska riskerna har lättat sedan de dystraste stämningarna under hösten i fjol, men utsikterna är dämpade. Vi har en långsam tillväxt att vänta. Den ekonomiska politiken får ingen hjälp av det gynnsamma konjunkturläget. Många långvariga utmaningar är olösta, och nya uppkommer bland annat i och med klimatförändringen. Omvärlden är krävande både för den ekonomiska politiken och för företaget.

Omvärlden

Tillväxten i den globala ekonomin avtog efter hand under 2019 och var i snitt den långsammaste sedan årtiondets början. Särskilt svag var utvecklingen i världshandeln delvis på grund av handelskriget. I och med den dämpade ekonomiska utvecklingen var inflationen fortfarande långsam.

I september sänkte Europeiska centralbanken inlåningsräntan från -0,4 procent till -0,5 procent. Dessutom återupptog ECB i början av november sina värdepappersköp på marknaden för 20 miljarder euro per månad.

De korta marknadsräntorna sjönk något under 2019. De längre räntorna sjönk tydligare, men under slutet av året återhämtade sig räntorna från sensommarens pessimistiska stämningar. På aktiemarknaden steg kurserna under slutet av året, då de största riskerna hade dämpats. Aktiemarknaden stärktes klart under året.

Enligt preliminära uppgifter bromsades den ekonomiska tillväxten i Finland upp en aning från året innan. Den ekonomiska tillväxten bars upp av konsumtionen och exporten av tjänster. Varuexporten blev lidande av trögheten på exportmarknaden. Tillväxten i byggverksamheten avtog och i sin helhet utvecklades investeringarna svagt. Bostadsmarknaden piggade till mot slutet av året. Efterfrågan riktade sig till mindre höghusbostäder, och i snitt steg priserna endast något.

Den ekonomiska utvecklingen förblir dämpad inom Finlands viktigaste exportområden. Europeiska centralbanken har bestämt att styrräntorna hålls oförändrade eller lägre tills inflationsutsikterna motsvarar målet. Den ekonomiska tillväxten i Finland förblir långsam, då utvecklingen i exporten dämpas och byggandet minskar. Hushållens efterfrågan stöds ändå av den gynnsamma utvecklingen i reallönerna och den fortsatt relativt starka arbetsmarknaden. Också på bostadsmarknaden förblir utsikterna stabilt positiva.

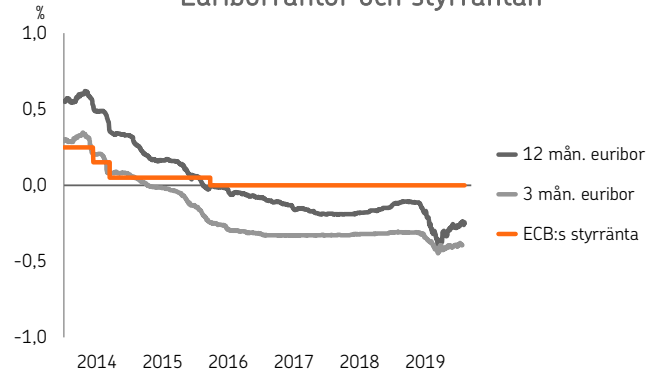
Tillväxttakten för utlåningen till hushåll ökade under årets sista kvartal till 3,0 procent. Den positiva utvecklingen berodde på den ökade efterfrågan på bolån. Ökningen i konsumentkrediterna som statistikförs av Finlands Bank avtog till 4,3 procent. Ökningen i konsumentkrediter härrör enbart från krediter utan säkerhet. Krediterna till företag och bostadssammanslutningar ökade med 7,3 procent. Bankbarometern förutser en försiktig ökning i hushållskrediterna, medan tillväxtutsikterna för företagskrediterna uppskattas vara sämre.

Inlåningen ökade med 4,3 procent från jämförelseperioden i fjol. Årstillväxten för inlåningen från hushåll avtog till 6,6 procent. Inlåningen från företag ökade med 5,0 procent jämfört med ett år tidigare, medan inlåningen från offentlig sektor minskade.

Värdet av de placeringsfonder som registrerats i Finland ökade vid slutet av 2019 till 124,7 miljarder euro. Den gynnsamma utvecklingen i placeringsmiljön ökade både aktiefondernas och räntefondernas värde.

Försäkringsbranschens premieinkomst ökade 2019 med över tre procent. Den positiva utvecklingen skuggas av de osäkra ekonomiska utsikterna, de svaga intäkterna från ränteplaceringar samt de ökade försäkringsersättningarna.

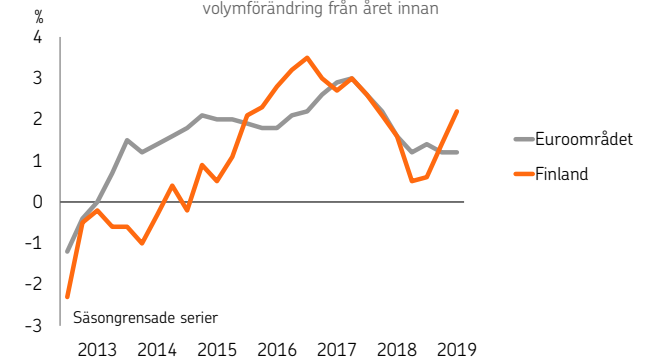
Euriborräntor och styrräntan

Källa: Finlands Bank

BNP

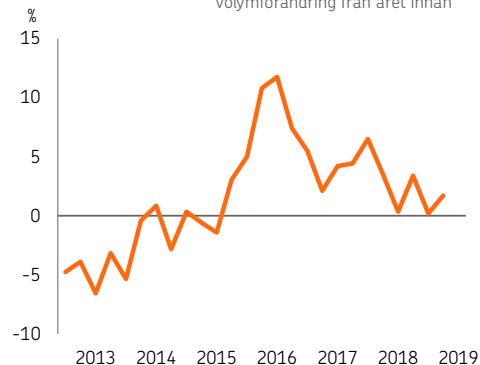
volymförändring från året innan

Källor: Eurostat, Statistiskcentralen

Investeringar i Finland

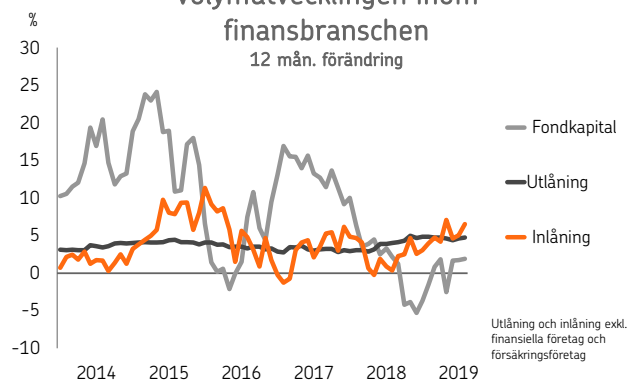
volymförändring från året innan

Källa: Statistiskcentralen

Volymutvecklingen inom finansbranschen

12 mån. förändring

Källor: Finlands Bank, Suomen Sijoitustutkimus Oy

Resultat och omslutning

Resultatanalys, mn €	1-12/2019	1-12/2018	Förändring, %
Resultat före skatt	838	959	-12,6
Hushållsbank	235	421	-44,2
Företagsbank	311	408	-23,8
Försäkring	373	260	43,1
Övrig rörelse	-37	-64	-
Intäkter			
Räntenetto	1 241	1 186	4,6
Försäkringsnetto	421	566	-25,7
Provisionsnetto	936	887	5,5
Nettointäkter från placeringsverksamhet	530	185	186,9
Övriga rörelseintäkter	53	61	-12,7
Intäkter totalt	3 181	2 885	10,3
Kostnader			
Personalkostnader (exkl. överföring av arbetspensionsansvar)	781	803	-2,6
Överföring av lagstadgat arbetspensionsansvar	-	-286	-
Avskrivningar och nedskrivningar	278	325	-14,6
Övriga rörelsekostnader	844	839	0,5
Kostnader totalt	1 903	1 681	13,2
Nedskrivningar av fordringar	-87	-46	-
Tillfälligt undantag (overlay approach)	-105	26	-496,4
Ny OP-bonus som ägarkunderna samlat	-254	-230	-

OP Gruppen övergick under räkenskapsperioden till ett periodiseringsbaserat sätt att intäktsföra kundmarginalen enligt derivatvillkoren för räntetaks- och räntekorridorskrediterna. Effekten av ändringen justerades retroaktivt bland OP Gruppens ackumulerade vinstmedel i eget kapital. Dessutom justerades resultaträkningen och balansräkningen för 2018 så att de motsvarar den nya principen för intäktsföring. Segmentens jämförelsetal för 2018 har ändrats så att de motsvarar den nya segmentindelningen. Dessutom har jämförelseuppgifter ändrats till följd av en ändring i redovisningen av ränteutgifter från och räntekostnader för handel. Ändringarna beskrivs närmare i noterna till bokslutet.

Nyckeltal, mn €	31.12.2019	31.12.2018	Förändring, %
Utlåning	91 456	87 016	5,1
Bolån	39 572	38 558	2,6
Krediter till företag	22 509	21 136	6,5
Bostadssammanslutningar och övriga krediter	29 375	27 323	7,5
Inlåning	63 998	61 327	4,4
Förvaltade medel (brutto)	81 187	71 850	13,0
Placeringsfonder	25 610	22 653	13,1
Institutionella kunder	22 543	21 505	4,8
Private Banking	22 181	17 887	24,0
Fondanknutna försäkringsbesparingar	10 852	9 805	10,7
Balansomslutning	147 023	140 294	4,8
Investeringsstillgångar	23 509	23 050	2,0
Försäkringsrörelsens skulder	20 338	19 288	5,4
Skuldebrev emitterade till allmänheten	34 369	30 458	12,8
Eget kapital	12 570	11 742	7,1

Januari–december

OP Gruppens resultat före skatt var 838 miljoner euro (959). Resultatet minskade med 121 miljoner euro från jämförelseperioden. Räntenettet, provisionsnettot och nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade. Resultatet minskade till följd av att försäkringsnettot minskat och nedskrivningarna av fordringar ökat. Överföringen av merparten av skötseln av det lagstadgade arbetspensionsskyddet och försäkringsbeståndet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen i slutet av 2018 minskade kostnaderna i jämförelseperiodens resultaträkning med 286 miljoner euro. Utan effekten av överföringen av arbetspensionsansvaret minskade kostnaderna med 3,3 procent från jämförelseperioden.

Räntenettet ökade med 4,6 procent till 1 241 miljoner euro. Räntenettet i segmentet Hushållsbank ökade med 36 miljoner euro och i segmentet Företagsbank med 33 miljoner euro. OP Gruppens utlåning ökade med 5,1 procent till 91,5 miljarder euro och inlåningen med 4,4 procent till 64,0 miljarder euro.

Försäkringsnettot var 421 miljoner euro (566). Premieintäkterna från skadeförsäkringen i segmentet Försäkring ökade med 0,9 procent till 1 479 miljoner euro. Premieintäkterna från skadeförsäkringen, utan affärsrörelsen i Baltikum som såldes 2018, ökade med 4,0 procent. Försäkringsersättningarna ökade med 17,4 procent till 1 077 miljoner euro. Sänkningen av diskonteringsräntan för försäkringsskulden ökade försäkringsersättningarna med 136 miljoner euro (0). Den operativa totalkostnadsprocenten var 92,7 (92,0).

Provisionsnettot var 936 miljoner euro, dvs. 49 miljoner euro större än ett år tidigare. Provisionsnettot från betalningarna ökade med 17 miljoner euro, från kreditgivningen med 6 miljoner euro samt från hälso- och välbefinnandetjänsterna med 23 miljoner euro.

Nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade med 345 miljoner euro till 530 miljoner euro. Nettointäkterna från finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet var 726 miljoner euro (115). Försäkringsskuldens ränterisk har i skadeförsäkringen skyddats med räntederivat, varvid en post på 136 miljoner euro (0), som motsvarar sänkningen av diskonteringsräntan, syns som en positiv värdeförändring i nettointäkterna från placeringsverksamheten. På en del av försäkringsbolagens egetkapitalinstrument tillämpas ett tillfälligt undantag (overlay approach). Förändringarna i verkligt värde på de placeringar som omfattas av det tillfälliga undantaget bokförs i fonden för verkligt värde bland eget kapital. Totalt ökade intäkterna från placeringsverksamheten på 425 miljoner euro med 101,5 procent från jämförelseperioden. Realisationsvinster bokfördes för 197 miljoner euro (36). OP Gruppens försäkringsbolags totala intäkter från placeringar till verkligt värde var 8,9 procent (0,7). Nettoförändringen för de kortfristiga räntekompletteringarna i livförsäkringen sänkte resultatet med 2 miljoner euro. Under jämförelseperioden förbättrade nettoförändringen för de kortfristiga räntekompletteringarna resultatet med 43 miljoner euro. Värdeförändringarna i derivatens kredit- och motpartsrisk (CVA), som beror på marknadsförändringar, minskade resultatet med 21 miljoner euro från jämförelseperioden.

De övriga rörelseintäkterna minskade från jämförelseperioden med 8 miljoner euro till 53 miljoner euro. De övriga rörelseintäkterna ökade genom att företagshälsovårdsrörelsen

under det andra kvartalet såldes till Mehiläinen. Under jämförelseperioden såldes hela aktiestocken i det baltiska dotterföretaget Seesam Insurance AS till Vienna Insurance Group (VIG). För försäljningen bokfördes under jämförelseperioden en realisationsvinst av engångsnatur på totalt 16 miljoner euro.

Kostnaderna ökade med 13,2 procent till 1 903 miljoner euro. Utan inverkan av överföringen av arbetspensionsansvaret minskade kostnaderna med 3,3 procent till 1 903 miljoner euro, personalkostnaderna med 2,6 procent till 781 miljoner euro och pensionskostnaderna med 26,2 procent till 114 miljoner euro. Bokföringsbehandlingen för de pensioner som överförts till Ilmarinen ändrades vid början av 2019 från förmånsbestämda till avgiftsbestämda pensionsplaner.

Utvecklingen inverkar på kostnaderna med 183 miljoner euro (203). Avskrivningarna och nedskrivningarna av materiella och immateriella tillgångar minskade med 14,6 procent till 278 miljoner euro. Avskrivningarna enligt plan ökade med 11,7 procent till 244 miljoner euro. Ökningen i avskrivningarna beror på de ökade satsningarna på utveckling under de senaste åren samt på att standarden IFRS 16 Leasingavtal började tillämpas 1.1.2019. Nedskrivningarna minskade med 73 miljoner euro från jämförelseperioden.

De övriga rörelsekostnaderna ökade med 0,5 procent till 844 miljoner euro. ICT-produktionskostnaderna ökade med 24 miljoner euro. Leasingkostnaderna minskade med 16 miljoner euro på grund av att standarden IFRS 16 tillämpats 2019.

Resultatförsvagande nedskrivningar på olika resultatposter för krediter och fordringar samt placeringar bokfördes för totalt 111 miljoner euro (70), varav 87 miljoner euro (46) bokfördes för krediter och övriga fordringar. Nedskrivningarna av fordringar ökade till följd av förändringar i kreditriskparametrarna, bortskrivningar samt av att utlåningen ökade och krediter överfördes mellan olika nedskrivningssteg. De nödlidande fordringarna av krediter och övriga fordringar var små, dvs. 1,1 procent (1,0) av kredit- och garantistocken.

OP Gruppens inkomstskatt för räkenskapsperioden var 168 miljoner euro (212). Den effektiva skattesatsen var 20,1 procent (22,1).

Fastigheten i Vallgård klassificerades under det tredje kvartalet som en anläggningstillgång som innehas för försäljning. Enligt balansräkningen uppgick fastighetens tillgångar vid slutet av räkenskapsperioden till totalt 314 miljoner euro och skulderna till 6 miljoner euro. Fastigheten omfattar ett kvarter i Vallgård i Helsingfors.

OP Gruppens eget kapital uppgick till 12,6 miljarder euro (11,7). I eget kapital ingick Avkastningsandelar för 3,0 miljarder euro (3,0), av dem bestod 0,2 miljarder euro (0,3) av uppsagda Avkastningsandelar. Avkastningsmålet för Avkastningsandelarna för 2019 var 3,25 procent. Den ränta som ackumulerats på Avkastningsandelarna under räkenskapsperioden uppskattas till sammanlagt 97 miljoner euro. För 2018 betalades räntor för totalt 94 miljoner euro i juni 2019. Fonden för verkligt värde ökade med 244 miljoner euro till 251 miljoner euro.

Resultaträkningens huvudposter per kvartal

				2019	2019	2018	Förändring
Mn €	1-3	4-6	7-9	10-12	1-12	1-12	%
Räntenetto	294	309	321	318	1 241	1 186	4,6
Försäkringsnetto	109	165	138	9	421	566	-25,7
Provisionsnetto	234	216	229	257	936	887	5,5
Nettointäkter från placeringsverksamhet	145	73	54	257	530	185	186,9
Övriga rörelseintäkter	9	26	6	12	53	61	-12,7
Intäkter totalt	790	790	748	854	3 181	2 885	10,3
Personalkostnader	197	208	169	208	781	516	51,3
Avskrivningar och nedskrivningar	59	69	62	88	278	325	-14,6
Övriga rörelsekostnader	210	212	181	242	844	839	0,5
Kostnader totalt	465	488	411	538	1 903	1681	13,2
Nedskrivningar av fordringar	-11	-28	3	-51	-87	-46	88,8
Tillfälligt undantag (overlay approach)	-55	-12	2	-40	-105	26	-496,4
OP-bonus till ägarkunder	-64	-60	-62	-63	-249	-226	-10,4
Resultat före skatt	194	202	280	161	838	959	-12,6

Viktiga händelser under räkenskapsperioden

Nya segment

Förvaltningsrådet vid OP Gruppens centralinstitut beslöt 6.6.2018 om en ny arbetsfördelning för direktionen vid OP Gruppens centralinstitut, vilket förändrade segmentstrukturen från början av 2019. OP Gruppens nya segment är Hushållsbank (Bankrörelse för privatkunder och sme-företag), Företagsbank (Bankrörelse för företag och institutioner), Försäkring (Försäkringsrörelse) samt Övrig rörelse.

Hushållsbank består av bankrörelse och kapitalförvaltning för privatkunder och sme-företag i andelsbankerna och centralinstitutet. Företagsbank omfattar bankrörelse samt kapitalförvaltning för företag och institutioner. Försäkring består av liv- och skadeförsäkring samt hälso- och välbefinnanderörelsen. Övrig rörelse omfattar de funktioner som stöder de övriga segmenten samt centralbanksfunktionerna.

Konkurrens- och konsumentverkets beslut

Konkurrens- och konsumentverket (KKV) avslutade 11.2.2019 en omfattande utredning av OP Gruppens kundförmånsprogram samt av gruppens verksamhet inom hushållsbankstjänsterna och på skadeförsäkringsmarknaden. Enligt utredningen är OP Gruppens verksamhet förenlig med konkurrenslagen, och OP:s bonussystem strider inte mot konkurrenslagen. Enligt KKV påverkar OP:s verksamhet inte heller skadeförsäkringsmarknaden på ett sätt som stänger ut aktörer från den. I och med att utredningen är klar har KKV avslutat behandlingen av ärendet.

Pohjola Sjukhus nya strategi

Pohjola Sjukhus har preciserat sin strategi och koncentrerar sig i fortsättningen på ortopedi och idrottsklinikverksamhet. Som en del av förändringen sålde Pohjola Sjukhus sin företagshälsovårdsrörelse till Mehiläinen 1.6.2019.

Klassificering av fastigheten i Vallgård som en anläggningstillgång som innehas för försäljning

Under det tredje kvartalet klassificerade OP Gruppen i enlighet med fattade beslut fastigheten i Vallgård som en anläggningstillgång som innehas för försäljning. Fastigheten i Vallgård ägs av OP Gruppen och omfattar ett kvarter i Vallgård i Helsingfors. Kvarteret blev i sin helhet färdigt 2017. Efter försäljningen, som genomfördes 31.1.2020, fortsätter OP Gruppen sin verksamhet i fastigheten med ett långfristigt hyresavtal.

OP Andelslags nya förvaltningsmodell

OP Andelslags förvaltningsråd beslutade 30.10.2019 om en villkorlig sammansättning av den nya styrelsen. I enlighet med ett förslag av nomineringskommittén, som tillsatts av OP Andelslags förvaltningsråd, utsågs tio (10) ledamöter till den nya

styrelsen. Förvaltningsrådet fastställde utnämningarna då OP Andelslag övergick till sin nya trestegsförvaltning 1.1.2020.

OP Andelslags förvaltningsråd valde 11.12.2019 inom sig en ny ordförande och två vice ordförande. Det nya presidiet inledde sitt arbete 1.1.2020.

OP Gruppens strategiska mål och prioriteringar

Strategin 2016

Nedan målen enligt OP Gruppens strategi, som fastställts 2016, och deras utfall under strategiperioden 2016–2019.

OP Gruppens strategiska mål	31.12.2019	31.12.2018	Mål 2019
Kundupplevelse, NPS (Net Promoter Score, -100+100)			
Varumärket	26	23	25
Kundmöten	62	61	70
CET1-kapitaltäckning, %	19,5	20,5	22
Avkastning på ekonomiskt kapitalkrav, % (12 mån. glidande)	17,2	20,8	22
Kostnader för nuvarande affärsrörelse (12 mån. glidande), mn €	1 827	1 833	Kostnaderna 2020 på samma nivå som 2015 (1 500)
Ägarkunder, miljoner	2,0	1,9	2,0

Strategin 2019

OP Gruppens centralinstituts förvaltningsråd fastställde OP Gruppens nya strategi vid sitt sammanträde 12.6.2019. OP Gruppen har övergått till en ny strategiprocess där strategin utformas, förnyas och genomförs fortlöpande.

Omvärlden och verksamhetsmodellen bedöms systematiskt för att det ska vara möjligt att vid behov göra nya strategiska val och genomföra dem.

Samtidigt fastställde förvaltningsrådet OP Gruppens framtidsvision "Finlands ledande och attraktivaste finansgrupp" samt detaljerna i visionen. Innehållet i strategin och visionen har byggts upp i samarbete med andelsbankerna, förvaltningen och personalen.

OP Gruppens värden är människonärhet, ansvarskänsla och framgång tillsammans. Grunduppgiften formulerades en aning enklare: "Vi främjar våra ägarkunders och vår omvärlds bestående ekonomiska framgång, trygghet och välfärd."

Dessutom godkände förvaltningsrådet OP Gruppens strategiska prioriteringar för 2020:

- Den bästa kundupplevelsen
- Mer nytta för ägarkunderna
- En utmärkt arbetstagarupplevelse

- Intäkterna ska växa snabbare än kostnaderna
- Avkastning på utvecklingen

De årligen preciserade prioriteringarna hjälper oss att nå den gemensamma visionen.

Förvaltningsrådet vid OP Gruppens centralinstitut fastställde 30.10.2019 OP Gruppens nya långsiktiga strategiska mål på grupplanen. De nya målen gäller från 1.1.2020.

OP Gruppens nya strategiska mål på lång sikt är:

Mätare	Mål
Räntabilitet på eget kapital (ROE utan OP-bonus)	8 % år 2025
CET1-kapitaltäckning	fastställs senare
Rekommendation på varumärkesplanen, NPS (Net Promoter Score, privat- och företagskunder)	30 år 2025

Målet för CET1-kapitaltäckningen fastställs senare då effekterna av reglerings- och tillsynsmiljön klarat. Enligt OP Gruppens bedömning är de mest betydande öppna förändringarna i reglerings- och tillsynsmiljön följande: ändringarna i kreditinstitutslagen som träder i kraft i slutet av 2020, eventuella skyldigheter som ställs av tillsynsmyndigheter på grund av ECB:s granskning (TRIM) av interna modeller (IRBA) och skyldigheter som ställs av tillsynsmyndigheter på grund av den nya definitionen av fallissemang. Dessutom är OP Gruppens mål en rating på minst AA-/Aa3.

Hur gruppen främjar ägarkundernas och omvärldens framgång

OP Gruppens grunduppgift är att främja ägarkundernas och omvärldens bestående ekonomiska framgång, trygghet och välfärd. OP:s verksamhet bygger på kooperativa värden, en stark kapitaltäckning, kunnig riskhantering och respekt för kunderna. Gruppens värden är människonärhet, ansvarskänsla och framgång tillsammans.

Användningen av resultatet

Eftersom OP Gruppen är ett kooperativt företag har den inte som mål att maximera vinsten för ägarna, utan att så effektivt som möjligt producera de tjänster som ägarkunderna behöver. Gruppen använder den gemensamma framgången för ägarkundernas bästa i form av koncentreringsförmåner och andra ekonomiska förmåner samt för att upprätthålla och utveckla betjäningens förmågan.

Uppskattning av hur OP Gruppens rörelseresultat för räkenskapsperioden används då det fastställts efter räkenskapsperiodens slut:

*) Kunder = OP-bonus, rabatter och räntor på ägarkundernas placeringar

OP Gruppen behöver en stark kapitaltäckning såväl för att framgångsrikt genomföra sin grunduppgift som för att uppfylla de ökande myndighetskraven. En betydande del av rörelseresultatet används för att stärka kapitaltäckningen. Det här betyder att gruppen måste vara effektiv och ha resultatkapacitet också i fortsättningen.

En betydande del av resultatet återbetalas till ägarkunderna genom OP-bonus och andra förmåner och rabatter. I enlighet med grundprincipen för kooperativa företag ska nyttan fördelas i proportion till hur mycket varje medlem anlitat andelslagets tjänster. Förmånshelheten består av OP-bonus som samlas för nästan alla ärenden i proportion till mängden ärenden samt av förmåner och rabatter på banktjänster, försäkringar samt tjänster för sparande och placering. Dessutom erbjuds vissa tjänstekoncept endast till ägarkunder. Ägarkunderna kan också placera i sin andelsbank via Avkastningsandelar. På Avkastningsandelarna betalas en årlig ränta som utgör bankernas vinstutdelning.

Mätt enligt de skatter som OP Gruppen betalar för resultatet är den en av de största skattebetalarna i Finland. Genom att betala skatten i Finland främjar OP hela Finlands framgång.

Kundrelationer och kundförmåner

Under räkenskapsperioden uppnåddes det strategiska målet på 2 miljoner ägarkunder hos andelsbankerna. OP Gruppens ägarkunder ökade med 92 000 under räkenskapsperioden.

Vid slutet av december var antalet bankkunder 3,6 miljoner (3,6). Antalet privatkunder var 3,3 miljoner (3,3) och antalet företagskunder 0,3 miljoner (0,3).

Enligt det förnyade beräkningssättet var antalet gemensamma kunder inom bank- och försäkringsrörelsen vid slutet av december 1,2 miljoner.

Vid slutet av december uppgick andelsbankernas ägarkunders placeringar i andelsbankernas Avkastningsandelar och medlemsandelar till totalt 3,2 miljarder euro (3,2).

Andelsbankernas ägarkunder samlar OP-bonus för sina bank-, försäkrings- och kapitalförvaltningsärenden. Värdet av den nya bonus som samlats i januari–december var totalt 254 miljoner euro (230). Under motsvarande period i fjol användes bonus för bank- och kapitalförvaltningstjänster för totalt 113 miljoner euro (111) samt för försäkringspremier för skadeförsäkringsprodukter för 129 miljoner euro (118).

Ägarkundernas nytta av det rabatterade priset på paketet med dagliga hushållsbankstjänster uppgick till 32 miljoner euro (31) under räkenskapsperioden. Ägarkunderna beviljades 69 miljoner

euro (67) i koncentreringsrabatter på skadeförsäkringar. Dessutom köpte, sålde och bytte ägarkunderna andelar i de flesta fonder utan separata kostnader. Förmånens värde var 5 miljoner euro (6).

Ovan nämnda OP-bonus och kundförmåner uppgick totalt till 360 miljoner euro (334), dvs. 30,1 procent (25,8) av OP Gruppens resultat före skatt och beviljade förmåner.

Den ränta som ackumulerats på Avkastningsandelarna under räkenskapsperioden uppskattas till sammanlagt 97 miljoner euro (94). Avkastningsmålet för Avkastningsandelarna för 2019 var en ränta på 3,25 procent (3,25). Avkastningsmålet för Avkastningsandelarna är också 2020 en ränta på 3,25 procent.

Företagsansvar

Företagsansvaret är en fast del av OP Gruppens affärsrörelse och strategi. Inom vårt arbete kring företagsansvaret beaktar gruppen det ekonomiska och sociala ansvaret samt miljöansvaret. OP Gruppens mål inom företagsansvaret är att vara en föregångare inom branschen i Finland. OP har förbundit sig till att iakttä de tio principerna om mänskliga rättigheter, rättigheter i arbetslivet, miljöprinciper och antikorruption i enlighet med FN:s Global Compact-initiativ. OP har sedan 2009 förbundit sig att iakttä FN:s principer för ansvarsfull placering.

OP Gruppens mål för att främja mångfalden är att det ska finnas minst 40 procent av vardera könet i bestämda chefsuppdrag. Vid slutet av december var kvinnornas andel 26 procent (24).

Viktiga händelser under räkenskapsperioden

I februari lanserade OP sitt första gröna obligationslån enligt OP Gruppens referensram Green Bond Framework. Det gröna obligationslånet på 500 miljoner euro är riktat till internationella ansvarsfulla institutionella placerare. Medlen som flyter in via lånet riktas till hållbar företagsfinansiering. De näringsgrenar som finansieras är förnybar energi, miljövänligt byggande (green buildings) och hållbar markanvändning med hållbart skogsbruk.

I mars steg OP:s rating från tidigare BB till A i en bedömning av MSCI, som specialiserat sig på hållbarhetsratingar. I den senaste bedömningen av Imug steg OP-Bostadslånebankens hållbarhetsrating i mars till B (positiv) från tidigare CC (neutral).

I mars publicerade OP ett databokslut som första aktör i finansbranschen i Finland. Databokslutet beskriver betydelsen av information samt den ansvarsfulla hanteringen, användningen och strategiska ledningen av information i OP. Databokslutet är en del av OP Gruppens företagsansvar samt öppna och transparenta verksamhetsätt.

OP beviljade i maj en kund det första lånet som är bundet till företagsansvarsmål. Lånet beviljades Nokian Renkaat Oyj och beloppet var 100 miljoner euro. Lånets marginal ökar eller minskar beroende på hur väl Nokian Renkaat når de tre målen för företagsansvar. OP och Finnfund offentliggjorde i juni planerna på att grunda Finlands första globala hållbarhetsfond som placerar på tillväxtmarknaden. Fonden OP Finnfund Global Impact Fund I bidrar på ett mätbart sätt till att uppfylla FN:s mål för hållbar utveckling.

OP är huvudsamarbetspartner för den riksomfattande Ekonomikunskapstävlingen. I tävlingen deltog i april cirka 25 000 niondeklassare, och finalen ordnades i Vallgård i Helsingfors 23.5.2019. Under våren 2019 främjade OP ekonomikunskaperna för 6 000 yrkesstuderande i samarbete med Ekonomi och ungdom TAT genom yrkesskolturnén Mun elämä, mun työ (Mitt liv, mitt arbete). Främjandet av de ungas förmåga att förstå finansiell information är en viktig del av OP Gruppens företagsansvar. Under hela året har OP som mål att via sitt ekonomikunskapsarbete nå totalt 60 000 unga.

Via OP:s årliga kampanj Sommarjobb på OP:s bekostnad donerade andelsbanker runt om i Finland sammanlagt nästan 700 000 euro till allmännyttiga föreningar för att sysselsätta unga. Under 2019 erbjöds 1 700 sommararbetsplatser inom tredje sektorn till 15–17-åriga ungdomar för två veckors tid.

I september undertecknade OP Gruppen som grundande medlem principerna för ansvarsfull bankverksamhet enligt FN:s miljöprogram Finance Initiative (UNEP FI). I principerna fastställs banksektorns ansvar för att skapa en hållbar framtid samt uppställs mål för branschen i enlighet med FN:s mål för hållbar utveckling och Parisavtalet. De 130 banker som undertecknat principerna förbinder sig att främja en hållbar utveckling. Tillsammans med 31 banker undertecknade OP Gruppen också klimatlöftet Collective Commitment to Climate Action, där OP förbinder sig att granska sin kreditgivning i enlighet med Parisavtalets principer om en klimatbeständig och koldioxidsnål ekonomi.

OP Andelslags förvaltningsråd fastställde OP:s nya samhällsansvarsprogram på grupplanen 11.12.2019. Det uppdaterade samhällsansvarsprogrammet sammanfattas i fyra centrala teman och löften, som styr programmets mål och gärningar:

- Vi stärker finländarnas ekonomikunskaper: Vi främjar hanteringen av den egna ekonomin och ökar välbefindandet i alla åldersgrupper.
- Vi främjar en hållbar ekonomi: Vi stöder en hållbar utveckling och bekämpningen av klimatförändringen samt hjälper med anpassningen till dem.
- Vi stöder den lokala livskraften och samhörigheten: Vi erbjuder finländarna sysselsättning, motionsmöjligheter och trygghet samt skapar välbefindande. Vi främjar utvecklingen av den lokala ekonomiska livskraften.
- Vi använder vårt kunskapskapital på ett ansvarsfullt sätt: Vi utnyttjar kunddata och artificiell intelligens på ett transparent sätt för våra kunders bästa. Utgångspunkten för vår tjänsteutveckling är tillgänglighet och den bästa kundupplevelsen i alla våra kanaler.

Inför uppdateringen genomförde OP sommaren 2019 en enkät bland sina intressentgrupper och på basis av den en väsentlighetsanalys. Syftet med väsentlighetsanalys för företagsansvaret var att identifiera vilka företagsansvarsaspekter som är viktigast för OP och dess intressentgrupper.

Flerkanalstjänster

OP Gruppens servicenät består av flera kanaler: kontors-, nät-, mobil- och telefonserviser. OP-mobilen var huvudkanal för kundernas dagliga ärenden och hade i december redan över en miljon aktiva användare. Personlig kundbetjäning erbjuds på kontor och digitalt. Gruppens mål är att erbjuda branschens

bästa kundupplevelse i flera kanaler genom fortlöpande och betydelsefulla möten i alla kanaler.

Mobil- och nättjänster, mn inlogningar	1-12/2019	1-12/2018	Förändring, %
OP-mobilen	302,3	235,9	28 %
OP-företagsmobilen	10,2	6,0	69 %
Pivo	52,7	33,9	55 %
Op.fi	102,0	107,7	-5 %
	31.12.2019	31.12.2018	Förändring, %
Siirto-betalning, registrerade kunder	666 321	522 972	27 %

Det nya PSD2-betalningstjänstdirektivet trädde i kraft 14.9.2019 och förde med sig ändringar i identifieringen i nät- och mobiltjänster. I OP-mobilen och OP-företagsmobilen identifierar kunderna sig med Mobilnyckeln, som uppfyller kraven på stark autentisering och som redan har över en miljon användare. I nättjänsten op.fi loggar kunderna ännu in och bekräftar betalningar med användarkod, lösenord och nyckeltalslista samt vid behov med en bekräftelse per textmeddelande. Från januari 2020 är möjligt att identifiera sig med Mobilnyckeln också i nättjänsten op.fi.

I oktober 2019 uppdaterades OP-mobilen med funktionen Ekonomisk balans som stöd för hanteringen av den egna ekonomin. Appen kategoriserar automatiskt kontotransaktionerna och ger kunden en överblick över konsumtionen.

Trots att mobil- och nättjänsterna har växt, har OP Gruppen fortfarande landets mest omfattande kontorsnät med 352 kontor (365) runt om i Finland. Det egna kontorsnätet stöds dessutom av ett omfattande nätverk av ombud och partner som är särskilt viktigt vid försäljningen av skadeförsäkringar.

OP Gruppen har stor närvaro i de vanligaste sociala medierna, där den har sammanlagt cirka 480 000 följare (420 000). Utöver OP Gruppens konton i sociala medier på rikspanet har många andelsbanker egna Facebook-sidor, där de delar publikationer som är avsedda för lokala kunder.

Icke-finansiell rapport

OP Gruppen består av 147 andelsbanker och deras centralinstitut OP Andelslag jämte dotterföretag och närstående företag. Cirka 2 miljoner ägarkunder äger andelsbankerna och därmed hela OP Gruppen, som vid slutet av 2019 hade 12 226 anställda. OP Gruppens affärsrörelse är indelad i tre rörelsesegment: Hushållsbank (bankrörelse för privatkunder och sme-företag), Företagsbank (bankrörelse för företag och institutioner) samt Försäkring (försäkringsrörelse). OP Gruppens huvudsakliga verksamhetsområde är Finland. OP Företagsbanken Abp har dessutom filialer i Estland, Lettland och Litauen.

OP Gruppens ansvarsarbete baserar sig på gruppens grundläggande uppgift och värden, som stöds av den kundägda affärsmodellen. Affärsverksamheten ska främja välfärd, trygghet och hållbar ekonomisk framgång bland kunderna och i omvärlden. OP Gruppens mål är att vara en föregångare inom företagsansvaret i branschen. OP Gruppens Principer för god affärsd (Code of Conduct) innehåller OP Gruppens principer för

företagsansvar och miljöprinciper, som alla anställda inom OP Gruppen ska iaktta i sitt arbete oberoende av roll, position eller verksamhetsställe. Principerna för god affärsd kompletteras av mer detaljerade regler och anvisningar. Kriterierna för leverantörers samhällsansvar (Supplier Code of Conduct) gäller alla gruppens tjänsteleverantörer, övriga leverantörer och samarbetspartner. Till de viktigaste internationella förbindelserna hör FN:s initiativ Global Compact och FN:s principer för ansvarsfull placering samt från och med hösten 2019 FN:s principer för ansvarsfull bankverksamhet. OP är en av de grundande medlemmarna i föreningen för ansvarsfull placering i Finland (Finsif ry).

OP Andelslags förvaltningsråd godkände i december 2019 det nya samhällsansvarsprogrammet på grupplanet. Programmet baserar sig på fyra teman: Vi stärker finländarnas ekonomiska kunskaper, Vi främjar en hållbar ekonomi, Vi stöder den lokala livskraften och samhörigheten, Vi använder vårt kunskapskapital på ett ansvarsfullt sätt. Samhällsansvarsprogrammets teman har härletts från väsentlighetsanalysen av ansvarsaspekterna.

OP Gruppen offentliggör samhällsansvarsrapporten för 2019 som en del av årsrapporten i februari 2020. Vad gäller referensramen för rapporteringen rapporterar vi enligt GRI-standardernas core-nivå (GRI Standards core).

Miljöaspekter

Miljöeffekter uppkommer i OP Gruppens egen verksamhet, leverantörskedjan och placeringsobjekten. OP Gruppen har som mål att bygga upp en hållbar ekonomi och stödja bekämpningen av och anpassningen till klimatförändringen. OP Gruppen utvecklar produkter och tjänster som uppmuntrar kunderna att agera ansvarsfullt och miljövänligt. Dessutom beaktar gruppen hur verksamheten påverkar naturens mångfald. OP Gruppen vill minska de risker som klimatförändringen för med sig för kunderna och erbjuder dem information om klimatförändringen och lösningar för att reducera dess negativa konsekvenser. Principerna för god affärsd omfattar OP Gruppens centrala miljö- och klimatmål.

Företagsfinansieringens ESG-analys (Environment, Social, Governance), som utvecklades under 2019, beaktar miljöaspekterna mångsidigt utgående från en väsentlighetstabell som fastställts av OP Företagsbanken. Analysen baserar sig på de väsentligaste faktorer som påverkar affärsrörelsen i respektive bransch. I företagsfinansieringen bedömer OP Företagsbanken företagens påverkan på klimatförändringen, betydelsen av företagets åtgärder för att bekämpa klimatförändringen och klimatförändringens inverkan på företagen. Om ett företag inte själv har utfört en systematisk analys av de klimatrelaterade riskerna eller om en utförd analys borde kompletteras, föreslår OP Företagsbankens experter förbättringar i den. Företagsfinansieringen följer upp det totala beloppet av gröna lån och lån enligt hållbarhetskriterier. Sådana lån beviljades 2019 för cirka 730 miljoner euro.

Inom placeringsverksamheten hanteras kort- och långsiktiga klimatrisker primärt i aktiva och direkta placeringar genom att avgränsa och utesluta kolberoende gruv- och elbolag. OP Kapitalförvaltning har integrerat uppföljningen av klimatfrågor i portföljförvaltningen. Portföljförvaltarna och ESG-specialisterna använder externa tjänsteleverantörers bolagsspecifika ESG-studier som inbegriper de väsentliga riskerna och möjligheterna i

anslutning till klimatförändringen. OP Kapitalförvaltning anslöt sig 2019 till det internationella klimatinitiativet TCFD.

Via placeringsverksamheten uppkommer indirekta växthusgasutsläpp. Som mätare för de aktie- och räntefonder som förvaltas av OP-Fondbolaget används koldioxidavtrycket, som offentliggörs två gånger om året. Dessutom publiceras fondspecifika företagsansvarsanalyser av OP-aktiefonderna. Av analyserna framgår bland annat respektive fonds positiva miljöpåverkan. OP Kapitalförvaltning utredde i slutet av 2019 med hjälp av en extern tjänsteleverantör klimatriskerna i anslutning till sina direkta aktie- och ränteplaceringar i förhållande till en referensportfölj. Resultatet av utredningen redogörs för i rapporten OP:s 2019.

När OP Kiinteistösiijointus Oy kartlägger ett placeringsobjekt utreds fastighetens energieffektivitet innan köpbeslutet fattas. Dessutom utreder OP Kiinteistösiijointus i samband med renoveringar och nybyggen möjligheterna att producera förnybar energi med jordvärme eller solpaneler. I slutet av 2019 hade 16 fastigheter jordvärme och 17 fastigheter solkraftverk.

OP Gruppens mål är att vara klimatneutral i den egna verksamheten 2025 och att möjliggöra minskade utsläpp även i leveranskedjan. De mest betydande direkta och indirekta utsläppseffekterna förorsakas av affärslokalernas värme- och elenergi. Som ett exempel på de åtgärder som vidtagits för att uppnå målet används förnybar energi i OP Gruppens affärslokaler. Den förnybara elenergin stod 2019 för 34 procent (31) av hela gruppens elförbrukning. OP Gruppen beräknar utsläppen enligt GHG-protokollet (Greenhouse Gas Protocol), och växthusgaserna rapporteras som CO₂-ekvivalenter. De direkta (scope1) och indirekta (scope2) jämförbara utsläppen minskade 2019 från året innan med 2 procent till 23 762 CO₂e-ton (24 326).

Utöver den årliga ansvarsredovisningen enligt GRI bedömer OP årligen effekterna av klimatförändringen i en CDP-klimatförändringsenkät. I CDP:s kartläggning 2019 steg OP Gruppen för första gången till föregångarnivån A-.

Sociala aspekter och aspekter som gäller personal

Ett av OP Gruppens mål är att vara en attraktiv arbetsgivare. En utmärkt arbetstagarupplevelse är ett av OP Gruppens fem strategiska prioriteringsområden. Målet är en välmående, motiverad och kunnig personal som skapar den mest attraktiva kundupplevelsen. Under 2019 riktades fokus på att förbättra arbetstagarupplevelsen särskilt kring följande teman: arbetshälsa, att kristallisera arbetets meningsfullhet, att utveckla verksamheten tillsammans och att göra arbetet smidigare. Arbetstagarupplevelsen mäts till exempel genom personalundersökningar och uppföljning av friskprocenten. Följande personalundersökning genomförs 2020. Friskprocenten (andelen anställda utan sjukfrånvaro), som började följas upp 2019, var 44 procent av hela personalen.

OP Gruppen ser mångfald som en resurs, och alla garanteras lika möjligheter, rättigheter och bemötande. De anställda behandlas jämlikt bl.a. när det gäller avlöning, rekrytering och avancemang. För att främja mångfalden är OP Gruppens mål att öka andelen av vardera könet i bestämda chefsuppdrag till

minst 40 procent. Vid slutet av 2019 var kvinnornas andel i de här uppdragen 26 procent (24). Personalens fördelning bl.a. enligt kön, lön och ålder i olika befattningsgrupper följs upp årligen.

OP Gruppen kräver att de anställda har många slags kunskaper utöver de krav som ställs i myndighetsföreskrifter. De här kunskaperna övervakas och rapporteras enligt olika behov genom utförda nätkurser. Gemensamma nätkurser för alla anställda i OP Gruppen är bl.a. förhindrande av penningtvätt, principer för god affärssed, informationssäkerhet på arbetsplatsen och säkerhetsintroduktion.

Att stödja finländarnas ekonomikunskaper utgör en del av OP Gruppens företagsansvar. OP Gruppen lärde 2019 ut ekonomikunskaper till mer än 70 000 (42 000) barn och unga. Stenfoten i arbetet för bättre ekonomikunskaper utgörs av andelsbankers besök i skolor och läroanstalter samt bankbesök. Under dessa träffade representanter för andelsbankerna 46 000 barn och unga runt om i Finland. Under 2019 arrangerades totalt över 1 000 evenemang med handledning för seniorer i digitala färdigheter, och i dem deltog 28 000 seniorer.

OP Gruppens välgörenhetsdonationer uppgick 2019 till totalt cirka 2,1 miljoner euro (2,9). Donationerna riktas till teman som stöder samhällsansvarsprogrammet och OP:s värden.

Aspekter som gäller mänskliga rättigheter

OP Gruppen respekterar mänskliga rättigheter och strävar efter att förebygga diskriminering i all sin verksamhet. OP Gruppens egen verksamhet är inte förknippad med betydande risker eller effekter i fråga om mänskliga rättigheter. Indirekta effekter kan dock uppkomma från leverantörskedjan eller verksamheten vid placerings- och finansieringsobjekt. OP Gruppens Kriterier för leverantörers samhällsansvar kräver att leverantörerna försäkras sig om att de mänskliga rättigheterna respekteras i deras verksamhetskedja. För att mäta det här följer OP Gruppen upp antalet fall av diskriminering och antalet anmälningar via kanalen för whistle blowing.

I ESG-analyser, som utvecklats i OP Företagsbanken 2019, bedöms utöver företagets miljöaspekter också deras sociala påverkan och risker systematiskt. Dessutom ingår aspekter som gäller mänskliga rättigheter i OP Kapitalförvaltnings process för uppföljning och påverkan av internationella normer. OP placerar inte aktivt direkt i företag som har varit delaktiga i brott mot internationella normer och som inte framgångsrikt har kunnat påverkas att vidta korrigerande åtgärder.

I databokslutet, som OP Gruppen 2020 publicerar redan för andra gången, beskrivs de centrala principerna och rutinerna för behandlingen av personuppgifter inom OP. Det viktigaste målet med de interna dataskyddsrutinerna är att säkerställa att alla våra intressentgrupper kan lita på OP Gruppens sätt att hantera dataskyddsaspekterna och behandla kunddata ansvarsfullt. OP Gruppen har också som första finländska företaget publicerat sina etiska principer för artificiell intelligens.

OP Gruppen främjar tjänsternas tillgänglighet och likvärdighet bland annat med den förenklade nättjänsten OP Tillgänglig. Tjänsten erbjuder nättjänster på klarspråk till kunder med

nedsett syn eller hörsel, motoriska begränsningar eller andra funktionsbegränsningar.

Bekämpning av korruption och mutor

OP Gruppen har förbundit sig att verka i enlighet med Principerna för god affärsed. Till ansvarsfull verksamhet hör att hantera intressekonflikter och frånsäga sig korruption. Principerna för god affärsed kompletteras av mer detaljerade regler och anvisningar. För att säkerställa att anvisningarna om principerna för god affärsed iaktas har OP Gruppen en nätkurs som är obligatorisk för alla anställda i gruppen och som ska avläggas vartannat år. Under 2018–2019 hade nätkursen i principer för god affärsed avlagts av 100 procent (98) av de anställda vid andelsbankerna och 96 procent (83) av de anställda vid centralinstitutet.

OP Gruppens affärsrörelse och företag uppmärksammar och kartlägger regelbundet riskerna i anslutning till sin verksamhet, inklusive korruptionsrelaterade risker, i enlighet med anvisningen Förfaranden för hanteringen av operativa risker i OP Gruppen. OP Gruppen har i enlighet med lagstiftning och myndighetsföreskrifter upprättat policyer och metoder för kundkännedom och fortlöpande uppföljning samt för utbildning, anvisningar och skydd för personalen. Tvivelaktiga affärstransaktioner anmäls till centralen för utredning av penningtvätt i enlighet med regleringskraven. Den interna kontrollen kompletteras av att de anställda inom OP Gruppen via en oberoende kanal kan rapportera misstankar om överträdelser av bestämmelser och föreskrifter samt misstankar om diskriminering (whistle blowing). Anmälan kan också gälla verksamhet som strider mot OP Gruppens värden.

Risker och riskhantering beträffande den icke-finansiella rapporten

OP Gruppens riskhanterings- och compliance-organisationer övervakar också riskerna i anslutning till icke-finansiella aspekter samt krav efterlevnaden. Ur miljösynvinkel kan risker förorsakas till exempel av väderförhållanden såsom skador i försäkringsbeståndet på grund av översvämningar. Med tanke på sociala aspekter och ur personalsynvinkel kan risker förorsakas till exempel via projekt som finansieras och genom tillgången på kompetent arbetskraft. Ur människorättssynvinkel kan risker uppstå till exempel via placeringsobjekt. Risker för korruption och mutor kan uppstå till exempel i finansieringsbeslut eller försummelse i kundkännedomen. En realisering av icke-finansiella risker skulle försvaga OP Gruppens anseende och eventuellt skada kund- och intressentgruppsrelationerna. Sådana icke-finansiella risker hanteras bland annat genom att fästa uppmärksamhet vid dem i affärsrörelsens riskkartläggningar. I riskanalyserna av nya produkter, tjänster och verksamhetsmodeller strävar man dessutom efter att i mån av möjlighet eliminera de risker som identifierats i dem. Risker reduceras också genom att se till att personalen är medveten om och iaktar anvisningarna som gäller det ovan nämnda. Beträffande företagskrediterna strävar man efter att systematiskt identifiera icke-finansiella risker som påverkar kreditrisken hos företagsfinansieringens kunder.

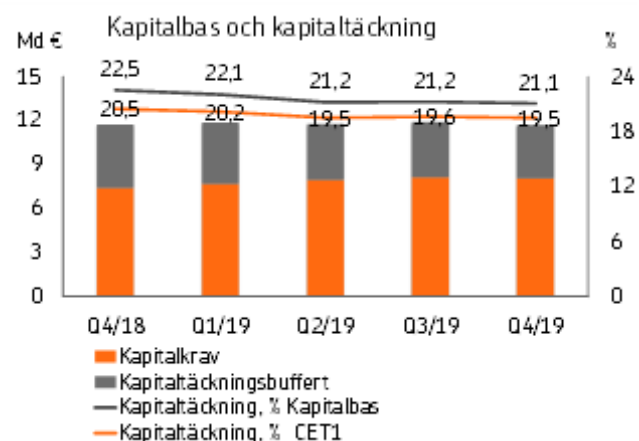
Kapitaltäckning

Kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat

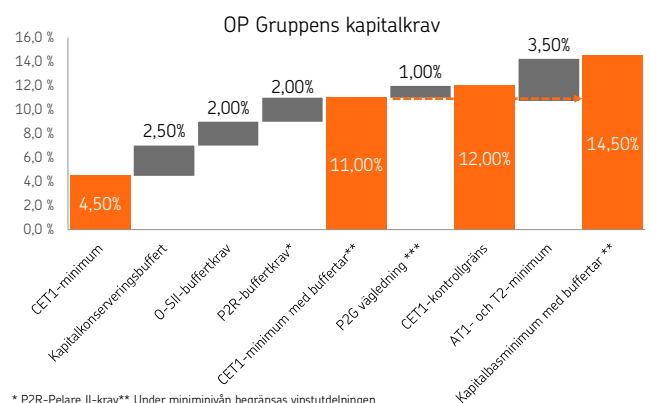
OP Gruppens kapitalbas uträknad enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (konglomeratlagen) överskred lagens minimibelopp med 3,2 miljarder euro (3,7). Kapitalkravet för bankrörelsen steg till 14,5 procent beräknat på de riskvägda posterna (14,3). Gruppens kapitalbas i förhållande till minimikapitalbaskravet var 138 procent (147). Till följd av bankrörelsens buffertkrav och försäkringsbolagens solvenskrav beskriver minimigränsen för kapitaltäckningen enligt konglomeratlagen, 100 procent, den nivå inom vilken konglomeratet kan verka utan myndighetsåligganden på grund av underskrivning av buffertar.

Kapitaltäckning för kreditinstitut

OP Gruppens CET1-kapitaltäckning var 19,5 procent (20,5). Nedgången i relationstalet påverkades av att utlåningen och riskvikterna för hushållsexponeringar ökade.

Kapitaltäckningen i OP Gruppens kreditinstitutsverksamhet är stark i förhållande till den lagstadgade kapitaltäckningen och de kapitalkrav som ställs av myndigheterna. Den lagstadgade minimigränsen är 8 procent för kapitalrelationen och 4,5 procent för CET1-kapitaltäckningen. Kapitalkonserveringsbufferten på 2,5 procent enligt kreditinstitutslagen, O-SII-buffertkravet på 2 procent och ECB:s P2R-krav höjer i praktiken den lägsta gränsen till 14,5 procent för kapitalrelationen och till 11 procent för CET1-kapitaltäckningen.

* P2R-Pelare II-krav** Under miniminivån begränsas vinstutdelningen
 *** P2G-vägledning som aktiverar effektiviserad övervakning, om underskrids

Kärnprimärkapitalet i OP Gruppens kreditinstitutsverksamhet var 10,8 miljarder euro (10,7). Kärnprimärkapitalet ökade till följd av bankrörelsens resultat och minskade av att den förväntade förlusten (EL) ökat på grund av ökningen i riskparametrarna samt av en ändring i redovisningsprincipen för vissa derivatintäkter, som inte har justerats i kapitaltäckningsanalysens jämförelseuppgifter. Beloppet av Avkastningsandelarna i kärnprimärkapitalet var 2,9 miljarder euro (2,9).

Det totala riskvägda exponeringsbeloppet uppgick till 55,5 miljarder euro (52,1), vilket är 7 procent större än vid slutet av 2018. Den lägsta gränsen för riskvikterna för hushållsexponeringar som ECB fastställt minskade till 0,5 miljarder euro till följd av att hushållsexponeringarna med säkerhet i fastighet ökade. De genomsnittliga riskvikterna för hushållsexponeringarna ökade till följd av att försiktighet lagts till riskparametrarna samt av de riskparameterkoefficienter som ECB fastställt. Kreditstocken med företags- och hushållsexponeringar växte.

Totalt riskvägd exponeringsbelopp
31.12.2019 55,5 md €
(förändring från årets början 6,4 %)

Finans- och försäkringskonglomeratets interna investeringar i försäkringsföretag behandlas i enlighet med ECB:s tillstånd som riskvägda poster. I aktieexponeringarna ingår 6,4 miljarder euro i riskvägda poster för gruppens interna innehav i försäkringsföretag med en riskvikt på cirka 280 procent.

Finansinspektionen fattar ett makrotillsynsbeslut kvartalsvis. Finansinspektionen beslöt i december 2019 att tills vidare inte ställa något konkracykliskt buffertkrav för bankerna. Den lägsta gränsen för riskvikten för bolån på 15 procent gäller till slutet av 2020. Till följd av att riskvikterna för bostadskrediter ökat, har Finansinspektionens lägsta gräns för riskvikten ingen väsentlig inverkan på kapitaltäckningen.

I de kommande EU-bestämmelserna ingår ett krav som beskriver skuldsättningsgraden, dvs. bruttosoliditetsgraden (Leverage Ratio). Bruttosoliditetsgraden för OP Gruppens bankrörelse är enligt nuvarande tolkningar uppskattningsvis 8,3 procent (8,6) enligt siffrorna vid slutet av räkenskapsperioden. Enligt utkastet till bestämmelserna är miniminivån 3 procent.

Enligt OP Gruppens bedömning är de mest betydande öppna förändringarna i reglerings- och tillsynsmiljön som påverkar kapitaltäckningen för kreditinstitut följande: eventuella skyldigheter som ställs av tillsynsmyndigheter på grund av ECB:s granskning (TRIM) av interna modeller (IRBA) och skyldigheter som ställs av tillsynsmyndigheter på grund av den nya definitionen av fallissemang.

Processen enligt den nya definitionen av fallissemang identifierar fallissemang känsligare än tidigare med bl.a. offentliga betalningsstörningar och genom att för privatkunder utvidga fallissemang till gäldenärens alla exponeringar. Reformen väntas öka antalet observationer av fallissemang och försvaga kreditriskparametrarna. OP Gruppen tillämpar en s.k. tvåstegsovergång och ändrar i det första steget definitionen av fallissemang enligt plan i mars 2020 och kalibrerar kreditriskparametrarna senare i det andra steget. Den tillsynsskyldighet som övergången till den nya definitionen av fallissemang ger upphov till beräknas försvaga OP Gruppens CET1-kapitaltäckning med 1,3 procentenheter i det första steget. I effekten på kapitaltäckningen har också beaktats den ökning i de förväntade kreditförlusterna (ECL) i bokslutet som beror på ändringen av definitionen och som uppskattas vara mindre än 10 procent av hela ECL 31.12.2019.

Effekterna av ECB:s granskning (TRIM) av interna modeller (IRBA) på företagsexponeringarna är ännu oklara. De väntas preciseras under det första halvåret 2020.

Försäkring

Skade- och livförsäkringsbolagens solvens var stark. Kapitalbasen ökade till följd av placeringarnas värdestegring. Å andra sidan ökade räntenedgången försäkringsskulden och bidrog till att minska kapitalbasen särskilt i livförsäkringen. På motsvarande sätt ökade placeringarnas värdestegring kapitalkravet.

	Skadeförsäkring		Livförsäkring	
	31.12. 2019	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2018
Kapitalbas, mn €*	1 008	818	1 423	1 297
Kapitalkrav, mn €*	699	621	687	578
Solvensprocent*	144	132	207	225
Solvensprocent (utan beaktande av övergångsbestämmelse)	144	132	170	176

*med beaktande av övergångsbestämmelser

ECB:s tillsyn

OP Gruppen omfattas av Europeiska centralbankens (ECB) tillsyn. OP Gruppen underrättades 2.2.2017 om att ECB beslutat att fastställa ett riskviktsgolv för OP Gruppens hushållsexponeringar. De relevanta lägsta gränser för riskvikter för hushållsexponeringar som ECB fastställt är 15,4 procent för exponeringar med säkerhet i fastighet och 32,7 procent för privatkunders övriga exponeringar.

OP Gruppen fick 25.4.2019 som en del av granskningen av interna modeller (TRIM) ECB:s beslut om ökning av riskvikterna för hushållsexponeringar med säkerhet i fastighet. Ökningarna gäller tills vidare, tills kvalitetskraven i beslutet har uppfyllts. Beslutet inverkar inte väsentligt på OP Gruppens kapitaltäckning i nuläget, eftersom både det IRBA-riskviktsgolv som ECB tidigare fastställt och det riskviktsgolv på 15 procent som Finansinspektionen tidigare fastställt för bolån också är i kraft.

ECB har för OP Gruppen ställt ett buffertkrav som baserar sig på tillsynsmyndighetens bedömning (SREP). Det buffertkrav som

ECB fastställt och som gäller från 1.3.2019 (P2R) var 2 procent (1,75). Dessutom har ECB som kapitaltäckningsvägledning (P2G) fastställt 1,0 procent. Om gränsen överskrids påverkas t.ex. vinstutdelningen inte av det. Det buffertkrav som fastställts för OP Gruppen är en aning lägre än buffertkravet i snitt för de banker som lyder under ECB:s tillsyn. ECB har fastställt P2R-kravet till 2,25 procent från början av 2020, varvid den nya lägsta gränsen för CET1 är 11,3 procent och för kapitalrelationen 14,8 procent.

Skulder i enlighet med lagen om resolution

Enligt bestämmelserna om resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag har resolutionsmyndigheten rätt att på ett sätt som påverkar placerarens ställning ingripa i villkoren för placeringsprodukter som banken emitterat.

Resolutionsmyndighet för OP Gruppen är EU:s resolutionsnämnd (Single Resolution Board, SRB) i Bryssel. Kravet på OP Gruppens kapitalbas och nedskrivningsbara skulder (MREL) har fastställts till 13,4 miljarder euro, dvs. 27,3 procent, av det totala riskvägda exponeringsbeloppet vid slutet av 2017. OP Gruppens mål är att täcka MREL-kravet med kapitalbasen och övriga efterställda skulder. OP Gruppens MREL-relationstal var uppskattningsvis 43 procent vid slutet av räkenskapsperioden. SRB har fastställt OP Gruppens resolutionsstrategi, enligt vilken resolutionsåtgärderna riktas till OP Företagsbanken som är Single Point of Entry.

Centrala principer för riskhantering

Riskhanteringens mål är att säkerställa att OP Gruppen och gruppens företag har en tillräcklig riskhanteringsförmåga samt att försäkra sig om att risktagningen i affärsverksamheten inte äventyrar lönsamheten, kapitaltäckningen, likviditeten eller de strategiska målen och på så sätt trygga kontinuiteten i verksamheten.

Varje företag i OP Gruppen ska koncentrera sig på att genomföra sin roll enligt sin betjäning- och riskhanteringsförmåga i enlighet med gruppens interna arbetsfördelning.

Till de viktigaste uppgifterna i riskhanteringsprocessen hör att identifiera, analysera, mäta, prissätta och begränsa riskerna samt att fastställa behovet av risktagningkapacitet och allokera den till affärsrörelserna i enlighet med strategin.

Med hjälp av årligen fastställda toleranser, limiter och kontrollgränser styrs och begränsas OP Gruppens och dess företags risktagning så att den följer principerna för risktagning. För 2019 fastställde OP Andelslags förvaltningsråd toleranser för OP Gruppens kapitaltäckning, likviditet samt för de risker som definierats som betydande för gruppen.

Centralinstitutets riskhantering ansvarar för OP Gruppens riskhanteringsprocess samt för att riskhanteringsmetoderna är tillräckliga och adekvata. Affärsrörelserna ansvarar för den dagliga operativa riskhanteringen inom de ramar som ställs av riskhanteringsprocessen.

Centralinstitutet ger de företag som ingår i gruppen anvisningar för att säkerställa riskhanteringen och övervakar att de handlar i enlighet med myndigheternas bestämmelser, sina stadgar,

centralinstitutets anvisningar och OP Gruppens interna rutiner samt i kundrelationer i enlighet med adekvata och etiskt acceptabla rutiner.

Principerna för riskhanteringen beskrivs närmare i not 2 till bokslutet "OP Gruppens principer för riskhantering".

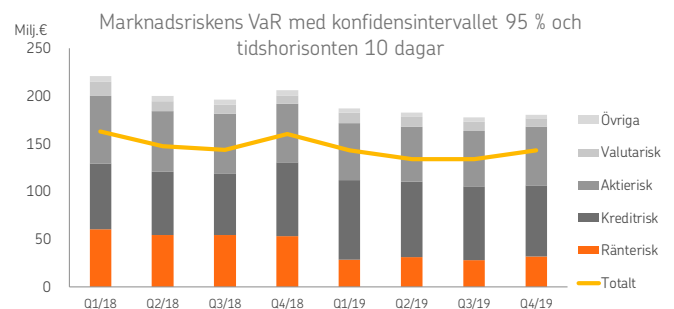
Riskposition

OP Gruppens riskposition har hållits oförändrad. Riskhanteringsförmågan är stark och tryggar verksamhetsförutsättningarna för gruppens affärsrörelse.

Den goda riskhanteringsförmågan och moderata målrisknivån höll kreditriskpositionen stabil.

OP Gruppens finansieringsposition och likviditet är goda. Tillgången på finansiering har hållits god. Under räkenskapsperioden emitterade OP Gruppen långfristiga obligationslån för totalt 6,7 miljarder euro (3,3). Inlåningens andel av kreditstocken har hållits stabil under räkenskapsperioden.

OP Gruppens marknadsrisk minskade under räkenskapsperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter gruppens marknadsrisk, var 143 miljoner euro (160) vid slutet av räkenskapsperioden. I VaR ingår försäkringsföretagens totala omslutning, trading-funktionen, likviditetsreserven och gruppens treasury ränteposition.

De operativa riskerna ökade under räkenskapsperioden på grund av en enskild betydande risksituation. De realiserade operativa riskerna medförde bruttokostnader för 15 miljoner euro (6) under räkenskapsperioden.

Hushållsbank och Företagsbank

Bankrörelsens centrala risker är de kreditrisker som uppstår i kundrörelsen samt marknadsrisken.

Bankrörelsens kreditriskposition förblev stabil och riskerna måttfulla.

OP Gruppen

Hushållsbank

Företagsbank

	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Exponeringar*, md €	118,1	110,1	79,3	74,1	38,8	36,0
exponeringar mot privatkunder, md €	59,9	56,4	57,7	54,5	2,2	1,9
de bästa ratingklasserna**, %	82,7	84,7	85,2	87,0	17,6	17,8
övriga ratingklasser (exklusive fallerande), %	16,6	14,7	14,2	12,3	81,6	81,6
fallerade, %	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8	0,6
fallerande***, md €	0,4	0,4	0,4	0,3	0	0,0
exponeringar mot företag, md €	51,7	48,5	19,7	18,1	32,0	30,4
de bästa ratingklasserna**, %	51,8	54,3	37,6	38,3	60,6	63,8
övriga ratingklasser (exklusive fallerande), %	46,9	44,7	60,5	59,9	38,6	35,7
fallerade, %	1,3	1,0	1,9	1,9	0,8	0,5
fallerande***, md €	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	0,1
övriga exponeringar, md €	6,7	5,2	1,9	1,5	4,6	3,7
Problemfordringar****, md €	3,1	3,1	2,8	2,9	0,2	0,1
Problemfordringar av kredit- och garantistocken, %	3,2	3,4	4,1	4,5	0,9	0,6
Nödlidande fordringar av kredit- och garantistocken, %	1,1	1,0	1,3	1,3	0,5	0,4
Presterande exponeringar med anstånd av kredit- och garantistocken, %	2,2	2,4	2,8	3,2	0,4	0,2
Presterande exponeringar med anstånd av problemfordringarna, %	66,5	69,5	68,6	71,1	42,8	36,6

*I exponeringarna ingår inte OP Gruppens kreditinstitut jämte dotterföretag eller egetkapitalinstrument. Talen för jämförelseperioden har justerats i enlighet med nuvarande uppföljning.

**För privatkunder avtal i ratingklasserna A+–B–, för företagskunder exponeringar i ratingklasserna 1–5,5 (IG)

***För privatkunder avtal i ratingklassen F, för företagskunder exponeringar i ratingklasserna 11–12

****Med problemfordringar avses över 90 dagar förfallna fordringar, övriga fordringar med risker och exponeringar med anstånd på grund av kundens ekonomiska svårigheter. Exponeringar med anstånd är fordringar där man på kundens initiativ kommit överens om lättnader i den ursprungliga betalningsplanen för att hjälpa kunden att klara av tillfälliga betalningssvårigheter. Presterande exponeringar med anstånd är nödlidande fordringar på prövotid som redan har förbättrats eller exponeringar med anstånd som gäller avtal som inte har varit nödlidande. Ändringar i betalningsplanen som beror på annat än kundens ekonomiska svårigheter klassificeras inte som problemfordringar.

Inte en enda exponering mot en kund överskred tio procent av kapitalbasen efter förlustreserver och annan kreditriskreducering. Kapitalbasen som täcker exponeringar uppgick till 11,8 miljarder euro (11,4).

De viktigaste branscherna för exponeringar mot företag och bostadssammanslutningar	31.12.2019	31.12.2018**
Uthyrning och förvaltning av bostäder*, %	18,1	18,3
Uthyrning och förvaltning av övriga fastigheter, %	10,8	10,0
Tjänster, %	10,6	10,1
Övriga branscher, %	60,6	61,6
Totalt, %	100	100

*Av exponeringarna i branschen uthyrning och förvaltning av bostäder var 93,9 procent exponeringar i bostadssammanslutningar och 10,0 procent exponeringar med garantier från offentlig sektor.

**Talen för jämförelseperioden har justerats i enlighet med nuvarande uppföljning.

Ränterisken för segmentet Hushållsbank mätt med effekten av en räntesänkning på en procentenhet på räntenettet under 12 månader var vid slutet av december -40 miljoner euro (-48). Ränteintäktsrisken beräknas för en tidsperiod på ett år, som fås genom att dividera summan av ränteintäktsrisken för de tre följande åren med tre. Jämförelseuppgiften har beräknats som effekten av en räntesänkning på en procentenhet på räntenettet för de följande 12 månaderna.

OP Gruppen förvaltade vid slutet av december insättningar som omfattas av insättningsgarantin för ett totalbelopp på 38,0 miljarder euro (36,0). Ur insättningsgarantifonden ersätts högst 100 000 euro till varje kund i OP Gruppen.

Försäkring

Skadeförsäkring

Skadeförsäkringens centrala risker är de försäkringstekniska riskerna i anslutning till skadeutvecklingen, marknadsriskerna för de placeringar som utgör täckning för försäkringsskulden, en oväntad förlängning av de förväntade livslängden för förmånstagare till försäkringsskulden för pensioner, nivån på den ränta som använts för att värdera försäkringsskulden samt differensen mellan försäkringsskuldens diskonteringsränta och marknadsräntorna.

En ökning i den förväntade livslängden med ett år skulle öka försäkringsskulden för pensioner med 48 miljoner euro (45). En sänkning av den räntenivån som används vid värderingen av försäkringsskulden med 0,1 procentenheter skulle öka försäkringsskulden med 26 miljoner euro (23).

Det har inte skett några betydande förändringar i skadeförsäkringens försäkringstekniska risker. Den viktigaste marknadsrisken i skadeförsäkringen är den förhöjande effekt som en nedgång i marknadsräntorna har på försäkringsskuldens

värde och kapitalkravet. Skadeförsäkringens diskonteringsränta sänktes från 1,5 procent till 1,0 procent till i slutet av november. Försäkringsskuldens ränterisk hade i skadeförsäkringen skyddats med räntederivat, varvid en post som motsvarar förändringen i diskonteringsräntan syns som en positiv värdeförändring i nettointäkterna från placeringsverksamheten.

För att dämpa den resultatfluktuation som beror på förändringarna i räntorna som används vid värderingen av försäkringsskulden används fortfarande obligationslån och derivatinstrument.

Placeringarnas riskposition var stabil under räkenskapsperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter risken, var 54 miljoner euro (50) vid slutet av räkenskapsperioden. Inga betydande förändringar skedde i placeringsportföljens tillgångsslagsfördelning. Försäkringsskuldens ränterisk har skyddats med räntederivat. Ränte- och kreditrisken i portföljen förblev stabil.

Livförsäkring

De centralaste riskerna i livförsäkringen är marknadsriskerna i livförsäkringens placeringstillgångar, räntan som tillämpats vid värderingen av försäkringsskulden samt att de försäkrades förväntade livslängd växer snabbare än beräknat.

En ökning i den förväntade livslängden med ett år skulle öka försäkringsskulden med 26 miljoner euro (26). En sänkning av den räntenivå som används vid värderingen av försäkringsskulden med 0,1 procentenheter skulle öka försäkringsskulden med 31 miljoner euro (29).

Det finns en buffert för placeringsriskerna och riskerna i anslutning till förändringen i kundbeteendet i de separata försäkringsbestånd som överförts från Suomi-bolaget. Bufferten räcker till för att täcka en betydande negativ avkastning på placeringstillgångarna i de separata bestånden varefter OP Gruppen bär riskerna för bestånden. Buffertarna uppgick till totalt 327 miljoner euro (289) vid slutet av december.

Placeringarnas riskposition var stabil under räkenskapsperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter risken, var 58 miljoner euro (56) vid slutet av räkenskapsperioden. Inga betydande förändringar skedde i placeringsportföljens tillgångsslagsfördelning. Försäkringsskuldens ränterisk har skyddats med räntederivat. Ränte- och kreditrisken i portföljen förblev stabil.

Övrig rörelse

De centrala riskerna inom Övrig rörelse är likviditetsreservens kredit- och marknadsrisker samt likviditetsriskerna. Den väsentligaste marknadsriskfaktorn är hur förändringar i kreditspreaderna påverkar värdet av skuldebrev i likviditetsreserven.

Marknadsrisken i relation till marknadsvärdet av skuldebrev i likviditetsreserven (VaR 95 %) förblev stabil under räkenskapsperioden. Inga betydande förändringar skedde i tillgångsslagsfördelningen.

OP Gruppen tryggar sin likviditet med en likviditetsreserv som i huvudsak består av tillgodohavanden på centralbanker och fordringar som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering. Likviditetsreserven räcker till för att

täcka finansieringsbehovet på kort sikt för det kända och uppskattade kassaflödet samt för likviditetsstressscenariot.

OP Gruppens likviditet och tillräckligheten hos likviditetsreserven följs upp bland annat med ett LCR-relationstal som mäter likviditetstäckningskravet. Enligt bestämmelserna ska LCR-relationstalet vara minst 100 procent. OP Gruppens LCR-relationstal var 141 procent (143).

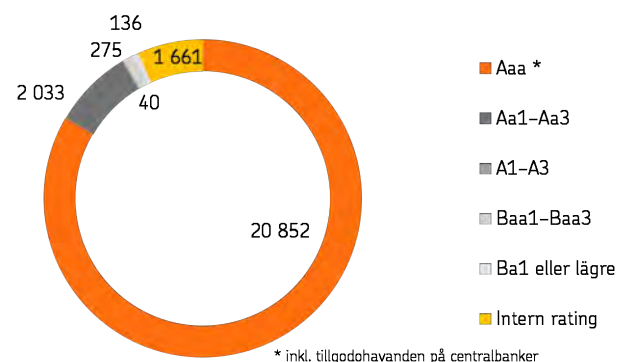
Tillräckligheten hos OP Gruppens långfristiga finansiering följs upp bland annat med NSFR-relationstalet som mäter den strukturella finansieringsrisken. Bestämmelserna ställer inte ännu upp något minimikrav för NSFR-relationstalet. OP Gruppens NSFR-relationstal var 112 procent (111) enligt de nuvarande tolkningarna.

Likviditetsreserv

Md €	31.12.2019	31.12.2018	Förändring, %
Tillgodohavanden på centralbanker	11,9	12,2	-2,5
Skuldebrev som godtas som säkerhet	11,1	9,2	20,9
Företagskrediter som godtas som säkerhet	0,0		
Totalt	23,0	21,4	7,6
Fordringar som inte godtas som säkerhet	2,0	1,3	48,9
Likviditetsreserven till marknadsvärde	25,0	22,7	10,0
Värderingsavdrag (Haircut)	-0,8	-0,7	22,6
Likviditetsreserven till säkerhetsvärde	24,2	22,0	9,6

Likviditetsreserven omfattar skuldebrev emitterade av stater, kommuner, finansiella institut och företag med god rating samt värdepapperiserade fordringar.

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt rating 31.12.2019, mn €

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt maturitet 31.12.2019, mn €

Rating

31.12.2019

Ratinginstitut	Kortfristig upplåning	Utsikter	Långfristig upplåning	Utsikter
Standard & Poor's	A-1+	Stabila	AA-	Stabila
Moody's	P-1	Stabila	Aa3	Stabila

OP Företagsbanken Abp har ratingar från Standard & Poor's Global Ratings Europe Limited och Moody's Investors Service (Nordics) AB. Vid bedömningen av OP Företagsbankens rating beaktar ratinginstituten hela OP Gruppens finansiella ställning.

Ratingarna ändrades inte under räkenskapsperioden.

Segmentens resultat

OP Gruppens rörelsesegment är Hushållsbank (Bankrörelse för privatkunder och sme-företag), Företagsbank (Bankrörelse för företag och institutioner) och Försäkring (Försäkringsrörelse). Hälso- och välbefinnanderörelsen ingår i rörelsesegmentet Försäkring. Den rörelse som inte hör till rörelsesegmenten presenteras i segmentet "Övrig rörelse". Rapporteringen per rörelsesegment följer principerna för upprättandet av OP Gruppens bokslut.

Hushållsbank

- Resultatet före skatt var 235 miljoner euro (421). Utan effekten av överföringen av arbetspensionsansvaret ökade resultatet före skatt med 13 miljoner euro.
- Intäkterna ökade med 1,4 procent. Räntenettet ökade från jämförelseperioden med 4,0 procent och provisionsnettot med 4,6 procent.
- Kostnaderna ökade med 18,7 procent till 1 172 miljoner euro. Utan inverkan av överföringen av arbetspensionsansvaret under jämförelseperioden minskade kostnaderna med 1,2 procent, och personalkostnaderna var 426 miljoner euro (424). Avskrivningarna och nedskrivningarna minskade med 34,7 procent, då nedskrivningar under jämförelseperioden gjordes för 45,6 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 2,0 procent på grund av ICT-kostnaderna och volymökningen.
- Utlåningen ökade med 4,7 procent och inlåningen med 7,2 procent.
- Nedskrivningarna av fordringar var 36 miljoner euro (33). De nödlidande fordringarna uppgick till 1,3 procent (1,3) av kredit- och garantistocken.
- De mest betydande utvecklingsåtgärder inom segmentet Hushållsbank gällde förnyelsen av system för betalning och finansiering.

Nyckeltal

Mn €	1-12/2019	1-12/2018	Förändring, %
Räntenetto	922	886	4,0
Provisionsnetto	708	677	4,6
Nettointäkter från placeringsverksamhet	-17	9	-286,0
Övriga intäkter	43	62	-30,3
Intäkter totalt	1 657	1 635	1,4
Personalkostnader (exkl. överföring av arbetspensionsansvar)	426	424	0,4
Överföring av lagstadgat arbetspensionsansvar		-199	
Avskrivningar och nedskrivningar	55	84	-34,7
Övriga rörelsekostnader	692	678	2,0
Kostnader totalt	1 172	987	18,7
Nedskrivningar av fordringar	-36	-33	-
OP-bonus till ägarkunder	-214	-194	-
Resultat före skatt	235	421	-44,2
Kostnads-intäktrelationsrelation, %	70,7	60,4	10,3*
Nödlidande fordringar av kredit- och garantistocken, %	1,3	1,3	0,0*
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	0,24	0,43	-0,20*
Räntabilitet på totalt kapital utan OP-bonus, %	0,45	0,63	-0,19*
Mn €			
Uttaga bolån	7 799	7 633	2,2
Uttaga företagskrediter	2 729	2 335	16,9
Förmedlade bostads- och fastighetsaffärer, st.	12 139	12 158	-0,2
Md €	31.12.2019	31.12.2018	Förändring, %
Utlåning			
Bolån	39,6	38,6	2,6
Krediter till företag	8,1	7,4	9,2
Bostadssammanslutningar och övriga krediter	20,4	19,1	7,2
Utlåning totalt	68,1	65,0	4,7
Garantier	0,8	0,6	21,4
Inlåning			
Daglig- och betalningsrörelseinsättningar	35,4	32,6	8,5
Placeringsinsättningar	19,0	18,1	4,8
Inlåning totalt	54,4	50,8	7,2

*Förändring i relationstalet

OP Gruppens segment Hushållsbank består av bankrörelse och kapitalförvaltning för privatkunder och sme-företag i andelsbankerna och centralinstitutskoncernen.

Utlåningen ökade med 4,7 procent till 68,1 miljarder euro. Under räkenskapsperioden togs nya bolån ut för 2,2 procent mer än under jämförelseperioden. Bolånestocken växte med 2,6 procent till 39,6 miljarder euro. Kundernas intresse för att skydda bolån och krediter till bostadssammanslutningar fortsatte. Av privatkundernas bolån var 24,5 procent (20,1) ränteskyddade vid slutet av räkenskapsperioden.

Företagskreditstocken ökade kraftigt, med 9,2 procent till 8,1 miljarder euro, trots att den ekonomiska tillväxten var mer dämpad än i snitt.

Inlåningen ökade med 7,2 procent till 54,4 miljarder euro. Tillväxten består särskilt av daglig- och betalningskonton men också av placeringsinsättningar, då inlåningen från hushåll växer kraftigast. Ökningen i inlåningen från företag jämnade fortfarande ut sig efter den häftiga takten under början av året.

Det totala antalet spar- och placeringskunder ökade under räkenskapsperioden med nästan 34 000 och uppgick vid slutet av december till cirka 829 000.

Antalet bostads- och fastighetsaffärer som OP Hem förmedlade ökade under det sista kvartalet med 3,5 procent från motsvarande tid i fjol. Under hela räkenskapsperioden höll sig antalet förmedlade affärer på samma nivå som under jämförelseperioden.

OP har deltagit i utvecklingen av en plattform för digitala bostadsaffärer (DIAS). Den byggs upp i samarbete mellan banker, fastighetsförmedlingsbranschen, teknikföretag och myndigheter. Digitaliseringen av bostadsaffärerna inleddes i början av 2019 och framskrider stegvis. I slutet av

räkenskapsperioden gjordes digitala bostadsaffärer redan dagligen.

Under räkenskapsperioden slutfördes ett omfattande projekt i anslutning till de nya PSD2-reglerna. Som en del av det skapades bl.a. externa konto- och betalgränssnitt samt ändrades rutinerna för stark autentisering. Dessutom framskred OP Gruppens kortförnyelse som planerat.

Räkenskapsperiodens resultat

Segmentet Hushållsbanks resultat före skatt var 235 miljoner euro (421). Räntenettet ökade med 4,0 procent till 922 miljoner euro (886) till följd av att utlåningen ökade och kostnaderna för upplåningen minskade. Provisionsnettot ökade med 4,6 procent till 708 miljoner euro (677). Nettointäkterna från placeringsverksamheten och övriga intäkter minskade från jämförelseperioden. Intäkterna ökade totalt med 1,4 procent.

Kostnaderna ökade med 18,7 procent till 1 172 miljoner euro (987). Utan inverkan av överföringen av arbetspensionsansvaret under jämförelseperioden minskade kostnaderna med 1,2 procent. De jämförbara personalkostnaderna var 426 miljoner euro, dvs. ungefär desamma som under jämförelseperioden (424). Avskrivningarna och nedskrivningarna minskade med 34,7 procent, då nedskrivningar under jämförelseperioden gjordes för 45,6 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 2,0 procent till 692 miljoner euro (678). De övriga rörelsekostnaderna ökade till följd av att ICT-kostnaderna ökade med 17 miljoner euro. EU:s stabilitetsavgift minskade med 2 miljoner euro från jämförelseperioden. Kostnads-intäktsrelationen var 70,7 procent (60,4).

Nedskrivningarna av fordringar ökade till 36 miljoner euro (33). De nödlidande fordringarna uppgick till 1,3 procent (1,3) av kredit- och garantistocken.

Företagsbank

- Resultatet före skatt var 311 miljoner euro (408). Utan effekten av överföringen av arbetspensionsansvaret minskade resultatet före skatt med 65 miljoner euro.
- Intäkterna minskade med 1,4 procent. Räntenetto ökade med 9,6 procent och provisionsnettot minskade med 3,3 procent. Nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade med 27,6 procent på grund av ändringar i värderingsmodellerna för derivat, CVA-justeringen och realisationsvinsterna som var mindre än under jämförelseperioden.
- Kostnaderna ökade till 277 miljoner euro (232). De övriga rörelsekostnaderna ökade med 9,5 procent på grund av ökningen i ICT-kostnaderna.
- Utlåningen ökade med 6,2 procent och inlåningen minskade med 0,3 procent. De förvaltade medlen i segmentet Företagsbank ökade med 12,2 procent.
- Nedskrivningarna var 51 miljoner euro (12). De nödlidande fordringarna uppgick till 0,5 procent (0,4) av kredit- och garantistocken.
- De mest betydande satsningarna inom segmentet Företagsbank gällde förnyelsen av system för betalning, finansiering och kapitalförvaltning.

Nyckeltal

Mn €	1-12/2019	1-12/2018	Förändring, %
Räntenetto	383	350	9,6
Provisionsnetto	125	130	-3,3
Nettointäkter från placeringsverksamhet	119	165	-27,6
Övriga intäkter	27	20	34,7
Intäkter totalt	655	664	-1,4
Personalkostnader (exkl. överföring av arbetspensionsansvar)	76	77	-2,0
Överföring av lagstadgat arbetspensionsansvar		-32	
Avskrivningar och nedskrivningar	20	21	-3,7
Övriga rörelsekostnader	182	166	9,5
Kostnader totalt	277	232	19,7
Nedskrivningar av fordringar	-51	-12	-
OP-bonus till ägarkunder	-16	-14	-
Resultat före skatt	311	408	-23,8
Kostnads-intäktsrelation, %	42,3	34,9	-7,5*
Nödlidande fordringar av kredit- och garantistocken, %	0,5	0,4	0,1*
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	0,85	1,43	-0,58*
Räntabilitet på totalt kapital utan OP-bonus, %	0,90	1,47	-0,57*
Md €	31.12.2019	31.12.2018	Förändring, %
Utlåning			
Krediter till företag	14,5	13,8	5,1
Bostadssammanslutningar och övriga krediter	9,2	8,5	8,2
Utlåning totalt	23,7	22,3	6,2
Inlåning	11,2	11,2	-0,3
Förvaltade medel (brutto)			
Placeringsfonder	25,6	22,7	13,1
Institutionella kunder	22,5	21,5	4,8
Private Banking	9,9	7,6	30,6
Förvaltade medel totalt (brutto)	58,0	51,7	12,2
Mn €	1-12/2019	1-12/2018	Förändring, %
Nettoförsäljning			
Private Banking-kunder	49	67	-26,0
Institutionella kunder	-49	363	-
Nettoförsäljning totalt	1	430	-99,8

*Förändring i relationstalet

OP Gruppens segment Företagsbank består av bankrörelse samt kapitalförvaltning för företag och institutioner. Segmentet omfattar OP Företagsbanken Abp:s bankrörelse, OP Kapitalförvaltning Ab, OP-Fondbolaget Ab och OP Kiinteistösihtous Oy.

Utlåningen ökade med 6,2 procent till 23,7 miljarder euro. Inlåningen minskade med 0,3 procent till 11,2 miljarder euro. Efterfrågan på kapitalmarknadsprodukter ökade från jämförelseperioden.

De mest betydande utvecklingssatsningarna inom segmentet Företagsbank gällde förnyelsen av system för betalning, finansiering och kapitalförvaltning. Under räkenskapsperioden utvidgades tjänsten OP Bilfinansiering också till bilaffärer mellan konsumenter. OP Bilfinansiering beviljas av OP Företagsbanken Abp.

I april erbjöd OP sina kunder möjlighet att börja ta emot SEPA-expressbetalningar i realtid från andra finansiella institut inom det gemensamma eurobetalningsområdet. I oktober började OP erbjuda sina kunder både ankommande och avgående SEPA-expressbetalningar i realtid. Ändringen genomförs stegvis i olika kanaler.

I november nådde OP Företagsbanken Abp första plats i Prosperas undersökning Corporate Banking 2019 Finland i kategorin för medelstora företag, dvs. bland företag med en omsättning på 0,5–1,5 miljarder euro.

I november valde The Banker åter OP till bästa bank i Finland (Bank of the Year 2019) i sin årliga bedömning.

Kapitalförvaltningens nettoförsäljning under räkenskapsperioden minskade från jämförelseperioden och var en miljon euro. De förvaltade medlen i segmentet Företagsbank ökade med 12,2 procent till 58,0 miljarder euro. I de förvaltade medlen ingick medel från företag som hör till OP Gruppen för cirka 11 miljarder euro (11).

Antalet fondandelsägare i OP-fonderna ökade under räkenskapsperioden med cirka 71 000 brutto till 849 000 andelsägare. OP-fondernas Morningstar-klassificering var 3,21 (3,04).

Placerarnas intresse för ansvarsfulla placeringar i fonder har varit på uppgång. Under räkenskapsperioden offentliggjorde OP och Finfund planerna på att grunda Finlands första globala hållbarhetsfond som placerar på tillväxtmarknaden. Fonden OP Finfund Global Impact Fund I bidrar på ett mätbart sätt till att uppfylla FN:s mål för hållbar utveckling.

Räkenskapsperiodens resultat

Segmentet Företagsbanks resultat före skatt var 311 miljoner euro (408). Intäkterna uppgick till 655 miljoner euro (664) och kostnaderna till 277 miljoner euro (232). Utan inverkan av överföringen av arbetspensionsansvaret ökade kostnaderna med 13 miljoner euro till 277 miljoner euro. Kostnads-intäktsrelationen försvagades till 42,3 procent (34,9). Räntenettet växte med 9,6 procent till 383 miljoner euro främst till följd av att utlåningen ökat.

Segmentet Företagsbanks provisionsnetto var 125 miljoner euro (130). Provisionsnettot från kapitalförvaltningsrörelsen utgjorde 0,18 procent av bruttot av de förvaltade medlen. Minskningen i övrigt provisionsnetto beror främst på OP Gruppens interna debiteringar.

Segmentet Företagsbanks provisionsnetto

Mn €	1–12/2019	1–12/2018	Förändring, %
Fonder	105	103	1,4
Kapitalförvaltning	24	21	4,2
Övriga	-4	5	-
Totalt	125	130	-3,3

Nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade med 27,6 procent till 119 miljoner euro. Jämförelseperiodens nettointäkter från placeringsverksamheten ökade till följd av en enskild realisationsvinst på 15 miljoner euro. CVA-justeringen försvagade resultatet med 12 miljoner euro, medan det under jämförelseperioden förbättrade resultatet med 9 miljoner euro. Ändringar i värderingsmodellerna för derivat minskade nettointäkterna från placeringsverksamheten med 25 miljoner euro.

Kostnaderna ökade till 277 miljoner euro (232). Utan inverkan av överföringen av arbetspensionsansvaret minskade personalkostnaderna med 2 miljoner euro till 76 miljoner euro. Under jämförelseperioden förbättrade överföringen av arbetspensionsansvaret resultatet före skatt med 32 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 9,5 procent till 182 miljoner euro. ICT-kostnaderna ökade med 19 miljoner euro.

Nedskrivningarna av fordringar uppgick till 51 miljoner euro (12). De nödlidande fordringarna uppgick till 0,5 procent (0,4) av kredit- och garantistocken.

Försäkring

- Resultatet före skatt var 373 miljoner euro (260), eftersom nettointäkterna från placeringsverksamheten ökat.
- Premieintäkterna från skadeförsäkringen ökade med 0,9 procent (4,0 procent utan affärsrörelsen i Baltikum, som såldes 2018). Skadeförsäkringens diskonteringsränta sänktes från 1,5 procent till 1,0 procent, vilket minskade försäkringsnettot med 136 miljoner euro.
- Intäkterna från placeringsverksamheten med beaktande av det tillfälliga undantaget var 331 miljoner euro (92). Nettointäkterna från placeringar värderade till verkligt värde var i skadeförsäkringen 96 miljoner euro (14) och i livförsäkringen 72 miljoner euro (53).
- Den operativa totalkostnadsprocenten var 92,7 (92,0) och den operativa riskprocenten 65,1 (64,5). Den operativa omkostnadsprocenten var 27,7 (27,4).
- Livförsäkringens fondanknutna försäkringsbesparingar ökade med 10,7 procent till 10,9 miljarder euro.
- Utvecklingsåtgärderna riktades till de elektroniska tjänsterna och förnyelsen av bassystem.

Nyckeltal

Mn €	1-12/2019	1-12/2018	Förändring, %
Premieintäkter	1 479	1 466	0,9
Försäkringsersättningar	1 077	917	17,4
Livförsäkringens riskrörelse	29	29	0,0
Försäkringsnetto	431	578	-25,4
Livförsäkringens provisionsnetto	135	115	18,1
Skadeförsäkringens provisionsnetto	-49	-50	-1,7
Hälsa och välbefinnande, provisionsnetto	13	11	18,0
Provisionsnetto	99	75	31,2
Nettointäkter från placeringsverksamhet	435	63	589,9
Övriga nettointäkter	4	14	-71,3
Intäkter totalt	969	730	32,8
Personalkostnader (exkl. överföring av arbetspensionsansvar)	133	130	1,9
Överföring av lagstadgat arbetspensionsansvar		-3	
Avskrivningar och nedskrivningar	71	89	-20,1
Övriga rörelsekostnader	269	263	2,2
Kostnader totalt	473	480	-1,3
OP-bonus till ägarkunder	-19	-18	-
Tillfälligt undantag (overlay approach)	-104	29	-457,9
Resultat före skatt	373	260	43,1
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	1,29	0,91	0,38*
Räntabilitet på totalt kapital utan OP-bonus, %	1,36	0,98	0,38*
Operativ totalkostnadsprocent (sf)	92,7	92,0	
Operativ riskprocent (sf)	65,1	64,5	
Operativ omkostnadsprocent (sf)	27,7	27,4	
Operativ driftskostnadsprocent (lf)	35,5	36,4	

sf = skadeförsäkring, lf = livförsäkring

*Förändring i relationstalet

OP Gruppens segment Försäkring består av skade- och livförsäkring samt hälso- och välbefinnanderörelsen. Till segmentet hör Pohjola Försäkring Ab, A-Försäkring Ab, OP-Livförsäkrings Ab samt Pohjola Sjukhus Ab. Försäkringsaktiebolaget Europeiska fusionerades med Pohjola Försäkring Ab 31.10.2019.

OP Gruppen tog i bruk varumärket Pohjola i skadeförsäkringsrörelsen 1.6.2019, då OP Försäkring Ab:s firma ändrades till Pohjola Försäkring Ab. Samtidigt ändrades Pohjola Hälsa Ab:s firma till Pohjola Sjukhus Ab.

De mest betydande utvecklingsåtgärderna riktades till utvecklingen av elektroniska tjänster och köptjänster, konvertering av det separata individuella livförsäkringsbeståndet till det nya systemet för skötsel av försäkringar samt den pågående förnyelsen av skadeförsäkringens bassystem. För fordonsförsäkringskunderna lanserades en ny 24/7-skadejour för skötsel av kaskoskador. De elektroniska tjänsterna, placeringsobjekten och produkterna för försäkringsparande utvecklades och förnyades aktivt.

Till följd av den goda utvecklingen i tillgångsvärdena ökade de fondanknutna försäkringsbesparingarna med 10,7 procent till

10,9 miljarder euro. Nettoförsäljningen av fondanknutna försäkringar var -278 miljoner euro (434). Återköpen inom livförsäkringen blev exceptionellt stora då kunderna förberedde sig för de ändringar i inkomstskattelagen som trädde i kraft i början av 2020.

Pohjola Sjukhus har preciserat sin strategi och koncentrerar sig i fortsättningen på ortopedi och idrottsklinikverksamhet. Som en del av förändringen sålde Pohjola Sjukhus sin företagshälsovårdsrörelse till Mehiläinen 1.6.2019.

Kunderna har varit nöjda med betjäningen vid Pohjola Sjukhus. NPS-talet som operationspatienterna gett var i januari-december 97 (96).

Räkenskapsperiodens resultat

Resultatet före skatt ökade till 373 miljoner euro (260). Försäkringsnettot var 431 miljoner euro (578). Skadeförsäkringens diskonteringsränta sänktes från 1,5 procent till 1,0 procent, vilket minskade försäkringsnettot med 136 miljoner euro. Försäkringsskuldens ränterisk hade i skadeförsäkringen skyddats med räntederivat, varvid en post som motsvarar förändringen i diskonteringsräntan syns som en positiv värdeförändring i nettointäkterna från placeringsverksamheten. I jämförelseperioden ingick försäkringsnetto på 16 miljoner euro för den sålda affärsrörelsen i Baltikum.

Skadeförsäkringens premieintäkter

Mn €	1-12/2019	1-12/2018	Förändring, %
Privatkunder	826	798	3,6
Företagskunder	653	624	4,6
Baltikum	-	44	-
Totalt	1 479	1 466	0,9

I skadeförsäkringen ökade premieintäkterna från både privat- och företagskunderna. Premieintäkterna ökade med totalt 4,0 procent utan den sålda affärsrörelsen i Baltikum, som ingick i jämförelseperioden.

Utän förändringen i diskonteringsräntan och siffrorna för Baltikum ökade försäkringsersättningarna med 5,6 procent. Under januari-december registrerades 87 (96) nya stora skador på egendom och verksamhet och skadekostnaden för egen räkning var för dem totalt 80 miljoner euro (107). Till den här klassen räknas skador på över 0,3 miljoner euro. Förändringarna i ersättningsansvaret för de lagstadgade pensionerna försvagade resultatet med 4 miljoner euro (1).

Förändringarna jämfört med skadorna under de föregående åren, utan inverkan av förändringen i diskonteringsräntan, förbättrade det försäkringstekniska bidraget med 24 miljoner euro (42). Skadeförsäkringens operativa riskprocent exklusive indirekta skaderegleringskostnader var 65,1 (64,5).

Provisionsnettot ökade med 31,2 procent till 99 miljoner euro. Livförsäkringens provisioner ökade till följd av avkastningsprovisioner som betalades på nettointäkterna för placeringar i de separata balansräkningarna.

Intäkter från placeringsverksamhet

Mn €	1-12/2019	1-12/2018
Verkligt värde via övrigt totalresultat	217	107
Verkligt värde via resultatet	389	-8
Upplupet anskaffningsvärde	1	7
Livförsäkringsposter*	-161	-39
Upplösning av diskontering (sf)	-27	-28
Intresseföretag	17	24
Nettointäkter från placeringsverksamhet	435	63
Tillfälligt undantag	-104	29
Totalt	331	92

*Omfattar räntegottgörelser på kunders försäkringsbesparingar, förändringar i räntekompletteringar och övriga försäkringstekniska poster samt förändringar i verkligt värde av fondanknutna placeringar och placeringar i de separata balansräkningarna.

På placeringsmarknaden var 2019 ett mycket bra år. Intäkterna från placeringsverksamheten med beaktande av det tillfälliga undantaget var 331 miljoner euro (92). Realisationsvinster från placeringar uppgick i skadeförsäkringen till 90 miljoner euro (-5) och i livförsäkringen till 96 miljoner euro (-3).

Försäkringsskuldens ränterisk har skyddats med räntekompletteringar och räntederivat. Nettoförändringen för de kortfristiga räntekompletteringarna i livförsäkringen sänkte resultatet med 2 miljoner euro. Under jämförelseperioden förbättrade nettoförändringen för de kortfristiga räntekompletteringarna resultatet med 43 miljoner euro. Räntekompletteringarna av försäkringsskulden utan de separata balansräkningarna var vid räkenskapsperiodens slut 426 miljoner euro (341). Av räntekompletteringarna utgjorde 46 miljoner euro (44) kortfristiga räntekompletteringar.

Kostnaderna minskade med 1,3 procent till 473 miljoner euro. I jämförelseperioden ingick rörelsekostnader på 8,7 miljoner euro för affärsrörelsen i Baltikum, som såldes 2018. I kostnaderna ingick nedskrivningarna för 16 miljoner euro (22). Skadeförsäkringens operativa omkostnadsprocent, som innehåller också de indirekta skaderegleringskostnaderna, var 27,7 (27,4).

Den operativa totalkostnadsprocenten, utan sänkningen av diskonteringsräntan, var 92,7 (92,0). De operativa nyckeltalen innehåller inte avskrivningar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp och inte förändringen i diskonteringsräntan.

Placeringsverksamheten

Nyckeltal för skadeförsäkringens placeringsverksamhet

Mn €	1-12/2019	1-12/2018
Nettointäkter från placeringar, mn €*	96	14
Intäkter från placeringar till verkligt värde, %	8,4	0,1
Ränteplaceringarnas Running Yield, %	1,3	1,5
	31.12.2019	31.12.2018
Placeringsbestånd, mn €	3 952	3 730
Andelen placeringar på investeringsnivå, %	92	94
Fordringar med rating A, minst, %	61	62
Modifierad duration, %	4,0	4,3

*Nettointäkterna från placeringarna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor.

Nyckeltal för livförsäkringens placeringsverksamhet*

Mn €	1-12/2019	1-12/2018
Nettointäkter från placeringar, mn €**	72	53
Intäkter från placeringar till verkligt värde, %	9,4	1,7
Ränteplaceringarnas Running Yield, %	1,2	1,4
	31.12.2019	31.12.2018
Placeringsbestånd, mn €	3 619	3 644
Andelen placeringar på investeringsnivå, %	88	95
Fordringar med rating A, minst, %	64	66
Modifierad duration, %	2,9	4,1

*utan de separata balansräkningarna

**Nettointäkterna från placeringarna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor. De separata balansräkningarna ingår inte i nettointäkterna från placeringarna.

Övrig rörelse

Nyckeltal

Mn €	1-12/2019	1-12/2018	Förändring, %
Räntenetto	-59	-48	-
Provisionsnetto	6	6	1,0
Nettointäkter från placeringsverksamhet	38	21	84,1
Övriga rörelseintäkter	593	548	8,3
Intäkter totalt	578	527	9,8
Personalkostnader (exkl. överföring av arbetspensionsansvar)	148	173	-14,3
Överföring av lagstadgat arbetspensionsansvar	0	-52	-
Avskrivningar och nedskrivningar	132	131	0,3
Övriga rörelsekostnader	336	339	-0,8
Kostnader totalt	616	590	4,3
Nedskrivningar av fordringar	0	1	-
Resultat före skatt	-37	-64	-

Segmentet Övrig rörelse omfattar de funktioner som stöder rörelsesegmenten. Till segmentet hör merparten av OP Andelslag, OP-Tjänster Ab och OP Företagsbanken Abps centralbanksfunktioner.

Räkenskapsperiodens resultat

Resultatet före skatt för segmentet Övrig rörelse var -37 miljoner euro (-64). Resultatet förbättrades av att nettointäkterna från placeringsverksamheten och de övriga rörelseintäkterna ökade. Intäkterna ökade med 9,8 procent till 578 miljoner euro.

Räntenettet för segmentet Övrig rörelse var -59 miljoner euro (-48). Kostnaderna för marknadsupplåningen och likviditeten försvagade räntenettet från jämförelseperioden. Nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade med 84,1 procent till 38 miljoner euro. Nettointäkterna från placeringsverksamheten förbättrades av en resultatpåverkan på 16 miljoner euro, som uppstod vid upplösningen av skyddet för den TLTRO II-finansiering som betalades i förtid i september och december. Av finansieringen återbetalades i förtid 2,0 miljarder euro i september och 2,0 miljarder euro i december. Nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade däremot till följd av att realisationsvinsterna minskade med 13 miljoner euro.

De övriga rörelseintäkterna ökade med 8,3 procent till 593 miljoner euro till följd av att OP Gruppens interna debiteringar ökat.

Kostnaderna i segmentet Övrig rörelse ökade från jämförelseperioden med 4,3 procent till 616 miljoner euro. Överföringen av arbetspensionsansvaret i slutet av 2018 minskade jämförelseperiodens pensionskostnader med 52 miljoner euro. Utan inverkan av överföringen av arbetspensionsansvaret minskade personalkostnaderna med 14,3 procent till 148 miljoner euro. Avskrivningarna och nedskrivningarna av materiella och immateriella tillgångar ökade med 0,3 procent till 132 miljoner euro. Avskrivningarna enligt plan ökade med 29,7 procent till 96 miljoner euro. Ökningen i avskrivningarna beror på de ökade satsningarna på utveckling under de senaste åren samt på att standarden IFRS 16 Leasingavtal började tillämpas 1.1.2019. Nedskrivningarna minskade med 28 miljoner euro från jämförelseperioden.

De övriga rörelsekostnaderna minskade med 0,8 procent till 336 miljoner euro. Leasingkostnaderna minskade med 7 miljoner euro på grund av att standarden IFRS 16 tillämpats 2019.

Fastigheten i Vallgård klassificerades under det tredje kvartalet som en anläggningstillgång som innehas för försäljning. Enligt balansräkningen uppgick fastighetens tillgångar vid slutet av året till totalt 314 miljoner euro och skulderna till 6 miljoner euro. Fastigheten omfattar ett kvarter i Vallgård i Helsingfors.

Snittmarginalen för OP Gruppens marknadsupplåning till seniorvillkor och senior non-preferred-villkor, TLTRO-upplåningen och säkerställda obligationslån var i december 19 räntepoäng (14). Kostnaderna ökade till följd av emissioner i den nya prioritetssklassen för efterställda lån. De säkerställda obligationslånen rapporteras som en del av segmentet Hushållsbank.

OP Gruppen emitterade i januari–december långfristiga obligationslån till seniorvillkor för sammanlagt 1,2 miljarder euro. Bland dem emitterades i februari ett grönt obligationslån på 500 miljoner euro utan säkerhet till seniorvillkor på den internationella kapitalmarknaden. Löptiden för lånet är fem år. Det första gröna obligationslånet är riktat till internationella ansvarsfulla institutionella placerare. Medlen som flyter in via lånet riktas till hållbar företagsfinansiering. De näringsgrenar som finansieras är förnybar energi, miljövänligt byggande (green buildings) och hållbar markanvändning med hållbart skogsbruk.

I juni emitterade OP Gruppen det första nya efterställda obligationslånet (senior non-preferred) på 500 miljoner euro. Löptiden för lånet är fem år. I november emitterades det andra efterställda senior non-preferred-obligationslånet på 500 miljoner euro med löptiden tio år. Totalt emitterades efterställda obligationslån i den nya prioritetssklassen för 1,2 miljarder euro under räkenskapsperioden. Senior non-preferred-obligationslånen täcker det krav på kapitalbasen och nedskrivningsbara skulder (MREL) som resolutionsmyndigheten ställt på OP Gruppen.

I februari emitterade OP Gruppen ett säkerställt obligationslån på 1,25 miljarder euro och i november ett på 1,0 miljarder euro. Lånens löptider är 10 respektive 7 år.

I december deltog OP Gruppen i den tredje serien av Europeiska centralbankens riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO III) med 2,0 miljarder euro.

Tjänsteutveckling

OP Gruppen investerar ständigt i utveckling av sin verksamhet och förbättring av kundupplevelsen. Centralinstitutet och dess dotterföretag svarar för utvecklingen av OP Gruppens tjänster. Av kostnaderna i anslutning till tjänsteutveckling består en betydande del av ICT-investeringar.

OP Gruppens utvecklingskostnader uppgick i januari–december till 313 miljoner euro (384). Kostnaderna omfattar licensavgifter, köptjänster, andra externa kostnader i anslutning till projekt samt eget arbete. Av utvecklingskostnaderna har 130 miljoner euro (182) aktiverats.

OP Gruppen ingick våren 2019 ett femårigt avtal med Tata Consultancy Services Ltd (TCS) om produktionen av ICT-tjänster. Avtalet omfattar OP:s ICT-infrastruktur tjänster såsom centraldator-, server- och kapacitetstjänsterna. Dessutom omfattar avtalet datacenter- och molntjänsterna.

Närmare information om OP Gruppens investeringar finns i de segmentvisa avsnitten i den här verksamhetsberättelsen.

Personal

Vid slutet av räkenskapsperioden hade OP Gruppen 12 226 anställda (12 066). Antalet anställda var i genomsnitt 12 376 (12 339).

Antal anställda vid räkenskapsperiodens slut

	31.12.2019	31.12.2018
Hushållsbank	7 230	7 515
Företagsbank	907	780
Försäkring	2 015	1 872
Övrig rörelse	2 074	1 899
Totalt	12 226	12 066

Under räkenskapsperioden gick 306 personer (318) i pension från OP Gruppen. Medelåldern för de pensionerade var 61,8 år (61,8).

Under 2019 stärktes riskhanteringsfunktionerna genom att rekrytera över hundra personer till uppgifter inom till exempel förhindrande av penningtvätt, riskhantering och compliance.

OP Gruppen har hösten 2018 inlett en betydande ändring av förfaringsätten för att stödja genomföringen av strategin och visionen. Det nya smidiga förfaringsättet betonar att arbetet är betydelsefullt och baserar sig på självstyrande team. Målet med ändringen av förfaringsättet är att få arbetet att kännas meningsfullare samt att öka välbefinnandet i arbetet och genom det också förbättra kundupplevelsen och effektivisera

verksamheten. OP Gruppen hade också som mål att med hjälp av den nya verksamhetsmodellen på årsplanet minska centralinstitutskoncernens totala kostnader med 100 miljoner euro fram till slutet av 2019. Genom de vidtagna åtgärderna uppnåddes inbesparingar på 102 miljoner euro före slutet av 2019.

Samarbetsförhandlingar som gällde OP Gruppens affärsrörelser Företagsbank och Försäkring inleddes 26.8.2019, och de slutfördes 8.10.2019. Affärsrörelsernas organisationsstrukturer ändras så att de ska stödja den nya självstyrande verksamhetsmodellen. Samarbetsförhandlingarna gällde cirka 3 000 anställda i de organisationer som omfattades av förhandlingarna. Till följd av förhandlingarna upphörde 300 uppgifter, men samtidigt uppstod 185 nya uppgifter. Organisationerna enligt de nya förfaringsätten inledde sin verksamhet 1.1.2020.

Samarbetsförhandlingarna i OP Gruppens centralinstitut, som inleddes 7.10.2019, slutfördes 12.11.2019. Centralinstitutets struktur förenklas, och självstyrningen ökas också i stödfunktionerna. Målet med ändringarna är att stödja affärsrörelserna så att de kan svara på kundernas behov och effektivisera processerna. Samarbetsförhandlingarna gällde cirka 1 900 anställda i de organisationer som omfattades av förhandlingarna. Till följd av förhandlingarna upphörde cirka 460 uppgifter och uppstod cirka 190 nya uppgifter. Ändringarna uppskattas ge kostnadsinbesparingar på cirka 18 miljoner euro före slutet av 2020.

Ekonomie magister, CIA Sakari Lehtinen (49) utnämndes till revisionsdirektör för OP Gruppen från och med 1.5.2019. Han rapporterar till OP Gruppens chefdirektör Timo Ritakallio och OP Andelslags styrelses revisionskommitté.

Vice ordföranden för direktionen för OP Gruppens centralinstitut, chefdirektörens ställföreträdare och direktionsledamoten med ansvar för grupp tjänsterna, Tony Vepsäläinen, gick i pension 31.12.2019. Vepsäläinen var direktionsledamot sedan 2006.

OP Andelslags förvaltningsråd utnämnde 11.12.2019 personaldirektör Hannakaisa Länsisalmi till direktionsledamot och valde 1.1.2020 affärsrörelsedirektör Olli Lehtilä, som svarar för försäkringskunder, till ställföreträdare för chefdirektören.

OP Gruppen behöll i maj sin ställning som den attraktivaste arbetsgivaren i Universums årliga arbetsgivarprofilenkät som riktas till studerande. Studerande inom de merkantila, juridiska och humanistiska utbildningarna röstade OP till den attraktivaste arbetsgivaren i finansbranschen. I oktober placerade sig OP åter på första plats som den attraktivaste finansarbetsgivaren inom branscherna handel, juridik, IT och humanism i Universums årliga undersökning om arbetsgivarprofilen.

OP Gruppens rörliga ersättningar fördelar sig på kortfristiga företagsvisa ersättningar och långfristiga ersättningar på grupplanet. OP Gruppens långfristiga ersättningssystem på grupplanet består av ett ersättningssystem avsett för ledningen samt en personalfond avsedd för den övriga personalen.

Ett långfristigt ersättningssystem har fastställts för ledningen för 2017–19. Dessutom fortsätter OP Gruppens personalfonds ersättningssystem med ettåriga intjäningsperioder.

Ersättningssystemen har upprättats i enlighet med bestämmelserna om ersättningssystemen inom finansbranschen. Ersättningssystemet 2017–19 iakttar huvudprinciperna för den föregående treåriga intjäningsperioden.

Som långsiktiga målmätare har OP Andelslags förvaltningsråd uppställt OP Gruppens resultat före skatt, kundupplevelse och ökad användning av digitala tjänster (digital kommunikation). Målen på grupplanet är desamma såväl i ersättningssystemet för ledningen som i OP Gruppens personalfond.

Förvaltningsrådet för OP Gruppens centralinstitut beslöt 12.6.2019 att ersättningssystemet för hela personalen ska förnyas från och med 2020. OP Gruppens rörliga ersättningar består i fortsättningen av kortfristiga ersättningar och personalfonden. De strategiska målen på grupplanet beaktas i mätarna för de kortfristiga ersättningarna och personalfonden.

Information om direktionsledamöternas anställning

Lönen, arvoden och övriga förmåner för OP Andelslags direktionsledamöter bestäms av nominerings- och ersättningskommittén som lyder under OP Andelslags styrelse. Villkoren för varje ovan nämnda tjänsteförhållande har fastställts i ett skriftligt direktörsavtal som förvaltningsrådet har godkänt.

Den information som enligt tillsynsförordningen krävs om ersättningar till personer med inverkan på OP Gruppens riskposition offentliggörs årligen på OP Gruppens webbplats.

År 2019 utbetalades till OP Gruppens chefdirektör Timo Ritakallio 781 515 euro i lön och 26 280 euro i naturaförmåner samt 47 667 euro i resultatlöner som tjänats in för 2018. Av de resultatlöner som tjänats in för 2018 utbetalas 111 222 euro under 2020–2025 i enlighet med det uppskovsförfarande som avses i bestämmelserna.

Lönerna till övriga ledamöter i direktionen var 2 715 466 euro och naturaförmånerna 77 411 euro. Resultatlöner som tjänats in för 2018 samt långfristiga ersättningar för ledningen som tjänats in för åren 2014–2016 betalades under 2019 för 608 375 euro. Sammanlagt betalades 3 401 252 euro i löner och arvoden till övriga ledamöter i direktionen. Av de

resultatlöner som tjänats in för 2018 och av de långfristiga ersättningar för ledningen som tjänats in för åren 2014–2016 utbetalas 817 919 euro under 2020–2025 i enlighet med det uppskovsförfarande som avses i bestämmelserna.

I lönerna och ersättningarna ingår den andel av resultatlöner för 2018 som betalats ut 2019 samt den andel av ersättningarna från det långfristiga ersättningssystemet för ledningen som tjänats in för åren 2014–2016 och som betalats ut 2019. Uppskovsförfarandet baserar sig på ett förfarande enligt kreditinstitutslagen (610/2014), som beskrivs i not 48 om rörliga ersättningar i OP Gruppens IFRS-bokslut för 2019.

Chefdirektörens tilläggs pensions skydds försäkring föranledde inga kostnader 2019. Premierna för direktionsledamöternas tilläggs pensions försäkring uppgick 2019 till 541 766 euro.

Pensionsåldern för den OP Gruppens chefdirektör Timo Ritakallio är 65 år. Olli Lehtiläs och Harri Nummelas pensionsålder är 63 år. De övriga direktionsledamöternas pensionsålder bestäms enligt pensionslagarna. Pensionsförmånerna bestäms i enlighet med pensionslagarna och OP Gruppens egna pensionsplaner.

I den förmånsbestämda tilläggs pensions försäkringen betalades 2019 totalt 278 398 euro. I den avgiftsbestämda tilläggs pensions försäkringen betalades 2019 totalt 263 368 euro.

Kostnaderna för tilläggs pensionerna har offentliggjorts bland de uppgifter som Europeiska bankmyndigheten EBA årligen samlar in om ersättningar i enlighet med Europaparlamentets och rådets tillsynsförordning 575/2013 och kapitaltäckningsdirektiv 2013/36.

Den uppsägningstid som arbetsgivaren tillämpar för både chefdirektören och övriga direktionsledamöter samt för revisionsdirektören är 6 månader. Då anställningen upphör i fall som separat bestäms i direktörsavtal betalas till chefdirektören utöver lön för uppsägningstid en summa som motsvarar penninglönen för högst 12 månader och till övriga direktionsledamöter samt till revisionsdirektören en summa som motsvarar penninglönen för högst 6 månader.

	Regelbunden penninglön	Naturaförmåner	Resultatlön för 2018 som betalats 2019	Del av de långfristiga ersättningarna för 2014–2016 som betalats 2019	2019 utbetalda löner, ersättningar och naturaförmåner totalt	Uppskjutna ersättningar som betalas ut 2020–2025 av resultatlöner för 2018 och de långfristiga ersättningarna för 2014–2016
Chefdirektör Timo Ritakallio	781 515	26 280	47 667	-	855 461	111 222
Tony Vepsäläinen	617 997	13 200	23 778	221 825	876 801	394 745
Vesa Aho	343 040	240	-	-	343 280	-
Katja Keitaanniemi	412 920	240	-	-	413 160	-
Olli Lehtilä	388 289	40 751	42 614	108 333	579 987	165 685
Juho Malmberg	314 160	240	15 696	13 593	343 689	36 624
Harri Nummela	404 220	11 580	15 669	120 507	551 975	220 865
Tiia Tuovinen	234 840	11 160	46 360	-	292 360	-

Förändringar i OP Gruppens struktur

I OP Gruppens bokslut konsoliderades vid slutet av räkenskapsperioden totalt 147 andelsbanker (156) och OP Andelslagskoncernen. Under räkenskapsperioden minskade antalet andelsbanker genom fusioner av banker.

Mellilän Osuuspankki har fusionerats med Niinijoen Osuuspankki. I samband med fusionen ändrades Niinijoen Osuuspankkis firma till Niinijokivarren Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 28.2.2019.

Merimaskun Osuuspankki har fusionerats med Åbonejdens Andelsbank. Verkställandet av fusionen registrerades 30.4.2019.

Kalkkisten Osuuspankki har fusionerats med Järvi-Hämeen Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 30.4.2019.

Akaan Seudun Osuuspankki och Valkeakosken Osuuspankki har fusionerats med Urjalan Osuuspankki. I samband med fusionen ändrades Urjalan Osuuspankkis firma till Etelä-Pirkanmaan Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 31.8.2019.

Västra Nylands Andelsbank har fusionerats med Keski-Uudenmaan Osuuspankki. I samband med fusionen ändrades Keski-Uudenmaan Osuuspankkis firma till Uudenmaan Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 30.9.2019.

Sonkajärven Osuuspankki har fusionerats med Ylä-Savon Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 30.9.2019.

Pihtiputaan Osuuspankki har fusionerats med Keski-Suomen Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 31.10.2019.

Metsämaan Osuuspankki har fusionerats med Humppilan Osuuspankki. I samband med fusionen ändrades Humppilan Osuuspankkis firma till Humppilan-Metsämaan Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 31.12.2019.

Kyöliön Osuuspankki, Vampulan Osuuspankki och Säkylän Osuuspankki har 24.9.2019 godkänt en fusionsplan enligt vilken Kyöliön Osuuspankki och Vampulan Osuuspankki fusioneras med Säkylän Osuuspankki. I samband med fusionen ändras Säkylän Osuuspankkis firma till Ala-Satakunnan Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionen är 29.2.2020.

Kihniön Osuuspankki och Virtain Seudun Osuuspankki samt Virtain Osuuspankki och Ruoveden Osuuspankki har 24.9.2019 godkänt fusionsplaner, enligt vilka Kihniön Osuuspankki fusioneras med Virtain Osuuspankki, varefter Virtain Osuuspankki samma dag fusioneras med Ruoveden Osuuspankki. I samband med fusionerna ändras Ruoveden Osuuspankkis firma till Ylä-Pirkanmaan Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionerna är 29.2.2020.

Kannuksen Osuuspankki och Suomenselän Osuuspankki har 9.12.2019 och 10.12.2019 godkänt en fusionsplan, enligt vilken Kannuksen Osuuspankki fusioneras med Suomenselän Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionen är 31.3.2020.

Kesälähdens Osuuspankki och Pohjois-Karjalan Osuuspankki har 28.11.2019 godkänt en fusionsplan, enligt vilken Kesälähdens Osuuspankki fusioneras med Pohjois-Karjalan Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionen är 30.4.2020.

Parikkalan Osuuspankki, Simpeleen Osuuspankki och Etelä-Karjalan Osuuspankki har 21.1.2020 godkänt fusionsplaner, enligt vilka Parikkalan Osuuspankki och Simpeleen Osuuspankki fusioneras med Etelä-Karjalan Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionerna är 31.8.2020.

OP Andelslagskoncernens struktur förenklas

OP Gruppens centralinstitutskoncern genomför strukturella juridiska förändringar för att förenkla koncernstrukturen, förtydliga ledandet och lätta på kostnadsstrukturen.

Försäkringsaktiebolaget Europeiska har fusionerats med Pohjola Försäkring Ab. Verkställandet av fusionen registrerades 31.10.2019.

Pohjola Försäkring Ab och A-Försäkring Ab har 29.5.2019 godkänt en fusionsplan enligt vilken A-Försäkring Ab fusioneras med Pohjola Försäkring Ab. Finansinspektionen har gett sitt samtycke till fusionen 10.12.2019. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionen är 31.3.2020.

OP Kundtjänster Ab har fusionerats med OP-Kortbolaget Abp. Verkställandet av fusionen registrerades 30.11.2019.

Den planerade fusionen mellan OP Företagsbanken Abp och Checkout Finland Oy har förfallit.

OP Andelslag har sålt hela aktiestocken i OP Säilytys Oy till OP Företagsbanken Abp. Aktieaffären genomfördes 31.8.2019.

OP Företagsbanken Abp har som en verksamhetsöverlåtelse överlåtit förvarings- och clearingrörelsen samt förvaringsinstitutsrörelsen till OP Säilytys Oy. Verksamhetsöverlåtelserna genomfördes 1.11.2019.

OP Andelslags förvaltning

OP Gruppens centralinstituts (OP Andelslag) ordinarie andelsstämma hölls 20.3.2019. Till förvaltningsrådet omvaldes följande förvaltningsrådsledamöter som stod i tur att avgå för en treårsperiod som slutar 2022: företagare Leif Enberg, advokat Tajja Jurmu, lektor Marja-Liisa Kaakko, professor Petri Sahlström och lektor Mervi Väisänen.

Till nya förvaltningsrådsledamöter valdes verkställande direktör Mika Helin, verkställande direktör Saila Rosas, företagare Carolina Sandell samt jord- och skogsbruksföretagare Timo

Saukkonen. Med undantag för Mika Helin och Saila Rosas är de nya ledamöternas mandattid i förvaltningsrådet 2019–2022. Mika Helins mandattid är 2019–2020 och Saila Rosas 2019–2021.

Förvaltningsrådet har sammanlagt 36 ledamöter.

Vid sitt konstituerande möte valde förvaltningsrådet sitt presidium. Till ordförande omvaldes professor i nationalekonomi Jaakko Pehkonen och till vice ordförande lektor i marknadsföring Mervi Väisänen och verkställande direktör Olli Tarkkanen.

Utöver presidiet spelade förvaltningsrådets fem utskott en central roll i förvaltningsrådets arbete. Förvaltningsrådets ordförande var också ordförande för förvaltningsrådets arbetsutskott, ersättningskommittén och nomineringskommittén för centralinstitutskoncernens ledning. Ordförande för förvaltningsrådets revisionskommitté var EM Riitta Palomäki och ordförande för riskhanteringskommittén är EM, styrelseordförande Arto Ylimartimo.

Den ordinarie andelsstämman valde revisionsammanslutningen KPMG Oy Ab till revisor för räkenskapsperioden 2019. KPMG Oy Ab har till huvudansvarig revisor utsett CGR Juha-Pekka Mylén.

Andelsstämman beslöt 20.3.2019 att ändra centralinstituts stadgar. Syftet med stadgeändringen är att vid centralinstitutet övergå till en trestegsförvaltning (förvaltningsrådet – styrelsen – chefdirektören som arbetar som verkställande direktör), där centralinstitutet i stället för den nuvarande interna direktionen har en styrelse som består av ledamöter som inte är direktörer vid centralinstitutet. Direktionen fortsätter som operativ ledningsgrupp och biträder chefdirektören. I den nya förvaltningsmodellen ska styrelsen ansvara för beslutsfattandet vid centralinstitutet med undantag av sådana principbeslut som är betydande för hela OP Gruppen, vilka enligt bestämmelserna i stadgarna ska fastställas av förvaltningsrådet. Styrelsen ansvarar dessutom för övervakningen av centralinstitutet. Förvaltningsrådets nuvarande kommittéer (riskhanterings-, revisions- och ersättningskommittén) blir kommittéer under styrelsen. De godkända stadgarna och den förvaltningsmodell som ingår i dem trädde i kraft 1.1.2020.

OP Andelslags förvaltningsråd beslutade 30.10.2019 om en villkorlig sammansättning av den nya styrelsen. Förvaltningsrådet fastställde utnämningarna när de nya stadgarna trätt i kraft 1.1.2020.

Till styrelsen valdes följande ledamöter: Leif Enberg (f. 1954, ekonomie magister, HHJ), Jarna Heinonen (f. 1965, ekonomie doktor), Jari Himanen (f. 1962, studentmerkonom, eMBA), Kati Levoranta (f. 1970, juris kandidat, MBA), Pekka Loikkanen (f. 1959, ekonomie magister, CGR), Riitta Palomäki (f. 1957, ekonomie magister), Jaakko Pehkonen (f. 1960, ekonom, ekonomie doktor), Timo Ritakallio (f. 1962, juris magister, MBA, teknologie doktor), Olli Tarkkanen (f. 1962, juris kandidat, eMBA) och Mervi Väisänen (f. 1963, ekonomie magister, HHJ). Förvaltningsrådet valde i början av 2020 Jaakko Pehkonen till ordförande och Jarna Heinonen till vice ordförande för styrelsen.

OP Andelslags förvaltningsråd valde 11.12.2019 inom sig administrationsdirektör Annukka Nikola till ny ordförande samt professor Markku Sotarauta och verkställande direktör Ari

Väänänen till vice ordförande. Det nya presidiet inledde sitt arbete 1.1.2020.

Vid övergången till den nya trestegsförvaltningen upphörde ekonomi- och finansdirektör Vesa Ahos uppgift som verkställande direktör för OP Andelslag 1.1.2020. Efter det är chefdirektör Timo Ritakallio verkställande direktör för OP Andelslag.

OP Gruppens juridiska struktur

OP Gruppen och sammanslutningen av andelsbanker

Sammanslutningen av de andelsbanker som hör till OP Gruppen utgörs av sammanslutningens centralinstitut OP Andelslag och företagen i centralinstituts finansiella företagsgrupp, medlemskreditinstitutet i centralinstitutet och företagen i medlemskreditinstitutens finansiella företagsgrupper samt sådana kreditinstitut, finansiella institut och tjänsteföretag av vilkas röster de ovan nämnda företagen tillsammans innehar över hälften.

OP Gruppen består av sammanslutningen av andelsbanker och sådana företag som inte ingår i sammanslutningen, men av vilkas röster företag som hör till sammanslutningen innehar över hälften. Omfattningen hos OP Gruppen skiljer sig från omfattningen hos sammanslutningen av andelsbanker genom att OP Gruppen också omfattar andra företag än kreditinstitut, finansiella institut eller tjänsteföretag. De viktigaste av de här företagen är försäkringsbolagen, som tillsammans med sammanslutningen bildar ett finans- och försäkringskonglomerat.

Styrning, riskhantering och kapitaltäckning i sammanslutningen av andelsbanker

Centralinstitutet styr sina medlemskreditinstitut i enlighet med lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker och fungerar som OP Gruppens strategiska ägarsammanslutning.

Enligt sammanslutningslagen övervakas de till sammanslutningen hörande företagens konsoliderade kapitalkrav och likviditet gruppbaserat på sammanslutningsplanet. Centralinstitutet är skyldigt att övervaka medlemskreditinstitutens verksamhet, ge dem anvisningar om riskhantering, tillförlitlig förvaltning och intern kontroll för att trygga deras likviditet och kapitaltäckning samt ge dem anvisningar om enhetliga redovisningsprinciper vid upprättande av det konsoliderade bokslutet. Centralinstitutet kan dessutom på det sätt som bestäms i centralinstituts stadgar för medlemskreditinstitutet fastställa allmänna principer för verksamhet som är av betydelse för sammanslutningen.

Skyldigheten att ge anvisningar och att utöva tillsyn ger dock inte centralinstitutet befogenheter att bestämma om medlemskreditinstitutens affärsrörelse. Varje medlemskreditinstitut bedriver sin affärsrörelse självständigt inom ramen för sina resurser och centralinstituts anvisningar.

Ett företag som hör till sammanslutningen får inte i sin verksamhet ta så stora risker att den gruppbaserade kapitaltäckningen eller likviditeten för de företag som hör till

sammanslutningen väsentligt äventyras. Centralinstitutet ska enligt lagen ha en tillförlitlig förvaltning som gör det möjligt att effektivt hantera sammanslutningens risker samt med hänsyn till sammanslutningens verksamhet tillräcklig intern kontroll och riskhanteringsystem. De principer som iakttas i riskhanteringen inom sammanslutningen av andelsbanker ingår i dokumentet om OP Gruppens riskhantering och risktoleranssystem, och de beskrivs mer i detalj på annat håll i verksamhetsberättelsen och i OP Gruppens IFRS-bokslut.

Sammanslutningen måste uppfylla de ekonomiska krav som lagen ställer på sammanslutningen. Sammanslutningen ska ha en kapitalbas som uppgår till minst det belopp som föreskrivs i 10 kapitlet 1 § i kreditinstitutslagen.

Medlemskreditinstitutens kapitaltäckning och övervakningen av den

Enligt sammanslutningslagen får tillsynsmyndigheten ge centralinstitutet tillstånd att besluta om undantag för sina medlemskreditinstitut i fråga om kapitalbasens relation till kapitalkravet, exponeringarna mot kunder, kraven på likviditeten och den kvalitativa riskhanteringen.

Centralinstitutet får inte bevilja undantag från bestämmelserna till ett kreditinstitut som avsevärt eller upprepade gånger försummat centralinstitutets anvisningar enligt 17 § i sammanslutningslagen eller att fullgöra sina skyldigheter enligt 23 § eller enligt ett tillstånd som tillsynsmyndigheten beviljat med stöd av den bestämmelsen. Ett sådant samtycke får ges för högst tre år. Centralinstitutet har med tillsynsmyndighetens tillstånd beviljat medlemskreditinstitut undantag som gäller exponeringarna mot kunder, likviditeten och den kvalitativa riskhanteringen.

Medlemskreditinstitutet är inte skyldiga att ge ut en sådan delårsrapport som avses i 12 kapitlet 12 § i kreditinstitutslagen. Medlemskreditinstitutet är inte skyldiga att ge ut uppgifterna om kapitaltäckningen (uppgifterna enligt Pelare III) i sin helhet, utan de ges ut för sammanslutningen av andelsbanker.

Tillsyn över sammanslutningen av andelsbanker

Centralinstitutet och sammanslutningen av andelsbanker övervakas av Europeiska centralbanken (ECB). Centralinstitutets medlemskreditinstitut övervakas av ECB och av centralinstitutet.

Centralinstitutet övervakar att de företag som hör till sammanslutningen i sin verksamhet iakttar lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som gäller finansmarknaden, sina stadgar och sina bolagsordningar samt de anvisningar som centralinstitutet meddelat med stöd av 17 § i sammanslutningslagen. Dessutom övervakar centralinstitutet de finansiella förutsättningarna hos de företag som hör till sammanslutningen.

ECB övervakar att centralinstitutet styr och övervakar medlemskreditinstitutets verksamhet i enlighet med sammanslutningslagen och att de företag som hör till sammanslutningen uppfyller kraven i den här lagen.

Internrevisionen för de företag som hör till OP Gruppen handhas av Internrevisionen som är underställd OP Gruppens chefsdirektör. Till dess uppgifter hör inspektion av

centralinstitutets medlemskreditinstitut och företagen i deras finansiella företagsgrupper samt internrevision i centralinstitutet och dess dotterföretag.

Internrevisionen är en av affärsrörelserna oberoende funktion som granskar OP Gruppens interna kontrollsystem, riskhantering samt lednings- och förvaltningsprocessernas tillräcklighet och effektivitet.

Internrevisionen utförs enligt de internationella branschstandarderna för internrevision och god revisionsed.

Medlemskreditinstitutets solidariska ansvar och centralinstitutets betalningsskyldighet

Centralinstitutet är skyldigt att som en sådan stödåtgärd som avses i sammanslutningslagen till ett medlemskreditinstitut betala så mycket som behövs för att förhindra att medlemskreditinstitutet försätts i likvidation. Dessutom svarar centralinstitutet för de av medlemskreditinstitutets skulder som inte kan betalas med medlemskreditinstitutets egna medel.

Ett medlemskreditinstitut är skyldigt att till centralinstitutet betala sin andel av det belopp som centralinstitutet har betalat antingen till ett annat medlemskreditinstitut som en stödåtgärd eller till ett annat medlemskreditinstituts borgenär för en skuld som förfallit till betalning och för vilken borgenären inte har fått betalning av medlemskreditinstitutet. Om centralinstitutet är insolvent har medlemskreditinstitutet dessutom enligt lagen om andelslag en obegränsad tillskottsplikt för centralinstitutets skulder.

Medlemskreditinstitutets ansvar för belopp som centralinstitutet på något medlemskreditinstitut vägnar har betalat till medlemskreditinstitutets borgenärer ska fördelas mellan medlemskreditinstitutet i förhållande till deras senast fastställda balansomslutningar. Det sammanlagda belopp som årligen tas ut hos medlemskreditinstitutet för att undvika likvidation av medlemskreditinstitutet får per räkenskapsperiod uppgå till högst fem tusendelar av varje medlemskreditinstituts senast fastställda balansomslutning.

Anslutning till och utträde ur sammanslutningen av andelsbanker

Medlemmar av centralinstitutet kan vara sådana kreditinstitut, vilkas stadgar eller bolagsordningar stämmer överens med sammanslutningslagen och vilkas stadgar eller bolagsordningar är godkända av centralinstitutet. Centralinstitutets förvaltningsråd beslutar om antagning av medlemmar.

Ett medlemskreditinstitut har rätt att utträda ur centralinstitutet. Den gruppbaseade kapitalbasen för de företag som hör till sammanslutningen måste trots att ett medlemskreditinstitut utträder bibehållas på den nivå som sammanslutningslagen föreskriver.

Ett medlemskreditinstitut kan också uteslutas ur centralinstitutet i enlighet med lagen om andelslag. Dessutom kan ett medlemskreditinstitut uteslutas, om det har försummat centralinstitutets anvisningar enligt 17 § i sammanslutningslagen på ett sätt som väsentligt äventyrar övervakningen av att enhetliga principer för hantering av likviditeten eller kapitalutvärderingen eller för upprättande av bokslut iakttas eller

tillämpningen av de här principerna inom sammanslutningen. Ett medlemskreditinstitut kan också uteslutas, om medlemskreditinstitutet väsentligt handlar i strid med de allmänna verksamhetsprinciper för sammanslutningen som centralinstitutet fastställt.

Bestämmelserna i sammanslutningslagen om medlemskreditinstituts betalningsskyldighet tillämpas också på ett kreditinstitut som har utträtt eller uteslutits ur centralinstitutet, om det när betalningskravet framförs till medlemskreditinstitutet har förflutit mindre än fem år från utgången av det kalenderår då medlemskreditinstitutet utträdde eller uteslöts.

Bokslut och revision i OP Gruppen

Enligt sammanslutningslagen ska OP Gruppens bokslut upprättas med iakttagande av de internationella redovisningsstandarder som avses i bokföringslagen. Tillsynsmyndigheten har meddelat närmare föreskrifter om hur OP Gruppens bokslut ska upprättas. Principerna för upprättandet av bokslutet presenteras i noterna till OP Gruppens bokslut.

Centralinstitutet är skyldigt att ge medlemskreditinstituten anvisningar för iakttagande av enhetliga bokslutsprinciper vid upprättandet av OP Gruppens bokslut. Medlemskreditinstituten ska ge centralinstitutet den information som behövs för sammanställningen av OP Gruppens bokslut. Centralinstitutets revisorer har rätt att för granskningen av OP Gruppens bokslut få kopior av handlingar som gäller medlemskreditinstitutets revision.

Centralinstitutets revisorer ska med iakttagande i tillämpliga delar av kreditinstitutslagen granska OP Gruppens bokslut. Bokslutet ska föreläggas och tillkännages centralinstitutets ordinarie andelsstämma.

Skydd från insättningsgarantifonden och ersättningsfonden för investerare

Enligt lagstiftningen om insättningsgarantifonden betraktas inlåningsbankerna inom sammanslutningen av andelsbanker som en enda bank vad gäller insättningsgarantin. Av insättningsgarantifondens medel ersätts en kunds fordringar på inlåningsbankerna inom sammanslutningen av andelsbanker totalt högst till ett belopp av 100 000 euro.

Också enligt lagbestämmelserna om ersättningsfonden för investerare betraktas sammanslutningen av andelsbanker som en enda bank. Ur ersättningsfondens medel ersätts investerarens tillgodohavanden på företag inom sammanslutningen av andelsbanker upp till totalt 20 000 euro.

För insättningsgarantin ansvarar Verket för finansiell stabilitet, som förvaltar stabilitetsfonden utanför statsbudgeten. Fonden består av en resolutionsfond för stabilitetsavgifter och en insättningsgarantifond för insättningsgarantiavgifter.

Finans- och försäkringskonglomerat

OP Gruppen utgör ett sådant finans- och försäkringskonglomerat som avses i lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (konglomeratlagen). Centralinstitutet för

sammanslutningen är det företag i toppen av konglomeratet som avses i 3 § i konglomeratlagen.

Konglomeratlagen ställer ett separat kapitaltäckningskrav för finans- och försäkringskonglomerat. OP Gruppens kapitaltäckning ska redovisas som det belopp av kapitalbasen som överstiger minimikapitalet samt som förhållandet mellan den sammanräknade kapitalbasen och minimibeloppet av kapitalbasen.

Konglomeratlagens bestämmelser om bokslut tillämpas med stöd av 30 § i lagen inte på OP Gruppen, eftersom gruppens bokslut upprättas i enlighet med de internationella IFRS-redovisningsstandarderna.

Händelser efter räkenskapsperioden

OP Gruppens centralinstitut OP Andelslag sålde 31.1.2020 fastigheten i Vallgård till ett sydkoreanskt-finländskt konsortium, som består av Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma, NH Investment & Securities (NHIS) och Shinhan Investment Corp. Värdet av affären uppgår till 480 miljoner euro. OP Gruppen fortsätter sin verksamhet i fastigheten som hyresgäst med ett långfristigt avtal. Försäljningen av fastigheten förbättrar OP Gruppens CET1-kapitaltäckning med cirka 0,2 procentenheter. För affären bokförs en realisationsvinst på cirka 97 miljoner euro i OP Gruppens resultat för det första kvartalet 2020.

OP Andelslags styrelse valde 7.1.2020 inom sig ordförande, vice ordförande och övriga ledamöter till styrelsens lagstadgade kommittéer. Regleringsmyndigheten har godkänt sammansättningen av OP Andelslags styrelse.

Utsikter för 2020

På finansmarknaden minskade riskerna under den senare hälften av fjolåret. Räntorna steg efter bottennoteringarna i augusti, men hölls lägre än i början av året. Aktiekurserna fortsatte sin uppgång under det sista kvartalet. Aktiemarknaden stärktes klart under året. Europeiska centralbanken sänkte sin styrränta i september från -0,4 procent till -0,5 procent och återupptog i början av november sina värdepappersköp på marknaden för 20 miljarder euro per månad. Europeiska centralbanken meddelade att den håller styrräntorna oförändrade eller lägre tills inflationsutsikterna motsvarar målet. Det utdragna läget med exceptionellt låga räntor belastar de finansiella instituten.

OP Gruppens resultat före skatt för 2020 uppskattas bli ungefär detsamma som 2019. De viktigaste osäkerhetsfaktorerna för resultatet förknippas med räntenivån, placeringsmarknadens utveckling och nedskrivningar.

Alla prognoser och bedömningar i den här verksamhetsberättelsen grundar sig på rådande uppfattning om den ekonomiska utvecklingen. De faktiska resultaten kan avvika betydligt.

Centrala resultat- och balansposter samt ekonomiska nyckeltal

Mn €	2019	2018	2017	2016	2015
Centrala resultatposter, mn €					
Räntenetto	1 241	1 186	1 102	1 058	1 026
Försäkringsnetto	421	566	478	558	527
Provisionsnetto	936	887	879	859	855
Nettointäkter från placeringsverksamhet	530	211	522	391	441
Övriga rörelseintäkter	53	61	83	122	46
Personalkostnader	781	516	758	762	781
Avskrivningar och nedskrivningar	278	325	246	160	162
Övriga rörelsekostnader	844	839	764	646	577
Nedskrivningar av fordringar	-87	-46	-48	-77	-78
OP-bonus till ägarkunder	-249	-226	-217	-206	-195
Tillfälligt undantag (overlay approach)	-105	26	-	-	-
Resultat före skatt	838	959	1 031	1 138	1 101
Centrala balansposter – tillgångar, mn €					
Kontanta medel	11 988	12 350	12 937	9 471	8 619
Derivatinstrument	4 824	3 581	3 412	4 732	5 072
Fordringar på kreditinstitut	246	183	504	337	425
Fordringar på kunder	91 463	87 026	82 193	78 604	75 192
Investeringsstillgångar	23 509	23 050	23 324	25 887	21 803
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal	10 831	9 771	10 126	9 168	8 640
Immateriella och materiella tillgångar	1 930	2 227	2 353	2 345	2 238
Övriga poster	2 232	2 107	2 355	3 203	2 465
Tillgångar totalt	147 024	140 294	137 205	133 747	124 455
Centrala balansposter – skulder och eget kapital, mn €					
Skulder till kreditinstitut	2 632	4 807	5 157	4 669	1 673
Derivatinstrument	3 316	2 992	3 026	4 044	4 678
Skulder till kunder	68 289	66 112	65 549	60 077	58 220

Försäkringsskuld	9 476	9 476	9 950	10 586	7 705
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	10 862	9 812	10 158	9 205	8 666
Skuldebrev emitterade till allmänheten	34 369	30 458	26 841	28 287	27 706
Övriga poster av främmande kapital	5 510	4 896	5 440	6 642	6 483
Eget kapital	12 570	11 742	11 084	10 237	9 324
Skulder och eget kapital totalt	147 024	140 294	137 205	133 747	124 455
Nyckeltal					
Räntabilitet på eget kapital, ROE, %	5,5	6,5	7,7	9,4	10,3
Räntabilitet på totalt kapital, ROA, %	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7
Kostnadernas andel av intäkterna, %	60	58	58	52	53
Antal anställda i genomsnitt**	12 376	12 339	12 212	12 271	12 174
Kärnprimärkapitalrelation (CET1), %	19,5	20,5	20,1	20,1	19,5
Kapitalrelation, %	21,1	22,1	22,5	23,1	22,9
Kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat, %*	138	147	148	170	191

*Jämförelseåren 2015–2016 har redovisats i enlighet med Solvens II. Övergångsbestämmelserna har beaktats i siffrorna.

**I siffrorna för 2015–2017 ingår inte sommaranställda.

Formler för nyckeltalen

Alternativa nyckeltal redovisas för att beskriva den ekonomiska utvecklingen i affärsrörelsen och förbättra jämförbarheten mellan olika rapportperioder. Formlerna för de alternativa nyckeltal som tillämpats presenteras nedan.

Alternativa nyckeltal

Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	$\frac{\text{Periodens resultat}}{\text{Eget kapital (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på eget kapital (ROE), utan OP-bonus, %	$\frac{\text{Periodens resultat} + \text{OP bonus efter skatt}}{\text{Eget kapital (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	$\frac{\text{Periodens resultat}}{\text{Balansomslutning i genomsnitt (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), utan OP-bonus, %	$\frac{\text{Periodens resultat} + \text{OP bonus efter skatt}}{\text{Balansomslutning i genomsnitt (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Kostnadernas andel av intäkterna, %	$\frac{\text{Kostnader totalt}}{\text{Intäkter totalt}} \times 100$
Intäkter från placeringsverksamhet	Nettointäkter från placeringsverksamhet + Tillfälligt undantag (overlay approach)
Försäkringsrörelsens skulder	Försäkringssskuld + Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal
Nödlidande fordringar av kredit- och garantistocken, %	$\frac{\text{Nödlidande fordringar (netto)}}{\text{Kredit- och garantistock vid periodens slut}} \times 100$
Förlustreservens reserveringsgrad (coverage ratio), %	$\frac{\text{Förlustreserv}}{\text{Fordringar på kunder (balansposter och poster utanför balansräkningen)}} \times 100$
Observationsgrad för fallissemang (default capture rate), %	$\frac{\text{Nya fallerade avtal som var i steg 2 under jämförelseperioden}}{\text{Nya fallerade avtal under perioden}} \times 100$
Skadeförsäkringen:	
Operativ skadeprocent	$\frac{\text{Försäkringsersättningar exkl. förändringar i beräkningsgrunden och avskrivningar av immateriella poster som uppstått i samband med företagsköp}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$
Operativ driftskostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$
Operativ totalkostnadsprocent	Operativ skadeprocent + operativ driftskostnadsprocent Operativ riskprocent + operativ omkostnadsprocent
Operativ riskprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar exkl. skaderegleringskostnader och förändringar i beräkningsgrunden}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$

	Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden	
Operativ omkostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden}} \times 100$	
Livförsäkringen:		
Operativ driftskostnadsprocent	$\frac{\text{Kostnader totalt}}{\text{Belastningsinkomst + återföring av förvaltningsprovisioner}} \times 100$	

Nyckeltal som kalkyleras separat

Kapitalrelation, %	Kapitalbas totalt	x 100
	Totalt riskvägt exponeringsbelopp	
Tier 1-kapitalrelation, %	Primärkapital (Tier 1)	x 100
	Totalt riskvägt exponeringsbelopp	
Kärnprimärkapitalrelation (CET1), %	Kärnprimärkapital (CET1)	x 100
	Totalt riskvägt exponeringsbelopp	
Solvensprocent	Kapitalbas	x 100
	Kapitalkrav (SCR)	
Bruttosoliditetsgrad (leverage ratio), %	Primärkapital (T1)	x 100
	Exponeringsbelopp	
Likviditetstäckningskrav (LCR), %	Likvida tillgångar	x 100
	Likviditetsutflöden - likviditetsinflöden i stressituationer	
Stabil nettofinansieringskvot (NSFR), %	Tillgänglig stabil finansiering	x 100
	Behov av stabil finansiering	
Kapitalrelationen enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat	Konglomeratets kapitalbas totalt	x 100
	Minimibeloppet av konglomeratets kapitalbas totalt	

Skadeförsäkringens operativa resultat

Mn €	1-12/2019	1-12/2018	Förändring, %
Premieintäkter	1 478	1 465	0,9
Försäkringsersättningar	1 060	1 039	2,0
Driftskostnader	-311	308	0,9
Avskrivningskorrigerering av immateriella tillgångar		18	
Försäkringstekniskt bidrag	107	136	-20,8
Sänkningen av diskonteringsräntan	-136		
Placeringsintäkter och -kostnader	307	2	-
Övriga intäkter och kostnader	-23	-31	-
Resultat före skatt	255	106	139,4
Tillfälligt undantag (overlay approach)	-65	23	
Resultat före skatt	190	130	46,6

Vid beräkningen av skadeförsäkringens nyckeltal används Skadeförsäkringsbolagens rörelsevisa kostnader, som inte redovisas enligt samma principer i koncernens resultaträkning.

Resultaträkning

Mn €	Not	2019	2018
Räntenetto	4	1 241	1 186
Försäkringsnetto	5	421	566
Provisionsnetto	6	936	887
Nettointäkter från placeringsverksamhet	7	530	185
Övriga rörelseintäkter	8	53	61
Intäkter totalt		3 181	2 885
Personalkostnader	9	781	516
Avskrivningar och nedskrivningar	10	278	325
Övriga rörelsekostnader	11	844	839
Kostnader totalt		1 903	1 681
Nedskrivningar av fordringar	12	-87	-46
OP-bonus till ägarkunder	13	-249	-226
Tillfälligt undantag (overlay approach)	14	-105	26
Resultat före skatt		838	959
Inkomstskatter	15	168	212
Periodens resultat		670	747
Fördelning:			
Periodens resultat hänförligt till ägarna		663	739
Periodens resultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		6	8
Periodens resultat		670	747

* I slutet av 2018 överförde OP Gruppen merparten av skötseln av det lagstadgade arbetspensionsskyddet och försäkringsbeståndet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Överföringen minskade OP Gruppens pensionskostnader 2018 och förbättrade resultatet före skatt med 286 miljoner euro.

Rapport över totalresultat

Mn €	Not	2019	2018
Periodens resultat		670	747
Poster som inte omklassificeras till resultatet			
Vinsters/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner	34	15	88
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet			
Förändring i fonden för verkligt värde			
Värdering till verkligt värde	36	62	-172
Säkring av kassaflöde	36	135	22
Tillfälligt undantag (overlay approach)	36	108	-26
Omräkningsdifferenser		0	0
Inkomstskatter			
Poster som inte omklassificeras till resultatet			
Vinsters/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner	27	-3	-18
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet			
Värdering till verkligt värde	36	-12	34
Säkring av kassaflöde	36	-27	-4
Tillfälligt undantag (overlay approach)	36	-22	5
Periodens totalresultat		926	676
Fördelning av totalresultat:			
Periodens totalresultat hänförligt till ägarna		920	668
Periodens totalresultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		6	8
Periodens totalresultat		926	676

Balansräkning

Mn €	Not	31.12.2019	31.12.2018
Kontanta medel	16	11 988	12 350
Fordringar på kreditinstitut	17	246	183
Derivatinstrument	18	4 824	3 581
Fordringar på kunder	19	91 463	87 026
Investeringsstillgångar	20	23 509	23 050
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal	21	10 831	9 771
Immateriella tillgångar	23	1 406	1 490
Materiella tillgångar	24	524	737
Övriga tillgångar	26	1 684	1 875
Skattefordringar	27	235	232
Anläggningstillgångar som innehas för försäljning		314	
Tillgångar totalt		147 024	140 294
Skulder till kreditinstitut	28	2 632	4 807
Derivatinstrument	29	3 316	2 992
Skulder till kunder	30	68 289	66 112
Försäkringsskuld	31	9 476	9 476
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	32	10 862	9 812
Skuldebrev emitterade till allmänheten	33	34 369	30 458
Avsättningar och övriga skulder	34	3 163	2 617
Skatteskulder	27	1 050	921
Efterställda skulder	35	1 290	1 358
Skulder hänförliga till anläggningstillgångar som innehas för försäljning		6	
Skulder totalt		134 454	128 552
Eget kapital			
OP Gruppens ägares andel			
Andelskapital			
Medlemsandelar		209	199
Avkastningsandelar		3 029	3 042
Fonden för verkligt värde		251	7
Övriga fonder		2 185	2 183
Ackumulerade vinstmedel		6 730	6 157
Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		166	154
Eget kapital totalt	36	12 570	11 742
Skulder och eget kapital totalt		147 024	140 294

Rapport över förändringar i eget kapital

Mn €	Eget kapital som hör till ägare						Eget kapital totalt
	Andelskapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Ackumulerade vinstmedel	Totalt	Innehav utan bestämmande inflytande	
Eget kapital 31.12.2017	3 097	176	2 173	5 536	10 982	101	11 084
Effekten av övergången till IFRS 9 1.1		-28		-33	-61		-61
Ändring av redovisningsprinciperna				-46	-46		-46
Eget kapital 1.1.2018	3 097	148	2 173	5 457	10 875	101	10 976
Periodens totalresultat		-141		810	668	8	676
Periodens resultat				739	739	8	747
Övrigt totalresultat		-141		70	-71		-71
Vinstutdelning				-90	-90	-13	-103
Ändringar i medlems- och avkastningsandelar	144				144		144
Fondöverföringar			10	-10	0		0
Övriga				-10	-10	58	49
Eget kapital 31.12.2018	3 241	7	2 183	6 156	11 587	154	11 742

Mn €	Eget kapital som hör till ägare						Eget kapital totalt
	Andelskapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Ackumulerade vinstmedel	Totalt	Innehav utan bestämmande inflytande	
Eget kapital 1.1.2019	3 241	7	2 183	6 157	11 588	154	11 742
Periodens totalresultat		244	0	675	920	6	926
Periodens resultat				663	663	6	670
Övrigt totalresultat		244		12	256		256
Vinstutdelning				-94	-94	-9	-104
Ändringar i medlems- och avkastningsandelar	-3				-3		-3
Fondöverföringar			2	-2	0		0
Övriga				-6	-6	15	9
Eget kapital 31.12.2019	3 238	251	2 185	6 730	12 404	166	12 570

Kassaflödesanalys

Mn €	Not	2019	2018
Kassaflöde från rörelsen			
Periodens resultat		670	747
Justeringar i rapportperiodens resultat		126	-61
Ökning (-) eller minskning (+) av rörelsetillgångar		-4 266	-4 942
Fordringar på kreditinstitut	17	43	88
Derivatinstrument	18	-25	-89
Fordringar på kunder	19	-4 418	-4 910
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal	21	254	-299
Investeringstillgångar	20	131	68
Övriga tillgångar	26	-250	200
Ökning (+) eller minskning (-) av rörelseskulder		325	44
Skulder till kreditinstitut	28	-2 347	-420
Derivatinstrument	29	13	-5
Skulder till kunder	30	2 177	562
Försäkringsskuld	31	-25	46
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	32	262	102
Avsättningar och övriga skulder	34	246	-242
Betald inkomstskatt		-116	-145
Erhållna utdelningar		76	106
A. Kassaflöde från rörelsen totalt		-3 185	-4 251
Kassaflöde från investeringar			
Anskaffning av dotterföretag med avdrag för likvida medel vid anskaffningstidpunkter	22	0	0
Försäljning av dotterföretag med avdrag för likvida medel vid försäljningstidpunkten		0	67
Investeringar i materiella och immateriella tillgångar	23, 24	-168	-228
Överlåtelse av materiella och immateriella tillgångar	23, 24	50	16
B. Kassaflöde från investeringar totalt		-118	-145
Kassaflöde från finansiering			
Skuldebrev emitterade till allmänheten, ökningar	33	29 830	27 986
Skuldebrev emitterade till allmänheten, minskningar	33	-26 664	-24 465
Andels- och aktiekapital, ökningar		480	659
Andels- och aktiekapital, minskningar		-485	-515
Utdelningar och räntor på andelskapital		-94	-90
Leasingskulder		-19	
C. Kassaflöde från finansiering totalt		3 048	3 575
Nettoförändring av likvida medel (A+B+C)		-256	-821
Likvida medel vid början av räkenskapsperioden		12 423	13 245
Likvida medel vid slutet av räkenskapsperioden		12 168	12 423
Erhållna räntor		1 987	2 012
Betalda räntor		-612	-829

Justeringar i räkenskapsperiodens resultat
Poster med transaktioner som inte medför betalningar och övriga justeringar

Nedskrivningar av fordringar	110	61
Orealiserade nettointäkter från försäkringsrörelse	-704	-243
Förändring av verkligt värde för handel	313	-95
Orealiserade nettointäkter från valutaverksamhet	-35	-32
Förändring av övriga placeringars verkliga värde	-181	-76
Förmånsbestämda pensionsplaner	0	-286
Avskrivningar	278	325
Andel av intresseföretagens resultat	-2	-39
OP-bonus till ägarkunder	249	226
Betald inkomstskatt	116	145
Erhållna utdelningar	-76	-106
Övriga	57	76

Poster som redovisas på annat håll än i kassaflödet från rörelsen

Realisationsvinster, andel som hör till kassaflödet från investeringar	0	-18
--	---	-----

Justeringar totalt	126	-61
---------------------------	------------	------------

Likvida medel

Kontanta medel	11 988	12 350
På anfordran betalbara fordringar på kreditinstitut	180	74
Totalt	12 168	12 423

Segmentrapportering

Förvaltningsrådet vid OP Gruppens centralinstitut beslöt 6.6.2018 om en ny arbetsfördelning för direktionen vid OP Gruppens centralinstitut, vilket förändrade segmentstrukturen från början av 2019. OP Gruppen inledde rapporteringen i enlighet med de nya segmenten i delårs- och bokslutsrapporteringen från och med den första delårsrapporten 2019. Segmentuppgifterna för jämförelseåret 2018 har justerats att motsvara den nya segmentindelningen.

Rörelsesegment

OP Gruppens rörelsesegment är Hushållsbank, Företagsbank och Försäkring. Den rörelse som inte hör till rörelsesegmenten presenteras i segmentet "Övrig rörelse". Rapporteringen per rörelsesegment följer principerna för upprättandet av OP Gruppens bokslut. Segmentindelningen och presentationen baserar sig på ledningens rapportering. Segmentens resultat och lönsamhet följs upp på planet resultat före skatt.

I rörelsesegmentet Hushållsbank ingår som bolag andelsbankerna, OP Hem (OP-Fastighetscentralerna), OP-Kortbolaget Abp, OP-Bostadslånebanken Abp, Pivo Wallet Oy och OP Co-ride Oy. Räntenettet är den största inkomstposten i segmentet. Intäkter genereras också som provisionsintäkter och från placeringsverksamheten. Kostnaderna består främst av personalkostnader och ICT-kostnader samt kostnader för kontorsnätet och OP-bonus till ägarkunderna. Det mest betydande riskslaget i affärsrörelsen är kreditrisken, men till affärsrörelsen ansluter sig också marknadsrisker och operativa risker.

I rörelsesegmentet Företagsbank ingår som bolag OP Företagsbanken Abp (exkl. centralbanksfunktionerna), OP Säilytys Oy, OP Kapitalförvaltning Ab, OP Kiinteistösihtous Oy, Checkout Finland Oy och OP-Fondbolaget Ab. Räntenettet är den största inkomstposten i segmentet. Intäkter genereras också som provisionsintäkter från bankrörelsen och kapitalförvaltningen samt från placeringsverksamheten. Kostnaderna utgörs till största delen av personalkostnader och ICT-kostnader. Det mest betydande riskslaget i affärsrörelsen är kreditrisken, men till affärsrörelsen ansluter sig också marknadsrisker och operativa risker.

I rörelsesegmentet Försäkring ingår OP Gruppens skadeförsäkringsbolag, dvs. Pohjola Försäkring Ab, A-Försäkring Ab samt livförsäkringsbolaget OP-Livförsäkrings Ab. Till segmentets produkter hör skadeförsäkringar och livförsäkringar för företagskunder och privatkunder. Affärsrörelsens intäkter består till största delen av premieintäkter, provisionsintäkter och nettointäkter från placeringsverksamheten. I segmentet ingår också Pohjola Sjukhus Ab, vars resultat uppkommer av läkararvoden samt av intäkter för ingrepp och diagnostik. De mest betydande riskerna i segmentet Försäkring är försäkrings- och placeringsriskerna. I OP Gruppen förekommer risker med anknytning till personalens lagstadgade förmånsbestämda pensionsplaner endast i segmentet Försäkring. Riskerna i anslutning till dem är dock måttfulla.

Segmentet Övrig rörelse omfattar de funktioner som stöder de övriga segmenten. Till segmentet hör merparten av OP Andelslag, OP-Tjänster Ab och OP Företagsbanken Abp:s centralbanksfunktioner. Kostnaderna för tjänster som stöder rörelsesegmenten allokeras till segmenten som tjänstedebiteringar. Intäkterna i segmentet Övrig rörelse består främst av intäkter från centralbanksrörelsen samt OP Gruppens interna debiteringar som redovisas bland övriga rörelseintäkter.

Principer för upprättandet av segmentrapporteringen

Rapporteringen per rörelsesegment följer principerna för upprättandet av OP Gruppens bokslut. Till rörelsesegmenten har allokerats de intäkter, kostnader, tillgångar och skulder som direkt ansetts höra till eller som på goda grunder kan allokeras till respektive rörelsesegment. De intäkter, kostnader, placeringar och kapital som inte har allokerats till rörelsesegmenten och koncernelimineringarna mellan rörelsesegmenten rapporteras i kolumnen "Koncernelimineringar".

Kapitaliseringen av segmenten baserar sig på den kapitaltäckningsanalys som OP Gruppen upprättat i enlighet med kreditinstitutslagen. Kapitalkraven enligt kapitaltäckningsanalysen har fördelats på rörelsesegmenten. Kapital har allokerats till segmenten Hushållsbank och Företagsbank så att kärnprimärkapitalrelationen (CET1) är 22 procent (21). Till segmentet Försäkring har allokerats kapital så att skadeförsäkringens solvensprocent (SII) är 120 (120) och livförsäkringens solvensprocent är 130 (130). Allokeringen av kapital inverkar på den koncerninterna ränta som segmentet betalar. Allokeringen av eget kapital till rörelsesegmenten görs med OP Gruppens centralbank som ingår i Övrig rörelse, varvid resultateffekten av eget kapital som överskrider den målsatta nivån visas i Övrig rörelses resultat.

Resultatet för januari–december 2019, mn €	Hushålls- bank	Företags- bank	Försäkring	Övrig rörelse	Koncern- elimineringar	OP Gruppen
Räntenetto	922	383	-12	-59	7	1 241
varav interna nettoresultat före skatt	1	-3	-11	13		
Försäkringsnetto			431		-10	421
Provisionsnetto	708	125	99	6	-3	936
Nettointäkter från placeringsverksamhet	-17	119	435	38	-46	530
Övriga rörelseintäkter	43	27	16	593	-626	53
Intäkter totalt	1 657	655	969	578	-678	3 181
Personalkostnader	426	76	133	148	-1	781
Avskrivningar och nedskrivningar	55	20	71	132	0	278
Övriga rörelseintäkter	692	182	269	336	-635	844
Kostnader totalt	1 172	277	473	616	-635	1 903
Nedskrivningar av fordringar	-36	-51	0	0	0	-87
OP-bonus till ägarkunder	-214	-16	-19		0	-249
Tillfälligt undantag (overlay approach)			-104		-1	-105
Resultat före skatt	235	311	373	-37	-43	838

I Baltikum var nettointäkterna totalt 11 milj. e.

Resultatet för januari–december 2018, mn €	Hushålls- bank	Företags- bank	Försäkring	Övrig rörelse	Koncern- elimineringar	OP Gruppen
Räntenetto	886	350	-10	-48	7	1 186
varav interna nettoresultat före skatt	0	-1	-9	10		
Försäkringsnetto			578		-12	566
Provisionsnetto	677	130	75	6	-2	887
Nettointäkter från placeringsverksamhet	9	165	63	21	-73	185
Övriga rörelseintäkter	62	20	23	548	-592	61
Intäkter totalt	1 635	664	730	527	-671	2 885
Personalkostnader	225	45	127	120	-1	516
Avskrivningar och nedskrivningar	84	21	89	131	0	325
Övriga rörelseintäkter	678	166	263	339	-607	839
Kostnader totalt	987	232	480	590	-608	1 681
Nedskrivningar av fordringar	-33	-12	0	-1	0	-46
OP-bonus till ägarkunder	-194	-14	-18		0	-226
Tillfälligt undantag (overlay approach)			29		-3	26
Resultat före skatt	421	408	260	-64	-66	959

I Baltikum var nettointäkterna totalt 10 milj. e.

Balansräkning 31.12.2019, mn €	Hushålls- bank	Företags- bank	Försäkring	Övrig rörelse	Koncern- elimineringar	OP Gruppen
Kontanta medel	71	19	1 506	11 891	-1 499	11 988
Fordringar på kreditinstitut	12 785	130	23	9 577	-22 269	246
Derivatinstrument	507	4 384	379	468	-913	4 824
Fordringar på kunder	67 985	24 502	0	95	-1 118	91 463
Investeringsstillgångar	316	1 006	9 798	17 626	-5 236	23 509
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			10 831			10 831
Immateriella tillgångar	43	221	791	354	-3	1 406
Materiella tillgångar	355	2	134	43	-11	524
Övriga tillgångar	247	376	869	407	-216	1 684
Skattefordringar	103	4	45	39	42	235
Anläggningstillgångar som innehas för försäljning				314		314
Tillgångar totalt	82 411	30 645	24 376	40 814	-31 223	147 024
Skulder till kreditinstitut	8 965	757		15 511	-22 601	2 632
Derivatinstrument	323	3 657	109	195	-968	3 316
Skulder till kunder	54 434	11 290		4 664	-2 100	68 289
Försäkringsskuld			9 476			9 476
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal			10 862			10 862
Skuldebrev emitterade till allmänheten	11 574	1 441		21 449	-94	34 369
Avsättningar och övriga skulder	642	801	767	1 120	-167	3 163
Skatteskulder	483	5	201	363	-1	1 050
Efterställda skulder	-18	9	380	1 314	-395	1 290
Skulder hänförliga till anläggningstillgångar som innehas för försäljning				6		6
Skulder totalt	76 403	17 960	21 795	44 622	-26 326	134 454
Eget kapital						12 570

Balansräkning 31.12.2018, mn €	Hushålls- sbank	Företag- bank	Försäkring	Övrig rörelse	Koncern- elimineringar	OP Gruppen
Kontanta medel	82	19	685	12 199	-634	12 350
Fordringar på kreditinstitut	10 820	125	21	10 109	-20 892	183
Derivatinstrument	275	3 448	156	185	-483	3 581
Fordringar på kunder	64 914	23 009	0	15	-911	87 026
Investeringsstillgångar	358	908	10 246	17 625	-6 088	23 050
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			9 771			9 771
Immateriella tillgångar	49	230	806	408	-3	1 490
Materiella tillgångar	362	0	139	248	-11	737
Övriga tillgångar	217	-153	971	1 299	-459	1 875
Skattefordringar	112	3	17	66	35	232
Tillgångar totalt	77 189	27 589	22 811	42 153	-29 447	140 294
Skulder till kreditinstitut	9 612	606		15 802	-21 214	4 807
Derivatinstrument	157	3 025	37	259	-486	2 992
Skulder till kunder	50 792	11 382		5 089	-1 152	66 112
Försäkringsskuld			9 476			9 476
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal			9 812			9 812
Skuldebrev emitterade till allmänheten	10 120	1 011		19 492	-165	30 458
Avsättningar och övriga skulder	554	642	788	1 029	-396	2 617
Skatteskulder	433	3	119	365	0	921
Efterställda skulder	41	-24	380	1 356	-395	1 358
Skulder totalt	71 709	16 645	20 612	43 394	-23 808	128 552
Eget kapital						11 742

Noter till bokslutet

Innehållsförteckning över noterna

1. Principer för upprättandet av OP gruppens IFRS-bokslut
2. OP Gruppens principer för riskhantering
3. Ändringar i principerna för upprättandet och uppställningen av bokslutet

Noter till resultaträkningen

4. Räntenetto
5. Försäkringsnetto
6. Provisionsintäkter, netto
7. Nettointäkter från placeringsverksamhet
8. Övriga rörelseintäkter
9. Personalkostnader
10. Avskrivningar och nedskrivningar
11. Övriga rörelsekostnader
12. Nedskrivningar av fordringar
13. OP-bonus till ägarkunder
14. Tillfälligt undantag (overlay approach)
15. Inkomstskatt

Noter angående tillgångar

16. Kontanta medel
17. Fordringar på kreditinstitut
18. Derivatinstrument
19. Fordringar på kunder
20. Investeringsstillgångar
21. Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal
22. Investeringar som behandlas enligt kapitalandelsmetoden
23. Immateriella tillgångar
24. Materiella tillgångar
25. Leasingavtal
26. Övriga tillgångar
27. Skattefordringar och -skulder

Noter angående skulder och eget kapital

28. Skulder till kreditinstitut
29. Derivatinstrument
30. Skulder till kunder
31. Försäkringsskuld
32. Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal
33. Skuldebrev emitterade till allmänheten
34. Avsättningar och övriga skulder
35. Efterställda skulder
36. Eget kapital

Övriga noter till balansräkningen

37. Ställda säkerheter
38. Erhållna finansiella säkerheter
39. Klassificering av finansiella tillgångar och skulder
40. Klassificering av poster återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod

Noter angående ansvarsförbindelser och derivat

41. Åtaganden utanför balansräkningen
42. Eventualförpliktelser och eventualtillgångar
43. Derivatinstrument
44. Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning

Övriga noter

45. Innehav i dotterföretag, strukturerade företag och gemensamma verksamheter
46. Ländervisa uppgifter
47. Närståendetransaktioner
48. Rörliga ersättningar
49. Förlustreserv för fordringar och skuldebrev
50. Händelser efter bokslutsdagen

Noter till riskhanteringen

OP Gruppens riskposition

51. OP Gruppens risktoleranser
52. Länderfördelning för OP Gruppens exponeringar

Hushålls- och Företagsbanksrörelsens riskposition

53. Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar
54. Utvecklingen hos kreditförluster och nedskrivningar
55. Strukturen för upplåningen i OP Gruppen
56. Löptidsinformation om finansiella tillgångar och skulder enligt återstående löptid
57. Löptider för finansiella tillgångar och skulder enligt förfall eller omprissättning
58. Ränte- och marknadsriskens känslighetsanalys
59. Likviditetsreserven

Försäkringsrörelsens riskposition

60. Skadeförsäkringsrörelsens riskhanteringsförmåga
61. Skadeförsäkringsrörelsens riskkänslighet
62. Premieinkomstens och försäkringsbeloppens klassfördelning i skadeförsäkringen
63. Storskadeutvecklingen i skadeförsäkringen
64. Försäkringsrörelsens lönsamhet
65. Information som beskriver försäkringsskuldens karaktär i skadeförsäkringen
66. Uppskattad löptidsfördelning för försäkringsskulden i skadeförsäkringen
67. Placeringarnas riskposition i skadeförsäkringen
68. Känslighetsanalys av skadeförsäkringens placeringsrisker
69. Skadeförsäkringens ränteplaceringars riskposition
70. Skadeförsäkringens placeringars valutarisk
71. Skadeförsäkringens placeringars motpartsrisk
72. Information som beskriver livförsäkringsrörelsens karaktär samt känslighetsanalys av försäkringsskulden
73. Förväntade löptider för livförsäkringens försäkrings- och placeringsavtal
74. Lönsamhet hos livförsäkringens affärsverksamhet
75. Fördelningen av livförsäkringens placeringar
76. Fördelningen av placeringar i SBR 1
77. Fördelningen av placeringar i SBR 2
78. Känslighetsanalys av livförsäkringens placeringsrisker
79. Känslighetsanalys av SBR 1-placeringsriskerna
80. Känslighetsanalys av SBR 2-placeringsriskerna
81. Livförsäkringens ränteplaceringars riskposition
82. SBR 1-ränteplaceringars riskposition
83. SBR 2-ränteplaceringars riskposition
84. Livförsäkringens placeringars valutarisk
85. SBR 1-placeringars valutarisk
86. SBR 2-placeringars valutarisk
87. Livförsäkringens placeringars motpartsrisk
88. SBR 1-placeringars motpartsrisk
89. SBR 2-placeringars motpartsrisk
90. SBR 1-placeringars kreditrisk
91. SBR 2-placeringars kreditrisk

Kapitaltäckning

92. Kapitalbas
93. Totalt riskvägt exponeringsbelopp
94. Nyckeltal för kapitaltäckningen
95. OP Gruppens kapitaltäckning

Not 1. Principer för upprättandet av OP Gruppens IFRS-bokslut

Allmänt

OP Gruppen är en sådan ekonomisk helhet som avses i 9 § i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker. OP Gruppens bokslut är upprättat som en sammanställning av boksluten och koncernboksluten för OP Andelslag samt dess dotterbolag och medlemskreditinstitut.

OP Gruppen utgör inte en sådan koncern som avses i bokföringslagen eftersom OP Andelslag och dess medlemsandelsbanker inte har ett sådant bestämmande inflytande gentemot varandra som avses i de allmänna koncernredovisningsprinciperna. Därför har ett tekniskt moderföretag utsetts för OP Gruppen.

OP Andelslag fungerar som en strategisk ägarsammanslutning för hela OP Gruppen samt som det centralinstitut som svarar för gruppstyrning och tillsyn.

Enligt lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker ska OP Gruppens centralinstitut OP Andelslag upprätta OP Gruppens konsoliderade bokslut. OP Andelslags styrelse svarar för att bokslutet upprättas i överensstämmelse med bestämmelserna om upprättande av bokslut.

OP Andelslags hemort är Helsingfors och dess registrerade adress är Gebhardsplatsen 1, 00510 Helsingfors.

En kopia av OP Gruppens bokslut kan fås på internetadressen www.op.fi eller från gruppens kontor på besöksadressen Gebhardsplatsen 1, 00510 Helsingfors.

OP Andelslags styrelse godkände att OP Gruppens bokslutskommuniké offentliggörs 4.2.2020 och styrelsen godkände bokslutet 18.2.2020.

1 Grund för upprättande av bokslutet

OP Gruppens bokslut har upprättats enligt internationella IFRS-standarder (International Financial Reporting Standards). Vid upprättandet av bokslutet iaktas de IAS- och IFRS-standarder samt de SIC- och IFRIC-tolkningar, som gällde 31.12.2019. Med de internationella redovisningsstandarderna avses de standarder och tolkningar som har antagits i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1606/2002. OP Gruppens skyldighet att upprätta bokslutet i enlighet med de internationella redovisningsstandarderna baseras på lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker. OP Gruppens noter beaktar också de krav i finländsk bokföringslagstiftning och bolagslagstiftning som kompletterar IFRS-bestämmelserna.

OP Gruppen började 2019 tillämpa följande standarder och tolkningar:

- IFRS 16 "Leasingavtal" från och med 1.1.2019. OP Gruppen tillämpade vid övergången en begränsat

retroaktiv metod, varvid jämförelseuppgifterna inte justerades och den ackumulerade effekten av övergången redovisades som en justering av balanserade vinstmedel under eget kapital 1.1.2019. Effekterna av övergången till standarden IFRS 16 redogörs för i not 3. Ändringar i principerna för upprättandet och uppställningen av bokslutet.

- IASB offentliggjorde i september 2019 dokumentet Referensräntereform, med vilket standarderna IFRS 9, IAS 39 och IFRS 7 ändrades. Europeiska unionen godkände ändringarna 15.1.2020, och de ska tillämpas på räkenskapsperioder som börjar 1.1.2020 eller senare. Det är tillåtet att tillämpa ändringarna tidigare. OP Gruppen tillämpade ändringarna i standarden IAS 39 redan under räkenskapsperioden 2019. Effekterna av övergången redogörs för i not 3. Ändringar i principerna för upprättandet och uppställningen av bokslutet.
- Årliga förbättringar av IFRS-standarderna 2015–2017 (tillämpas främst på räkenskapsperioder som börjar 1.1.2019 eller senare). Genom förfarandet med årliga förbättringar samlas mindre ändringar i standarderna till en enda helhet som sätts i kraft en gång per år. Följderna av ändringarna varierar från standard till standard, men de är inte betydande.
- Ändring av standarden IFRS 9 Finansiella instrument från och med 1.1.2019: "Rätt till förtida inlösen med negativ ersättning". Ändringen tillåter att vissa finansiella tillgångar med rätt till förtida inlösen värderas till upplupet anskaffningsvärde. Ändringen har inte haft någon väsentlig inverkan på OP Gruppens bokslut.
- Ny tolkning av IFRIC 23, som trädde i kraft 1.1.2019. Ändringen har inte haft någon väsentlig inverkan på OP Gruppens bokslut.

OP Gruppens konsoliderade bokslut är upprättat enligt ursprungliga anskaffningsvärden med undantag för finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultatet, finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat, säkringsobjekt vid säkring av verkligt värde (för den risk som säkras) och förvaltningsfastigheter värderade till verkligt värde.

Uppgifterna i bokslutet anges i miljoner euro. Då det för en post i en tabell i noterna anges en nolla, betyder det att posten har ett saldo, men att det är avrundat till noll. Då ingenting anges för en post (posten är tom), är saldot för posten noll.

I enlighet med lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker och standarden IAS 8 om redovisningsprinciper, ändringar i uppskattningar samt fel ska OP Andelslags styrelse fastställa sådana bokslutsprinciper som inget bestäms om i de internationella

redovisningsstandarderna. OP Andelslags styrelse har i enlighet med det här fastställt principen att OP Gruppens redovisningstekniska moderföretag består av medlemsandelsbankerna.

Den information om kapitaltäckning enligt Pelare 3 som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 publiceras separat i OP-sammanslutningens kapitaltäckningsrapport. I OP Gruppens bokslut finns ett sammandrag av kapitaltäckningen.

2 Användningen av bedömningar

Upprättandet av bokslutet enligt IFRS-standarderna förutsätter att ledningen bedömer och överväger tillämpningen av redovisningsprinciperna. De redovisningsprinciper som kräver ledningens bedömning och övervägning behandlas detaljerat nedan i avsnittet 20 "Redovisningsprinciper som kräver ledningens bedömning och centrala osäkerhetsfaktorer i anslutning till bedömningarna".

3 Konsolideringsprinciper

3.1 Det redovisningstekniska moderföretaget

Enligt lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker ska OP Gruppens konsoliderade bokslut upprättas som en sammanställning av boksluten eller koncernboksluten för centralinstitutet OP Andelslag och dess medlemskreditinstitut. Det konsoliderade bokslutet ska också omfatta sådana sammanslutningar, i vilka ovan nämnda sammanslutningar tillsammans har bestämmande inflytande i enlighet med bokföringslagen. OP Gruppens andelskapital utgörs av andelsbanksmedlemmarnas sådana medlemsinsatser som banken har en absolut rätt att vägra lösa in. I enlighet med de här principerna har för OP Gruppen bildats ett s.k. redovisningstekniskt moderföretag.

Det redovisningstekniska moderföretagets interna innehav, interna transaktioner, interna fordringar och skulder, interna vinstutdelningar och internvinster elimineras.

3.2 Dotterföretag, intresseföretag och samarbetsarrangemang

I OP Gruppens bokslut konsolideras boksluten för det redovisningstekniska moderföretaget och de företag som det har bestämmande inflytande i. OP Gruppen har bestämmande inflytande över ett företag när OP Gruppen är exponerad för eller har rätt till rörlig avkastning genom sitt engagemang i företaget och kan påverka avkastningen med hjälp av sitt bestämmande inflytande över företaget (medräknat strukturerade företag). Största delen av dotterföretagen ägs helt av OP Gruppen, varvid gruppens bestämmande inflytande baserar sig på rösträtten.

OP Gruppen fungerar som placerare och förvaltare av placeringsfonder i olika placeringsfonder för att få intäkter från placeringar och olika provisionsintäkter. De fonder som

klassificerats som strukturerade företag har konsoliderats i gruppens bokslut då OP Gruppens bestämmande inflytande inte baserar sig på rösträtt utan på styrning av relevanta verksamheter, exponering mot fonders rörliga avkastningar samt organisering av fondens förvaltning. Förändringarna i bestämmande inflytande i de olika fondplaceringar som konsolideras i OP Gruppen följs upp kvartalsvis. Vid granskningen av det bestämmande inflytandet beaktas placerarens inflytande över styrningen av placeringsobjektets relevanta verksamheter samt placerarens exponeringar mot rörliga intäkter. Då OP Gruppens bestämmande inflytande upphör värderas det återstående innehavet enligt det verkliga värdet på den dag då inflytandet upphört och förändringen i det bokförda värdet resultatförs. Det här verkliga värdet används som ursprungligt bokfört värde då det återstående innehavet senare behandlas som intresseföretag, samarbetsarrangemang eller finansiella tillgångar. Dessutom behandlas belopp i ifrågavarande fond som tidigare redovisats bland övrigt totalresultat som om OP Gruppen direkt hade överlåtit de tillgångar och skulder som ansluter sig till dem. Det här kan medföra att belopp som tidigare redovisats bland övrigt totalresultat omklassificeras till resultatet.

OP Gruppens interna innehav har eliminerats med förvärvsmetoden. Det vederlag som gets och de tillgångar och övertagna skuldåtaganden i ett förvärvat bolag som kan särskiljas värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Den andel av anskaffningsvärdet som överskrider nettotillgångarna redovisas som goodwill. Om anskaffningsvärdet är mindre än det verkliga värdet av nettotillgångarna, resultatförs differensen.

Utgifter i anslutning till förvärv kostnadsförs då de realiserats. En eventuell tilläggsköpesumma värderas till verkligt värde och klassificeras antingen som skuld eller eget kapital. En tilläggsköpesumma som klassificerats som skuld värderas till verkligt värde via resultatet på rapportperiodens slutdag.

Intresseföretag som företag som hör till OP Gruppen har betydande inflytande i konsolideras enligt kapitalandelsmetoden. Ett betydande inflytande uppkommer i regel då gruppen innehar 20–50 procent av röstetalet i ett annat bolag eller då gruppen annars har betydande inflytande utan att ha bestämmande inflytande. Då kapitalandelsmetoden tillämpas redovisas en placering vid första redovisningstillfället enligt anskaffningsvärde och den ökas eller minskas genom att redovisa placerarens andel av vinsten eller förlusten för tiden efter placeringsobjektets anskaffningstidpunkt. OP Gruppens andelar av intresseföretag innehåller också den goodwill som fastställts vid anskaffningstidpunkten. Om koncernens andel av intresseföretagets förlust är större än placeringens bokförda värde, redovisas placeringen i balansräkningen till nollvärde och förluster som överstiger det bokförda värdet konsolideras inte, om OP Gruppen inte förbundit sig till att uppfylla intresseföretagets förpliktelser. De kapitalinvesteringsfonder som behandlats som intresseföretag har värderats till verkligt värde via resultatet i enlighet med standarden IFRS 9 på det sätt som standarden IAS 28 tillåter.

Ett samarbetsarrangemang är ett arrangemang över vilket två eller fler parter har gemensamt bestämmande inflytande. Med gemensamt bestämmande inflytande avses att två eller flera parter i avtal reglerat att gemensamt utöva det bestämmande inflytandet över ett samarbetsarrangemang. Ett sådant inflytande föreligger endast när beslut om relevanta åtgärder kräver samtycke från samtliga parter som utövar det bestämmande inflytandet. Ett samarbetsarrangemang är antingen en gemensam verksamhet eller ett joint venture. Ett joint venture är ett arrangemang genom vilket OP Gruppen har rätt till nettotillgångarna från arrangemanget. En gemensam verksamhet är ett arrangemang genom vilket OP Gruppen har rätt till de tillgångar och har förpliktelser avseende de skulder som rör arrangemanget. Fastighetsbolagen konsolideras i OP Gruppens bokslut som gemensam verksamhet genom att konsolidera den andel av fastighetsbolagets tillgångsposter och skulder som motsvarar OP Gruppens innehav.

Dotterföretag, intresseföretag eller samarbetsarrangemang som förvärvats under räkenskapsperioden konsolideras från den tidpunkt då OP Gruppen har fått bestämmande, gemensamt bestämmande eller betydande inflytande. På motsvarande sätt konsolideras dotterföretag, intresseföretag eller samarbetsarrangemang som sålts under räkenskapsperioden till dess det bestämmande eller betydande inflytandet upphör.

Interna transaktioner, fordringar, skulder och vinstutdelningar elimineras då bokslutet upprättas.

3.3 Innehav utan bestämmande inflytande

Fördelningen av räkenskapsperiodens resultat mellan det redovisningstekniska moderföretagets ägare och innehav utan bestämmande inflytande presenteras i resultaträkningen och fördelningen av totalresultatet presenteras i den separata rapporten över totalresultat. Räkenskapsperiodens resultat och totalresultatet hänförs till innehav utan bestämmande inflytande också i de fall där det leder till att innehavet utan bestämmande inflytande blir negativt. Eget kapital hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande presenteras i balansräkningen som en del av det egna kapitalet. Om ett placeringsobjekts kapital inte uppfyller kraven för eget kapital i IAS 32, ska som skuld redovisas vilken andel av nettotillgångarna som utgörs av innehav utan bestämmande inflytande.

Innehav utan bestämmande inflytande hänförligt till det objekt som förvärvas kan värderas till antingen det verkliga värdet eller som en relativ andel av nettotillgångarna hos det objekt som förvärvas. Värderingsprincipen fastställs separat för varje förvärv.

4 Poster i utländsk valuta

OP Gruppens bokslut upprättas i euro, som är moderföretagets funktionella valuta och rapportvaluta. Transaktioner i utländsk valuta redovisas i euro till transaktionsdagens kurs eller rapportmånadens mittkurs. På bokslutsdagen omräknas monetära balansposter i utländsk valuta till euro till den kurs

som gäller på bokslutsdagen. Icke-monetära balansposter som värderas till det ursprungliga anskaffningsvärdet redovisas till transaktionsdagens kurs.

Kursdifferenser som uppkommer då transaktioner i utländsk valuta och monetära balansposter omräknas till euro redovisas som valutakursvinster eller -förluster på resultatposten Nettointäkter från placeringsverksamhet.

5 Finansiella instrument

5.1 Fastställande av verkligt värde

Det verkliga värdet är det pris som en tillgångspost kunde säljas eller en skuld betalas till på värderingsdagen i en normal transaktion mellan marknadsparter.

Det verkliga värdet av ett finansiellt instrument fastställs antingen med prisnoteringar på en fungerande marknad eller, om ingen fungerande marknad finns, med hjälp av egna värderingsmetoder. Marknaden anses vara fungerande, om prisnoteringar finns att få enkelt och regelbundet och de beskriver faktiska och regelbundna marknadstransaktioner mellan parter som är oberoende av varandra. Som noterat marknadspris på finansiella tillgångar används köpkursen vid respektive tidpunkt.

Om det på marknaden finns en etablerad värderingspraxis för finansiella instrument som inte direkt får ett marknadspris (t.ex. OTC-derivat), baserar sig det verkliga värdet på den marknadspriskalkyl och marknadsnoteringarna för de indata som används i modellen.

Om ingen värderingspraxis har etablerats på marknaden, fastställs marknadsvärdet på basis av en egen värderingsmodell för respektive produkt. Värderingsmodellerna bygger på allmänt tillämpade kalkyler och de omfattar alla delfaktorer som marknadsparterna skulle beakta då de fastställer priset. De stämmer överens med de ekonomiska metoder som är godkända vid prissättningen av finansiella instrument.

Som värderingsmetoder används priserna i marknadstransaktioner, metoden med diskonterat kassaflöde och det verkliga värdet vid bokslutstidpunkten på andra till relevanta delar liknande instrument. I värderingsmodellerna beaktas bedömningen av kreditrisk, de diskonteringsräntor som används, möjligheterna till återbetalning i förtid och andra sådana faktorer som påverkar fastställandet av ett verkligt värde för ett finansiellt instrument på ett tillförlitligt sätt.

Det verkliga värdet för finansiella instrument delas in i tre nivåer enligt hur deras verkliga värde har bestämts:

- noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder (nivå 1)
- verkliga värden som bestämts på basis av andra indata än de noterade priser som ingår i nivå 1, som är observerbara för tillgången eller skulden antingen

- direkt (t.ex. som priser) eller indirekt (t.ex. härledda från priser) (nivå 2)
- verkliga värden som bestämts på basis av indata för tillgången eller skulden, som inte bygger på observerbara marknadsdata (nivå 3).

Den nivå för verkliga värden som en viss post som värderats till verkligt värde i sin helhet har klassificerats till har fastställts för hela den post som värderats till verkligt värde på basis av betydande indata för den lägsta nivån. Indatas betydelse har för ifrågavarande post som värderats till verkligt värde bedömts genom en helhetsbedömning.

Typiskt för olikvida produkter är att det pris som beräknats enligt en prissättningsmodell avviker från den faktiska köpesumman. Den faktiska köpesumman är dock det bästa beviset på en produkts verkliga värde. Differensen mellan den faktiska köpesumman och det pris som beräknats enligt en prissättningsmodell som använder marknadspris, dvs. Day 1 profit/loss, periodiseras i resultaträkningen enligt avtalets löptid. Den operierade andelen intäktsförs dock genast, om ett verkligt marknadspris finns att få på produkten eller om en prissättningspraxis etableras på marknaden.

I OP Gruppens balansräkning ingår inte betydliga olikvida finansiella tillgångar.

De olikvida finansiella skulderna (placeringsavtal) i gruppens livförsäkringsrörelse värderas enligt IFRS 9 till verkligt värde. Vid beräkningen av placeringsavtalens verkliga värde tillämpas en värderingsmetod som beaktar bl.a. penningars tidsvärde och det verkliga värdet på de finansiella tillgångar som utgör täckning. Skuldernas värde kan dock inte vara mindre än avtalets återköpsvärde. De här avtalen har klassificerats till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

5.2 Finansiella tillgångar och skulder

5.2.1. Upplupet anskaffningsvärde

Upplupet anskaffningsvärde är det belopp till vilket den finansiella tillgången eller den finansiella skulden värderas vid första redovisningstillfället minus återbetalningar, plus eller minus ackumulerade periodiseringar vid användning av effektivräntemetoden på eventuell skillnad mellan det ursprungliga beloppet och beloppet på förfallodagen och, för finansiella tillgångar, justerat med hänsyn till en eventuell förlustreserv.

Effektivräntemetoden diskonterar exakt de uppskattade framtida in- och utbetalningarna under den förväntade löptiden för den finansiella tillgången eller finansiella skulden till redovisat bruttovärde för en finansiell tillgång eller till det upplupna anskaffningsvärdet för en finansiell skuld. Vid beräkning av effektivräntan uppskattas de förväntade kassaflödena genom att beakta samtliga avtalsvillkor för det finansiella instrumentet utan att beakta de förväntade kreditförlusterna ("ECL"). Beräkningen innefattar alla avgifter och punkter som betalats eller erhållits av avtalsparterna, och

som är en integrerad del av effektivräntan, transaktionskostnader och alla andra premier eller rabatter.

Avgifter som ingår i räntan för ett finansiellt instrument omfattar t.ex. expeditions- och uppläggningsavgifter i samband med uttag av lån. Sådana avgifter periodiseras på det finansiella instrumentets förväntade löptid eller på en kortare period, i tillämpliga fall. Avgifter som inte ingår i effektivräntan för ett finansiellt instrument och som redovisas i enlighet med standarden IFRS 15 omfattar t.ex. avgifter som tas ut för förvaltning av lån.

De förväntade kreditförlusterna ska inkluderas i de uppskattade kassaflödena vid beräkningen av den kreditjusterade effektivräntan för finansiella tillgångar som anses vara kreditförsämrade tillgångar vid första redovisningstillfället (s.k. "POCI").

Ränteintäkter

Ränteintäkterna beräknas genom tillämpning av effektivräntan på det redovisade bruttovärdet för en finansiell tillgång med undantag av följande:

- a) köpta eller utgivna kreditförsämrade finansiella tillgångar, för vilka tillämpas kreditjusterad effektivränta på en finansiell tillgångs upplupna anskaffningsvärde.
- b) finansiella tillgångar som inte är köpta eller utgivna kreditförsämrade finansiella tillgångar men som senare har blivit kreditförsämrade finansiella tillgångar (eller som befinner sig i steg 3). För de här finansiella tillgångarna ska effektivräntan tillämpas på den finansiella tillgångens upplupna anskaffningsvärde (dvs. efter avdrag av det redovisade nettovärdet av den förväntade kreditförlusten).

5.2.2. Det första redovisningstillfället och den första värderingen

Vid det första redovisningstillfället ska en finansiell tillgång eller finansiell skuld värderas till det verkliga värdet plus eller minus, när det gäller en finansiell tillgång eller finansiell skuld som inte värderas till verkligt värde via resultatet, transaktionskostnader som är direkt hänförliga till förvärv eller emission av den finansiella tillgången eller finansiella skulden. Omedelbart efter det första redovisningstillfället ska för en finansiell tillgång redovisas en förlustreserv för förväntade kreditförluster, om den finansiella tillgången värderas till upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde via övrigt totalresultat. Det här medför att en förlust redovisas i resultatet för finansiella tillgångar som nyligen getts ut eller köpts.

5.3. Klassificering och efterföljande värdering av finansiella tillgångar

OP Gruppen klassificerar finansiella tillgångar i följande kategorier:

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet (FVTPL)
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)
- Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde.

5.3.1 Krediter och skuldebrev

Klassificeringen och den efterföljande värderingen av krediter och skuldebrev beror på följande faktorer:

- a) OP Gruppens affärsmodell för förvaltningen av finansiella tillgångar
- b) egenskaperna hos de avtalsenliga kassaflödena från den finansiella tillgången.

På basis av de här faktorerna ska OP Gruppen klassificera krediter och skuldebrev i följande tre värderingskategorier:

- 1) Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde innehas inom ramen för en affärsmodell vars mål är att inneha finansiella tillgångar i syfte att inkassera avtalsenliga kassaflöden som endast är betalningar av kapitalbelopp och ränta på det utestående kapitalbeloppet. En posts bokförda värde innehåller en förlustreserv för förväntade kreditförluster och ränteintäkterna redovisas bland ränteintäkterna med effektivräntemetoden.
- 2) Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat innehas enligt en affärsmodell vars mål kan uppnås både genom att samla in avtalsenliga kassaflöden och sälja finansiella tillgångar. Dessutom ska de avtalade villkoren vid bestämda tidpunkter ge upphov till kassaflöden som endast är betalningar av kapitalbelopp och ränta på det utestående kapitalbeloppet. Ändringarna i verkligt värde redovisas i fonden för verkligt värde. Nedskrivningsvinster eller -förluster samt valutakursvinster eller -förluster resultatförs. När en finansiell tillgång tas bort från balansräkningen omklassificeras den ackumulerade vinsten eller förlusten i fonden för verkligt värde från eget kapital till resultatet som en omklassificeringsjustering till nettointäkter från placeringsverksamheten. Räntan beräknad enligt effektivräntemetoden tas upp i ränteintäkter eller nettointäkter från placeringsverksamheten (försäkringsbolagens placeringar).
- 3) Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet är finansiella tillgångar som innehas för handel eller finansiella tillgångar som inte uppfyller kriterierna för värdering till upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde via övrigt totalresultat. Vinsterna och förlusterna redovisas bland nettointäkterna från placeringsverksamhet.

Ränteintäkterna och räntekostnaderna för skuldebrev och derivatinstrument som innehas för handel redovisas bland nettointäkter från placeringsverksamhet.

Affärsmodell

Med affärsmodell avses hur OP Gruppen förvaltar sina finansiella tillgångar för att generera kassaflöden. OP Gruppens affärsmodell avgör huruvida enbart insamling av avtalsenliga kassaflöden eller insamling av avtalsenliga kassaflöden och försäljning av finansiella tillgångar leder till kassaflöden eller om det är fråga om handel. Finansiella tillgångar som hör till affärsmodellen med handel värderas i resultatet. Vid bedömningen av affärsmodellen beaktar OP Gruppen kommande åtgärder för att nå affärsmodellens mål. Bedömningen omfattar tidigare erfarenhet av insamlingen av kassaflöden, hur affärsrörelsemodellen och de finansiella tillgångar som innehas i enlighet med den ska värderas samt hur det rapporteras till nyckelpersoner i företags ledning, hur riskerna hanteras och hur cheferna för affärsrörelsen belönas. Till exempel innehas bolån som OP Gruppen beviljat för att samla in avtalsenliga kassaflöden. De kan endast i få fall säljas mellan företag som ingår i OP Gruppen, t.ex. som garantier för obligationslån med bostadssäkerhet som satts i omlopp av OP-Bostadslånebanken eller vid exceptionella likviditetskriser. Dessutom är målet med affärsmodellen för OP Gruppens likviditetsreservportfölj att samla in avtalsenliga kassaflöden och sälja finansiella tillgångar.

Ändring i affärsmodellen

Ändringar i affärsmodellen förväntas ske sällan till följd av interna eller externa förändringar, och de måste vara betydande med tanke på OP Gruppens verksamhet. OP Andelslags styrelse bestämmer om ändringar i affärsmodellen. Affärsmodellen ändras då OP Gruppen förvärvar eller avyttrar ett affärsområde eller avvecklar affärsområdets verksamhet. En förändring i affärsmodellen dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt av respektive affärsenhet. Ekonomi och Riskhantering ska behandla den för att klargöra hurdana effekter den kan ha på bokföringen (inkl. effekterna på ECL). En förändring i målet för ett företags affärsmodell måste genomföras före den dag då klassificeringen ändras.

Ändringen i klassificeringen ska tillämpas prospektivt från ändringsdagen för klassificeringen. Ändringsdagen för klassificeringen är den första dagen i den rapporteringsmånad som följer efter det att beslutet om att ändra klassificeringen har fattats. Tidigare rapportperioder justeras inte retroaktivt.

I följande tabell presenteras effekterna på bokföringen av ändringarna av olika klassificeringar:

Ursprunglig värderingskategori	Ny värderingskategori	Bokföringseffekt
Upplupet anskaffningsvärde	FVTPL	Det verkliga värdet fastställs på ändringsdagen för klassificeringen. Den vinst eller förlust som eventuellt uppkommer av differensen mellan det tidigare upplupna anskaffningsvärdet och det verkliga värdet redovisas i resultatet.
FVTPL	Upplupet anskaffningsvärde	Det verkliga värdet på ändringsdagen för klassificeringen blir ett nytt redovisat bruttovärde. Den effektiva räntan fastställs på basis av det verkliga värdet på ändringsdagen för klassificeringen.
Upplupet anskaffningsvärde	FVOCI	Den vinst eller förlust som eventuellt uppkommer av differensen mellan det tidigare upplupna anskaffningsvärdet och det verkliga värdet redovisas i övrigt totalresultat. Beloppet av den effektiva räntan och de förväntade kreditförlusterna justeras inte till följd av att klassificeringen har ändrats.
FVOCI	Upplupet anskaffningsvärde	Det verkliga värdet på ändringsdagen för klassificeringen blir ett nytt upplupet

		anskaffningsvärde. Den vinst eller förlust som tidigare redovisats i övrigt totalresultat ska dock tas bort från det egna kapitalet och redovisas som en justering av det verkliga värdet för en finansiell tillgångspost på ändringsdagen för klassificeringen. Beloppet av den effektiva räntan och de förväntade kreditförlusterna justeras inte till följd av att klassificeringen har ändrats.
FVTPL	FVOCI	Det verkliga värdet på ändringsdagen för klassificeringen blir ett nytt bokfört värde. Den effektiva räntan fastställs på basis av det verkliga värdet på ändringsdagen för klassificeringen.
FVOCI	FVTPL	Det verkliga värdet på ändringsdagen för klassificeringen blir ett nytt bokfört värde. Den vinst eller förlust som tidigare redovisats i övrigt totalresultat ska överföras som en justering som beror på ändringen i klassificeringen från eget kapital till resultatet på ändringsdagen för klassificeringen.

Egenskaperna hos kassaflödena

Då OP Gruppens affärsmodell är en annan än handel, bedömer OP Gruppen om avtalsenliga kassaflöden är förenliga med ett grundläggande lånearrangemang eller inte. I ett grundläggande lånearrangemang består de avtalsenliga kassaflödena endast av betalningar av kapitalbelopp och ränta på det utestående kapitalbeloppet ("SPPI"), och ersättning för pengars tidsvärde, kreditrisk, utlåningsrisker samt en vinstmarginal är oftast de mest betydande delarna av räntan. Största delen av OP Gruppens finansiella tillgångar består av grundläggande lånearrangemang.

Alla krediter som OP Gruppen beviljat privatkunder och en del av företagskundernas krediter innehåller en möjlighet till återbetalning i förtid. Villkoren motsvarar dock grundläggande lånearrangemang, eftersom beloppet för förtida inlösen representerar ett avtalsenligt nominellt belopp och upplupen (men ännu inte reglerad) avtalsenlig ränta, vilket kan innebära ytterligare ersättning för förtida uppsägning av avtalet.

För skuldebrevens del testas egenskaperna hos kassaflödena med Bloombergs SPPI-verktyg. Resultatet från verktyget leder till att SPPI-testet antingen godkänns eller förkastas utan ytterligare undersökningar (resultaten pass/fail) eller till att kassaflödesegenskaperna före klassificeringsbeslutet undersöks enligt OP:s interna anvisningar (resultat "further review required"). Metoden identifierar ur avtalsvillkoren flera olika element som inverkar på om SPPI-definitionen uppfylls eller inte.

Då de avtalsenliga kassaflödena är exponerade för t.ex. förändringar i aktiekurser eller låntagarens ekonomiska resultat, är det inte fråga om ett grundläggande lånearrangemang, och sådana finansiella tillgångar ska värderas via resultatet. Typiska exempel på det här är olika fondplaceringar som inte uppfyller definitionen på eget kapital enligt IAS 32 i emittentens bokslut.

Inbäddade derivat som ingår i de finansiella tillgångarna skiljs inte åt från värdavtalet utan de beaktas i den totala bedömningen av avtalsenliga kassaflöden.

Om affärsmodellen för förvaltningen av finansiella tillgångar ändras, kan det bli nödvändigt att omklassificera de finansiella tillgångarna. Omklassificeringen tillämpas framåtriktat från dagen för omklassificeringen. Sådana förändringar förväntas ske synnerligen sällan.

5.3.2 Egetkapitalinstrument

Egetkapitalinstrument är instrument som innebär en residual rätt i ett företags tillgångar efter avdrag för alla dess skulder. Oftast utgörs egetkapitalinstrumenten av aktieplaceringar.

Egetkapitalinstrument värderas senare till verkligt värde via resultatet, utom då OP Gruppen gjort ett oåterkalleligt val vid första redovisningstillfället att efterföljande förändringar i verkligt värde för särskilda investeringar i egetkapitalinstrument som inte ingår i handelsrörelsen, och som annars skulle värderas till verkligt värde via resultatet, redovisas i övrigt

totalresultat. Sådana investeringar finns inte för närvarande. Realisationsvinster och realisationsförluster från sådana investeringar redovisas inte via resultatet, men utdelningarna från dem redovisas i övriga rörelsekostnader. Utdelningar för egetkapitalinstrument som innehas för handel redovisas via resultatet bland nettointäkter från placeringsverksamhet.

5.3.3 Modifiering av avtalsenliga kassaflöden

Ändringar i betalningsplanen utgör åtgärder inom normala kundrelationer, men förekommer också i fall där kundens betalningsförmåga har försämrats. Då måste ett anstånd – till exempel amorteringsfrihet – ges till lånevillkoren på grund av den försvagade betalningsförmågan för en begränsad tid. Vanligtvis omförhandlas de avtalsenliga kassaflödena för lån i sådana fall, eller så modifieras de på något annat sätt så att lånen inte tas bort från balansräkningen. Utvecklingen för ändringarna i betalningsplaner rapporteras regelbundet till ledningen som en proaktiv mätare för kundernas betalningsförmåga.

Om ändringarna i lånevillkoren är betydande eller om ett lån annars omförhandlas, tar OP Gruppen bort det ursprungliga lånet ur balansräkningen och redovisar samtidigt det nya, ändrade lånet i balansräkningen. I sådana fall ska modifieringens datum behandlas som det första redovisningstillfället för lånet vid tillämpning av nedskrivningskraven på det modifierade lånet. Det här innebär vanligtvis att man värderar förlustreserven till ett belopp som motsvarar 12 månaders förväntade kreditförluster. OP Gruppen klassificerar orsakerna till ändringen och svårighetsgraderna med en intern klassificering som följer upp om det vid borttagningen ur balansräkningen har funnits bevis för att det modifierade lånet är kreditförsämrat vid första redovisningstillfället. I så fall redovisas lånet som en utgiven kreditförsämrad finansiell tillgång. Det här skulle till exempel kunna inträffa i en situation där det föreligger en betydande modifiering av en nödlidande tillgång.

I övriga fall tas finansiella tillgångar bort från balansräkningen då de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödena från den finansiella tillgången upphör eller då OP Gruppen överför den finansiella tillgången till en annan part, och överföringen uppfyller villkoren för borttagande från balansräkningen.

5.3.4 Försäkringsbolags finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet

Finansiella tillgångar värderas till verkligt värde via resultatet, om de inte värderas till upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde via övrigt totalresultat. OP Gruppen har också uttryckligen värderat finansiella tillgångar till verkligt värde via resultatet (alternativet verkligt värde) då det eliminerar eller minskar den s.k. bokföringsmässiga asymmetrin mellan värderingen av finansiella tillgångar och finansiella skulder med kopplingar till dem.

Placeringar som utgör täckning för fondanknutna försäkringar i livförsäkringsrörelsen samt placeringar i s.k. separata balansräkningar värderas till verkligt värde via resultatet,

eftersom motsvarande försäkringsskuld eller skuld för placeringsavtal värderas till verkligt värde via resultatet.

5.3.5 Tillfälligt undantag

Egetkapitalinstrument och fondplaceringar med kopplingar till placeringsverksamheten i OP Gruppens skade- och livförsäkring klassificeras som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet. På en betydande del av de här egetkapitalinstrumenten tillämpar OP Gruppen ett tillfälligt undantag (s.k. overlay approach), som återställer resultateffekterna av de här instrumenten till en nivå som motsvarar den nuvarande standarden IAS 39. De här placeringarna behandlas på samma sätt som de finansiella tillgångar som kan säljas som avses i standarden IAS 39. Förändringarna i verkligt värde på de placeringar som omfattas av det tillfälliga undantaget bokförs i fonden för verkligt värde bland eget kapital. Tillämpningen av det tillfälliga undantaget upphör senast då standarden IFRS 17 Försäkringsavtal träder i kraft. Syftet med det tillfälliga undantaget är att sammanjämka den tillfälliga resultatvolatiliteten som följer av att standarderna IFRS 9 och IFRS 17 träder i kraft vid olika tidpunkter genom att investeringar enligt standarden IFRS 9 värderas till verkligt värde via resultatet medan försäkringsskulden i anslutning till dem ännu inte kan värderas till verkligt värde via resultatet i enlighet med standarden IFRS 17.

Enligt standarden IAS 39 bokförs finansiella tillgångar som kan säljas vid köptidpunkten i balansräkningen till anskaffningsvärdet, dvs. det verkliga värdet av det vederlag som betalats för dem utökat med de transaktionsutgifter som direkt kan riktas till förvärvet. Finansiella tillgångar som kan säljas värderas till verkligt värde i balansräkningen.

Värdeförändringar bokförs i övrigt totalresultat, varifrån de bokförs i resultaträkningen, då tillgångsposten tas bort från balansräkningen eller då det finns objektiva belägg för att dess värde har sjunkit. I fråga om finansiella tillgångar som kan säljas betraktas som objektiva belägg för ett egetkapitalinstruments del en betydlig eller långvarig nedgång under anskaffningsvärdet i dess verkliga värde.

Om ett värdepappers marknadsvärde ytterligare sjunker efter att en nedskrivning gjorts, redovisas en nedskrivning i resultaträkningen. Om det verkliga värdet av ett egetkapitalinstrument senare stiger, redovisas värdestegringen bland övrigt totalresultat i rapporten över totalresultat.

5.4 Nedskrivningar

Förväntade kreditförluster beräknas på basis av alla balansposter som värderas till upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde via övrigt totalresultat (övriga än egetkapitalinstrument) samt låneåtaganden och finansiella garantiavtal utanför balansräkningen. Förväntade kreditförluster ska redovisas varje balansdag och de ska beskriva:

- a) ett objektivt och sannolikhetsvägt belopp som bestäms genom att utvärdera ett intervall av möjliga utfall,

- b) pengarnas tidsvärde, och
c) rimliga och verifierbara uppgifter som är tillgängliga utan onödiga kostnader eller insatser på balansdagen för tidigare händelser, nuvarande förhållanden och prognoser för framtida ekonomiska förutsättningar.

5.4.1 Klassificering av avtal i tre nedskrivningssteg

Avtalen klassificeras i tre steg. De olika stegen beskriver hur en kredits kvalitet försvagats efter det första redovisningstillfället.

- Steg 1: avtal, vars kreditrisk inte har ökat betydligt från det första redovisningstillfället och för vilka beräknas ECL för 12 månader.
- Steg 2: avtal, vars kreditrisk inte har ökat betydligt från det första redovisningstillfället och för vilka beräknas ECL för hela löptiden.
- Steg 3: fallerande avtal, för vilka också beräknas ECL för hela löptiden.

Dessutom omfattas avtal som vid det första redovisningstillfället beviljats som kreditförsämrade alltid under hela löptiden av beräkningen av förväntad förlust (POCI).

Definition på fallissemang (default)

OP Gruppen tillämpar för kalkyleringen enligt standarden IFRS 9 samma definition på fallissemang som tillämpas i de interna kreditriskmodellerna (IRB). Fallissemang bedöms med OP Gruppens interna klassificeringssystem för betalningsbeteendet. För privatkunderna tillämpas definitionen på fallissemang för varje avtal medan granskningen av företagskunderna sker kundgruppspecifikt. En kund klassificeras som insolvent då det är sannolikt att kunden inte betalar sina kreditförpliktelser helt och hållet utan att OP Gruppen vidtar åtgärder (t.ex. realiserar säkerheter), eller senast då en betalning som hör till de finansiella tillgångarna är försenad i mer än 90 dagar.

Definitionen på fallissemang baserar sig på artikel 178 i Europaparlamentet och rådets förordning EU nr 575/2013 (CRR).

Kundens fallissemang upphör då den inte längre uppfyller definitionen på fallissemang. Efter det återförs betalningsbeteendeklassen med 6 månaders fördröjning.

Betydande ökning av kreditrisker

De förväntade kreditförlusterna beräknas avtalsenligt antingen för 12 månader eller för hela löptiden beroende på om instrumentets kreditrisk på balansdagen har ökat betydligt sedan det första redovisningstillfället eller inte. En betydlig ökning i kreditrisken bedöms med såväl kvalitativa som kvantitativa kriterier. Exponeringar med anstånd betraktas som ett kvalitativt kriterium. De övriga kvalitativa kriterierna består av olika mätare av kreditrisk (t.ex. kovenantbrott) och de beaktas i klassificeringsmodellerna eller i bedömningen av klassen för betalningsbeteendet.

OP Gruppen har för att fastställa betydande ökning av kreditrisken inkluderat relativa och absoluta tröskelvärden och beaktat alla rimliga och verifierbara uppgifter.

En kvantitativ förändring bedöms under hela löptiden med PD-tal (PD-kurva) utifrån en relativ förändring. Ursprunglig PD-kurva för hela löptiden beräknas vid den tidpunkt då krediten beviljats med beaktande av makroekonomiska faktorer. Efter det fastställs den naturliga godtagbara variationsbredden för när kreditrisken inte anses ha ökat märkbart under lånets återstående löptid. En godtagbar variationsbredd har modellerats separat för privatkunder och företagskunder. Resultatet är en s.k. tröskelvärdeskurva, som man varje balansdag jämför med PD-kurvan för den del av löptiden som då återstår: om tröskelvärdet överskrids, har kreditrisken ökat betydligt och för krediten redovisas en kreditförlust som beräknats för kreditens hela löptid. Utöver den här gränsen för relativ förändring krävs att det skett en försämring i ratingklassen från det första redovisningstillfället för att övergången till beräkning av ECL för hela löptiden inte ska ske enbart på grund av tid. Dessutom tillämpas på de svagaste ratingklasserna den absoluta gränsen för ratingklasser.

Utöver de kriterier som nämns ovan har kreditrisken för en finansiell tillgång ökat betydligt efter det första redovisningstillfället, om de avtalsenliga betalningarna är försenade mer än 30 dagar eller en kredit har beviljats anstånd.

Då OP Gruppen bedömer om kreditrisken ökat betydligt har den inte tillämpat övergångsbestämmelsen om motbevisbar presumtion enligt standarden IFRS 9 på avtal, för vilka det inte är möjligt att beräkna ett ursprungligt PD för hela löptiden utan orimliga kostnader och arbetsinsatser.

OP Gruppen följer regelbundet upp hur effektivt de kriterier som nämns ovan upptäcker att kreditrisken har ökat betydligt innan avtalsenliga betalningar har varit förfallna mer än 30 dagar samt att avtal i regel inte överförs från nedskrivningssteg 1 direkt till nedskrivningssteg 3, och vidtar de kalibreringar som behövs i sättet att beräkna den relativa förändringen.

5.4.2 Beräkningsmetoder

Förväntade kreditförluster beräknas i regel systembaserat och avtalspecifikt med metoden för sannolikheten för fallissemang/förlustandelen vid fallissemang (PD/LGD-metoden) för alla privatkunders och företagskunders åtaganden.

Dessutom används för de största företagsexponeringarna i steg 3 en kassaflödesbaserad ECL-beräkningsmetod som baseras på bedömningar från egna medarbetare.

5.4.2.1 PD/LGD-metoden

De förväntade kreditförlusterna beräknas för varje avtal med modellerade riskparametrar och formeln $\text{probability of default (PD)} \times \text{loss given default (LGD)} \times \text{exposure at default (EAD)}$ för alla portföljer och de beskriver förväntningarna av framtida kreditförluster på balansdagen. PD beskriver sannolikheten för fallissemang i enlighet med definitionen för fallissemang nedan.

LGD beskriver förlustandelen vid fallissemang, och den påverkas bl.a. av beloppet och typen av säkerheter och olika garantier. EAD beskriver exponeringsbeloppet vid fallissemang medräknat den exponering som ingår i balansräkningen (kapital och upplupen ränta) samt det förväntade syftet för poster utanför balansräkningen vid fallissemang.

ECL beräknas utifrån tre olika scenarier. Riskparametrarna PD, LGD och EAD beräknas på årsplanet i varje scenario. De årliga ECL-talen diskonteras på balansdagen, och med talen för de olika scenarierna beräknas ett ECL som viktats med sannolikheter. Som diskonteringsfaktor används avtalets effektiva ränta eller en uppskattning av det. Avtalets återstående löptid är begränsad till högst 30 år i beräkningarna.

Modellerna för sannolikheten för fallissemang under ett avtals hela löptid (lifetime PD) har upprättats separat för privatkunder och företagskunder. Centralt för PD-modellerna är avtalets ratingklass, kreditens ålder (privatkunder) samt modellens undersegment som bestäms för företagskunder utifrån en klassificeringsmodell och för privatkunder utifrån produkttyp. Dessutom är PD-estimatet beroende av makroekonomiska faktorer och prognoserna för dem i de olika scenarierna.

Modellen för förlustandelen vid fallissemang (lifetime LGD) består av tre komponenter: 1) sannolikheten för återhämtning från fallissemang, 2) återbäring från skulder med säkerhet och 3) återbäring från skulder utan säkerhet. De olika komponenternas värden beror främst på produkttyp, bransch (företag) och säkerhetstyp. De makroekonomiska faktorerna och prognoserna för dem påverkar de två första komponenterna.

Avtalets ansvar vid fallissemang för hela löptiden (lifetime EAD) består beroende på produkttyp av avtalsenliga kassaflöden, förväntad kapacitet, sannolikheten för återbetalning i förtid samt en löptidsmodell.

Hur avtals giltighetstid fastställs

Ett avtals giltighetstid består för skuldebrevslån av avtalets löptid som beaktar de låneamorteringar som följer av betalningsplanen. Modellen för återbetalning i förtid tillämpas på skuldebrevslån med säkerhet (exkl. fallerade), men den minskar inte löptiden för avtalet utan beaktas som en del av avtalets EAD.

Revolverande krediter (t.ex. kreditkort) utgörs av avtal som gäller tills vidare. För dem har upprättats modeller med en förväntad löptid. Löptiden i modellen beror på produkttyp och ratingklass. Den är i snitt ca 15 år.

Framtidsinriktad information

I beräkningsmodellen inkluderas framtidsinriktad information och makroekonomiska scenarier. OP Gruppens ekonomer uppdaterar de makroekonomiska scenarierna kvartalsvis, och de är de samma som också annars används i OP Gruppens ekonomiska årsplanering. De makroekonomiska prognoserna omfattar 5 år och de har extrapolerats till 30 år med

produktionsfunktioner. De makroekonomiska faktorer som använts är: BNP-tillväxt, arbetslöshetsgrad, ökning i investeringar, inflation, förändring i inkomstnivå och 12 mån. euribor. Dessutom används bostadsprisindex i LGD-modellerna. De scenarier som används är tre: bas, stark och svag. Sannolikheten för fallissemang har beräknats också för scenarierna.

Det ingår en stor mängd osäkerhet i att upprätta makroekonomiska prognoser och att projicera dem mot framtiden ända upp till 30 år. De faktiska resultaten kan därför avvika betydligt från prognoserna. OP Gruppen har analyserat att förhållandet mellan komponenterna för de riskparametrar som används i ECL-kalkyleringen och förändringarna i makroekonomiska faktorer inte är lineärt. De makroekonomiska prognoserna påvisar därmed OP Gruppens bästa uppfattning om vilka scenarier och resultat som är möjliga.

5.4.2.2 Den kassaflödesbaserade ECL-metoden som baseras på bedömningar från egna medarbetare

För de största företagsexponeringarna i steg 3, vilka omfattas av R-ratingmodellen beräknas ECL som en kundspecifik bedömning från egna medarbetare med en kassaflödesbaserad metod. De egna medarbetarnas bedömningar upprättas i samband med rating- eller kreditbeslut.

Den framtidsinriktade information som ska utnyttjas vid beräkningen utgör en del av den kreditvärdighetsbedömning och den ratingframställan som kreditanalytikern upprättat för företaget. I dem ska man ta ställning till hur marknaden, konkurrensläget och det förväntade kassaflödet kommer att utveckla sig. I beräkningen beaktas också scenarier som beskriver förändringar i de makroekonomiska variablerna (stark, bas och svag), och kundens viktade förväntade kreditförlust beräknas utifrån dem. Då scenarierna byggs upp utnyttjar man de scenarier som använts i PD/LGD-modellen.

Då en kund som omfattas av en kundspecifik ECL-bedömning från egna medarbetare inte längre uppfyller kriterierna för fallissemang, och kunden i samband med ratingprocessen har identifierats och klassificerats som en "icke nödlidande" motpart, omfattas kunden inte längre av den här metoden. Kunden börjar i stället omfattas av beräkningen av förväntade kreditförluster enligt den normala PD/LGD-modellen.

5.4.3 Nedskrivningar av skuldebrev

Den förväntade förlusten för skuldebrev som värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat resultatförs och justeras fonden för verkligt värde.

OP Gruppen använder två olika modeller för att beräkna den förväntade förlusten för skuldebrev. Den primära modellen är Bloombergs modell. På de obligationslån som Bloombergs modell inte stöder vid respektive tidpunkt för fastställande av ECL tillämpas OP:s egen ratingbaserade modell.

5.4.3.1 Bloombergs modell

De förväntade kreditförlusterna beräknas köppostspecifikt med formeln $PD \times LGD \times EAD$ för alla portföljer och de beskriver förväntningarna av framtida kreditförluster på balansdagen.

Som grund för sannolikheten för fallissemang (PD) används för börsnoterade bolag Mertons distance-to-default (DD)-modell, vars resultat ändras till PD-värde på basis av modellens historiska utfall.

Talet justeras med nyckeltal som tagits från bolagens bokslutsuppgifter och som beskriver balansräkningens stabilitet, likviditetsrisk och resultatkapacitet. Nyckeltalen har normaliserats enligt den uppskattade effekten av posterna utanför balansräkningen.

Då det gäller privata bolag baserar sig PD-modelleringen på nyckeltal som samlats in ur de bokslutsuppgifter som finns tillgängliga och den genomsnittliga risk som modellerats för sektorn.

Definitionen på fallissemang motsvarar den definition på fallissemang som de internationella tillsynsmyndigheterna kräver och den omfattar konkurser, uteblivna betalningar, problematiska omstruktureringar och statlig tvångsinlösen.

LGD-modellens återhämtningsandel baserar sig på de historiska återhämtningsandelarna för fallissemang. Återhämtningsandelen fastställs utifrån köpesumman för den fallerande fordran och i den beaktas företrädesrätten till betalningar, emittentens kreditvärdighet, branschens karaktär, konjunkturcykel, säkerhetstyp, område osv.

5.4.3.2 Den ratingbaserade modellen

I modellen används köpposters ratingar för såväl förvärvstidpunkten som rapporttidpunkten och de konverteras till PD-tal. I första hand används medelvärden för externa ratingar, i andra hand interna ratingar då externa ratingar inte finns.

PD-talen motsvarar de historiska fallissemang som realiserats för varje ratingklass enligt tidsperiod från den tidpunkt då ratingen fastställts. De historiska data som de korrelationer som fastställts baserar sig på är omfattande och härstammar från en lång tidsperiod. LGD motsvarar också det historiska utfall som undersökts enligt placeringsslag/säkerhetsslag (senioritet, covered bond-status). De värderas inte separat enligt emittent eller placering. Eftersom externa ratingar i stället för PD mäter den totala kreditrisken (ECL), inverkar LGD i deras fall endast på hur ECL fördelas mellan PD- och LGD-komponenterna.

5.4.3.3 Klassificering av skuldebrev i nedskrivningssteg

I båda beräkningsmodellerna konstateras med enhetliga kriterier att kreditrisken ökat betydligt, likaså överföringarna till steg 3.

Till steg 2 överförs placeringar, vars PD för ett år har fördubblats i den grad att förändringen räknat i procentenheter är minst 0,2, har en exponering med anstånd eller vars betalningar varit förfallna till betalning i mer än 30 dagar. I steg 3 klassificeras placeringar i anslutning till emittenter som fallerat, om betalningarna varit förfallna till betalning i mer än 90 dagar eller om kunden är en problemkund.

5.4.4 Nedskrivning av poster utanför balansräkningen

En stor del av de produkter som OP Gruppen tillhandahåller har en uttagsmån, en limit eller något annat låneåtagande utanför balansräkningen antingen som standard eller åtminstone under någon del av kretsloppet. Till exempel omfattar revolverande krediter, till exempel kreditkort och konton med kredit, både ett lån och ett outnyttjat åtagande. Dessutom är OP Gruppen säljarpart i olika garantier såsom finansieringsgarantier samt andra handelsgarantier eller myndighetsgarantier, på vilka tillämpas reglerna för nedskrivning enligt standarden IFRS 9. För låneåtaganden och finansiella garantiavtal ska det datum då OP Gruppen blir avtalspart till det oåterkalleliga åtagandet anses vara dagen för det första redovisningstillfället vid tillämpningen av nedskrivningskraven. Därmed beaktas vid beräkningen av den förväntade förlusten endast poster som binder OP Gruppen.

För de här posterna beräknas den förväntade förlusten med samma principer som för krediter. En betydlig ökning av kreditrisken bedöms på samma grunder. För sådana produkter beviljas EAD, som förutser exponeringsbelopp vid fallissemang. I den ingår såväl en bruksgrad som en konverteringsfaktor. Dessutom tillämpas en löptidsmodell på de avtal som gäller tills vidare. I modellen beaktas de fall där OP Gruppen har en avtalsenlig möjlighet att kräva återbetalning och ta tillbaka det outnyttjade åtagandet, men det begränsar inte exponeringen för kreditförluster till avtalets avtalsenliga uppsägningstid.

5.4.5 Redovisning av förväntade kreditförluster

I regel redovisas för förväntade kreditförluster en förlustreserv som avdrag på lånets bokförda värde på ett separat konto. Då det är fråga om låneåtaganden och finansiella garantiavtal, redovisas förlustreserver som avsättningar. Om en produkt omfattar både en lånedel (dvs. en finansiell tillgång) och en outnyttjad låneåtagandedel (dvs. ett låneåtagande) och OP Gruppen inte kan identifiera de förväntade kreditförlusterna för låneåtagandedelen separat från de för den finansiella tillgångsdelen, ska förväntade kreditförluster på låneåtagandet redovisas tillsammans med förlustreserven för den finansiella tillgången.

5.4.6 Bortskrivning

En bortskrivning av en slutlig kreditförlust är ett borttagande från balansräkningen. Om det inte finns några rimliga förväntningar på att återvinna en finansiell tillgång helt eller delvis, redovisas den slutliga kreditförlusten genom att direkt minska dess redovisade bruttovärde.

Ett lån bortskrivs ur balansräkningen då säkerheterna är realiserade eller då konkursboets slutsammanträde har hållits,

skuldsaneringen eller företagssaneringen har upphört eller då indrivningen har upphört. Betalningar som erhålls efter bortskrivningen redovisas som korrigeringar av nedskrivningar av fordringar.

5.5 Likvida medel

Likvida medel består av kontanta medel och på anfordran betalbara fordringar på kreditinstitut.

5.6. Klassificering och efterföljande värdering av finansiella skulder

Finansiella skulder innefattar insättningar och övriga skulder till kreditinstitut och kunder samt emitterade skuldebrev och övriga finansiella skulder.

Finansiella skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde med effektivräntemetoden med undantag av derivatkskulder som värderas till verkligt värde via resultatet. Dessutom värderas skulderna för av försäkringsbolag beviljade placeringsavtal utan rätt till av prövning beroende tilläggsförmåner till verkligt värde via resultatet. Som skulder som innehas för handel klassificeras skyldigheter att till en motpart leverera värdepapper som har sålts men som inte innehas vid försäljningstidpunkten (blankning).

OP Gruppen har inte vid det första redovisningstillfället identifierat finansiella skulder som värderade till verkligt värde via resultatet.

Finansiella skulder (eller en del av en finansiell skuld) tas bort ur balansräkningen då skulden är utsläckt, dvs. när den förpliktelse som är angiven i avtalet fullgörs, annulleras eller upphör.

Om OP Gruppen byter finansiella skulder mellan de ursprungliga långivarna med villkor som i allt väsentligt är olika, ska bytet redovisas som en utsläckning av den gamla finansiella skulden. De utgifter eller arvoden som uppkommer genom det här redovisas som en del av vinsten eller förlusten för utsläckningen. Om bytet eller modifieringen inte redovisas som utsläckning ska det upplupna anskaffningsvärdet för den modifierade finansiella skulden räknas om genom att diskontera de avtalsenliga kassaflödena med den ursprungliga effektiva räntesatsen. Förändringarna i det upplupna anskaffningsvärdet för finansiella tillgångar värderas via resultatet. Skuldens redovisade värde justeras med uppkomna utgifter eller arvoden och de skrivs av över återstående löptid för den ändrade skulden. OP Gruppen har inte bytt finansiella skulder i de nuvarande finansiella skulderna.

5.7 Nettning

Finansiella tillgångar och skulder kvittas i balansräkningen, om OP Gruppen vid granskningstidpunkten har en kvittningsrätt som kan verkställas lagligt i normal affärsrörelse samt i fall av försummelse, insolvens och konkurs och den har för avsikt att fullgöra prestationerna genom kvittning. I balansräkningen kvittas OTC-räntederivat som clearas via centrala motparter,

och som clearas i den dagliga clearingprocessen med London Clearing House eller ICE Clear Europe. Som clearingmetod tillämpas setteld-to-market (STM) eller collateralized to market (CTM).

5.8 Derivatinstrument

Derivatinstrumenten kategoriseras som derivatinstrument säkrande derivat och derivat som innehas för handel och de består av räntederivat, valutaderivat, aktiederivat, råvaruderivat och kreditderivat. Derivaten värderas alltid till verkligt värde.

Det verkliga värdet på OTC-räntederivat som clearas via centrala motparter clearas dagligen med kontantbetalning. I balansräkningen kvittas de här clearade derivaten och de syns som nettot av förändringen i kontanta medel. Övriga derivat redovisas i balansräkningen enligt bruttoprincipen, varvid de positiva värdeförändringarna redovisas bland derivatinstrument under tillgångar och de negativa bland derivatinstrument under skulder.

5.8.1 Säkringsinstrument

OP Gruppen har upprättat metoder och interna principer för när ett finansiellt instrument kan klassificeras som säkrande. I enlighet med säkringsprinciperna kan OP Gruppen tillämpa säkring av ränterisken, valutakursrisken och prISRISKEN enligt metoden för verkligt värde eller säkring av kassaflödet. Med säkringen till verkligt värde skyddas mot förändringar i det verkliga värdet på säkringsobjektet och med säkring av kassaflödet skyddas mot fluktuationer i det framtida kassaflödet. De riskkategorier som ska skyddas i OP Gruppen är ränterisken för verkligt värde och kassaflöde samt valutarisken.

Kontrakten behandlas inte i bokföringen i enlighet med reglerna för säkringsredovisning, om det säkringsförhållande mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten som krävs enligt IAS 39 inte uppfyller kriterierna i standarden. OP Gruppen har derivatinstrument som de facto skyddar mot ekonomiska risker men som inte uppfyller de här kriterierna.

5.8.2 Derivat som innehas för handel

Differensen mellan erhållna och betalda räntor på ränteswappar som innehas för handel upptas bland resultaträkningens Nettointäkter från placeringsverksamhet, och motsvarande resultatregleringsräntor upptas i balansräkningens Derivatinstrument. Värdeförändringar i Derivat som innehas för handel redovisas på resultatposten Nettointäkter från placeringsverksamhet. Derivatinstrumentens positiva värdeförändringar som tagits upp i balansräkningen redovisas som tillgångar i posten Derivatinstrument, tillgångar och de negativa i posten Derivatinstrument, skulder.

5.9 Säkringsredovisning

Med säkringsredovisning verifieras att förändringar i det verkliga värdet eller kassaflödet av ett säkringsinstrument som

står i säkringsförhållande upphäver motsvarande förändringar hos det säkrade objektet helt eller delvis. I avsnitt 11.3.2 redogörs för livförsäkringens säkringsåtgärder.

Sambandet mellan säkringsinstrumenten och de säkrade instrumenten dokumenteras formellt. Dokumentationen innehåller uppgifter om principerna för riskhantering, säkringsstrategin och de metoder som tillämpas för att påvisa hur effektiv säkringen är. Effektiviteten hos säkringen påvisas vid den tidpunkt då säkringen äger rum och under säkringsperioden genom att jämföra förändringarna i de verkliga värdena eller kassaflödet av säkringsinstrumenten och de säkrade posterna med varandra. Säkringen anses vara effektiv då förändringarna i det verkliga värdet eller kassaflödet för säkringsinstrumentet eliminerar 80–125 procent av förändringen i det verkliga värdet eller kassaflödet för det kontrakt eller den portfölj som utgör säkringsobjekt. Om det faktiska resultatet av testet för historisk effektivitet är utanför dessa gränser, bedöms dock på grund av referensräntereformen om säkringsredovisningen kan fortsätta eller om den måste upphöra. Det här inkluderar bland annat att säkringen väntas vara effektiv ännu i framtiden och att säkringsförhållandets effektivitet kan mätas tillförlitligt. Då man vid testet för framtida effektivitet bedömer om en transaktion fortfarande är mycket sannolik, ändras inte referensräntan på grund av referensräntereformen. Vid testet för effektivitet bedöms också eventuella effekter på OP Gruppens säkringsförhållanden som beror på marknadsparter i och med referensräntereformen. OP Gruppen upphör att tillämpa ändringarna i testet för effektiviteten hos säkringsförhållanden när den osäkerhet som uppstår till följd av referensräntereformen inte längre påverkar den säkrade postens eller säkringsinstrumentets referensräntebaserade kassaflöden eller när säkringsförhållandet upphör. OP Gruppen tillämpar säkringsredovisning i enlighet med IAS 39 och de ändringar som referensräntereformen för med sig i anslutning till den.

I OP Gruppen bildades en Referensräntearbetsgrupp, som har som uppgift att följa upp processen kring referensräntereformen och dess konsekvenser för OP Gruppen. OP Gruppen har upprättat en sådan kontinuitetsplan som krävs enligt referensvärdesförordningen. I planen fastställs en reservränta för avtal, om inga referensräntor är tillgängliga, och identifieras de existerande avtalsvillkoren produktvis. Planen uppdateras i takt med att referensräntereformen framskrider. OP Gruppen tar i bruk reformerade referensräntor enligt marknadspraxis i nya avtal. I det gamla avtalsbeståndet genomförs ändringarna genom att ta i bruk praxis som tillämpas på marknaden för att ersätta IBOR-räntorna.

5.9.1 Säkringsredovisning enligt metoden för verkligt värde

Säkringen av ränterisken enligt verkligt värde gäller långfristiga skulder med fast ränta (såsom centralbanksskulder, egna emissioner och vissa emissioner av tidsbundna insättningar), enskilda obligationslåneportföljer och kreditportföljer samt enskilda krediter. En portföljsäkringsmodell till verkligt värde tillämpas som skydd mot ränterisken för vissa räntetaks- och räntekorridorskrediter eller dagligkonton och sparkonton med

fast ränta och avistavillkor. Som säkringsinstrument används ränteoptioner, ränteswappar samt ränte- och valutaswappar (OTC-swappar). Säkringen av valutarisken gäller skade- och livförsäkringens placeringar i utländsk valuta.

Förändringar i verkligt värde för derivatinstrument som dokumenterats som säkring av verkligt värde och som är effektiva som säkring resultatförs. Också tillgångs- och skuldposter som utgör säkringsobjekt värderas under säkringstiden i fråga om den säkrade risken till verkligt värde och förändringarna i verkligt värde resultatförs.

I säkringsredovisning av verkligt värde redovisas värdeförändringar i säkringsinstrumentet och den säkrade posten i bankrörelsen på resultatposterna räntenetto och nettointäkter från placeringsverksamhet. I skade- och livförsäkringar bokförs de på nettointäkter från placeringsverksamhet. I Skadeförsäkringen och Livförsäkringen bokförs de på nettointäkter från placeringsverksamhet. Den eventuella ineffektivitet som säkringsförhållandet förorsakar kan uppkomma av att kassaflödena för säkringsinstrumentet och den säkrade posten uppkommer vid olika tidpunkter och den redovisas på motsvarande sätt på de poster som nämns ovan.

Beräkningsgrunderna för Euriborräntan ändrades under 2019. I juli 2019 har belgiska Financial Services and Markets Authority (FSMA) utfärdat en auktorisation i anslutning till Euribor med stöd av European Union Benchmark Regulation. Det här ger marknadsparterna möjlighet att fortsätta använda Euribor efter 1.1.2020 både i nuvarande och i nya avtal. OP Gruppen förväntar sig att Euribor kommer att förbli en referensränta också i framtiden och väntar sig inte att ändra den säkrade risken till en annan referensränta. Av dessa skäl anser OP Gruppen inte att referensräntereformen direkt skulle påverka säkringar av verkligt värde där referensräntan är Euribor.

5.9.2 Säkringsredovisning enligt metoden för kassaflöde

Med säkring av kassaflöde säkras räntekassaflödet från skuldebrevslån med rörlig ränta eller andra tillgångar och skulder med rörlig ränta. Dessutom används säkring av kassaflöde för att skydda framtida ränteflöden från kreditstocken enligt räntebindning. Som säkringsinstrument används främst ränteswappar.

Derivatinstrument som har dokumenterats som kassaflödessäkring och som är effektiva i säkringen värderas till verkligt värde. Den effektiva säkringens andel av förändringen i verkligt värde tas upp bland övrigt totalresultat i rapporten över totalresultat. Den eventuella ineffektivitet som säkringsförhållandet förorsakar kan uppkomma av att kassaflödena för säkringsinstrumentet och den säkrade posten uppkommer vid olika tidpunkter och den resultatförs i räntenetto. Förändringarna i verkligt värde bland eget kapital tas upp i resultatet för den räkenskapsperiod under vilken det kassaflöde som är föremål för säkringen intäktsförs.

OP Gruppen har uppskattat i vilken grad kassaflödessäkringarna är beroende av osäkerheten kring referensräntereformen på rapportdagen. De säkrade posterna och säkringsinstrumenten fortsätter indexeringen till referensräntan, som inte ändras och som i också i fortsättningen noteras dagligen samt vars kassaflöden byts mellan motparter såsom tidigare. Kassaflödessäkringarnas längd överskrider dock den dag då Eonia-räntan inte längre publiceras, utan den kommer att ersättas med den nya €STR-räntan. Också LIBOR-räntan väntas ersättas med en ny referensränta. Den här övergången och den nya referensräntan förknippas ännu med osäkerhet, som senare kan påverka säkringsförhållandets effektivitet eller bedömningen av villkoret "mycket sannolik". Inte heller för kassaflödessäkringarnas del ser OP Gruppen att referensräntereformen skulle förorsaka osäkerhet gällande tidpunkt eller Euribor-kassaflöden på rapportdagen 31.12.2019.

6 Förvaltningsfastigheter

En förvaltningsfastighet är ett markområde och/eller en byggnad eller en del av en byggnad som innehåller för att generera hyresintäkter eller värdestegring. Till förvaltningsfastigheter räknas också sådana fastigheter som i liten utsträckning används av ägarföretaget eller dess personal. Den andel som används av ägarföretaget eller dess personal räknas dock inte som förvaltningsfastighet då andelen kan säljas separat. I OP Gruppens balansräkning redovisas förvaltningsfastigheterna som investeringstillgångar.

Förvaltningsfastigheterna redovisas första gången i balansräkningen till anskaffningsvärdet, medräknat transaktionsutgifterna. Efter det första redovisningstillfället värderas de till verkligt värde. Också förvaltningsfastigheter som är under byggnad värderas till verkligt värde förutsatt att det verkliga värdet kan bestämmas tillförlitligt. Förändringarna i det verkliga värdet redovisas i resultaträkningen på nettointäkter från placeringsverksamhet under nettointäkter från förvaltningsfastigheter.

Om ingen jämförbar marknadsinformation om realiserade köpesummor för fastigheter som motsvarar det objekt som ska värderas finns att få, används som grund för bestämningen av verkligt värde på affärs-, kontors- och industrifastigheter avkastningskalkylering och interna kalkylmodeller som baserar sig på objektvis nettoavkastning. Vid kalkyleringen av avkastningsvärdet används såväl OP Gruppens interna som externa information. Objektets nettointäkt bildas av differensen mellan hyresintäkter och underhållskostnader, och den baseras på avkastningen från gällande hyresavtal eller, om gällande hyresavtal inte finns, på genomsnittliga marknadshyror. De kostnader som dras av från intäkterna baseras främst på realiserade kostnader. Vid kalkyleringen beaktas också ett antagande om objektets underutnyttjande. För beräkningen av avkastningsvärdet skaffas information om marknadshyror och kostnadsnivåer från såväl OP Gruppens egen expertis som externa källor. Avkastningskraven på förvaltningsfastigheter bestäms enligt objektets syfte, läge och skick/tidsenlighet. Kraven baserar sig på marknadsinformation från en utomstående oavhängig expert.

Det verkliga värdet av bostäder och markområden bedöms i huvudsak enligt affärsvärdesmetoden på basis av realiserade köpesumma för motsvarande objekt och OP Gruppens interna expertis. I värdet på obebyggda tomter beaktas planläggnings- och marknadsläget vid värderingstidpunkten. Det verkliga värdet på de viktigaste objekten baserar sig på värderingsinstrument som upprättats av externa AFV- auktoriserade värderare. Externa värderare använder en kassaflödesanalys som bas för sina värderingar.

7 Immateriella tillgångar

7.1 Goodwill

Den goodwill som uppkommer vid rörelseförvärv redovisas i det belopp, med vilket det vederlag som getts, innehav utan bestämmande inflytande hänförligt till föremålet för förvärvet till verkligt värde och det tidigare innehavet sammanlagt överstiger OP Gruppens andel av det verkliga värdet av den nettoförmögenhet som förvärvats.

Vid förvärv som skett innan den nuvarande standarden IFRS 3 trädde i kraft motsvarar goodwill den andel av anskaffningsvärdet som överstiger OP Gruppens andel av det verkliga värdet till nettobelopp vid förvärvstidpunkten för tillgångar, skulder och eventualförpliktelser som kan särskiljas.

Goodwill värderas enligt det ursprungliga anskaffningsvärdet med avdrag för ackumulerade nedskrivningar. För nedskrivningsprövningen fördelas goodwill på enheter som genererar kassaflöde, som utgörs av antingen rörelsesegment, företag som hör till dem eller affärsområden inom dem. Goodwill fördelas från och med förvärvstidpunkten på de kassagenererande enheter eller grupper av kassagenererande enheter som förväntas dra nytta av synergifördelar som beror på rörelseförvärv, och dessutom till den lägsta nivån, på vilken goodwill övervakas i den interna styrningen. Om OP Gruppens interna rapporteringsstruktur omorganiserar, fördelas goodwill på de kassagenererande enheter som är föremål för ändringen i förhållande till deras verkliga värden, eller enligt någon annan metod som bättre skulle återspeglar goodwill i anslutning till en avyttrad funktion.

7.2. Nedskrivningsprövning av goodwill

För en kassagenererande enhet som goodwill har fördelats på, prövas goodwill för nedskrivning årligen och alltid då något tyder på att en kassagenererande enhets värde kan behöva skrivas ned. Värdet av OP Gruppens kassagenererande enheter har för prövningen av goodwill fastställts enligt nuvärdesmetoden för över-/underskott. I metoden avdras avkastningskravet på eget kapital av från den innevarande räkenskapsperiodens och de kommande räkenskapsperioders återvinningsvärde. För att fastställa nuvärdet av kassaflödena diskonteras en eventuell återstående avkastning med en diskonteringsränta som motsvarar avkastningskravet på eget kapital.

Prognoserna i kassaflödeskalkylerna baserar sig på kassaflödesförväntningarna de fem följande åren samt

prövningsenhetens terminalvärde, vilka diskonteras till nuvärde. Prognoserna i kassaflödesanalyserna härleds ur den fortlöpande strategiprocess som fastställts av OP Andelslags förvaltningsråd och som ställer upp riktlinjerna för OP Gruppens utveckling samt på de förväntningar på affärsrörelsernas fortsatta utveckling som vidare härletts ur dem.

7.3 Värdet av det förvärvade försäkringsbeståndet

Av det försäkringsbestånd som förvärvats redovisas en immateriell tillgång som motsvarar värdet av det försäkringsbestånd som förvärvats då försäkringsbeståndet förvärvas antingen direkt av ett annat försäkringsbolag eller via ett dotterföretag. Det verkliga värdet av de försäkringsavtal som förvärvats fastställs genom att bedöma nuvärdet av det framtida kassaflödet enligt försäkringsbeståndet vid förvärvstidpunkten. Vid det första redovisningstillfället delas det verkliga värdet av försäkringsavtal som förvärvats i två delar, dvs. i skuld som härrör från försäkringsavtal, som värderas enligt de principer som ska tillämpas vid förvärvstidpunkten, och i en immateriell tillgång. Efter förvärvet redovisas den immateriella tillgången, beroende på affärsrörelsen, antingen med degressiva avskrivningar eller med linjära avskrivningar som en kostnad under den uppskattade nyttjandetiden för de avtal som förvärvats. Nyttjandetiden justeras årligen och värdet avskrivs inom skadeförsäkringen på 1–4 år och inom livförsäkringen på 10–15 år. De immateriella tillgångarna prövas årligen i samband med förlustprövningen av skulden.

7.4 Kundrelationer

De kundrelationer som förvärvats genom rörelseförvärv och som kan särskiljas värderas vid förvärvet till verkligt värde. Den immateriella tillgång som uppkommer av kundrelationerna avskrivs med linjära avskrivningar som kostnader inom den uppskattade nyttjandetiden. Nyttjandetiden för kundrelationer som OP Gruppen förvärvat uppskattas till 5–15 år.

7.5 Varumärken

De varumärken som kan särskiljas och som förvärvats genom rörelseförvärv värderas vid förvärvet till verkligt värde. De här varumärkenas nyttjandetid har uppskattats till obegränsad, eftersom de inverkar på ackumuleringen av kassaflödet under en ospecificerad tid. De avskrivs inte. OP Gruppens varumärken har i sin helhet uppstått genom förvärven av Pohjola-Gruppen Abp:s affärsrörelse. Längden för prövningsperioden har fastställts till 5 år i enlighet med standarden IAS 36.

Värdet på varumärken prövas årligen med hänsyn till om ett nedskrivningsbehov föreligger. Varumärkena har värderats enligt en metod i vilken varumärkenas värde fastställdes till de royaltyinbesparingar diskonterade till nutid som i framtiden uppnås genom innehav av varumärkena. Som diskonteringsränta vid prövningen av varumärken används den kostnad för eget kapital till marknadsvillkor som fastställts för skadeförsäkringsrörelsen utökad med en tillgångsvis riskpremie på 3 procent. Längden för prövningsperioden fastställdes till 5 år i enlighet med standarden IAS 36.

7.6 Övriga immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar värderas till anskaffningsvärdet efter avdrag för avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivningstiden för dataprogram och licenser är i regel 4 år och för övriga immateriella tillgångar 5 år.

Utgifter för utvecklingen av immateriella tillgångar som uppkommit internt (programvara) aktiveras från och med det att det konstaterats att programvaran ger ekonomisk nytta i framtiden. De kostnader som aktiveras omfattar bl.a. licensavgifter, köptjänster, andra externa kostnader i anslutning till projekt samt eget arbete. En tillgång avskrivs från det att den är färdig att användas. Behovet av nedskrivningar av tillgångar som ännu inte är färdiga att användas prövas årligen. Analysutgifter redovisas som kostnader för räkenskapsperioden.

7.7 SaaS-tjänster

Utgifter för utveckling av SaaS-tjänster (Software as a Service) redovisas på förskottsbetalningar under övriga tillgångar.

Beloppet som aktiveras i förskottsbetalningar är ett projekt som utförs innan en leverantör kan tillhandahålla en tjänst. I SaaS-tjänsterna är det en annan part som har bestämmande inflytande, och de aktiveras inte som immateriella tillgångar. Förskottsbetalningen upplöses under avtalets giltighetstid från och med det att tillgången är färdig att användas. På förskottsbetalningar bokförs bland annat köptjänster och andra externa kostnader i anslutning till projekt.

8 Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar och nedskrivningar. Tillgångarna avskrivs linjärt under den uppskattade nyttjandetiden. För markområden görs inga avskrivningar. Utgifter som uppkommer efter den ursprungliga anskaffningen av en tillgång aktiveras i tillgångens bokförda värde endast, om det är sannolikt att tillgången ger större ekonomisk nytta än vad som ursprungligen har beräknats.

De uppskattade nyttjandetiderna är i huvuddrag följande:

Byggnader	20–50 år
Reservkraftverk och generatorer	15 år
Maskiner och inventarier	3–10 år
ICT-utrustning	3–5 år
Bilar	2–6 år
Övriga materiella tillgångar	3–10 år

En tillgångs restvärde och nyttjandetid kontrolleras vid varje bokslut och vid behov justeras de i enlighet med förändringarna i förväntningarna på ekonomisk nytta.

8.1 Nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

I samband med varje bokslut bedöms om det finns tecken på ett nedskrivningsbehov av tillgången. Om det finns sådana tecken, uppskattas återvinningsvärdet för ifrågavarande tillgångspost. Oberoende av om sådana tecken finns eller inte, uppskattas återvinningsvärdet årligen för tillgångar i arbete, goodwill och sådana immateriella tillgångar, vilkas nyttjandetid är obegränsad (varumärken). Om en tillgångsposts bokförda värde är större än det återvinningsvärde som uppskattats i framtiden, redovisas den överskridande delen som en kostnad.

Återvinningsvärdet utgörs av det verkliga värdet av tillgångsposten med avdrag för de utgifter som följer av försäljningen (nettoförsäljningspriset) eller bruksvärdet, om det är högre. Strävan är att bestämma återvinningsvärdet via nettoförsäljningspriset på en tillgångspost. Om det inte går att fastställa ett nettoförsäljningspris, fastställs bruksvärdet för tillgångsposten. Bruksvärdet utgörs av nuvärdet av det framtida kassaflöde som tillgångsposten förväntas ge upphov till. Som diskonteringsränta används den ränta som fastställts före skatt och som beskriver marknads uppfattning av penningarnas tidsvärde och de särskilda risker som ansluter sig till tillgångsposten. Nedskrivningsbehovet hos de tillgångsposter som enligt det som nämnts ovan har prövats årligen bestäms alltid via en kalkylering av bruksvärdet.

Om det inte går att fastställa ett nettoförsäljningspris för tillgångsposten och om tillgångsposten inte ger upphov till ett självständigt kassaflöde som är oberoende av andra tillgångsposter, fastställs nedskrivningsbehovet via den enhet, dvs. den rörelsegren eller ett företag som hör till rörelsegrenen, som genererar kassaflödet och till vilken tillgångsposten hör. I så fall jämförs de bokförda värdena av de tillgångsposter som hör till enheten med hela återvinningsvärdet av den enhet som ger upphov till kassaflöde.

En nedskrivning återförs, om en förändring har inträffat i omständigheterna och återvinningsvärdet har förändrats från nedskrivningens redovisningstillfälle. En nedskrivning återförs inte till ett belopp som är större än vad tillgångens bokförda värde skulle vara om nedskrivningen inte hade gjorts. Nedskrivningar som gjorts av goodwill återförs under inga omständigheter.

För rörelsefastigheters del bedöms i samband med bokslutet om det finns tecken på att värdet på någon fastighet har minskat. Tecken på en värdeminskning utgörs av att marknadsvärdet minskat betydligt samt om de finns tecken på inkurans eller fysisk skada. Om de intäkter som i framtiden sannolikt inflyter från en fastighet i eget bruk bedöms vara mindre än den oavskrivna utgiftsresten, ska differensen kostnadsföras som en nedskrivning.

9 Leasingavtal

9.1 Leasingavtal 2019

När ett avtal ingås bedömer OP Gruppen om avtalet är, eller innehåller, ett leasingavtal. Det är fråga om ett leasingavtal som ska behandlas i enlighet med IFRS 16, om följande villkor uppfylls till alla delar

- avtalet baserar sig på rätten att bestämma över användningen av en identifierad tillgång, så att företag som hör till OP Gruppen eller dess anställda har rätt att bestämma över användningen av tillgången under hela leasingperioden då OP Gruppen är leasetagare, och kunden eller företag som hör till dess koncern har rätt att bestämma över användningen av objektet då OP Gruppen är leasegivare
- rättigheterna och skyldigheterna samt avgifterna i anslutning till dem avtalas i ett avtal
- den tillgång som identifierats i avtalet kan användas endast av företag som hör till OP Gruppen och dess anställda då OP Gruppen är leasetagare, och endast av kunden eller företag som hör till dess koncern då OP Gruppen är leasegivare

Redovisning av tillgångar som leasats ut

När ett avtal ingås kategoriserar OP Gruppen de utleasade tillgångarna som finansiella leasingavtal eller operationella leasingavtal enligt transaktionens faktiska innebörd. Ett leasingavtal är ett finansiellt leasingavtal, om de risker och fördelar som förknippas med ägandet i allt väsentligt överförs till leasetagaren. Annars är leasingavtalet ett operationellt leasingavtal. Leasingavtalen kategoriseras vid den tidpunkt då avtalet ingås.

Tillgångar som leasats ut med finansiella leasingavtal redovisas i balansräkningen som fordringar på kunder. En fordran redovisas till det belopp som är lika stort som leasingavtalets nettoinvestering. Den finansiella intäkt som avtalet ger redovisas bland ränteintäkter så att leasegivaren får en jämn förräntning på den utestående nettoinvesteringen för respektive räkenskapsperiod.

Tillgångar som leasats ut med operationella leasingavtal tas upp bland materiella tillgångar och de avskrivs med jämna poster under leasingperioden. Leasingintäkterna redovisas bland övriga rörelseintäkter och de redovisas som jämna poster under leasingperioden. Som leasingperiod för avtal som leasats ut ska fastställas den fasta längd som inte kan förlängas eller avbrytas utan vägande skäl eller sanktioner.

Redovisning av nyttjanderätter som innehas genom leasingavtal

De nyttjanderätter som innehas genom leasingavtal redovisas bland materiella tillgångar och de skrivs i regel av under leasingperioden. Motsvarande leasingkund redovisas bland

övriga skulder och räntekostnaderna för dem i räntenettet. De tjänstdebiteringar som ansluter sig till leasingavtalen, och vilka skiljs åt från leasingavgiften, redovisas bland övriga rörelsekostnader. Särskiljandet av tjänsteersättningen sker enligt nyttjanderättstillgångsslag.

OP Gruppen fastställer som leasingperiod för leasade avtal

- avtalets fasta längd som inte kan förlängas eller avbrytas utan vägande skäl eller sanktioner eller
- enligt ledningens bedömning högst 3 år då det är fråga om ett avtal om verksamhetslokaler som gäller tills vidare och som har en ömsesidig uppsägningstid. Om avtalet först är fast och sedan fortsätter att gälla på obestämd tid enligt beskrivningen ovan, är leasingperioden en kombination av de här. Då ett sådant avtal har sagts upp, ska leasingtiden fastställas som uppsägningstid. OP bedömer då den fastställer leasingperioden att OP är rimligt säker på att verksamhetslokalerna utnyttjas en längre tid eftersom föremålen för lokalavtalen har ett centralt läge och inga motsvarande ersättande lokaler nödvändigtvis finns att få.
- leasegivarens uppsägningstid, om det är fråga om ett avtal som gäller tills vidare, som inte är ett avtal om verksamhetslokaler, och uppsägningstiden är ömsesidig. Ett avtals leasingperiod förlängs alltid då uppsägningstiden löpt ut med en ny uppsägningstid, om avtalet inte har sagts upp. OP bedömer då den fastställer leasingperioden att OP är rimligt säker på att avtalen har ingåtts för en längre tid, eftersom det inte är ekonomiskt lönsamt att fortlöpande upphäva och förnya sådana avtal.
- eller leasingobjektets livslängd, om den är kortare än de leasingperioder som fastställts på ovan nämnda sätt.

Vid beräkningen av leasingskulden använder OP Gruppen i regel leasetagarens marginella låneränta. Som marginell låneränta används den ränta som OP Gruppens centralbank noterar och med vilken centralbanken ger kredit till andelsbankerna och OP Gruppens dotterföretag.

OP Gruppen tillämpar de undantag från redovisning som tillåts för leasetagaren. Kostnaderna under räkenskapsperioden för leasingavtal med lågt värde eller kort tid redovisas bland övriga rörelsekostnader. I de här leasingavtalen ingår bärbara datorer, mobiltelefoner samt mindre apparater och utrustning samt apparater och utrustning som leasats mot engångsavgifter.

OP Gruppens avtal som leasats omfattar främst leasingavtal för verksamhetslokaler, tjänstebilar och säkerhetsapparatur.

9.2 Leasingavtal 2018

Leasingavtalen liksom de hyresavtal som ingår i olika arrangemang klassificeras vid den tidpunkt då avtalen ingås som finansiella leasingavtal eller operationella leasingavtal enligt transaktionens faktiska innebörd. Ett leasingavtal är ett finansiellt leasingavtal, om de risker och fördelar som förknippas med ägandet i allt väsentligt överförs till leasetagaren. Annars är leasingavtalet ett operationellt leasingavtal. Leasingavtalen kategoriseras vid den tidpunkt då avtalet ingås.

Tillgångar som leasats ut med finansiella leasingavtal tas upp i balansräkningen som fordringar på kunder. En fordran redovisas till det belopp som är lika stort som leasingavtalets nettoinvestering. Den finansiella intäkt som avtalet ger redovisas bland ränteintäkter så att leasegivaren får en jämn förräntning på den utestående nettoinvesteringen för respektive räkenskapsperiod.

Tillgångar som leasats med finansiella leasingavtal tas upp bland materiella tillgångar och motsvarande finansiella leasingkulda bland övriga skulder. Leasade tillgångar tas enligt avtalets begynnelsepunkt upp som tillgångar i balansräkningen och som skulder till ett belopp som är lika stort som den leasade tillgångens verkliga värde eller det lägre nuvärdet av minimileasingavgifterna. Avskrivningar av tillgångar som redovisats bland materiella tillgångar görs under nyttjandetiden eller den kortare leasingperioden. Räntorna redovisas som räntekostnader så att varje räkenskapsperiod belastas med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den skuld som återstår under respektive räkenskapsperiod.

Tillgångar som leasats ut med operationella leasingavtal tas upp bland materiella tillgångar och de avskrivs med jämna poster under leasingperioden. Leasingintäkterna redovisas bland övriga rörelseintäkter och de redovisas som jämna poster under leasingperioden. Leasingavgifter för tillgångar som leasats med operationella leasingavtal tas upp som kostnader i resultaträkningen bland övriga rörelsekostnader i jämnstora poster under leasingperioden.

10 Ersättningar till anställda

10.1 Pensionsersättningar

Det lagstadgade pensionsskyddet för de anställda i OP Gruppens företag sköts av Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen och pensionskassan OP-Eläkekassa. Vissa företag i OP Gruppen har arrangerat ett tilläggs pensionsskydd för sina arbetstagare via antingen pensionsstiftelsen OP-Eläkesäätio eller ett försäkringsbolag.

De pensionsplaner som sköts av Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen är avgiftsbestämda, och de pensionsplaner som sköts av OP-Eläkekassa är förmånsbestämda till den del som medel fonderats för invalidpensioner och ålderspensioner. De pensionsplaner som sköts av ett försäkringsbolag kan vara antingen förmåns- eller

avgiftsbestämda. Pensionsplanerna i OP-Eläkesäätio är helt och hållet förmånsbestämda.

Förvaltningskostnaderna redovisas på resultatposten "Personalkostnader". Försäkringspremierna för de avgiftsbestämda pensionsplanerna betalas till försäkringsbolaget och redovisas som kostnad för den räkenskapsperiod som debiteringen gäller. I de avgiftsbestämda pensionsplanerna finns inga andra betalningsskyldigheter. Åtstramningar av, fullgörelser av förpliktelser eller ändringar av förmånsbestämda pensionsplaner resultatförs vid transaktionstidpunkten.

De förmånsbestämda planerna i försäkringsbolag, OP-Eläkekassa och OP-Eläkesäätio finansieras med avgifter som grundar sig på aktuariella kalkyler.

I förmånsbestämda pensionsplaner tas som skuldpost upp nuvärdet av de förpliktelser som föranleds av planen på bokslutsdagen för OP-Eläkekassas, OP-Eläkesäätios och godtagbara försäkringar minskat med det verkliga värdet av förvaltningstillgångarna.

Skyldigheterna för de förmånsbestämda pensionsplanerna har räknats skilt för respektive plan. Beräkningen har gjorts med metoden Projected Unit Credit Method. Pensionsutgifterna redovisas som kostnader för personernas anställningstid på basis av beräkningar av behöriga aktuarier. Den diskonteringsränta som använts vid beräkningen av nuvärdet av pensionsplanerna har bestämts på basis av marknadsavkastningen på rapporteringsperiodens slutdag för högklassiga obligationslån som företaget emitterat.

Posterna som uppkommer av omvärderingen av pensionsplaner redovisas i övrigt totalresultat för den period då de uppkommit. Då de poster som uppkommer genom omvärderingen redovisas bland totalresultatet bokförs posterna inte längre under senare räkenskapsperioder.

10.2 Ledningens långfristiga ersättningar

OP Gruppen har ett kortfristigt och ett långfristigt ersättningssystem för ledningen, enligt vilket de personer som omfattas av respektive system kan få en ersättning antingen enbart i kontanter eller i form av en kombination av ett referensinstrument som OP Andelslags förvaltningsråd eller den ersättningskommitté som det utsett bestämt och kontanter. Ersättningen betalas efter en s.k. intjänings- och kvalifikationsperiod för de arbetsprestationer som utförts. Det uppskattade maximibeloppet för ersättningssystemet beräknas vid den tidpunkt då systemet beviljats. De belopp som kostnadsförs periodiseras bland personalkostnaderna och upplupna kostnader för den period då de uppkommit.

Beloppet av de ersättningar som realiserats i enlighet med de mål som nåtts granskas kvartalsvis. De eventuella effekterna av justeringarna på de ursprungliga uppskattningarna resultatförs som personalkostnader, och en motsvarande korrigerings görs bland upplupna kostnader.

11 Försäkringsrörelsens tillgångar och skulder

11.1 Klassificering av finansiella tillgångar i försäkringsrörelsen

För klassificeringen av finansiella tillgångar i försäkringsrörelsen redogörs i avsnittet Klassificering och redovisning i OP Gruppens balansräkning.

11.2 Klassificering och indelning av avtal som försäkringsbolag beviljat

Försäkringsavtal är avtal med vilka man på det sätt som definierats i standarden IFRS 4 överför en betydande försäkringsrisk från avtalets innehavare till försäkringsbolaget. Övriga avtal, som försäkringsbolaget får bevilja med stöd av sitt verksamhetstillstånd, är placeringsavtal eller skaderegleringsavtal. Om en betydande försäkringsrisk inte hänför sig till ett avtal vid bokslutstidpunkten, men avtalets innehavare har rätt att ändra avtalet så att en betydande försäkringsrisk överförs på bolaget genom avtalet, klassificeras avtalet som ett försäkringsavtal. Avtal klassificeras avtalsvis eller enligt avtalslag, vilkas risker är homogena. Om flera avtal ingås samtidigt med en och samma motpart eller om avtalen är avhängiga av varandra, behandlas avtalen emellertid gemensamt.

I försäkringsavtal skiljs inte spar- och försäkringsdelen från varandra för behandlingen.

Nästan alla avtal som skadeförsäkringsbolagen beviljat är försäkringsavtal. Avtal där differensen mellan realiserade och förväntade skador jämnas ut med en tilläggspremie, och som inte innehåller försäkringsrisk, har klassificerats som skaderegleringsavtal.

De kapitaliseringsavtal som livförsäkringsbolagen beviljat och sådana spar- eller pensionsavtal enligt vilka försäkringsbesparingarna, eller ett belopp som är något mindre än dem, ska betalas till förmånstagarna i händelse av att den försäkrade avlider klassificeras som placeringsavtal, för de innehåller ingen betydande försäkringsrisk och försäkringstagaren har inte rätt att ändra avtalen så att de skulle innehålla en sådan risk.

Försäkringsavtalen delas enligt avtalens risker in i grupper så att avtalens risker är homogena i varje grupp. Vid indelningen av skadeförsäkringsavtal beaktas dessutom försäkringsobjektet, olikheter i avtalsperiodernas längd eller i fråga om den genomsnittliga tiden från det att ett försäkringsfall har inträffat fram till dess att skadan är slutreglerad (skaderegleringstid). I livförsäkringen beaktas huruvida försäkringen allokera besparingar, hur de uppkomna besparingarnas avkastningskomponent bestäms samt om avtalet är en livfalls- eller dödsfallsförsäkring.

Huvudgrupperna för försäkringsavtalen är kortvariga skadeförsäkringsavtal, långvariga skadeförsäkringsavtal och livförsäkringsavtal.

Giltighetstiden för kortvariga skadeförsäkringsavtal är i allmänhet 12 månader eller mindre, mycket sällan över två år. I synnerhet försäkringar för privatpersoner, fordonsförsäkringar och lagstadgade olycksfallsförsäkringar är i allmänhet fortlöpande årsförsäkringar som betraktas som kortvariga.

Som långvariga skadeförsäkringsavtal klassificeras de försäkringsavtal vilkas genomsnittliga giltighetstid är minst två år. Sådana försäkringar är allframtidförsäkringar samt sådana byggförsäkringar som avses i lagen om bostadsköp.

Livförsäkringsavtal är sparbetonade livförsäkringar med engångspremie eller fortlöpande premie, där det är meningen att försäkringsbeloppet ska betalas ut då försäkringen upphör, individuella pensionsförsäkringar, gruppensionsförsäkringar som kompletterar det lagstadgade pensionsskyddet samt riskförsäkringar som beviljats i händelse av dödsfall. Besparingarna i liv- och pensionsförsäkringarna kan antingen ha beräkningsränta och rätt till en av prövning beroende andel av bolagets överskott eller vara fondanknutna så att placeringsrisken har överförts till försäkringstagarna.

11.3 Klassificering och värdering av avtal som försäkringsbolag beviljat

Avtal redovisas då bolagets skyldighet att betala ersättning för dem vid ett eventuellt försäkringsfall börjar.

Försäkringsavtal och placeringsavtal där avtalets innehavare har rätt till av prövning beroende tilläggsförmåner eller till att överföra sina besparingar till beräkningsränta, och därmed få rätt till av prövning beroende tilläggsförmåner, värderas och behandlas i enlighet med försäkringsavtalsstandarderna IFRS 4. Övriga placeringsavtal värderas enligt standarden IFRS 9.

Merparten av den skuld som uppkommer av avtal som beviljats av försäkringsbolagen och som ska värderas enligt försäkringsavtalsstandarderna beräknas enligt nationella bokslutsprinciper. Utjämningsbeloppet inkluderas dock inte i skulden men beaktas i det egna kapitalet. Dessutom värderas en del av försäkringskulden med beaktande av marknadsräntan vid granskningstidpunkten.

Skulden består av premieansvaret och ersättningsansvaret. Livförsäkringens premieansvar utgörs av den nettoskuld som uppkommer genom de förväntade ersättningarna och driftskostnaderna under de återstående försäkringsperioderna för de avtal som gäller och avdraget av framtida försäkringspremier. Skadeförsäkringens premieansvar utgörs av den skuld som uppkommer genom de förväntade ersättningarna och övriga kostnaderna under de återstående försäkringsperioderna för de avtal som gäller. Ersättningsansvaret består av den skuld som uppkommer genom ersättnings- och skaderegleringskostnaderna för kända och okända försäkringsfall.

11.3.1 Värdering av avtal som skadeförsäkringsbolag beviljat

Under försäkringsavtalets giltighetstid intäktsförsäkringspremierna i regel i relation till tidens förlopp. Vid byggförsäkringar och allframtidförsäkringar sker intäktsföringen emellertid i relation till hur försäkringsrisken fördelas. För de här försäkringarna intas den andel av premieinkomsten som hänför sig till tiden efter bokslutsdagen i balansräkningen som avsättning för ej intjänade premier och periodiseras som premieinkomst i förhållande till risken för avtalets giltighetstid.

Ersättningar som betalas till kunderna samt direkta och indirekta kostnader som skaderegleringen förorsakar upptas som försäkring ersättningar utgående från den tidpunkt då skadan inträffade. För sådana ersättningar för inträffade skador som fortfarande är obetalda vid bokslutstidpunkten och skaderegleringskostnaderna för dem – även för sådana skadors del som ännu inte anmälts – görs en avsättning i posten avsättningar för oreglerade skador. I avsättningarna för oreglerade skador ingår såväl avsättningar för specifika skador som avsättningar för statistiska skador. Den i avsättningarna för oreglerade skador ingående avsättningen för ännu orealiserade skaderegleringskostnader för redan inträffade skador grundar sig på uppskattade kostnader för skadereglering.

Avsättningen för ej intjänade premier i den lagstadgade byggförsäkringen och allframtidförsäkringen samt försäkringsskulden för ersättningar som betalas ut i pensionsform diskonteras. Vid fastställandet av diskonteringsräntan beaktas den allmänna ränteutvecklingen. Ändringen i diskonteringsräntan för ersättningar som betalas ut i pensionsform beaktas som en enda, fortlöpande uppdaterad variabel för bokföringsmässiga bedömningar. Räntan får inte överskrida avkastningsförväntningarna på den egendom som utgör täckning för skulderna och inte en genom myndighetsbestämmelser fastställd nivå. Den ökning av skulden som förorsakas av att tid förflutit (upplösning av diskonteringen) redovisas i resultaträkningen som en separat post bland nettointäkter från placeringsverksamhet under skadeförsäkringsposterna.

Ränterisken för skadeförsäkringens försäkringsskuld reduceras genom förvärv av räntederivat och direkta ränteplaceringar som i balansräkningen värderas till verkligt värde och värdeförändringen resultatförs. Derivatens värde ingår i försäkringsskulden för att försäkringsskulden ska reagera på förändringar i marknadsräntorna.

Realisationsvinster eller -förluster från derivatinstrument periodiseras i regel på försäkringsskuldens återstående löptid genom att minska eller höja diskonteringsräntan. Realisationsförluster från derivatinstrument kan periodiseras genom att höja diskonteringsräntan endast, om den planliga räntenivån inte överskrids. Genom försäljningen av placeringsinstrument som skyddar försäkringsskulden kan man täcka planliga sänkningar av diskonteringsräntan endast i begränsad omfattning. Den högsta gränsen utgörs av den

värdeförändring som uppkommit av en ränterörelse som överskridit målnivån för respektive tidpunkt.

11.3.2 Värdering av avtal som livförsäkringsbolag beviljat

Den andel av premieinkomsten som för riskförsäkringar hänför sig till tiden efter bokslutsdagen, med avdrag av premier som eventuellt inte betalats in, intas i balansräkningen som avsättning för ej intjänade premier.

Skulden för försäkringsavtal med sparmoment och placeringsavtal som värderas enligt försäkringsavtalsstandard IFRS 4 beräknas som kapitalvärdet av framtida förmåner, kostnaderna i anslutning till förvaltningen av försäkringsavtalet och framtida premier. Vid beräkningen av kapitalvärdet används främst ränteintensiteten, dödlighetsintensiteten och antagna driftskostnader. De kundåterbärningar som upphört beaktas då skulden beräknas.

Ersättningsansvaret består av den skuld som uppkommer genom ersättnings- och skaderegleringskostnaderna för kända och okända försäkringsfall.

Skuldens diskonteringsränta uppgår enligt försäkringsbolagslagen högst till den ränta som använts vid premiesättningen av försäkringen. Räntan får inte överskrida avkastningsförväntningarna på den egendom som utgör täckning för skulderna och inte en genom myndighetsbestämmelser fastställd nivå.

På bolagets risk finns besparingar där den garanterade räntesatsen är 0,5–4,5 procent. För avtal med en garanterad räntesats på 4,5 procent har försäkringsskulden kompletterats genom att diskonteringsräntan för försäkringsskulden i bokslutet bestående är beräkningsräntan 3,5 procent. Dessutom har diskonteringsräntan med hjälp av räntekompletteringar för hela beståndet med beräkningsränta beräknats för en bestämd tid. Ersättningsansvaret för annan livförsäkring än pensionsförsäkring diskonteras inte.

Ränterisken för livförsäkringens försäkringsskuld reduceras genom förvärv av räntederivat och direkta ränteplaceringar som i balansräkningen värderas till verkligt värde och värdeförändringen resultatförs. Derivatens värde ingår i försäkringsskulden eftersom förmånen från derivat används för kassaflöden som garanterats i avtalen.

Vid värderingen av skulden för fondanknutna försäkringsavtal och placeringsavtalen är ett centralt antagande att försäkringen gottskrivs som intäkt med avkastningen till marknadsvillkor för de tillgångar som täcker försäkringsskulden.

Fondanknutna placeringsavtal redovisas i balansposten Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal.

11.4 Förlustprövning av skulder som hänför sig till försäkringsavtalen

På bokslutsdagen görs en bedömning av om den i balansräkningen upptagna skulden är adekvat. Vid prövningen används de vid prövningstidpunkten föreliggande uppskattningarna av det framtida kassaflödet från försäkringsavtalen. Om bedömningen visar att det bokförda värdet av den skuld som försäkringsavtalen ger upphov till inte är tillräcklig, ökas skuldbeloppet med underskottet och underskottet redovisas sedan i resultatet.

11.5 Premieinkomst

Premieinkomsten som ingår i försäkringsnettot i resultaträkningen är ett vederlag för det försäkringsskydd som börjat under perioden.

Från premieinkomsten har dragits av premieskatten, men inte provisioner och arvoden och inte heller kreditförluster avseende premiefordringar.

Premierna från skadeförsäkringsavtal redovisas som premieinkomst i början av försäkringsperioden.

Premierna från livförsäkringens försäkrings- och placeringsavtal redovisas prestationsbaserat i premieinkomsten så att inga försäkringsfordringar uppkommer för andra avtal än förmånsbaserade gruppensionsförsäkringar. Från premieinkomsten görs inte avdrag för arvoden och provisioner och inte heller för kreditförluster.

11.5.1 Fordringar och skulder i anslutning till försäkringsavtal

Skadeförsäkringens premiefordringar redovisas vid början av försäkringsperioden när rätten till fordran uppstår. Fordringarna utgörs i huvudsak av fordringar på försäkringstagare och i ringa mån av fordringar på försäkringsrepresentanter. Förutbetalda premier upptas i Övriga skulder i posten Skulder avseende direktförsäkringsverksamhet.

I samband med bokslutet görs en förlustprövning av fordringar som baserar sig på skadeförsäkringsavtal. Om det finns objektiva belägg för att värdet av en fordran har minskat, nedskrivs fordrans bokförda värde via resultatet. Från fordringarna dras av såväl de nedskrivningar som konstaterats vara definitiva (kreditförluster) som de nedskrivningar som konstaterats statistiskt på basis av indrivningsskedet för debiteringen.

11.6 Skadegods och regressfordringar

Egendom som tagits om hand av bolaget i samband med skaderegleringen eller ostridiga regressfordringar i anslutning till skadorna dras av från försäkringsskulden.

år 2018 redovisades regressfordringar och skadegods som övergått i bolagets ägo till sitt verkliga värde under posten Övriga tillgångar i balansräkningen i samband med att ersättningarna betalas ut.

11.7 Återförsäkringsavtal

Med återförsäkring som tecknats av OP Gruppen avses ett avtal som uppfyller kriterierna för ett försäkringsavtal och på basis av vilket OP Gruppen kan få ersättningar från ett annat försäkringsbolag i det fall att OP Gruppen själv blir ersättningsansvarig på basis av andra försäkringsavtal.

I samband med bokslutet görs en förlustprövning av fordringar som baserar sig på återförsäkringsavtal. Om det finns objektiva belägg för att OP Gruppen eventuellt inte kommer att få alla penningbelopp som den har rätt till enligt villkoren för avtalet, nedskrivs fordrans bokförda värde via resultatet till en nivå som motsvarar återvinningsvärdet.

Prestationer som erhålls på basis av återförsäkringsavtal i skadeförsäkringen intas i balansräkningen under Övriga tillgångar, Återförsäkringsfordringar. De sistnämnda fordringarna motsvarar återförsäkrarnas andel av avsättningarna för ej intjänade premier och oreglerade skador gällande de försäkringsavtal som OP Gruppen återförsäkrat. Obetalda premier till återförsäkrare upptas i balansposten Övriga skulder, Skulder avseende återförsäkringsverksamhet.

Fordringar och skulder i anslutning till återförsäkring värderas enligt samma principer som skulder och fordringar som härrör från återförsäkrade avtal och upptas i balansräkningen under antingen Övriga tillgångar eller Övriga skulder.

11.8 Koassurans och pooler

OP Gruppen deltar i en del koassuransarrangemang tillsammans med andra försäkringsgivare. Som försäkringsavtal behandlar OP Gruppen endast den del av koassuransavtalen som enligt avtalet i fråga utgör OP Gruppens egen andel. OP Gruppens ansvar begränsar sig till den här andelen.

OP Gruppen tecknar andelar i försäkringsavtal också via pooler. Medlemmarna i poolerna ansvarar i första hand för sin egen proportionella andel. Andelarna baserar sig på avtal som fastställs årligen. Som försäkringsavtal behandlar OP Gruppen sin egen proportionella andel av den förstariskrörelse som poolerna handhar och av den återförsäkringsrörelse som medlemmarna mottar från poolen.

Poolens andel av de här försäkringsavtalen behandlas som återförsäkring. I en del pooler svarar poolmedlemmarna för insolventa medlemmars förpliktelser i proportion till sina egna andelar. OP Gruppen redovisar framtida ansvar och fordringar via det gemensamma ansvaret, i det fall att det verkar sannolikt att det gemensamma ansvaret kommer att realiseras.

11.9 Skälighetsprincipen i livförsäkringen

Nästan alla livförsäkringsavtal, med undantag av de fondanknutna delarna av avtalen, och en del av kapitaliseringsavtalen har utöver de garanterade förmånerna rätt till en av prövning baserad andel av överskottet, som kan utgöra en betydande del av de helhetsförmåner som grundar sig på avtalet, men vilkas belopp och utdelningstidpunkt enligt avtalet överläts åt bolaget att besluta. En del av de fondanknutna försäkringarna har möjlighet till en av prövning beroende andel av överskottet. Tilläggsförmånerna delas ut som tilläggsavkastning på beräkningsränta, som tilläggsförmåner på dödsfallsbeloppen eller som premierabatter.

Överskottet baserar sig på skälighetsprincipen i försäkringsbolagslagen. Enligt principen ska en skälig del av det överskott som försäkringarna avkastat återbäras i form av tilläggsförmåner till respektive försäkringstagare, förutsatt att solvenskraven inte förhindrar tilläggsförmånerna. I fråga om nivån på tilläggsförmånerna ska försäkringsbolaget sträva efter kontinuitet. Skälighetsprincipen medför dock ingen skuldfordringsrätt för försäkringstagarna. OP Gruppen har offentliggjort livförsäkringens principer för tilläggsförmånerna och tillämpningen av dem på sina nätsidor.

Separata balansräkningar har bildats för de sparlivförsäkringar och individuella pensionsförsäkringar som överförts från Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomi. De separata balansräkningarnas vinstutdelningspolicy avviker från den övriga livförsäkringsrörelsen. Det belopp, med vilket tillgångarna i de separata balansräkningarna till marknadsvillkor överstiger försäkringsskulderna diskonterade med swappräntekurvan, reserveras som en avsättning för framtida tilläggsförmåner.

12 Avsättningar och eventalförpliktelser

En avsättning redovisas på basis av en förpliktelse, om förpliktelsen härrör från en inträffad händelse och det är sannolikt att förpliktelsen kommer att realiseras, men förfallotidpunkten eller beloppet är ovissa. Dessutom måste förpliktelsen basera sig på antingen en informell eller en legal förpliktelse gentemot någon utomstående. Om det är möjligt att få ersättning av en tredje part för en del av en förpliktelse, redovisas ersättningen som en separat tillgångspost, men först då det i praktiken är säkert att ersättningen fås.

En eventalförpliktelse är en möjlig förpliktelse som uppkommit till följd av tidigare händelser och vars existens blir säker först då en osäker händelse som står utanför OP Gruppens bestämmande inflytande realiseras. Som eventalförpliktelse betraktas också en sådan gällande förpliktelse som sannolikt inte kräver att en betalningsskyldighet uppfylls, eller vars storlek inte kan bestämmas tillförlitligt. Eventalförpliktelserna redovisas i en not.

13 Eget kapital

OP Gruppen klassificerar de instrument som den emitterat enligt deras art antingen som eget eller främmande kapital (finansiell skuld). Utgifter som ansluter sig till emissioner eller förvärv av egetkapitalinstrument, redovisas som avdrag från eget kapital.

Som egetkapitalinstrument klassificeras andelskapitalen som indelas i andelsbanksmedlemmarnas medlemsinsatser och Avkastningsandelar. Andelsbanken har en ovillkorlig rätt att vägra att återbetala såväl medlemsinsatser som Avkastningsandelar. Av andelskapitalen kan dock varje år återbetalas belopp enligt det som bestämts av respektive andelsbank och som faller inom de gränser som myndigheterna angett.

Medlemsinsatsen och ägarkundskapet som det innebär ger en möjlighet att delta i andelsbankens beslutsfattande. Andelsbanken har en ovillkorlig rätt att vägra att återbetala medlemsinsatser. På medlemsinsatser betalas ingen ränta.

Avkastningsandelarna medför ingen rösträtt. Andelsbanken har en ovillkorlig rätt att vägra att återbetala Avkastningsandelarnas kapital och att betala ränta på dem. Den ränta som eventuellt betalas på Avkastningsandelarna är lika stor för alla Avkastningsandelar. Röntan redovisas som skuld och dras av från det egna kapitalet då beslut om betalningen har fattats.

14 Inkomstskatt och uppskjuten skatt

I resultaträkningens skatter ingår de skatter som grundar sig på räkenskapsperiodens beskattningsbara inkomst, skatter från tidigare räkenskapsperioder och den uppskjutna skattekostnaden eller skatteintäkten i OP Gruppens företag. Skatterna resultatförs, frånsett fall där de gäller poster som direkt redovisas bland eget kapital eller övrigt totalresultat. I sådana fall redovisas också skatten i de här posterna. Den skatt som baserar sig på periodens beskattningsbara inkomst beräknas på den beskattningsbara inkomsten enligt gällande skattesats i respektive land och den uppskjutna skatten enligt gällande skattesats eller den skattesats för kommande år som fastställts senast på bokslutsdagen.

Den uppskjutna skatteskulden räknas på de temporära skattepliktiga skillnaderna mellan bokföringen och beskattningen. Den uppskjutna skattefordran räknas på alla avdragbara temporära skillnader mellan bokföringen och beskattningen och på de förluster som ska fastställas i beskattningen. Om det till följd av den influtna beskattningsbara inkomsten är sannolikt att fordran kan användas, redovisas den. En uppskjuten skattefordran bokförs inte till den del som det sannolikt inte uppstår någon beskattningsbar inkomst, mot vilken skattemässiga förluster eller gottgörelser kan utnyttjas. I OP Gruppen uppkommer de väsentligaste temporära skillnaderna av skattemässiga reserveringar (bl.a. kreditförlustreserveringen), värderingen av placeringar till verkligt värde samt elimineringen av skadeförsäkringens utjämningsbelopp.

De uppskjutna skatteskulderna och -fordringarna kvittas företagsvis. Uppskjutna skatteskulder och -fordringar som uppstått till följd av konsolideringsåtgärder kvittas inte. De uppskjutna skatteskulderna och -fordringarna räknas enligt den skattesats som antas gälla då den temporära differensen upplöses.

15 Principer för intäktsföring

15.1 Ränteintäkter

Ränteintäkter och -kostnader på tillgångs- och skuldposter med ränta redovisas med effektivräntemetoden.

Effektivräntemetoden beskrivs närmare i avsnitt 5.2.1 Upplupet anskaffningsvärde i redovisningsprinciperna. Också räntor på sådana fordringar för vilka det finns förfallna betalningar som inte skötts intäktsförs. Differensen mellan anskaffningsvärdet av en fordran och fordrans nominella värde periodiseras bland ränteintäkter och differensen mellan skuldbeloppet och dess nominella värde periodiseras bland räntekostnader. Differensen mellan det nominella värdet och anskaffningsvärdet av obligationslån med fast ränta periodiseras bland ränteintäkter och -kostnader.

Kundmarginalen enligt derivatvillkoren för räntetaks- och räntekorridorskrediterna ackumuleras i räntenettet i takt med att en kund betalar tilläggsmarginall enligt ett derivatvillkor.

15.2 Provisionsnetto

Avgifter som inte ingår i effektivräntan för ett finansiellt instrument redovisas i enlighet med standarden IFRS 15. Intäkter från avtal med kunder. De provisionsintäkter som avses i standarden IFRS 15 ska intäktsföras då de prestationsåtaganden som man kommit överens om i tjänsten överförs till kunden. I sådana fall är överföringen av kontroll ett centralt kriterium. Provisionsintäkterna redovisas till beloppet av den ersättning som man förväntar sig att ha rätt till i utbyte mot att överföra varor/tjänster till kunden. Provisionskostnaderna redovisas i provisionsnettot enligt prestationsprincipen.

I segmentet Hushållsbank debiteras avgifter av privatkunderna och företagskunderna. Provisionsintäkterna består av provisionsintäkterna från kreditgivning och betalningar. I hushållsbanksrörelsen debiteras dessutom avgifter bland annat för juridiska uppdrag, garantier, fonder och bostadsförmedling. De poster som nämns ovan består av flera hundra olika avgiftstyper, vilkas prestationsåtaganden uppfylls i enlighet med arten av avgiften antingen över tiden eller vid en bestämd tidpunkt. Prestationsåtagandena för avgifterna för kreditgivningen, garantierna och fonderna uppfylls i regel över tiden, de övriga avgifterna i hushållsbanksrörelsen vid en bestämd tidpunkt. Ersättningsbeloppet består i tjänsterna främst av ett listpris eller ett pris som överenskommit i avtalet.

Ägarkunderna får en rabatt på 45 procent på dagliga banktjänster. Kunderna debiteras med avgifterna i enlighet med avtalsvillkoren månatligen eller efter det att tjänsten utförts.

I segmentet Företagsbank debiteras avgifter av privatkunderna och företagskunderna. Provisionsintäkterna i anslutning till bankrörelsen består av provisionsintäkterna från kreditgivning och betalningar. I företagsbanksrörelsen debiteras dessutom externa avgifter för bland annat garantier och värdepappersemissioner. De poster som nämns ovan består av flera hundra olika avgiftstyper, vilkas prestationsåtaganden uppfylls i enlighet med arten av avgiften antingen över tiden eller vid en bestämd tidpunkt. Prestationsåtagandena för avgifterna för kreditgivningen och garantierna uppfylls i regel över tiden, de övriga avgifterna i anslutning till bankrörelsen vid en bestämd tidpunkt. Provisionsintäkterna i anslutning till kapitalförvaltningen i segmentet Företagsbank består av provisioner för fonder och kapitalförvaltning. Provisionsintäkterna intäktsförs främst över tiden under avtalsperioden och det ersättningsbelopp som debiteras månatligen består av en avtalsenlig procentuell andel av de placeringar eller försäkringsbesparingar som förvaltas för kunden. I provisionerna för fonder och kapitalförvaltning ingår avkastningsbaserade provisioner som är bundna till framgången i placeringsverksamheten. De avkastningsbaserade provisionerna intäktsförs först då det är mycket sannolikt att de kriterier som mäter framgången i placeringsverksamheten har uppfyllts.

I segmentet Skadeförsäkring intäktsförs de avtal som inte innehåller försäkringsrisk i enlighet med standarden IFRS 15 och redovisas i provisionsnettot. Provisionsintäkterna består främst av livförsäkringens belastningsinkomst, återbäringar av fondanknutna förvaltningsprovisioner, intäkter från hälso- och välbefinnandetjänsterna samt provisioner från förmedling av försäkringar. Livförsäkringens belastningsinkomst består av teckningsprovisioner för försäkringspremier (s.k. kappabelastning) och förvaltningsprovisioner för försäkringsbesparingar (s.k. gamma-belastning). Övriga provisioner från livförsäkring intäktsförs i enlighet med standarden IFRS 4 Försäkringsavtal. Intäkterna från hälso- och välbefinnandetjänsterna redovisas enligt värdbesök då tjänsten är utförd. Kunderna debiteras med avgifterna i enlighet med tariffen då tjänsten är utförd. I avtalen om företagshälsövård intäktsförs intäkterna över tiden under avtalsperioden och kunderna debiteras med avgifterna månatligen enligt avtal. OP Gruppen agerar som huvudman för hälso- och välbefinnandetjänsterna i enlighet med standarden IFRS 15, varvid de ersättningar som betalas till yrkesutövarna redovisas bland provisionskostnaderna. OP Gruppens samarbetspartner betalar provisionsintäkter för försäkringsförmedlingen i enlighet med den ersättning som överenskommit i avtalen. Prestationsåtagandena uppfylls över tiden, och kunderna debiteras med avgifterna månatligen.

Avgifterna i segmentet Övrig rörelse består främst av provisioner från betalningar. Prestationsåtagandena uppfylls över tiden, och ersättningsbeloppet har överenskommit i avtalen. Avgifterna debiteras i enlighet med de betalningstransaktioner som skett.

Intäkterna från avtal med kunder delas i bokslutet upp i enlighet med segmenten (Not 6. Provisionsnetto).

Utdelningar intäktsförs i regel då bolagsstämman vid det bolag som betalar utdelningen har beslutat om utdelningen. Utdelningarna redovisas bland nettointäkterna från placeringsverksamhet.

16 Sammandrag av presentationen av resultatposter i bokslutet

Räntenetto	<p>Erhållna och betalda räntor för ränteinstrument, differensen mellan det upplupna nominella värdet och anskaffningsvärdet, räntor på räntederivat samt värdeförändringen vid säkringen till verkligt värde.</p> <p>Provisioner som anses utgöra ersättning för den risk som banken tar i anslutning till ett finansiellt instrument och som anses utgöra en fast del av det finansiella instrumentets effektiva ränta.</p>
Försäkringsnetto	<p>Premieintäkter från skadeförsäkringen och skadeförsäkringsersättningar samt livförsäkringens riskrörelse.</p>
Provisionsnetto	<p>Provisionsintäkter från utlåningen, inlåningen, betalningarna, förmedlingen av värdepapper, emissionen av värdepapper, fonderna, kapitalförvaltningen, juridiska uppdrag, garantierna, bostadsförmedlingen, försäkringsförmedlingen, livförsäkringens belastningsinkomst, återbäringen av fondanknutna förvaltningsprovisioner samt hälso- och välbefinnandetjänsterna.</p> <p>Provisionskostnader för betalningarna, förmedlingen av värdepapper, emissionen av värdepapper, fonderna, kapitalförvaltningen, försäkringsrörelsen samt hälso- och välbefinnandetjänsterna.</p>
Nettointäkter från placeringsverksamhet	<p>Realisationsvinster och -förluster, ränteintäkter, valutavärderingar samt nedskrivningar och återförda nedskrivningar för tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat.</p> <p>Förändringar i verkligt värde av finansiella instrument som redovisats till verkligt värde via resultatet samt utdelningar och andelar. Dessutom ränteintäkter och -kostnader för derivat som innehas för handel.</p> <p>Intäkter och nedskrivningar för lån och övriga fordringar värderade till upplupet anskaffningsvärde.</p> <p>Förändringar i verkligt värde på förvaltningsfastigheter, hyror och andra kostnader i anslutning till fastigheter.</p> <p>Räntegottgörelse på kunders försäkringsbesparingar och förändring i försäkringsskuld i livförsäkringen samt upplösning av diskontering i skadeförsäkringen.</p> <p>Intäkter hos intresseföretag som konsolideras med metoden för verkligt värde eller kapitalandelsmetoden.</p>

Övriga rörelseintäkter Hyresintäkter och försäljningsintäkter från rörelsefastigheter samt övriga intäkter.

Personalkostnader Löner, provisioner, pensionskostnader och lönebikostnader.

Övriga rörelsekostnader ICT-driftkostnader och -utvecklingskostnader, köptjänster, kostnader för verksamhetsställen, myndighetsavgifter, datakommunikation, marknadsföring, samhällsansvar och övriga kostnader.

Nedskrivningar av fordringar Förväntade kreditförluster från kunder, poster utanför balansräkningen och skuldebrev samt slutliga kreditförluster och återföringar för dem.

17 Myndighetsavgifter

OP Gruppen betalar avgifter till olika myndigheter. Verket för finansiell stabilitet ansvarar för insättningsgarantin. Europeiska centralbanken ansvarar för banktillsynen. Finansinspektionen ansvarar för försäkrings-, förfarande- och makrotillsynen. EU:s resolutionsnämnd (Single Resolution Board, SRB) ansvarar för resolutionen. Myndighetsavgifterna bokförs i början av året i sin helhet bland övriga rörelsekostnader.

17.1 Stabilitetsavgift

Stabilitetsavgifter samlas in till den europeiska resolutionsfonden (Single Resolution Fund, SRF) fram till 2023 så att fondens målnivå på minst 1 procent av de insättningar som ska ersättas uppnås. Resolutionsfonden förvaltas av EU:s resolutionsnämnd, som också fattar beslut om stabilitetsavgifternas belopp. SRF ska säkerställa att finanssektorn finansierar stabiliseringen av finansieringssystemet. Stabilitetsavgiften bestäms på basis av bankens betydelse och riskprofil.

17.2 Insättningsgarantiavgift

De medel som samlats in till den gamla insättningsgarantifonden överstiger för närvarande EU-kraven om insättningsgarantins nivå. Med stöd av stadgarna betalar den gamla insättningsgarantifonden de insättningsgarantiavgifter som tillskrivs var och en av dess medlemsbanker till den nya insättningsgarantifonden i samma proportion som respektive medlemsbank under årens lopp har betalat avgiften till den gamla insättningsgarantifonden. Insättningsgarantifonden fastställer avgiften för varje medlemsbank men debiterar den direkt från den gamla insättningsgarantifonden. Insättningsgarantiavgiften medförde ingen kostnadseffekt för OP Gruppen för 2018 eller 2019.

17.3 Förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet

Förvaltningsavgiften till Verket för finansiell stabilitet baserar sig på samma beräkningsmetod som tillsynsavgiften till Finansinspektionen.

17.4 Finansinspektionens tillsynsavgift

Finansinspektionens tillsynsavgift består av en proportionell avgift som beräknas enligt balansomslutningen samt av en fast grundavgift.

17.5 Europeiska centralbankens tillsynsavgift

ECB:s tillsynsavgift bestäms på basis av bankens betydelse och riskprofil.

18 OP-bonus till ägarkunder

I resultaträkningen redovisas OP-bonus till ägarkunder som en egen post. Andelsbankernas ägarkunder samlar OP-bonus för

sina bank-, skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsärenden. OP-bonus redovisas under intjäningsperioden som kostnader i resultaträkningen och som upplupna kostnader i balansräkningen. Den bonus som samlats används automatiskt för serviceavgifter för bank- och kapitalförvaltningstjänster samt för försäkringspremier med början från den äldsta transaktionen, varvid de upplupna kostnaderna minskar.

19 Segmentrapportering

Utgångspunkten för identifieringen av rörelsesegment är den ekonomiska information som den högsta verkställande beslutsfattaren regelbundet följer upp.

OP Gruppen rapporterar resultaträkningar och balansräkningar för följande rörelsesegment: Företagsbank, Hushållsbank och Försäkring. Den rörelse som inte hör till rörelsesegmenten presenteras i segmentet Övrig rörelse. Segmenten rapporteras på ett sätt som motsvarar den interna rapporteringen till ledningen. OP Gruppens centralbanksrörelse rapporteras i segmentrapporteringen som en del av Övrig rörelse som inte ingår i rörelsesegmenten liksom intäkter, kostnader, placeringar och kapital som inte ingår i den egentliga affärsrörelsen.

En beskrivning av rörelsesegmenten och principerna för upprättande av segmentrapporteringen finns bland uppgifterna enligt segment.

20 Redovisningsprinciper som kräver ledningens bedömning och centrala osäkerhetsfaktorer i anslutning till bedömningarna

Då bokslutet upprättas görs sådana uppskattningar och antaganden om framtiden, vilkas utfall kan avvika från det verkliga utfallet. Dessutom måste olika avvägningar göras då principerna för upprättande av bokslutet tillämpas.

I beloppet på skulden till följd av försäkringsavtal ingår flera faktorer och osäkerhetsfaktorer som är föremål för avvägningar. För skadeförsäkringens del baseras bedömningen utöver antaganden som gäller den yttre omvärlden i huvudsak på aktuariella analyser av den egna skadestatistiken. Ledningens bedömning krävs i synnerhet för att fastställa skuldens diskonteringsränta samt för att bedöma skadekostnaden för skador som redan inträffat (Not 61. Skadeförsäkringsrörelsens riskkänslighet).

I beloppet på skulden till följd av livförsäkringsavtal ingår flera faktorer och osäkerhetsfaktorer som är föremål för avvägningar. Då livförsäkringens skuld beräknas används främst antaganden vid tidpunkten för beviljande av försäkringen om försäkringsriskernas utfall, driftskostnaderna och avkastningen från placeringsverksamheten. Antagandena följs fortlöpande upp och om det framgår att den skuld som beräknats med de här antagandena är för liten, kompletteras skulden att motsvara de nya observationerna. Ledningens bedömning krävs i synnerhet för att fastställa diskonteringsräntan, människors dödlighetsantagande samt de driftskostnader som hanteringen av försäkringar förorsakar i framtiden (Not 72. Information som beskriver

livförsäkringsrörelsens karaktär samt känslighetsanalys av försäkringsskulden).

Vid granskningen av det bestämmande inflytandet som placeringar i strukturerade företag medför bedöms placerarens inflytande över styrningen av placeringsobjektets relevanta verksamhet samt placerarens exponeringar mot rörliga intäkter. Granskningen av inflytandet över relevant verksamhet och exponeringar mot rörliga intäkter innefattar prövning. Då placeringens andel av placeringsobjektets nettotillgångar och avkastning överstiger 10–20 procent granskas det bestämmande inflytandet närmare. Ett placeringsobjekt konsolideras som dotterföretag senast då OP Gruppens andel av företagets rörliga intäkter överstiger 37 procent och det finns ett samband mellan den rörliga avkastningen och inflytandet.

Goodwill, nyttigheter med en obegränsad nyttjandetid och immateriella tillgångar i arbete prövas årligen med hänsyn till nedskrivningsbehovet. Återvinningsvärdet bestäms vid nedskrivningsprövningen och det baseras sig ofta på bruksvärdet, och vid beräkningen av det måste bedömningar göras om det framtida kassaflödet och den diskonteringsränta som tillämpas (Not 23. Immateriella tillgångar).

Flera faktorer som kräver ledningens bedömning ansluter sig till upprättandet av beräkningsmodeller för förväntade kreditförluster (ECL), bl.a.:

- Val av rätta ECL-modeller som beskriver de kreditförluster som kan väntas i avtalsbeståndet så väl som möjligt
- Olika antaganden och expertbedömningar som gjorts i modellerna
- Val av estimatmetoder för ECL-modellernas parametrar
- Fastställande av avtals löptid för krediter utan förfallodag (revolverande krediter)
- Fastställande av den modellrisk som ansluter sig till modelleringsmaterial och datakvalitet
- Korrekt indelning av avtal i olika segment så att deras ECL beräknas med rätt modell
- Val av makroekonomiska faktorer så att ändringarna i dem korrelerar med avtalens sannolikhet för fallissemang
- Prognostisering av makroekonomiska scenarier och sannolikheten för dem i framtiden.

Ledningens prövning har också använts för att bedöma en betydande ökning i kreditrisken, bl.a. för:

- Expertbedömningar som används för att bedöma den relativa förändringen i kreditrisken för privatkunder, med vilken säkerställs att antalet avtal som överförs till steg 2 är korrekt före överföringen till steg 3 (s.k. default capture rate)
- Valet av absolut gräns som baseras sig på det historiska beteendet för fallissemang samt på OP Gruppens kreditriskprocess
- Bestämningen av längden på den tidpunkt under vilken kunden måste visa ett gott betalningsbeteende för att nedskrivningsskedet ska kunna förbättras från steg 3 till steg 2 och 1.

Den egentliga beräkningen av ECL-tal utförs med de modeller som nämns ovan utan prövning av ledningen, fränsett stora företagsexponeringar i steg 3, för vilka ECL beräknas med en kassaflödesbaserad ECL-metod som baseras på bedömningar från egna medarbetare.

Ledningen ska avgöra när marknaden för finansiella instrument inte fungerar. Ledningen ska dessutom avgöra när ett enskilt finansiellt instrument är föremål för aktiv handel och när prisuppgifterna på marknaden är en tillförlitlig indikation på instrumentets verkliga värde. Då det verkliga värdet på finansiella instrument fastställs med en värderingsmetod behövs ledningens prövning för att välja värderingsmetod. Till den del som indata inte kan fås från marknaden för att få resultat från modellerna, måste ledningen ta ställning till hur mycket annan information som kan användas.

Pensionsåtagandenas nuvärde beror på flera faktorer som fastställs med flera antaganden. Diskonteringsräntan, framtida förhöjningar av löner och pensioner samt inflationen är antaganden som används för att fastställa nettoutgifterna (eller nettointäkterna) från pensioner. Förändringarna i de aktuariella antagandena påverkar pensionsåtagandenas bokförda värde (Not 34. Avsättningar och övriga skulder).

Värderingen av förvaltningsfastigheter till verkligt värde baseras sig till vissa delar på ledningens bedömningar av objektens marknadsvärden. Vid värderingen av förvaltningsfastigheter tillämpas också en kalkylmodell som baseras på avkastningsvärdesmetoden som utnyttjar en uppskattning av objektens kommande nettointäkter (Not 40. Klassificering av poster återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod). De framtida intäkterna från förvaltningsfastigheter baseras sig på ledningens bedömning (Not 24: Materiella tillgångar).

Kapitalförvaltningens OP-bonus ackumuleras främst ur de förvaltningsprovisioner som kunderna betalar för fonder samt ur provisionerna för fondanknutna försäkringar. OP-bonus för de här posterna motsvarar rätt långt sådana ersättningar som betalas till kunderna, vilka avses i standarden IFRS 15 och som i bokföringen behandlas som avdrag från transaktionspris och därmed från försäljningsintäkter. Om kapitalförvaltningens OP-bonus skulle nettas från provisionsintäkterna i kapitalförvaltningen, skulle det enligt ledningens prövning leda till att OP-bonus som ackumulerats i OP Gruppens resultaträkning inte ger en rättvisande bild av det totala beloppet av dem. På grund av det redovisas utöver OP-bonus som ackumulerats i bankrörelsen och skadeförsäkringen även OP-bonus för kapitalförvaltning i resultaträkningen på raden OP-bonus till ägarkunder.

21 Nya standarder och tolkningar

IASB (International Accounting Standards Board) har också offentliggjort följande framtida betydande standardändringar.

21.1 IFRS 17 Försäkringsavtal

Standarden IFRS 17 Försäkringsavtal publicerades 18.5.2017. Den ersätter den nuvarande standarden IFRS 4 Försäkringsavtal.

Standardens viktigaste mål är att förenhetliga värderingen av försäkringsskulden på det globala planet; värderingen enligt den nuvarande försäkringsavtalsstandard baserar sig på nationella värderingar. Värderingen enligt IFRS 17 baserar sig på aktuella estimat, liksom försäkringsbolagens kapitaltäckningsanalys. Standarden IFRS 17 skiljer sig dock från kapitaltäckningsanalysen i fråga om sitt syfte och sin principiella grund.

Försäkringsavtalen värderas enligt den s.k. generella modellen (GA) på varje rapportdag med följande tre delar:

- uppskattningar av framtida kassaflöden som justeras med ett tidsvärde,
- en riskjustering för icke-finansiella risker som beskriver OP Gruppens riskvillighet och
- en avtalsenlig marginal som vid det första redovisningstillfället för ett avtal värderas så att avtalet inte ger upphov till en vinst, medan en förlust redovisas genast. Den avtalsenliga marginalen motsvarar den vinst som inte tjänats in och den ska under försäkringsperioden intäktsföras på basis av hur försäkringstjänsten produceras.

Det nuvarande förfarandet där försäkringsskulden kan innehålla implicita marginaler för risktagning och framtida vinster upphör och leder till att ändringar i skulden ska presenteras på ett transparent sätt.

IFRS 17 tillåter också att försäkringsavtal värderas med den förenklade premiefördelningsmetoden (PAA), om avtalens försäkringsperiod är högst ett år, avtal av den här typen är till exempel skadeförsäkringsprodukterna.

Dessutom innehåller standarden en rörlig avgiftsmodell (VFA). Modellen har modifierats på basis av den allmänna värderingsmodellen och den ska tillämpas på avtal som har direkt rätt till en andel av överskottet från avtalen. I VFA-modellen ingår bolagets andel av förändringarna i verkligt värde på de underliggande placeringarna i den avtalsenliga marginalen som ändras varje rapportdag. Typiska exempel på sådana avtal är de fondanknutna avtalen i livförsäkringen.

För förändringar i antaganden som gäller finansieringsrisken och ändringar i skulden som beror på förändringar på marknaden kan det i resultaträkningen byggas upp en buffert med motsvarande ändringar i tillgångarna. Standarden ger rätt att omklassificera finansiella tillgångar i försäkringsbolag vid den tidpunkt då standarden tas i bruk.

Den nya standarden medför ändringar i värderingssättet för försäkringsavtal samt i uppställningen av balansräkningen och resultaträkningen. Rättigheterna och skyldigheterna i försäkringsavtalen nettas för presentationen i balansräkningen och redovisas bland antingen tillgångar eller skulder. I resultaträkningen redovisas intäkter från försäkringstjänster som en mellansumma och dessutom separat intäkter från placeringsverksamhet, vilka skiljs åt från livförsäkringar i sparform.

Dessutom medför den nya standarden ytterligare kvalitativa och kvantitativa krav på noterna, bl.a. om avstämningskalkyler över förändringarna under perioden i nettot av de bokförda värdena på försäkringsavtal samt i analysen av intäkterna från försäkringstjänster enligt värderingskomponent.

Standarden IFRS 17 påverkar värderingen och redovisningen av OP Gruppens skade- och livförsäkringsprodukter samt presentationen av dem i bokslutet. OP Gruppen har organiserat ett projekt som förbereder ibruktagningen av standarden och ändringsbehoven samt bedömer hur standarden IFRS 17 kommer att påverka OP Gruppens finansiella ställning och resultat.

Standarden IFRS 17 ska tillämpas på räkenskapsperioder som börjar 1.1.2021 eller senare. IASB har dock i november 2018 beslutat att föreslå att ibruktagningsdagen för standarden IFRS 17 skjuts upp till 1.1.2022. Förslaget till uppskjutning behandlas efter remissrundan för utkastet till standard. Europeiska unionen har inte ännu antagit standarden IFRS 17.

21.2 Övriga framtida ändringar i standarder

Ändringarna i standarderna IFRS 3, IAS 1 och IAS 8 trädde i kraft 1.1.2020. De har inte någon väsentlig inverkan på OP Gruppens bokslut.

Not 2. OP Gruppens principer för riskhantering

1 OP Gruppens affärsrörelse och principer för risktagning

OP Gruppens grunduppgift är att främja en bestående ekonomisk framgång, trygghet och välfärd för våra ägarkunder och vår omvärld. För att genomföra vår grunduppgift erbjuder vi våra kunder en helhet av bank-, placerings- och försäkringstjänster.

Vår verksamhet bygger på kooperativa värden, en stark kapitaltäckning och kunnig riskhantering. Vår risktagning styrs av OP Gruppens värden som är människonärhet, ansvarskänsla och framgång tillsammans.

Vår framgång baserar sig på identifieringen av våra kunders behov och på förmågan att betjäna våra kunder enligt deras förväntningar och samtidigt kostnadseffektivt. Vår framgång baserar sig också på vår förmåga att hantera de risker som vi bär när vi betjänar våra kunder. På lång sikt strävar vi med den måttfulla risktagningen efter en tillväxt som är lika stor som tillväxten på marknaden. Det här kräver att risktagningen är övervägd och baserad på stark riskhantering.

I OP Gruppen och dess företag främjar vi ett verksamhetssätt som baserar sig på noggrannhet och som framträder som en stark riskkultur som förhåller sig positiv till intern kontroll. Våra ersättningsprinciper uppmuntrar till omsorgsfull verksamhet, högklassig kundbetjäning samt till att bevara balansen mellan resultat, risker och kapital.

I principerna för risktagning, som centralinstitutets förvaltningsråd fastställt, beskrivs de centrala principerna och utgångspunkterna för vår risktagning. Vår riskvillighet definierar vilka risker och till vilken verksamhet anknutna risker vi är redo att bära när vi genomför vår grunduppgift inom ramen för våra strategiska mål. Vi genererar största delen av vårt resultat från kundrörelsen och de intjäningsrisker som tagits och prissatts i samband med den. Vi tar risker som huvudsakligen gäller genomföringen av vår grunduppgift. Risktagningen i anslutning till övrig rörelse för att generera avkastning anser vi vara liten eller tillfällig.

För att gruppens företag ska kunna bedriva verksamhet i enlighet med riskvilligheten, ska de ha en tillräcklig riskhanteringsförmåga som består av risktagningsförmåga och risktagningskapacitet. Risktagningsförmågan innebär kompetens och den

framgår bl.a. så att vi känner våra kunder och deras behov, kan prissätta de kundrelaterade riskerna och de risker som kunderna överför på oss samt hantera riskerna på portföljnivå. Vi kan också kvantifiera kapital och likvida medel som behövs för att täcka riskerna. Dessutom kan vi arrangera vår affärsrörelse på ett tillförlitligt sätt och på ett sätt som tryggar kontinuiteten i verksamheten. Vi har funktionsförmåga för att vid behov anpassa riskpositionen snabbt samt strategisk flexibilitet för att ändra OP Gruppens allmänna risktagning.

Risktagningskapaciteten består av kapital och likviditet. Tack vare vår starka risktagningskapacitet kan vi betjäna våra kunder på lång sikt och också i svåra marknadsförhållanden samt säkerställa tillgången till återfinansiering och dess relativa förmånlighet. Vi vill upprätthålla sådana kapitalbelopp och likvida medel samt en sådan finansieringsstruktur som gör det möjligt för oss att med mycket stor sannolikhet genomföra våra nuvarande affärsmodeller. Vi definierar målnivån för risktagningskapaciteten med hjälp av extern kreditklassificering.

Tillsammans med strategin bildar risktagningsprinciperna utgångspunkterna för affärsrörelsernas målsättning. OP Gruppens risktagningslimiter och -toleranser styr och begränsar vår risktagning så att den följer principerna för risktagning. Med risklimiter tryggar vi en tillräcklig risktagningskapacitet. Kvalitetstoleranser bör återspegla risktagningsförmågan. De limiter som ingår i Principerna för risktagning ställer en övre gräns för risktagningen som, om den överskrids eller det föreligger hot om en överskridning, inleder ett eskaleringsförfarande som definierats i Principerna för riskhantering.

Utgående från limiterna och toleranserna i Principerna för risktagning förbereder riskhanteringen i samarbete med affärsrörelserna mera detaljerade limiter och andelsbankernas kontrollgränser på så sätt att de kvantitativa risker som fastställts som betydliga för OP Gruppen begränsas ändamålsenligt i de intjäningslogikbestämda riskpolicyerna. Kvantitativa begränsningar kompletteras av riktlinjer i riskpolicyerna och av övriga riskhanteringsanvisningar så att även de risker som är svårare att kvantifiera täcks. På så sätt säkerställer vi att gruppen eller ett företag inom gruppen i sin verksamhet inte tar så stora risker att gruppens eller företagets kapitaltäckning, lönsamhet, likviditet eller verksamhet äventyras.

Centralinstitutets förvaltningsråd har fastställt risktoleranserna nedan för OP Gruppen 2019

Risktagningsförmåga (Kapitaltäckning)	
	Kärnprimärkapitaltäckning (CET1), % Kapitaltäckning enligt konglomeratlagen, %
Riskvilja	
	Ekonomiskt kapitalkrav, % Tillgångar uppbundna i nya affärsrörelser, %
Motpartsrisikkoncentrationer	
	Största enskilda exponering, % Betydande exponeringar totalt, % Branschrisk, % Länderrisikkoncentration, %
Kreditrisker	
	Problemfordringar, % Ekonomiskt kapitalkrav för kreditrisken, %
Marknadsrisker	
	Ränteintäktsrisken i den finansiella balansräkningen, Mn € Nuvärdesrisken i den finansiella balansräkningen, % Tradingens och kundrörelsens derivatpositions VaR 99%, 1 d, Mn € Ekonomiskt kapitalkrav för OP-Livförsäkrings marknadsrisker, % Ekonomiskt kapitalkrav för skadeförsäkringens marknadsrisker, %
Försäkringsrisker	
	Skadeförsäkringens högsta objekts- och händelsespecifika självbehåll, milj. €
Likviditetsrisker	
	Likviditetstäckningskrav (LCR-kravet), % Stabil nettofinansieringskvot (NSFR-kravet), %
Operativa risker	
	Realiserade operativa risker (netto) Mn €

2 Riskhantering

2.1 Riskhanteringsmål

En högklassig riskhantering är grunden för kundorienterad affärsverksamhet och en konkurrensfördel. Dessutom stöder den lönsamheten hos OP Gruppen och gruppens företag samt ökningen av kundernas och andra intressentgruppers förtroende.

Riskhanteringsmålet är att säkerställa att OP Gruppen och gruppens företag har en tillräcklig riskhanteringsförmåga samt att försäkra sig om att risktagningen i affärsverksamheten inte äventyrar lönsamheten, kapitaltäckningen, likviditeten eller de strategiska målen och på så sätt trygga kontinuiteten i verksamheten.

Riskhanteringsmålet är att säkerställa att

- alla betydande risker identifieras, mäts och analyseras samt att risker som definierats som betydande kvantitativa risker limiteras
- intjäningsriskerna hanteras och att påföljdsriskerna reduceras effektivt
- de betydande riskerna täcks med tillräckligt kapital och att ledningen har tillräckliga kapital- och likviditetsbuffertar
- risktagningskapaciteten allokeras till intjäningslogiker och affärsrörelsesegment i enlighet med strategin och riskvilligheten
- riskhanteringsprocesserna är effektiva, lönsamma och tillräckliga
- kundbetjäningsprocesserna och de interna processerna är kostnadseffektiva och att de producerar uppdaterad och högklassig information som stöd för ledningens beslutsfattande, för rapporter och för tillsynens behov

- ledningens beslutsfattande baserar sig på tillräcklig och noggrann riskinformation vid rätt tidpunkt
- verksamhetens kontinuitet är tryggad under alla omständigheter och återhämtar sig snabbt vid störningar
- ledningen har tillräcklig tillgång till information och mångsidiga scenarier för att analysera förändringar i omvärlden, göra strategiska val, analysera riskerna och kapitalet och likviditetens tillräcklighet samt strategisk flexibilitet att ändra OP Gruppens risktagning
- övervaka att affärsrörelsernas risktagning och riskpolicyer följs, att affärsrörelsen prissätter intjäningsriskerna på ett bestående sätt från cykel till cykel och att intäkterna från placeringsverksamheten är rätt dimensionerade i relation till placeringsverksamhetens risker
- OP Gruppens riskposition övervakas så att den hålls inom ramen för principerna för risktagning,

de fastställda toleranserna, limiterna och kontrollgränserna och att överskridningar av limiter inleder på förhand definierade eskaleringsförfaranden och att korrigeringsåtgärderna följs upp

- riskpositionen analyseras och rapporteras till ledningen

2.2 Uppläggningsprocessen av riskhanteringsprocessen

OP Gruppens riskhantering, liksom också compliance-funktionen, är uppbyggd utifrån tre försvarslinjer. Den första försvarslinjen består av affärsrörelserna, den andra försvarslinjen av en oberoende riskhanteringsfunktion och compliance-funktion och den tredje försvarslinjen av Internrevisionen. Varje försvarslinje har sin roll i realiseringen av en effektiv riskhantering.

Riskhanteringsprocessens tre försvarslinjer

Den första försvarslinjen - affärsrörelserna

OP Gruppens affärsområden enligt intjäningslogiken är bankrörelsen, skadeförsäkringsrörelsen och livförsäkringsrörelsen. Bankrörelsen är dessutom indelad i balansomslutningsverksamhet med hushålls-, företags- och centralbanksrörelsen samt i markets och kapitalförvaltning.

Affärsrörelserna genomför OP Gruppens strategi, svarar för planeringen av sin verksamhet och den interna kontrollen. De fattar riskbesluten med beaktande av begränsningar och andra anvisningar som gäller risktagningen och riskpolicyn, prissätter sina transaktioner riskbaserat, tillämpar riskhanteringsregelverket, övervakar sin riskposition och att den hålls inom de limiter och kontrollgränser som fastställts för den samt bär ansvar för sina risker och för att informationen i systemen är omfattande och korrekt.

Riskhanteringen är en integrerad del av gruppens affärsrörelse och ledningen av den. Varje företag i

gruppen ska koncentrera sig på att genomföra sin roll enligt sin betjänings- och riskhanteringsförmåga i enlighet med gruppens interna arbetsfördelning.

De riskhanteringsuppgifter som affärsrörelserna i centralinstitutets företag svarar för fastställs i de företagsbestämda riskhanteringsbeskrivningarna. Varje företag som hör till OP Gruppen ansvarar för sin riskhantering enligt verksamhetens omfattning och art i enlighet med gruppens riskhanteringsprinciper.

OP Gruppen och företagen i gruppen ska säkerställa att riskhanteringsresurserna är tillräckliga med beaktande av kvaliteten och omfattningen hos affärsrörelsen.

Den andra försvarslinjen – en oberoende riskhanteringsfunktion och compliance

Den andra försvarslinjen består av centralinstitutets riskhantering, som är en funktion som är oberoende av affärsrörelserna. Riskhanteringsfunktionen leds av

riskhanteringsdirektören som rapporterar direkt till chefdirektören.

Den oberoende riskhanteringen ordnas så att den är tillräckliga i relation till arten, omfattningen och komplexiteten hos gruppens och dess respektive rörelsesegments och företags verksamhet.

Riskhanteringen leder gruppens interna riskhanteringsprocess, äger riskhanteringsregelverket och ansvarar för upprätthållningen och utvecklingen av riskhanteringsystemen och riskhanteringsmetoderna. Den upprätthåller, utvecklar och bereder principerna för riskhanteringen för att fastställas av direktionen och förvaltningsrådet samt upprätthåller andra riskhanteringsanvisningar. Riskhanteringen styr, övervakar och stöder genomföringen av principerna för risktagning och riskhantering i OP Gruppen och företagen i gruppen samt övervakar riskbeslutsprocesserna och deras kvalitet. Den stöder också en effektiv användning av gruppens balansräkning med en riskbaserad analys av intjäningsriskerna.

Riskhanteringen säkerställer tillsammans med ekonomi- och centralbanksfunktionen att lönsamheten, riskerna och risktagningskapaciteten står i balans sinsemellan. Riskhanteringen stöder kapitalutvärderingen genom att utveckla och övervaka det ekonomiska kapitalkrav som härletts ur riskerna liksom principerna, modellerna och metoderna för att beräkna myndighetskraven. Dessutom övervakar riskhanteringen att affärsrörelsernas risktagning följer strategin och risktagningsprinciperna. Den övervakar OP Gruppen och dess företags riskposition och rapporterar till centralinstitutets förvaltningsråd och dess riskhanteringskommitté, till direktionen samt till centralinstitutets och dess segments och företags verksamma ledning.

Riskhanteringen svarar för upprätthållningen av OP Gruppens återhämtningsplan och koordinerar sändningen av uppgifter till resolutionsmyndigheterna.

OP Gruppens compliance, som är oberoende av affärsrörelserna, ansvarar inom OP Gruppen för att bestämmelserna följs och att compliance-riskerna analyseras. Riskhanteringen bedriver ett nära samarbete med compliance-funktionen vid hanteringen av compliance-risker.

Den tredje försvarslinjen – Internrevisionen

OP Gruppens Internrevision utgör den tredje försvarslinjen. Internrevisionen är oberoende och objektiv analys-, säkrings- och konsulteringsverksamhet som ska ge mervärde åt OP Gruppen och förbättrar dess

verksamhet. Internrevisionen bistår OP Gruppen i att uppnå målen genom att erbjuda ett systematiskt betraktelsesätt för bedömningen och förbättringen av effektiviteten hos och effekten av organisationens processer för governance, riskhantering och övervakning.

Internrevisionen har organiserats på motsvarande sätt som affärsrörelseorganisationerna och den ansvarar på grupplanet för att internrevisionen genomförs riskbaserat i alla företag som hör till OP Gruppen. Internrevisionens granskar realiseringen av de strategiska och operativa målen, kvaliteten på internrevisionen och riskhanteringen, hur effektiva de interna kontrollerna är, hur tillförlitlig rapporteringen är, hur lagar, annan reglering och motsvarande kriterier efterlevs, hur de interna policyerna och anvisningarna följs samt effektiviteten och ändamålsenligheten i verksamheten.

Internrevisionen leds av revisionsdirektören som utnämns av centralinstitutets förvaltningsråd. Förvaltningsrådets revisionskommitté fastställer Internrevisionens verksamhetsplan. Internrevisionen rapporterar om sina observationer och rekommendationer samt läget för verkställandet av rekommendationerna till förvaltningsrådets revisionskommitté, centralinstitutets direktion, ledningen för inspektionsobjektet och funktionernas ledningsgrupper.

2.3 Centralinstitutets beslutsfattningssystem i riskhanteringsuppgifter

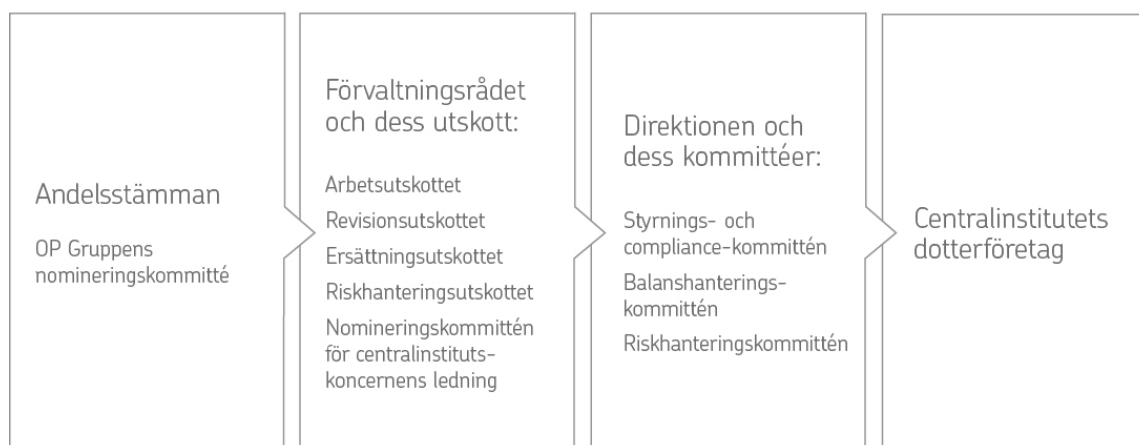
OP Andelslags andelsstämma fattade i mars 2019 ett beslut enligt vilken centralinstitutet övergår till en ny trestegsförvaltning från 1.1.2020. I den nya förvaltningsmodellen har centralinstitutet inte längre en intern direktion som fattar centralinstitutets beslut utan en styrelse som består av ledamöter som inte är direktörer vid centralinstitutet. Dessutom ansvarar styrelsen för övervakningen av centralinstitutet. Förvaltningsrådets nuvarande kommittéer (bl.a. riskhanterings-, revisions- och ersättningskommittén) blir kommittéer under styrelsen. Förvaltningsrådet, som är det högsta organet i den nya modellen, har till allmän uppgift att övervaka centralinstitutets förvaltning som styrelsen och chefdirektören ansvarar för. Dessutom fastställer det principbeslut som är betydande för hela OP Gruppen.

Centralinstitutets direktion som verkat som det juridiska beslutsorganet förvandlas till en direktion som fungerar som ledningsgrupp och som biträder chefdirektören i den operativa ledningen vid centralinstitutet. Chefdirektören, som är verkställande direktör för centralinstitutet, har till

uppgift att leda centralinstitutet i enlighet med styrelsens anvisningar och föreskrifter.

Nedan beskrivs centralinstitutets förvaltningsorgan och deras centrala riskhanteringsuppgifter enligt den förvaltningsmodell som gällde 2019.

Centralinstitutets förvaltningsstruktur

Förvaltningsrådet

OP Andelslags förvaltningsråd fastställer bland annat OP Gruppens strategi samt andra strategiska mål och verksamhetsprinciper. Förvaltningsrådet fastställer principerna för gruppens interna kontroll samt risktagning och riskhantering, principerna för det styrsystem som det solidariska ansvaret förutsätter, principerna för kapitalplanen, gruppens årsplan samt risktoleranserna på grupplanet för kapitaltäckningen och risklagen. Dessutom fastställer det allmänna principer och verksamhetsprinciper för ersättningar för hela OP Gruppen samt beslutar om de långfristiga ersättningssystemen. Förvaltningsrådet följer upp hur strategin genomförs, liksom utvecklingen för gruppens och centralinstitutskoncernens affärsrörelse, riskhanteringsförmåga och riskposition samt hur den hålls inom risktoleranserna och risklimiterna.

Förvaltningsrådets kommittéer

OP Andelslags förvaltningsråd har grundat kommittéer som biträder förvaltningsrådet i dess uppgifter. I fråga om riskhantering är den viktigaste kommittén Riskhanteringskommittén. Kommittéerna har i regel ingen självständig beslutanderätt.

Riskhanteringskommittén bistår förvaltningsrådet bland annat med att säkerställa att riskhanteringssystemet är adekvat och att man inte tar så stora risker i verksamheten att det äventyrar kontinuiteten i verksamheten, kapitaltäckningen, likviditeten eller

genomföringen av strategin. Dessutom biträder det förvaltningsrådet i frågor som gäller risktagning och riskhantering vid centralinstitutet och hela gruppen samt med att övervaka att centralinstitutets direktion iakttar de risktoleranser som förvaltningsrådet fastställt. Kommittén bistår också förvaltningsrådets ersättningskommitté med att upprätta sunda ersättningssystem.

Direktionen

OP Andelslags direktion har till uppgift att bland annat styra sammanslutningens verksamhet och ge de kreditinstitut som hör till sammanslutningen anvisningar om riskhantering, tillförlitlig förvaltning och intern kontroll för att trygga deras likviditet och kapitaltäckning samt anvisningar om enhetliga redovisningsprinciper vid upprättande av sammanslutningens konsoliderade bokslut. Direktionen övervakar också att de företag som hör till sammanslutningen i sin verksamhet efterlever lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som gäller deras finansiella ställning, sina stadgar och bolagsordningar samt centralinstitutets anvisningar.

Direktionen fastställer OP Gruppens riskpolicy och risklimiterna för företagen i centralinstitutskoncernen. Dessutom ska den fastställa de risker som ska inkluderas i det ekonomiska kapitalkravet samt stresstestregler. Direktionen ansvarar också för att de system och rutiner

som ansluter sig till riskhanteringen och kapitalutvärderingen är tillräckliga och tidsenliga.

Direktionen rapporterar till förvaltningsrådet och dess riskhanteringskommitté om utvecklingen i affärsrörelsen, riskhanteringsförmågan och riskpositionen hos gruppen, centralinstitutet och de företag som hör till centralinstitutet.

Direktionens kommittéer

OP Andelslags direktion har som stöd för handläggningen av sina uppgifter utsett kommittéer. De viktigaste kommittéerna 2019 var riskhanteringskommittén, balanshanteringskommittén samt styrnings- och compliance-kommittén. Kommittéerna fattar beslut i ärenden som direktionen delegerar till dem.

Riskhanteringskommittén ombesörjer OP Gruppens verksamhetsförutsättningar på lång sikt genom att säkerställa att de modeller, metoder, system och mätare som används i riskhanteringsprocesserna är tillräckliga med beaktande av verksamhetens art och omfattning och att det finns adekvata anvisningar och beskrivningar om hur de ska användas.

Balanshanteringskommittén biträder direktionen med att styra och leda OP Gruppens balansräkning, att analysera, koordinera och styra användningen av gruppens och centralinstitutskoncernens balansräkning i enlighet med lagar och myndigheternas föreskrifter, de principer och beslut som förvaltningsrådet eller direktionen fastställt samt de principer som riskhanteringskommittén fastställt. Dessutom följer den upp beloppet av och kvaliteten på gruppens kapital, hur de uppställda risk-avkastningsmålen realiserar samt försäkrings- och bankrörelsens riskpositioner.

Styrnings- och compliance-kommittén stöder direktionen i styrningen och övervakningen av centralinstitutskoncernen och andelsbankerna. Den behandlar både allmänna och företagsbestämda ärenden i anslutning till styrning och övervakning. Dessutom får kommittén rapportera om hur riskhanteringsprocesser fungerar, om kvalitetsriskerna och internrevisionens observationer både i centralinstitutskoncernen och andelsbankerna.

2.4 Centralinstitutets dotterföretag

Centralinstitutets dotterföretag tillämpar i sin verksamhet de principer för OP Gruppens risktagning och riskhantering som centralinstitutets förvaltningsråd

fastställt på det sätt som arten och omfattningen av deras affärsrörelse kräver.

Den verkställande ledningen ansvarar för att riskhanteringen genomförs i enlighet med de principer och anvisningar som fastställts och rapporterar regelbundet till styrelsen om företagets affärsrörelse, riskhanteringsförmåga och riskposition.

I centralinstitutets företag sköts den oberoende riskhanteringen centraliserat i centralinstitutets riskhantering. För betydande dotterföretag i centralinstitutskoncernen utses företagsspecifika riskhanteringsansvariga.

2.5 Andelsbankerna

Andelsbankens ordnar sin riskhantering på det sätt som krävs enligt beskrivningen Riskhanteringsens uppgifter och organisation i andelsbanken.

Andelsbankens förvaltningsråd övervakar styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av andelsbanken. Förvaltningsrådets revisionskommitté har biträdd bankens förvaltningsråd i att utföra dess tillsynsplikt samt för sin del bedömt bankens riskposition och riskhanterings tillräcklighet.

Andelsbankens styrelse ansvarar för att riskhanteringsystemen är tillräckliga. Styrelsen ska bland annat fastställa bankens verksamhetsplaner, mål, kapitalplan och kapitaltäckning samt risklimiter för de olika risklagen. Dessutom övervakar den och följer upp bankens affärsrörelse, riskhanteringsförmåga och riskposition regelbundet. Då styrelsen styr bankens verksamhet iakttar den riktlinjerna för gruppstyrningen.

Andelsbankens styrelse ska åtminstone en gång om året hålla ett möte för att följa upp bankens riskhantering och kapitalutvärdering. Syftet med mötet är att säkerställa att bankens högsta ledning har en täckande helhetsbild av bankens risker samt läget och utvecklingen för bankens riskhantering och kapitalutvärdering. Helhetsbilden ger en grund för de av styrelsens linjebeslut som styr bankens affärsrörelse och riskhantering.

Verkställande direktören ansvarar för hur de praktiska åtgärderna för riskhanteringen ska genomföras. Verkställande direktören rapporterar regelbundet bankens rörelse, riskhanteringsförmåga och riskposition till styrelsen, förvaltningsrådet och OP Andelslag.

Centralinstitutets riskhantering styr och stöder andelsbankernas riskhantering. I OP Gruppens största

andelsbanker finns en separat riskhanteringsfunktion som är oberoende av beslutsfattandet i affärsrörelsen. I små och medelstora andelsbanker ansvarar verkställande direktören för riskhanteringen, och får expertstöd från centralinstitutet för att hantera kreditrisker, operativa risker och compliance-risker.

I andelsbankerna baserar sig riskhanteringsanalysens oberoende av affärsrörelsen på rapporterna från centralinstitutets riskhantering, centralinstitutets riskklassificering av banken och OP Gruppens Internrevisions bedömning av läget för bankens kapitalutvärdering.

OP Gruppens Internrevision bistår andelsbanken i att uppnå målen genom att erbjuda ett systematiskt betraktelsesätt för bedömningen och förbättringen av effektiviteten hos och effekten av organisationens processer för governance, riskhantering och övervakning. Internrevisionens granskning är en oberoende och objektiv analys-, säkrings- och konsulteringsverksamhet.

3 OP Gruppens riskhanteringsprocess

OP Gruppens riskhanteringsprocess omfattar:

- Ett styrningsramverk som den oberoende riskhanteringen berett och upprätthåller
 - De principer för risktagning och riskhantering som styr risktagningen och de riskpolicyer som preciserar dem samt anvisningarna för övrig riskhantering
 - Att skapa metoder för att identifiera, analysera, mäta, prissätta och begränsa risker
 - Att fastställa och allokera behovet av risktagningskapacitet för affärsrörelserna enligt strategin
- Den dagliga riskhanteringen för den operativa affärsrörelsen
 - Identifiering, prissättning och fortlöpande uppföljning av risker
 - Hantering av riskpositionerna och att riskpositionen hålls inom ramen för de begränsningar och mål som ställts upp för den
- Den oberoende riskhanterings interna kontroll och rapportering
 - Övervakning av att risktagningen, riskpolicyerna och prissättningen följs
 - Analys och rapportering av riskpositionen till ledningen

3.1 Ramverket för styrning av riskhanteringen

3.1.1 Anvisningar som riskhanteringen upprätthåller

Riskhanteringen upprättar och upprätthåller de principer som hänför sig till risktagning och riskhantering och som preciseras av riskpolicyerna och de övriga riskhanteringsanvisningarna.

I Principerna för risktagning (Risk Appetite Statement, RAS) fastställer centralinstitutets förvaltningsråd utgångspunkterna och de centrala principerna för OP Gruppens risktagning samt gruppens limiter och risktoleranser. I Principerna för riskhantering (Risk Appetite Framework, RAF) fastställer förvaltningsrådet hur OP Gruppens riskhanteringsprocess ska ordnas i praktiken samt hur risker identifieras, analyseras, mäts och hanteras. Principerna är förpliktande för alla företag i gruppen.

De intjäningslogikspecifika riskpolicyerna preciserar principerna för risktagning och delegerar beslutsbefogenheterna för risktagning. Därför bereder riskhanteringen riskpolicyerna i samråd med affärsrörelserna. OP Gruppens, bankrörelsens och skade- och livförsäkringens riskpolicyer fastställs årligen för affärsrörelserna och företagen. De innehåller de riktlinjer, åtgärder, mål, limiter och kontrollgränser inom riskhanteringen vilka behövs för att styra affärsrörelsen så att de linjedragningar som fastställts i gruppens strategi och principerna för risktagning genomförs. De viktigaste delarna av bankrörelsens riskpolicy sammanfattas till en riskpolicy för andelsbankerna.

OP Gruppens lagstadgade återhämtningsplan fastställer en referensram och handlingsalternativ för att trygga kontinuiteten hos kreditinstitut som hör till sammanslutningen av andelsbanker i fall där sammanslutningens finansiella ställning har försvagats betydligt. Den finansiella ställningen har försvagats betydligt åtminstone då det finns en risk för att sammanslutningen inte kommer att kunna uppfylla de ekonomiska krav som ställts på dess verksamhet eller om den annars bryter mot gränsvärden för sådana larmindikatorer som anges i återhämtningsplanen. Beredskapsplanen för likviditeten eller de medel för att stärka likviditeten och kapitaltäckningen i enlighet med beredskapsnivåerna för kapitalplanens styrningsförfaranden tillämpas sannolikt innan återhämtningsplanen tas i bruk.

Riskhanteringen upprätthåller och ger gruppens företag anvisningar om riskhantering enligt sammanslutningslagen samt andra preciserande anvisningar och beskrivningar om risktagning och

riskhantering. Riskhanteringen svarar också för anordnandet av utbildning, rådgivning och annat stöd som kompletterar anvisningarna.

3.1.2 Metoder för att identifiera, analysera, mäta, prissätta och begränsa risker

Identifiering av risker

Risker i OP Gruppens affärsrörelse och omvärld identifieras och analyseras kontinuerligt.

Riskhanteringen kartlägger i samråd med företrädare för affärsrörelserna minst en gång per år med en övergripande riskidentifieringsprocess vilka risker som OP Gruppens omvärld och dess företags affärsverksamhet och åtaganden omfattas eller kan omfattas av. Även riskkoncentrationer i riskslagen identifieras och analyseras liksom de risker och riskkoncentrationer som kumuleras på grupplanet.

Riskhanteringen analyserar en risks betydelse genom stresstest och huruvida risken ska ingå i ett regelmässigt stresstestprogram. Den bedömer också mätningssättet och dess effektivitet för befintliga risker samt beslutar om mätningssättet för nya risker.

Utifrån resultaten från riskidentifieringsprocessen lägger riskhanteringen årligen fram i Principerna för risktagning de betydande risker som förvaltningsrådet ska fastställa för OP Gruppen.

Resultaten från riskidentifieringsprocessen används också för att upprätta riskpolicyer då riktlinjer, åtgärder, mål och limiter för riskhanteringen fastställs enligt riskhanteringsförmågan och riskvilligheten. Riskhanteringen för ett riskregister över betydande risker.

Centralinstitutets ledning drar upp riktlinjerna för vilka betydande risker som ska täckas med det ekonomiska kapitalkravet och vilka som eventuellt av motiverade skäl inte ska täckas och i så fall ska hanteras genom ett omsorgsfullt agerande. I likviditetsstrategin och de anvisningar och planer som preciserar den anges riktlinjerna för hur likviditetsrisken ska täckas med reserver, med metoder enligt beredskapsplanen för likviditetshanteringen och genom att öka förmågan att omvandla balansomslutningen till likviditet.

Innan nya produkter, tjänster, verksamhetsmodeller eller system tas i bruk i gruppen ska affärsrörelsen analysera riskerna hos dem i enlighet med de förfaranden som riskhanteringen har godkänt. OP Gruppen erbjuder kunderna endast sådana produkter som godkänts på

grupplanet och använder affärsmodeller som godkänts på grupplanet.

Analys och mätning av risker

OP Gruppen använder de modeller den har utvecklat (interna modeller) för att mäta risker, bedöma kapitalkravet, prissättningen i affärsrörelsen och för att fastställa de värden som används i bokföringen. I modellerna ska beaktas att de är förenliga med OP Gruppens affärsmodell, riskvillighet och riskprofil. Alla modeller som används är grupp-specifika. Deras centrala parametrar och antaganden är gemensamma för gruppen och gruppens företag. De modeller som används är godkända av riskhanteringen eller, om bestämmelserna det kräver, av tillsynsmyndigheterna.

De interna modeller som används för kapitalkrävningsanalysen av kreditrisken har en central roll i OP Gruppen, eftersom regelverket ställer många krav på användningen av interna metoder. OP Gruppen har fått tillstånd av tillsynsmyndigheterna att vid beräkningen av kapitalkravet för kreditrisken använda en intern metod (IRB-metoden) för företags- och institutsexponeringar, hushållsexponeringar och aktieexponeringar.

Ekonomiskt kapitalkrav

Utöver myndigheternas kapitalkrav som baserar sig på kapitalkrävningsanalysen och beräkningen av kapitalbasen använder OP Gruppen en egen modell för beräkning av det ekonomiska kapitalkravet och det interna kapitalet. Med hjälp av dem bedöms den mängd kapital (ekonomiskt kapitalkrav) som behövs för att bära riskerna och OP Gruppens uppfattning om hur många poster den har för att täcka förluster (internt kapital). Vid beräkningen av det ekonomiska kapitalkravet beaktas riskerna i större omfattning än i kapitalkrävningsanalysen. Det finns också skillnader beträffande använda parametrar och estimat samt hur riskkoncentrationer beaktas.

Det ekonomiska kapitalkravet är OP Gruppens egen uppskattning av det kapital som med 99,97 procents sannolikhet räcker till under följande år för att täcka de eventuella förluster som uppkommer på grund av riskerna i affärsrörelsen och omvärlden.

Det ekonomiska kapitalkravet är en mätare för risktagning där riskerna i affärsrörelserna, oavsett riskslag, sinsemellan är så jämförbara som möjligt. Där beräknas med hjälp av riskslagsvisa modeller ett förlustbelopp i euro för en risk och gruppen ska avsätta internt kapital minst till detta värde för att täcka risken. I

beräkningen används genomtänkta riskmätare, stressscenarier och bedömningar från egna medarbetare. Riskhanteringen granskar minst en gång om året hur väl modellen fungerar och föreslår ändringar i metoderna eller parametrarna för riskhanteringskommittén.

Det ekonomiska kapitalkravet fördelar sig på kvantitativa risker och kvalitativa, s.k. uppskattade, risker. För mätning av de förstnämnda riskerna används kända och vedertagna kvantitativa metoder. För de sistnämnda riskerna baserar sig uppskattningen mer på kvalitativa bedömningar från egna medarbetare. Kvantitativa risker är kreditrisken samt ränterisken, aktierisken och fastighetsrisken i bankrörelsen, marknadsriskerna i den långsiktiga placerings- och försäkringsverksamheten, marknadsriskerna i tradingen samt försäkringsriskerna. I uppskattade risker ingår den operativa risken och övriga risker som är svåra att mäta kvantitativt. Bland övriga uppskattade risker finns de risker som bedömts som betydande, men som inte beaktats i de övriga riskslagsvisa modellerna för det ekonomiska kapitalkravet. Sådana risker uppkommer typiskt på grund av yttre faktorer, t.ex. förändringar i konkurrens- och marknadsläget eller myndigheternas föreskrifter.

Det ekonomiska kapitalkravet på grupplanet beräknas genom att kombinera kapitalkraven enligt riskslag och affärsrörelse samt beakta spridningsfördelarna mellan riskslagen. Kapitalkravet beräknas och rapporteras till centralinstitutets ledning i Riskanalysen kvartalsvis enligt riskslag och intjäningslogik och även utan spridningsfördelar. Kapitalkravet beräknas och rapporteras också till betydande företag och andelsbanker i centralinstitutskoncernen.

Det interna kapitalet (den bestående kapitalbasen) är gruppens egen bedömning av den kapitalbas som täcker de risker som ingår i beräkningen av det ekonomiska kapitalkravet. Grunden utgörs av gruppens eget kapital som har förenhetligats med antagandena för beräkning av kapitalkravet (bl.a. konfidensintervallet, tidshorizonten, försäkringsbolagsjusteringar).

OP Gruppen använder det ekonomiska kapitalkravet vid fastställandet av mätare för risktolerans, limiter, kontrollgränser och mål samt kapitalbufferten för kapitalplaneringen. Andra användningsändamål är riskbaserad prissättning samt bedömning av affärsrörelsernas lönsamhet och uppbindningen av kapital.

Med det ekonomiska kapitalkravet styrs OP Gruppens risktagning och riskvägda fordringar mer omfattande och noggrant än med myndigheternas kapitalkrav. På så sätt säkerställs att framtidsprognoserna och affärsmålen inte

ens på lång sikt äventyrar gruppens verksamhetsförutsättningar.

Stresstest

OP Gruppen ska använda stresstest för att uppskatta hur olika allvarliga, men möjliga, situationer som avviker från antagandena enligt riskmodellerna kan påverka likviditeten, riskpositionen, lönsamheten och kapitaltäckningen hos gruppen och/eller företag i gruppen. Med stresstesten bedöms såväl effekten av enskilda riskfaktorer som effekten av samtidiga förändringar i flera variabler. I stresstesten utnyttjas utöver olika känslighets- och scenarioanalyser också omvända stresstest. Stresstesten stöder och kompletterar den helhetsbild som de övriga riskmätningsslagens ger av OP Gruppens totalriskposition.

Med stresstest identifieras OP Gruppens viktigaste risker och bedöms deras betydelse samt omvandlas och dimensioneras gruppens riskvillighet till risktoleranser och risklimiter samt riktlinjer i riskpolicyerna. Med stresstest strävar man efter att täcka alla riskslag som identifierats som betydande i principerna för risktagning.

Stresstestmetoderna används för att beräkna det ekonomiska kapitalkravet särskilt för att fastställa kapitalkravet för övriga risker som ska bedömas, men också som metoder som kompletterar beräkningen av kapitalkravet t.ex. i gruppens kapitalplanering, likviditetshantering, som grund för kontinuitets- och återhämtningsplaneringen och vid beredningen av återhämtningsplanen. Med stresstest reds också ut om myndigheternas kapitalkrav och de interna kapitalkrav som tagits fram med interna modeller är tillräckliga i olika omvärldar.

Prissättning

Riskhanteringen godkänner de modeller och metoder som affärsrörelsen använder för prissättning innan balanshanteringskommittén fattar beslut om att de ska tas i bruk.

Limitering och eskaleringsförfaranden

OP Gruppens risktagning begränsas och styrs med toleranser och limiter i en riktning enligt principerna för risktagning och gällande strategier.

Med risklimiter säkerställs att gruppen eller ett företag inom gruppen i sin verksamhet inte tar så stora risker att gruppens eller företagens kapitaltäckning, lönsamhet, likviditet eller verksamhet äventyras.

Centralinstitutets förvaltningsråd fastställer minst en gång per år toleranser för OP Gruppen vilka utgör limiter på grupplanen. Utgående från toleranserna förbereder riskhanteringen tillsammans med affärsrörelserna mer detaljerade limiter och andelsbankernas kontrollgränser på så sätt att de kvantitativa risker som fastställts som betydliga för gruppen begränsas ändamålsenligt i riskpolicyerna. De kvantitativa begränsningarna kompletteras av riktlinjerna i riskpolicyerna och av övriga riskhanteringsanvisningar så att även de risker som är svårare att kvantifiera täcks.

Centralinstitutets riskhantering övervakar att OP Gruppen och dess företag håller sig inom de ramar för tolerans, limiter och kontrollgränser som ställts upp för dem. Riskhanteringen rapporterar regelbundet sina övervakningsobservationer samt utfallen från tolerans- och limitmätarna till dem som ställt upp dessa gränser.

Limiterna och kontrollgränserna ställer en övre gräns för risktagningen. Om gränsen överskrids eller det föreligger hot om en överskridning inleds ett eskaleringsförfarande som anges i Principerna för riskhantering.

3.1.3 Fastställande av behovet av risktagningskapacitet och allokering av den till affärsrörelserna i enlighet med strategin

En central uppgift för kapitalhanteringen är att fastställa det kapital som står till buds (bestående kapitalbas, dvs. internt kapital) och kapitalbehovet (ekonomiskt kapitalkrav). Internt kapital allokeras till gruppens intjäningslogikhelheter och rörelsesegment i enlighet med strategin och riskvilligheten. Risktagningen (ekonomiskt kapitalkrav) hos OP Gruppen, ett rörelsesegment eller en intjäningslogikhelhet får inte överstiga det allokerade interna kapitalet.

De kapital som står till buds och kapitalkraven följs också upp med metoder som myndigheterna fastställt. Med tanke på myndighetskravet uppföljs kapitaltäckningen för kreditinstitut (särskilt CET1), kapitaltäckningen enligt konglomeratlagen, dvs. lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat, de buffertkrav som regelverket och tillsynsmyndigheterna ställt upp samt kapitalbasen och dess kvalitet. Det väsentliga i fråga om kapitalens art är att de är bestående och kan användas för att täcka förluster. Därför baserar sig OP Gruppens kapitaltäckningsmål på en stark kärnprimärkapitaltäckning.

Med OP Gruppens årliga kapitalplan säkerställs proaktivt att kapitaltäckningen är tillräcklig under planeringsperioden samt under de olika exceptionella omständigheter som råder vid olika scenarier. Samtidigt

säkerställs kontinuiteten i verksamheten.

Planeringsperioden omfattar de fem följande åren. I olika scenarier bedöms kärnprimärkapitaltäckningen (CET1), kapitaltäckningen enligt konglomeratlagen och den bestående kapitalbasen i relation till kapitalkravet.

Kapitalplanen innehåller en lägesanalys för kapitaltäckningen, mål och åtgärder för kapitaltäckningen, en beredskapsplan i form av beredskapsnivåer och styrningsförfaranden samt scenarioberäkningar för utvärderingen av kapitalens tillräcklighet i gruppen. Beredskapsplanen ska följas när gruppens kapitaltäckning försvagas. Uppföljnings- och styrförfarandena bestäms enligt beredskapsnivåerna.

Varje företag som hör till OP Gruppen ansvarar primärt själv för sin kapitaltäckning och uppställer målnivåer och limiter för den enligt centralinstitutets anvisningar. I eventuella krissituationer ska OP Gruppens interna allokering av kapital i första hand ske till marknadsvillkor med frivilliga arrangemang. Centralinstitutet ansvarar för kapitaliseringen av de företag som hör till OP Gruppen i sådana fall där företagets egna resurser inte räcker till för att trygga verksamhetsförutsättningarna. I sista hand baserar sig allokeringen av kapital inom sammanslutningen av andelsbanker på bestämmelser som hänför sig till sammanslutningslagen för inlåningsbanker.

Likviditetshantering

OP Gruppens centralbank, som verkar vid OP Företagsbanken Abp, ansvarar centraliserat för likviditeten i gruppens bankrörelse och hanterar likviditetsreserven. OP Företagsbanken skaffar gruppen finansiering från partimarknaden i enlighet med upplåningsplanen.

Inlåning är den mest betydande formen av upplåning i OP Gruppen. För insättningarnas del betonas hur bestående insättningarna är och man undviker att låna in med aggressiv prissättning.

Målet med marknadsupplåningen är att aktivt och proaktivt täcka de finansieringsbehov som uppkommer av differensen mellan ökningen i fordringar och inlåning i balansräkningen, förfallostrukturen hos upplåningen och övriga interna mål samt kraven i regelverket. Marknadsupplåningen ska vara diversifierad såväl tidsmässigt som enligt placerare och marknadssegment.

Likviditetspositionen i OP Gruppens bankrörelse hanteras genom

- en proaktiv planering av finansieringsstrukturen, gruppens

risktoleranser och risklimiter samt limiter, kontrollgränser och målnivåer som härletts ur gruppens risktoleranser och risklimiter för företagen i gruppen,

- uppföljning av likviditetsläget och en adekvat likviditetsreserv,
- planering och hantering av den dagliga likviditeten,
- en beredskapsplanering som baserar sig på beredskapsnivåer och
- en effektiv och fortlöpande styrning av likviditeten.

OP Gruppen tryggar sin likviditet i bankrörelsen med en likviditetsreserv som i huvudsak består av tillgodohavanden på centralbanker och fordringar som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering. Likviditetsreserven räcker till för att täcka finansieringsbehovet på kort sikt för det kända och uppskattade kassaflödet samt för likviditetsstressscenariot.

Likviditetsrisken i försäkringsrörelsen granskas bolag för bolag från försäkringsrörelsens perspektiv. Försäkringsbolagens investeringstillgångar fungerar som en bolagsspecifik likviditetsreserv för respektive bolag. Företagens likviditetskrav beaktas i placeringsportföljens allokeringfördelning.

3.1.4 Riskhanteringens styrning och interna kontroll

Styrning

Enligt lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker är centralinstitutet skyldigt att styra och övervaka medlemskreditinstitutens verksamhet samt ge dem anvisningar om bland annat riskhantering, tillförlitlig förvaltning och intern kontroll för att trygga deras likviditet och kapitaltäckning.

Centralinstitutet verkställer sin lagstadgade skyldighet att styra och övervaka genom en allmän styrning samt vid problemfall med en bankvis styrning som baserar sig på andelsbankernas riskklassificering. Riskklassen ska avspegla centralinstitutets uppfattning om varje banks riskhanteringsförmåga och bankens risk att behöva ekonomiskt stöd av gruppen eller den risk som banken utgör för gruppens anseende. Huvudmålet med den bankvisa styrningen är att förhindra att ett enskilt företag behöver gruppens kapitaltäckning eller gruppstöd. Målet är dessutom att stödja företagen med att återhämta sig från situationer som hotar eller som redan har äventyrat deras verksamhetsförutsättningar.

Då kriteriet i sammanslutningslagen uppfyllts har tillsynsmyndigheten gett centralinstitutet tillstånd att

bevilja undantag till medlemskreditinstitutet i fall som närmare framgår av sammanslutningslagen. De viktigaste undantagen anknyter till bestämmelserna om kapitaltäckning och stora exponeringar i kreditinstitutslagen samt till bestämmelserna om likviditet i tillsynsförordningen.

Övervakning och rapportering

Centralinstitutets riskhantering övervakar OP Gruppens och dess företags riskhantering, hantering av likviditeten, risktagning, affärsrörelsernas prissättning och riskhanteringens processer samt deras kvalitet. Riskhanteringen analyserar gruppens och dess företags riskposition och riskpositionens utveckling, att risktagningen hålls inom de toleranser, limiter och kontrollgränser som satts för den och att riskpolicyn följs. Riskhanteringen säkerställer också kontinuiteten i verksamheten genom att övervaka hur kontinuitetsplanerna årligen upprätthålls och hur test utförs såväl i gruppens företag som i centralinstitutskoncernen.

Riskhanteringen rapporterar regelbundet sina observationer och bedömningar till centralinstitutets ledning kvartalsvis i Riskanalysen.

Dessutom övervakar riskhanteringen att sammanslutningens medlemskreditinstitut följer riskhanteringens anvisningar och rapporterar eventuella brott mot anvisningarna till centralinstitutets compliance.

Den operativa riskrapporteringen hålls oberoende inom OP Gruppen genom att centralinstitutet låter upprätta rapporter om mätbara risker för företagen i gruppen centralt, åtskilt från affärsverksamheten.

4 OP Gruppens betydande risker och hanteringen av dem

4.1 Gruppering av riskerna

OP Gruppen bedriver bank- och försäkringsrörelse. Pohjola Sjukhus, som ägs av gruppen, koncentrerar sig på ortopedi och idrottsklinikverksamhet. Finland är hemmamarknad, men banktjänster för företagskunder tillhandahålls också i de baltiska länderna. Gruppens segment och affärsområden består av kundrelationerna inom bankrörelsen för privatkunder och sme-företag och bankrörelsen för företag och institutioner samt av försäkringskunderna.

Från riskhanteringens synpunkt granskas riskerna enligt intjäningslogikerna för bank-, skadeförsäkrings- och

livförsäkringsrörelsen. Från intjäningslogikens synpunkt är bankrörelsen också indelad i balansomslutningsverksamhet med hushålls-, företags- och centralbanksrörelsen samt i markets och kapitalförvaltning.

Riskerna i anslutning till affärsrörelsen grupperas i intjänings- och påföljdsrisker. Intjänings- och påföljdsriskerna anknyter till nuvarande affärsrörelse och sådana gällande avtal som företagen i OP Gruppen har ingått med sina kunder och andra motparter. I basaffärsrörelsen tas medvetna intjäningsrisker för att generera intäkter. Påföljdsriskerna beror å sin sida på idkandet av basaffärsrörelse och anknyter sålunda till all affärsrörelse som idkas. Dessa risker ger inga intäkter utan endast ekonomiska förluster och/eller förlust av anseende om riskerna eventuellt realiserar. Framtida rörelserisker handlar om med vilka villkor och volymer det ingås nya avtal, antingen av nuvarande eller av helt ny typ. Nyförsäljningen inom kundrörelsen och volymerna och marginalerna för nya marknadsransaktioner har en betydande inverkan på OP Gruppens resultat.

4.2 OP Gruppens betydande risker

Enligt OP Gruppens principer för risktagning ska centralinstitutets förvaltningsråd på basis av affärsrörelsernas och riskhanteringsens årliga riskkartläggning årligen fastställa de betydande risker som gruppens affärsrörelse är exponerad för. De risker som betraktas som betydande har identifierats vara kvantitativt eller kvalitativt betydande för affärsrörelsen. Om sådana risker realiserar kan de väsentligt påverka gruppens resultat, kapitalbas eller verkställandet av gruppens strategi. Deras inverkan på styrningen av affärsrörelsen har också beaktats. Mellan riskerna finns många beroendeförhållanden som måste analyseras utöver de enskilda risklagen. Gruppens omfattning och de olika affärsområdena ger betydliga riskspridningsfördelar. Olika koncentrationsrisker ökar dock samtidigt i betydelse på grupplanet.

Betydande intjäningsrisker är de kredit-, likviditets- och marknadsrisker som anknyter till bankrörelsen av vilka den mest betydande är ränterisken i den finansiella balansräkningen. I försäkringsrörelsen är liv- och skadeförsäkringsriskerna samt marknadsriskerna i placeringsverksamheten och försäkringssskulden

framträdande. För Pohjola Sjukhus del förenas de bästa rutinerna inom hälso- och välbefinnandebanschererna med gruppens nuvarande riskhanteringsramverk för att identifiera och hantera relevanta risker samt för att säkerställa regelefterlevnaden.

Bland påföljdsriskerna betonas hanteringen av compliance-risken i och med de allt mer komplicerade regelverken och den allt stramare tillsynen. Betydelsen hos de operativa riskerna ökar inom alla affärsrörelser då tjänsterna digitaliseras och betydelsen hos den provisionsbaserade affärsrörelsen ökar. Utöver ekonomiska förluster och försämrat anseende kan riskerna medföra myndighetssanktioner då de realiserar.

Såväl i bank- som i försäkringsrörelsen har modellrisken fått en central roll eftersom olika modeller inverkar på bland annat riskvalet, priset på krediter och deras inbäddade derivat och försäkringar, värdet på försäkringsskuldena, kapitalkraven, beloppet av förväntade kreditförluster (ECL, Expected Credit Losses) samt mätningen av kreditriskerna hos derivatinstrument (CVA, Credit Valuation Adjustment).

Till derivatinstrument och återförsäkringsavtal hänför sig i sin tur en motpartsrisk.

Exempelvis kunder, branscher och produkter kan ge upphov till koncentrationsrisker inom enskilda riskslag, och de kan även kumuleras från enskilda företag och segment till grupplanet.

Företagen i OP Gruppen hanterar aktivt intjäningsriskerna på portföljplanen inom ramen för de kvantitativa limiter som anges i riskpolicyerna och övriga anvisningar. Särskilt affärsrörelserna ansvarar för att minska påföljdsriskerna genom en omsorgsfull och högklassig verksamhet och en tydlig ansvarsfördelning.

Bristfällig intern reaktion och osmidighet inför förändringar i omvärlden och konkurrensmiljön, kundernas värden och tekniken kan äventyra att strategin realiserar.

Anseenderisken hänför sig till all verksamhet och är ofta en följd av att en risk realiserar.

I tabellen nedan beskrivs OP Gruppens betydande risker. I avsnitten efter tabellen beskrivs riskernas art och sätten att hantera dem.

OP Gruppens betydande risker

Kreditrisk	Med kreditrisk avses risken för att en avtalspart i ett finansiellt instrument inte förmår uppfylla sina avtalsenliga betalningsförpliktelser och på så vis orsakar den andra parten en ekonomisk förlust.
Likviditetsrisk	Likviditetsrisken består av den kortfristiga likviditetsrisken, den strukturella finansieringsrisken, koncentrationsrisken i upplåningen och in-teckningar av tillgångar i balansräkningen.
Marknadsrisk	Med marknadsrisk avses en ofördelaktig förändring som hänför sig till avtalets värde eller intjäningen genom avtalet och som orsakas av prisförändringar som observeras på finansmarknaden. Till marknadsriskerna hör ränterisker, valutarisker, volatilitetsrisker, kreditspreadrisker, aktierisker och fastighetsrisker samt eventuella andra prisrisker för balansposter och poster utanför balansräkningen.
Skadeförsäkringsrisk	Skadeförsäkringsriskerna består av skade- och reservrisken. Skaderisken uppkommer genom att skador inträffar mer än i snitt eller att de är exceptionellt stora. Reservrisken uppkommer av att skadekostnaderna för skador som redan inträffat är större än väntat eller att tidpunkten för betalningarna avviker från det som man förväntat sig.
Livförsäkringsrisk	Livförsäkringsriskerna består av biometrisk risker samt kostnads- och kundbeteenderisker.
Motpartsrisk	Med motpartsrisk avses risken för att en avtalspart inte uppfyller sina ekonomiska förpliktelser. Motpartsrisken kan anknyta till ett derivatinstrument, handeln eller ett återförsäkringsavtal.
Operativa risk	En operativ risk är risken för skadliga påföljder som kan uppkomma av bristfälliga eller felaktiga rutiner, processer, system eller yttre faktorer. Den operativa risken innehåller också en juridisk risk, informationssäkerhetsrisker och andra säkerhetsrisker.
Modellrisk	Med modellrisken avses en eventuell förlust eller ett försämrat anseende till följd av sådana beslut, som fattats till följd av resultatet av modellerna, vilka beror på fel i utvecklingen, verkställandet eller användningen av modellerna.
Compliance-risker	En risk som förorsakas av att externa bestämmelser, interna rutiner eller behöriga rutiner eller etiska principer i kundrelationerna inte iakttas.
Koncentrationsrisk	Risker som kan uppkomma av att affärsrörelsen koncentreras i för stor omfattning till enskilda kunder, produkter, branscher, löptidsperioder eller geografiska områden.
Anseenderisk	Risken för att anseendet eller förtroendet försvagas till följd av negativ publicitet eller att en risk realiserar.
Framtida rörelserisk	En risk som handlar om med vilka villkor och volymer det ingås nya avtal, antingen av nuvarande eller av helt ny typ.
Risk i anslutning till strategiska val och verkställandet av strategin	En risk som uppkommer på grund av bristfällig intern reaktion och osmidighet inför förändringar i omvärlden och konkurrensmiljön eller i kundernas värden och tekniken.

4.3 Kreditrisker

Definitionsmässigt avser kreditrisk en risk för att en avtalspart i ett finansiellt instrument inte förmår uppfylla sina förpliktelser och sålunda orsakar den andra parten en ekonomisk förlust. I OP Gruppen är bankrörelsens kreditgivning den främsta källan till kreditrisk. En kreditrisk kan också uppkomma av obligationslån, skuldebrev, derivatinstrument och åtaganden utanför balansräkningen (uttagsmåner för krediter och limiter, garantier och rembursar) samt återförsäkringsavtal. Länder- och avvecklingsriskerna räknas också till kreditriskerna.

I OP Gruppens placeringsverksamhet räknas en kreditförlust som beror på realiserat fallissemang hos en emittent av ett skuldinstrument som en del av marknadsrisken i placeringsverksamheten. Den kreditförlustrisk som anknyter till återförsäkringsavtal och derivatinstrument samt den avvecklingsrisk som anknyter till värdepappers- och valutahandeln räknas till motpartsriskerna. Länderrisken ingår i koncentrationsriskerna.

Den kreditrisk och länderrisk som hänför sig till kreditinstituten uppkommer främst av bankrörelsens likviditetshantering. Den länderrisk som riktas mot kreditinstitut uppkommer också i räntetradingen och skötseln av skuldebrevsportföljen samt i gruppens finansiering av utrikeshandel. Nedan behandlas kreditrisk som uppkommer av finansieringsverksamheten i anknytning till bankrörelsen.

Mätning av kreditrisker

Riskhanteringen följer regelbundet upp kreditriskernas utveckling i relation till toleranserna, limiterna och andelsbankernas kontrollgränser.

Kreditrisken mäts med andelen problemfordringar, nödlidande fordringar och icke-nödlidande exponeringar med anstånd i relation till kredit- och garantistocken samt med det ekonomiska kapitalkravet i relation till exponeringens belopp vid fallissemang. För ökningen i nödlidande fordringar har också fastställts en mätare. Förväntade kreditförluster jämförs med de nödlidande fordringarna samt kredit- och garantistocken. Koncentrationerna i kreditportföljen följs upp kund-, bransch- och landsspecifikt.

För kreditportföljen och nykreditgivningen har det i riskpolicyn uppställts kvalitetsmål som baserar sig på internratingen. För de förväntade kreditförlusterna har det som mål ställts upp en långsiktig övre gräns. Differensen i ökningen mellan kreditstocken och det ekonomiska kapitalkravet för kreditrisken mäts för att säkerställa balansen mellan tillväxt och risktagning. För mätarna har målen indelats enligt företagskundsfinansieringen, privatkundsfinansieringen och den processuella dimensionen och de granskas på grupp-, segment- eller bankplanet.

Risken analyseras med hjälp av kreditriskmodeller. För mätningen av kreditrisken används utöver modeller för bedömning av sannolikheten för fallissemang (PD, Probability of Default) även prognosmodeller för förlustandelen vid fallissemang och exponeringsbeloppet. Exponeringens belopp vid fallissemang (EAD, Exposure at Default) är en prognos av beloppet på bankens fordran då en kunds fallissemang börjar. Beloppet av åtaganden utanför balansräkningen vid fallissemang bestäms på basis av konverteringsfaktorn (CF, Conversion Factor). Förlustandelen vid fallissemang (LGD, Loss Given Default) är en uppskattning av den ekonomiska förlust som uppkommer för banken, som andel av EAD, om kunden blir insolvent.

Kreditriskmodeller

Sannolikheten för att en kredit får betalningsstörningar inom ett år	=	Sannolikhet för fallissemang PD (%)
Uppskattning av den förlust som uppkommer av en kredit, om en kund får betalningsstörningar	=	Förlusten vid fallissemang LGD (%)
Uppskattning av den summa, som kunden är skyldig banken om betalningsförmåga uppstår	=	Exponering EAD (€)

Kreditriskmodellerna utnyttjas i stor omfattning för att mäta och hantera kreditrisken, bland annat för

- beviljandet och prissättningen av krediter,
- fastställandet av finansiella beslutsbefogenheter,
- fastställandet och uppföljningen av kvalitetsmålen i kreditportföljen,
- kreditriskrapporteringen,
- i kapitaltäckningsanalysen med internmetoden (IRBA)
- för beräkningen av det ekonomiska kapitalkravet och den förväntade förlusten samt
- beräkningen av den förväntade kreditförlusten.

Kreditklassificeringen och sannolikheten för fallissemang

Med ett kreditklassificeringssystem avses modeller, processer och datasystem som används för att bedöma sannolikheten för fallissemang hos gruppens motparter. Motparterna grupperas i kreditklasser enligt sannolikheten för fallissemang (privatkunderna avtalsvis och övriga kundvis).

OP Gruppens kreditklassificeringssystem följer internmetoden. OP Gruppen har fått tillstånd av tillsynsmyndigheterna att vid beräkningen av kreditrisken använda en internmetod (IRBA) för hushålls-, företags- och institutsexponeringar. Kreditklassificeringssystemet gäller på grupplanet och omfattar alla kundsegment. I

klassificeringen drar man nytta av både klassificeringar från egna medarbetare och automaträtningar.

Med fallissemang avses att någon av en kunds exponeringar för OP Gruppen förorsakar att en fordran är förfallen i mer än 90 dagar eller en annan allvarlig betalningsstörning. Även kunder som inte helt klarar av att fullgöra sina åtaganden utan åtgärder från bankens sida (t.ex. realisering av säkerhet) har fallissemang. Sannolikheten för fallissemang (PD) är den för respektive ratingklass uppskattade genomsnittliga andelen för fallissemang under ett år över konjunkturcykeln. När konjunkturerna är goda är det typiska att andelen realiserade insolventa kunder i en viss ratingklass är mindre än PD i respektive klass. Sannolikheten för fallissemang är flera tiotal gånger större vid övergången till de svagare ratingklasserna jämfört med de goda ratingklasserna.

Affärsrörelsens och riskhanterings åtaganden har i klassificeringen från egna medarbetare skiljts åt funktionellt så att beslutsfattandet har koncentrerats till dem som fattar ratingbeslut vid den oberoende riskhanteringen. Ansvarsbanken ansvarar för den fortlöpande uppföljningen av kreditklassificeringsprocessen, och klassificeringarna ska hållas i kraft utan avbrott. Kundernas kreditklassificering ska ge en rättvisande bild av kundens läge och betalningsförmåga, och kreditbesluten ska stöda sig på gällande och aktuella kreditklasser. Med kreditklassificeringen styrs kundurvalet, inställningen till säkerhetsunderskott och prissättningen av åtaganden.

Bedömningen av sannolikheten för fallissemang hos privatkunder

Sannolikheten för fallissemang hos privatkunders avtal bedöms i OP Gruppen med en intern skala i 16 steg A–F, varav de fallerande avtalen hör till klass F.

Sannolikheten för fallissemang bedöms för alla privatkunders avtal månatligen med en klassificeringsmodell för kreditstocken. Klassificeringen av kreditstocken baserar sig på kundgrunddata, betalningsbeteende och annan information om kundhistorien. De poäng som räknas ut med de här uppgifterna bestämmer exponeringens ratingklass. För varje ratingklass har härletts den genomsnittliga sannolikheten för fallissemang för en tidsperiod på ett år. Klassificeringsmodellen för kreditstocken används för att analysera kreditrisken och beräkna kapitalkravet.

Rating av företagskunder i OP Gruppen

Medelstora och stora företagskunders rating R baserar sig på företagets ekonomiska nyckeltal och kvalitativa bakgrundsuppgifter. Utifrån dem upprättar en statistisk modell ett ratingförslag. En expert som fördjupat sig i kundens fall gör en ratingframställan på basis av det ratingförslag som modellen ger och den övriga information som står till buds. Eventuella förändringar och osäkerheter som ansluter sig till framtiden tas i beaktande som varningssignaler och som undantag från den klassificering som modellen ger. Ratingen fastställs av centralinstitutets oberoende riskhantering utifrån en ratingframställan minst en gång per år, för svaga kunder halvårsvis.

Grunden för rating A av små företagskunder utgörs av den automatiska klassificeringsmodellen Rating Alfa som Suomen Asiakastieto tillämpar. I Rating Alfa består variablerna av uppgifter om betalningsstörningar och betalningssätt, bokslutsnyckeltal och kundgrunddata för

Andelsbankerna tillämpar en klassificeringsmodell för ansökningsskedet som omfattar merparten av de skuldebrevslån som beviljas till privatkunder. Gruppens finansbolagsprodukter och konsumentkrediter utan säkerhet har egna modeller för ansökningsskedet. Klassificeringen i ansökningsskedet sker i OP Gruppen som en del av kreditprocessen. Klassificeringen i ansökningsskedet stöder kreditbesluten, analysen av kreditrisken och prissättningen av nykreditgivning.

Bedömningen av sannolikheten för fallissemang hos företagskunder

Sannolikheten för fallissemang hos företagskunderna bedöms med OP Gruppens interna skala med 20 steg 1,0–12,0 där insolventa kunder klassificeras till klasserna 11–12.

företaget och dess ansvariga. De riskpoäng som Rating Alfa ger har beskrivits (kalibrerats) i OP Gruppens interna ratingar. Riskpoängen från Rating Alfa och OP Gruppens interna uppgifter som beskriver betalningsbeteende används för att bilda OP Gruppens ratingar. De här ratingarna ändras vid behov utifrån expertbedömningar. Riktigheten hos ratingen för nästan alla kunder med rating A i klassen Företagsexponeringar bedöms av bankerna minst en gång per år. För svaga kreditklasser och kunder på bevakningslistan ska bedömningen göras halvårsvis.

Företagskunder med små exponeringar klassificeras med en klassificeringsmodell för små exponeringar (P). Klassificeringsmodellen är en automatisk rating som beräknas månatligen och som upprättas på basis av kundens grunddata, kundhistoria och betalningsbeteende.

Ratingklasserna i företagsklassificeringsmodellerna är jämförbara, eftersom varje rating har samma sannolikhet för fallissemang oberoende av klassificeringsmodell. Då sannolikheten för fallissemang härletts har man utnyttjat information om realiserad insolvens från de senaste åren, information om kreditförluster på lång sikt, konkursstatistik samt cyklerna i modellen. Behovet av att uppdatera de klassvisa sannolikheterna för fallissemang bedöms årligen.

Jämförelse av OP Gruppens och Standard & Poor's (S&P) rating för företagskunder

S&P Rating	AAA...AA	A+...A	BBB+...BBB	BB+...BB	B+...B	CCC+...C
OP Gruppe n	1,0–2,5	3,0–4,0	4,5–5,5	6,0–7,0	7,5–8,5	9,0–10,0

Jämförelse av OP Gruppens och Standard & Poor's (S&P) rating för kreditinstitut

S&P Rating	AAA...AA+	AA...BBB+	BBB...BBB-	BB+...BB-	B+...B	B-...CCC
OP Gruppen	1,0–2,0	2,5–4,5	5,0	5,5–7,0	7,5–8,0	8,5–10,0

Användning av kreditriskmodeller i kapitaltäckningsanalysen

OP Gruppen har fått tillstånd av tillsynsmyndigheterna att vid beräkningen av kapitalkravet för kreditrisken använda en internmetod (IRBA) för företags- och institutsexponeringar, hushållsexponeringar och aktieexponeringar.

Vid beräkningen av kapitalkravet för kreditrisken för företags- och institutsexponeringar används basmetoden (FIRB). I den här metoden inverkar den uppskattning av sannolikheten för fallissemang (PD) som gjorts med OP Gruppens interna kreditklassificeringsmodeller på kapitalkravet för en kunds kreditrisk. För förlustandelen (LGD) och konverteringsfaktorn (CF) används myndigheternas standardestimater.

Kapitalkravet för hushållsexponeringar beräknas med internmetoden (AIRB) där kapitalkravet påverkas av värdena för PD, LGD och EAD i OP Gruppens interna kreditriskmodeller. På exponeringar mot stater och centralbanker och en liten del andra exponeringsklasser (t.ex. exponeringarna i Baltikum och OP-Kortbolagets exponeringar) tillämpas schablonmetoden för kapitaltäckningsanalysen. För OP Gruppens strategiska

Bedömningen av sannolikheten för fallissemang hos kreditinstitut

Kreditinstitutsmotparterna klassificeras i 20 klasser med skalan 1,0–12,0 varav insolventa kunder klassificeras i klasserna 11–12.

För bedömningen av sannolikheten för fallissemang hos kreditinstitutsmotparter finns en separat L-ratingmodell som har en struktur som motsvarar företagets R-ratingmodell.

Den statistiska modell som utgör grund för kreditklassificeringen baserar sig på nyckeltal i bokslut och kvalitativa bakgrundsuppgifter. Klassificeringen kan korrigeras av en expert med varningssignaler, och klassificeringen påverkas ofta av bankkoncernens moderföretags stöd och principen om sovereign ceiling, dvs. att en motpart inte kan ha en bättre rating än den stat där den verkar. Kreditinstitutens ratingar fastställs minst en gång per år.

placeringar används PD/LGD-metoden där PD-värdena baserar sig på interna modeller och LGD-värdena på standardestimater. För övriga placeringar används en förenklad metod. Metoderna beskrivs närmare i OP-sammanslutningens kapitaltäckningsrapport.

Beslutsfattande och bedömning i anslutning till kreditriskmodellerna

Balanshanteringskommittén fattar beslut om implementeringen av de ändringar i modeller och parametrar som riskhanteringskommittén godkännt. Riskhanteringen, som är oberoende av affärsrörelsen, ansvarar för att utveckla och upprätthålla kreditriskmodellerna. Vid utvecklingen av nya modeller och ändringar i gamla modeller som redan är i bruk, ska det godkännande av innehåll som riskhanteringskommittén utför skiljas åt från det ibruktagningsbeslut som balanshanteringskommittén fattar. Om ibruktagningen av ändringar i modeller och parametrar kräver tillstånd av eller en anmälan till myndigheterna, ska funktionen Ekonomi- och centralbank ansöka om de tillstånd som behövs för beslutet om ibruktagningen.

Uppföljningen och övervakningen av hur kreditklassificeringen och kreditriskmodellerna fungerar sker regelbundet. Syftet med monitoreringen är att ge en aktuell bild av hur kreditriskmodellerna fungerar och hurdan kvalitet de har genom att bedöma hur modellen fungerar utifrån kvantitativa och kvalitativa granskningar. Om det utifrån de granskningar som utförs under monitoreringen upptäcks att modellen börjat fungera sämre, kan observationen överföras till riskhanteringskommittén för behandling. I lindrigare fall kan rekommendationer från monitoreringen ges t.ex. för att korrigera den process som ansluter sig till hur modellen används eller för att närmare undersöka hur modellen fungerar i valideringarna. I monitoreringen ingår analys av material, metoder som används, modellens struktur, variabler, modellens användbarhet och användningsprocess för de PD- och LGD-modeller, konverteringsfaktorer (CF) och IFRS 9-modeller som omfattas av IRBA-tillstånd. OP Gruppens riskhantering samlar också fortlöpande in respons från affärsrörelsen om hur kreditklassificeringen fungerar och om kreditriskmodellerna.

Dessutom säkerställs kvaliteten på modellerna minst en gång per år i enlighet med de valideringsanvisningar som OP Gruppens riskhanteringskommitté godkänt. Valideringsanvisningarna innehåller också krav på den kvalitetskontroll som ska ske i samband med ibruktagningen av respektive modell. Vid valideringen prövas med statistiska test bl.a. hur korrekta modellens särskiljningsförmåga och riskestimat (PD, LGD och EAD) är. Dessutom ingår i valideringen kvalitetsbedömningar såsom analys av användarrespons och jämförelsegrupper. Valideringens resultat och eventuella rekommendationer till åtgärder rapporteras till riskhanteringskommittén, som beslutar om de utvecklingsåtgärder som ska vidtas på basis av valideringen.

OP Gruppens internrevision säkerställer med sina inspektioner att valideringen är oberoende. Dessutom granskar den på basis av sin riskbaserade bedömning processen med att utveckla riskmodeller samt om modellerna tillämpas rätt och vältäckande.

Positioner i värdepapperisering

OP Gruppen har inte varit originator eller arrangör vid värdepapperiseringar, men de har placerat i positioner i värdepapperisering. Vid beräkningen av det totala beloppet av värdepapperiseringspositionernas riskvägda poster har använts internmetoden för kreditrisken (IRBA) då värdepapperiseringspositionen hör till en exponeringsklass som den ratingbaserade bedömningsmodellen tillämpas på.

Hantering av kreditrisiker

I OP Gruppen hanteras kreditrisken med anvisningar och riktlinjer på grupplanet samt med kvalitativa och kvantitativa risktoleranser. De preciseras i riskpolicyn med riktlinjerna för risktagningen, limiter och kontrollgränser, kvalitativa och kvantitativa mål samt principerna för kundurvalet, säkerheter och kovenanter. De kvantitativa och kvalitativa målen balanserar affärsmålen med den måttfulla riskvilligheten. Toleranserna, limiterna och kontrollgränserna sätter övre gränser för risktagningen. Med hjälp av dem tryggas en tillräcklig diversifiering av kreditportföljen och undviks att det uppstår för stora riskkoncentrationer.

Hantering av kreditrisken baseras på ett omsorgsfullt kundurval och på aktiv hantering av kundrelationer, god kundkännedom, gedigen yrkeskunskap och omfattande dokumentation. Den dagliga kreditprocessen och kvaliteten på den spelar en central roll i hanteringen av kreditrisiker. Kreditrisken hanteras också med val av produktsortiment och -villkor. Risken inom nykreditgivning hanteras genom övervägda kundurval, kovenantvillkor, säkerheter samt genom att undvika riskkoncentrationer. Risken i kreditportföljen hanteras genom god ledning av kundrelationer samt genom en proaktiv och konsekvent hantering av problemfall.

En förutsättning för all kreditgivning är att kundens skuldbetalningsförmåga är tillräcklig. För att garantera återbetalningen tas säkerheter för exponeringarna. I hushållsbanksrörelsen har exponeringarna i regel betryggande säkerheter. En säkerhetshantering som uppdateras regelbundet och är tillräckligt konservativ och väldokumenterad säkerställer att kreditrisken hanteras väl. Det finns separata anvisningar för värdering av säkerheter och användning av kovenanter. För olika säkerhetstyper har fastställts värderingsprocenter enligt säkerhetsslag och utvecklingen hos säkerhetsvärdena följs upp regelbundet. Vid värderingen av säkerheter används en oberoende värdering och principen om försiktigt verkligt värde. Värdena på bostadssäkerheterna följs upp och monitoreras med indexmaterial från Statistikcentralen. Värdet på säkerheter som betraktas som konjunktürkänsliga bedöms med särskild försiktighet. Om en kund får problem eller en säkerhetsvärde förändras avsevärt, kontrolleras det om det finns behov av att ompröva säkerheten.

I synnerhet för de större företagskunderna används vid sidan av säkerheter också kovenanter för att trygga tillgången till information om företagets situation samt möjligheten till att ompröva kreditvillkor, säkerhetskrav eller prissättning då riskläget förändras. I de bästa ratingklasserna kan säkerhetsunderskott godtas.

Hushållsexponeringar utan säkerhet samt kreditgivning mot objekts- och fordringssäkerhet har koncentrerats till centralinstitutets bankrörelse.

Mot de problem som kan förutses vidtas åtgärder så tidigt som möjligt. Handlingsmodeller för svaga kunder och problemkunder har upprättats för att säkerställa att handlingsmodellerna är enhetliga för såväl privat-, företags- som lantbrukskunderna. Om man vill granska utvecklingen av den ekonomiska situationen, beloppet på kreditrisken och betalningsbeteendet intensivare för vissa kunder, sätts de under specialobservation. Samtidigt prövas också behovet av en ändring av kundens rating, hur sannolik en kreditförlust är och hur behövlig en nedskrivning är. Det här betyder ofta också att kreditbeslutsplanet ändras.

Tillräckligheten hos privatkundernas betalningsförmåga säkras alltid i händelse av en räntehöjning. Kunderna kan skydda sig mot en räntehöjning genom att använda fast ränta, räntetak eller räntekorridor för sina krediter. Höga finansieringsgrader undviks vid beviljande av kredit. Kunderna erbjuds försäkringar som tryggar återbetalningen vid sjukdom och arbetslöshet.

Vid bedömningen av företagskundernas skuldbetalningsförmåga och kreditrisk utnyttjas utöver företagets ratingar också kalkyler över betalningsbeteende, bokslutsanalyser och -prognoser, företagsanalyser och branschöversikter samt kreditvärdighetsbedömningar som bankernas kundansvariga upprättat och andra dokument. Företagskunderna kan skydda sig mot en räntehöjning genom att använda räntetak eller räntekorridor.

Som en del av den regelbundna riskhanteringsrapporteringen övervakar och rapporterar riskhanteringen regelbundet till direktionen och förvaltningsrådets riskhanteringskommitté hur gruppens och dess företags riskposition utvecklas och hur riktlinjerna i riskpolicyn genomförs. Betydande och omedelbara risker som äventyrar eller har äventyrat kontinuiteten, säkerheten eller anseendet hos gruppens affärsrörelse ska omedelbart rapporteras till ledningen.

4.4 Likviditetsrisker

Likviditetsrisken består av den kortfristiga likviditetsrisken, den strukturella finansieringsrisken, koncentrationsrisken i upplåningen och in-teckningar av tillgångar i balansräkningen.

Den kortfristiga likviditetsrisken utgörs av risken för att OP Gruppen inte klarar av väntade och oväntade, nuvarande och framtida kassaflöden samt

försäkringsbehov utan inverkan på den dagliga verksamheten eller det ekonomiska läget. Med strukturell finansieringsrisk avses den osäkerhet som förknippas med kreditgivning på lång sikt och som beror på den återfinansieringsrisk som förorsakas av finansieringsstruktur. Koncentrationsrisken i upplåningen består av risken för att finansieringen försvåras till exempel till följd av en händelse som drabbar en enskild motpart, en valuta, ett instrument eller en löptidsklass. Med in-teckningar av tillgångar i balansräkningen avses risken för att de fria säkerheter som står till buds för att trygga likviditeten och upplåningen ska minska. Marknadslikviditeten är en risk som anknyter till osäkerheten om fordringars marknadsvärde.

OP Gruppens viktigaste källa till likviditetsrisk utgörs av bankrörelsen, där finansieringens in- och utflöden inte sammanfaller tidsmässigt. Banken utsätts då för en återfinansieringsrisk till följd av framför allt differenserna mellan löptiderna för utlåning med lång löptid och den inlåning som beror på kundbeteendet samt till följd av fordringarnas likviditet. Samtidigt utsätts banken för koncentrationsrisk i upplåningen beträffande inlåningens och marknadsupplåningens motparter, tillgången på finansiering och löptiden. En brist på marknadslikviditet kan minska beloppet av bankens likvida medel.

Likviditetsrisken i försäkringsrörelsen ska granskas bolag för bolag från försäkringsrörelsens perspektiv. Försäkringsbolagens investeringstillgångar fungerar som en bolagsspecifik likviditetsreserv endast för respektive bolag. Mätningen och hanteringen av likviditetsrisken ska införas i bolagens placeringsplaner, och likviditetskraven beaktas i placeringsportföljens allokering fördelning.

Mätning av likviditetsriskerna:

- Den strukturella finansieringsrisken ska mätas som differensen mellan inkommande och utgående kassaflöden i olika tidsklasser. Dessutom ska beräknas nyckeltalet för den stabila nettofinansieringskvoten (NSFR, Net Stable Funding Ratio) som anger hur stora de stabila finansieringskällorna ska vara i relation till de poster som krävs för den stabila nettofinansieringen. Beräkningen av nyckeltalet baserar sig på myndigheternas bestämmelser.
- Likviditetsrisken mäts med nyckeltalet för likviditetstäckningskravet (LCR, Liquidity Coverage Ratio). Beräkningen av nyckeltalet baserar sig på myndigheternas bestämmelser. LCR kräver att banken har ett tillräckligt belopp likvida medel som täcker bankens utgående nettokassaflöde i en stressituation.

Tillräckligheten hos likviditetsreserven bedöms även med interna stresstest.

- Koncentrationsrisken i upplåningen ska mätas genom att beräkna beloppet av den långfristiga upplåning med obligationslån som förfaller till betalning under en glidande period på 12 månader respektive 3 månader samt även den långfristiga centralbanksfinansieringen. Dessutom ska motparts- och instrumentspecifika koncentrationer följas upp.
- Hur in-tecknade tillgångarna i balansräkningen är mäts genom att ställa de in-tecknade tillgångarna i balansräkningen i relation till de sammanlagda tillgångarna och säkerheterna i balansräkningen.
- Likviditetsrisken i livförsäkringen ska mätas med scenarier där premieintäkterna för 12 månader sjunker till noll och de ersättningar som betalas fördubblas i de slag som har återköpsrätt. Dessutom ska placeringsportföljens värden prövas med scenarier enligt Solvens II-schablonmetoden.

För de flesta av ovan nämnda mätare har det även satts en tolerans, limit eller kontrollgräns.

Stressscenariernas inverkan på gruppens likviditet, resultat och kapitaltäckning prövas regelbundet med stresstest som en del av gruppens riskhanteringsprocess.

Hantering av likviditetsrisker

Hantering av likviditetsrisken baserar sig på OP Gruppens principer för risktagning och riskhantering samt riktlinjer i riskpolicyn, fastställda toleranser, målnivåer och gruppens limiter ur vilka limiter och kontrollgränser har härletts för företagen i gruppen. Likviditetshanteringen regleras även av bestämmelserna om Europeiska centralbankens minimireserv- och utlåningsfacilitetssystem.

Centralinstitutets direktion ansvarar för hanteringen av OP Gruppens likviditetsrisk och styr likviditetshanteringen enligt den beredskapsnivåbaserade styrmodellen. Vid ett marknadsavbrott följer man beredskapsplanen för likviditetshanteringen. För varje beredskapsnivå för likviditeten har fastställts styr- och uppföljningsförfaranden som skärps i takt med att beredskapsnivån höjs.

Varje företag som hör till OP Gruppen styr sin likviditetshantering i enlighet med de toleranser, limiter, kontrollgränser och anvisningar som centralinstitutet

ställt upp samt inom de gränser som följer av konto-, inlånings- och kreditvillkor.

Centralinstitutets direktion har godkänt en upplåningsplan och direktionens balanshanteringskommitté har godkänt en beredskapsplan för likviditetshanteringen som innehåller en beredskapsnivåbaserad styrmodell för likviditetsläget och finansieringskällor.

OP Gruppens likviditetsposition hanteras med en proaktiv planering av finansieringsstrukturen, uppföljning av likviditetsläget och en adekvat likviditetsreserv, planering och hantering av den dagliga likviditeten, en beredskapsnivåbaserad beredskapsplanering samt en effektiv och fortlöpande styrning av gruppens likviditetsläge.

OP Gruppen säkerställer sin likviditet med likviditetsreserver och sådana finansieringskällor som avses i beredskapsplanen. Likviditetsreserven och beredskapsplanens poster är dimensionerade så att OP Gruppens likviditet bevaras också under ett långvarigt stressläge. Genom att sälja skuldebrev ur reserven eller genom att använda dem som säkerhet kan likviditet förvärfas för gruppens behov. Likviditetsreserven består i huvudsak av tillgodohavanden på centralbanker och fordringar som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering.

I egenskap av centralbank för OP Gruppen tryggar OP Företagsbanken Abp likviditeten för såväl hela gruppen som varje andelsbank eller annat företag som hör till gruppen. Gruppens dagliga likviditetshantering består av likviditetshanteringen i de företag som bedriver bankverksamhet. Likviditeten i OP Gruppens försäkringsbolag och pensionssamfund övergår via bankkonton till gruppens totala likviditet. Alla ändringar i likviditetspositionen hos de företag som hör till gruppen sker som förändringar i OP Företagsbankens likviditetsposition. Likviditetsreserven för OP Gruppens hela bankrörelse administreras centralt av gruppens centralbank.

Planeringen av OP Gruppens upplåning baserar sig på en proaktiv planering av finansieringsstrukturen och toleranser som uppställts för likviditetsrisken. De viktigaste källorna för OP Gruppens upplåning består av inlåningen från allmänheten och marknadsupplåningen. Målet med marknadsupplåningen är att aktivt och proaktivt täcka de finansieringsbehov som uppkommer av differensen mellan ökningen i fordringar och inlåning i balansräkningen, förfallostrukturen hos upplåningen jämte övriga interna mål och ratingmål. För att finansieringsstrukturen ska vara sund krävs att

kreditstocken och gruppens likviditetsreserv finansieras utöver med inlåning och kortfristig upplåning också med långfristig marknadsupplåning. Genom att sprida upplåningen minskar man gruppens beroende av enskilda finansieringskällor och minskar prisrisken för upplåningen. Upplåningen ska spridas enligt tid, löptid, instrument och kunder.

Medlemsbankerna placerar de bankvisa inlåningsöverskotten främst på centralinstitutskoncernens konton eller i instrument som den emitterat så att beloppet av gruppens marknadsupplåning inte växer i onödan. OP Företagsbanken Abp administrerar centralt gruppens marknadsupplåning till seniorvillkor och med egetkapitalinstrument medan OP-Bostadslånebanken Abp handhar marknadsupplåningen mot säkerheter i bostäder.

Rapportering av likviditetsriskerna

Uppföljningen och rapporteringen av likviditetsriskerna i gruppens företag varierar enligt arten och omfattningen hos deras affärsrörelse från realtid till kvartalsvis. Uppföljningen och rapporteringen baserar sig på gruppens toleranser, limiter och målvärden. Rapporteringsrutinerna varierar beroende på företag och rapporteringsplan från beredskap att följa upp kassaflödet dagligen (likviditeten) till uppföljning och uppskattning av den långfristiga finansieringsstrukturen (återfinansieringsrisken).

Likviditetsriskerna rapporteras till centralinstitutets direktion regelbundet, och i samband med att beredskapsnivån för likviditetsläget höjs övergår man vid behov till lägesrapportering varje vecka eller varje dag. I gruppens företag rapporteras likviditetsrisken till styrelsen regelbundet minst enligt de kontrollgränser och limiter som ställts upp.

4.5 Marknadsrisker

Vid hanteringen av marknadsrisker är det viktigt att identifiera affärsmodellernas marknadsriskdimensioner, göra riskerna synliga genom regelbunden rapportering och fatta aktiva beslut om att bära eller täcka risken.

Inom OP Gruppen uppkommer marknadsrisker av bankrörelsens finansiella balansräkning (ränterisken och optionaliteterna i den finansiella balansräkningen), trading-verksamheten, långfristig placeringsverksamhet i bank- och försäkringsrörelsen och försäkringsbolagens försäkringskund.

Trading-verksamheten har koncentrerats till OP Företagsbankens Markets-funktion. Placeringsverksamhet bedrivs av OP Företagsbanken och gruppens försäkringsbolag. Placeringsverksamhet ingår inte i de övriga medlemsbankernas grunduppgift.

OP Gruppen använder derivat för såväl handel som säkring. Andelsbankerna använder derivat endast i säkringssyfte.

Marknadsrisktagningen styrs och begränsas av principerna för risktagning och riskhantering och de riskpolicyer som kompletterar dem samt av toleranser, limiter och kontrollgränser samt riktlinjerna för placeringsplanerna. OP Gruppens marknadsrisker mäts som en helhet med det ekonomiska kapitalkravet. Stresstest kompletterar analyserna.

Ränterisken i bankrörelsens finansiella balansräkning

Ränterisken i bankrörelsen är till sin natur en strukturell ränterisk som berör ränteintäkterna i finansieringsverksamheten och som är känslig för förändringar i de korta räntorna. Andelsbankerna ska hantera sin ränterisk genom ut- och inlåning med gruppens centralbank, OP-Bostadslånebankens mellankrediter, säkring av kassaflödet med ränteswappar samt genom att minska differensen mellan fordringarna och skulderna med rörlig ränta. Differensen kan minskas genom aktiva ändringar i balanspositionen och långsiktiga rörelsebeslut.

I granskningen av ränterisken i bankrörelsen ingår alla räntebärande balansposter och räntebärande poster utanför balansräkningen. Ränterisken mäts med ränteintäktsrisken i den finansiella balansräkningen, en statistisk VaR-mätare och nuvärdesrisken. Ränteintäktsrisken mäter inverkan av en ränteförändring på en procentenhet på det räntenetto som ackumuleras under de följande 3 åren skalad till en tidsperiod på ett år. Nuvärdesrisken mäter inverkan av en ränteförändring på två procentenheter på nuvärdet av gruppens bankrörelsens poster i relation till gruppens bestående kapitalbas (internt kapital). Som en del av den regelbundna mätningen och rapporteringen av ränterisker utförs stresstest av hur olika ränteförändringar inverkar på nuvärdet och ränteintäktsrisken.

Trading

Handeln med derivat, valutaprodukter, obligationslån och penningmarknadsprodukter är koncentrerad till OP Företagsbankens Markets-funktion. Risker som har tagits är exempelvis ränterisken i olika valutor, särskilt EUR,

USD och SEK, valutarisken, volatilitetsrisken för optioner och kreditspreadrisken. Markets ansvarar för hanteringen av gruppens valutaposition och gör vid behov valutatransaktioner på marknaden.

För att beakta kreditrisken justeras värderingarna av derivaten med justeringar för kreditrisken (CVA, Credit Valuation Adjustment). En värderingsjusterings storlek påverkas av värderingen av derivaten utan kreditrisk, räntenivån, räntoptionernas volatilitet, valutakurserna och kreditriskens marknadspris.

Gruppens medlemsbanker erbjuder derivategenskaper – räntetak och räntekorridorer – som skuldebrevsvillkor inbäddade i krediterna. De risker som uppkommer av derivategenskaperna överförs till Markets som täcker dem på marknaden. Risker som hänför sig till verksamheten är ränte- och volatilitetsrisken. För vissa produkter har det prognostiserade kundbeteendet en betydande inverkan på prissättningen av produkten och säkringen av risken. Om kundernas beteende som helhet avviker väsentligt från prognosen, realiserar kundbeteenderisken. Kundbeteenderisken hos derivategenskaper inbäddade i krediter följs upp genom att jämföra det realiserade kundbeteendet med modellens prognos.

Markets tillhandahåller strukturerade placeringsprodukter till kunderna via gruppens säljkanaler. Produkterna är uppbyggda så att risken är täckt vid tidpunkten för emission. När produkterna återköps från kunderna uppstår en öppen marknadsrisk. Risken beror på produktens underliggande tillgång som kan vara exempelvis en aktie- eller kreditkorg.

Riskpolicyn sätter limiter och begränsningar för affärsmodellerna. Markets riskpositioner hanteras genom aktiv positionshantering och aktiv handel på marknaden. Markets risk- och resultatuppföljning sker dagligen.

Marknadsriskerna inom tradingen mäts med statistiska VaR-mätare (Value-at-Risk), som syftar till att förutse förlusten för vald konfidensnivå och tidshorisont, samt med produkt- och positionsspecifika känslighetsmätare.

Marknadsriskerna i den långsiktiga placeringsverksamheten

Placeringsverksamhet bedrivs av OP Företagsbanken och gruppens försäkringsbolag.

För att upprätthålla likviditeten har OP Gruppen en likviditetsreserv som hanteras av OP Företagsbankens centralbank. Likviditetsreserven består i huvudsak av tillgodohavanden på centralbanker och skuldebrev som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering. Utöver

detta placerar OP Företagsbanken i finländska företags obligationslån. I båda placeringsportföljerna baserar sig intjäningen på att bära kreditspreadrisken. Portföljernas kreditspreadrisk begränsas med limiter. Ränterisken säkras med derivat.

Bankrörelsen är också i mindre utsträckning förknippad med aktie- och fastighetsrisk. Fastighetsrisken i bankrörelsen består närmast av fastigheter i bankrörelsens eget bruk. Aktie- och fastighetsrisken hanteras främst genom anvisningar som noggrant begränsar risktagningen. Aktie- och fastighetsrisken i bankrörelsen mäts med det ekonomiska kapitalkravet.

I försäkringsbolagen är syftet med placeringsverksamheten att säkerställa kundernas avkastning (livförsäkring), att ge täckning för försäkringsskulden och att placera täckningen räntabelt. Vid allokeringen av försäkringsrörelsens investeringstillgångar beaktas bland annat försäkringsbolagens strukturella ränterisk och de övriga krav som försäkringsskulden ställer på investeringstillgångarna och deras likviditet. Inom livförsäkringen inverkar tillämpningen av skälighetsprincipen dessutom på placeringsverksamhetens mål och risktagningens omfattning. I försäkringsbolagens hantering av marknadsriskerna är det frågan om hantering av marknadsriskerna i hela balansräkningen, vilket omfattar placeringarna, derivaten och försäkringsskulden.

Försäkringsbolagets styrelse fastställer i placeringsplanen bolagets strategiska målbild för nivån på marknadsriskerna i balansräkningen och bemyndigar placeringsorganisationen att hantera investeringstillgångarna (inklusive derivat) inom ramen för de beskrivningar av tillgångsklasser som anges i placeringsplanen samt basallokeringen och risklimiterna. Beloppet av placeringar med risker hanteras i riskpolicyn med tillgångsklassvisa begränsningar, maximibelopp för placeringar med risker och en maximal risknivå som begränsar den totala risken i placeringsportföljen.

Försäkringsbolagen allokera en betydande del av de placeringar som utgör täckning för försäkringsskulden till värdepapper i euro eftersom försäkringsskulden så gott som helt är i euro. Genom att placera i värdepapper (exempelvis skuldebrev på tillväxtmarknader) som innehåller valutarisk eftersträvas en högre förväntad avkastning och spridningsfördelar för marknadsrisken i investeringstillgångarna.

Försäkringsbolagens placeringsverksamhet kan använda derivatinstrument som skydd mot marknadsrisken eller för att få en marknadsbedömning inom gränserna för placeringsplanen. Om investeringstillgångarna innehåller

ränteoptionskontrakt (exempelvis swaptioner) utsätts investeringstillgångarna för volatilitetsrisk. Dessutom kan optionskontrakt medföra konvexitet i ränterisken.

För investeringstillgångarnas del utgörs den största marknadsrisken av den effekt ändringar i aktiepriserna har på aktieplaceringarnas värde. Merparten av aktierisken beror på illikvida placeringar och likvida aktieplaceringar.

Försäkringsbolagens fastighetsinvesteringar utsätter investeringstillgångarna för fastigheternas prisrisk. Med fastighetsinvesteringar strävar man efter att nå illikviditetspremier och lyfta avkastning-riskrelationen för investeringstillgångarna samt utjämna värdefluktuationerna för investeringstillgångarna.

Risktagningen begränsas med limiter enligt riskpolicy och riktlinjerna för risktagningen. En tillräcklig diversifiering av portföljerna tryggas med separata begränsningar för respektive emittent. Placeringar i likviditetsreserven styrs även av placeringsobjektens godtagbarhet som säkerhet för centralbanker.

Marknadsriskerna i placeringsportföljerna mäts med statistiska VaR-mätare.

Marknadsriskerna i försäkringsskulden

Den strukturella ränterisken i försäkringsrörelsen orsakas av den ränterisk och kreditmarginalrisk som hänför sig till värderingen av försäkringsskulden: sjunkande räntor och krympande kreditriskmarginaler höjer försäkringsskuldens nuvärde. Nettoränterisken i balansräkningen består av såväl ränterisken i försäkringsskulden som riskprofilen för de ränteplaceringar och derivatskydd som ger täckning för försäkringsskulden.

I diskonteringskurvan för försäkringsskulden ingår en volatilitetskorrigerig, vilket medför en kreditmarginalrisk. Med tanke på kreditmarginalriskens nivå är det viktigt att tillgångarna och skulderna har enhetliga riskprofiler.

Försäkringsbolagets styrelse fastställer i placeringsplanen bolagets strategiska målbild för skyddsnivån på ränterisken och gränserna för skyddet samt bemyndigar placeringsorganisationen att ändra ränteskyddet i enlighet med sin strategi så att den motsvarar den föränderliga strukturen på försäkringsskulden och marknadsläget.

I placeringsplanen begränsas marknadsriskerna med emittent-, fondplacering- och ränterisklimiter.

4.6 Försäkringsrisker i skadeförsäkringen

Riskerna i försäkringsverksamheten

Försäkringsverksamheten grundar sig på risktagning och hantering av risken. De viktigaste riskerna i försäkringsverksamheten är förknippade med riskurval och premiesättning, teckning av återförsäkringsskydd och försäkringsskuldens tillräcklighet. I skadeförsäkringen anknuter risken i anslutning till försäkringsskulden speciellt till sådana försäkringsgrenar där det tar lång tid innan skadorna visar sig. Biometrisk risker uppkommer också när skadeförsäkringsbolag beviljar sådana skadeförsäkringar där det betalas ut en fortlöpande pension till följd av ett försäkringsfall. En betydande risk inom försäkringsverksamheten utgör förutom försäkringsriskerna dessutom placeringsrisken i anslutning till de tillgångar som utgör täckning för försäkringsskulden.

Försäkringsrisker

I skadeförsäkringen består försäkringsriskerna av skade- och reservrisken. Skaderisken uppkommer genom att skador inträffar mer än i snitt eller att de är exceptionellt stora. I så fall avviker försäkringarnas kommande bidrag från det förväntade till följd av ökningen i skadekostnaderna. Reservrisken beror på att skadekostnaderna för skador som redan inträffat är större än vad man vid bokslutstidpunkten förväntade sig. Osäkerheten i anslutning till tidpunkterna för betalningar inverkar också på beloppet av avsättningarna för oreglerade skador. Efter det att bolaget fått kännedom om en skada kan det fortfarande föreligga osäkerhet om skadans storlek. Den väsentligaste osäkerhetsfaktorn är emellertid värderingen av okända skador.

Inom de lagstadgade försäkringsgrenarna utgörs största delen av personskadeersättningarna av ersättningar för inkomstbortfall och sjukvårdskostnader. Ur den lagstadgade arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringen ersätts utöver olycksfall även yrkessjukdomar. Typiskt för yrkessjukdomar är att skadorna uppstår långsamt. En uppskattning av skadekostnaden vid yrkessjukdomar är därför förknippad med en betydande osäkerhet.

Typiskt för de lagstadgade försäkringsgrenarna är att det ofta går en lång tid från det att en skada har inträffat tills skadan är helt och hållet betald. Dylig försäkringsrörelse ger upphov till ett långvarigt kassaflöde. De faktorer som kraftigast inverkar på uppskattningen av det här kassaflödet är dödlighetsintensiteten för ersättningstagarna, inflationens inverkan på sjukvårdskostnaderna samt

omplacering i arbetslivet. Inom arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringen samt trafikförsäkringen ansvarar försäkringsbolaget emellertid inte för indexhöjningarna av ersättningarna för inkomstbortfall och inte heller för sådana sjukvårdskostnader som betalas över tio år efter det att skadan inträffade. De finansieras via det s.k. fördelningssystemet. Fördelningssystemet är ett arrangemang som baserar sig på speciallagar för respektive lagstadgad försäkring. Genom det här arrangemanget har finansieringen av de ersättningar som bestäms i lagarna, de s.k. ersättningarna enligt fördelningssystemet, genomförts. För försäkringsbolaget medför fördelningssystemet ingen ekonomisk fördel eller nackdel som leder till att det egna kapitalet förändras.

Inom den frivilliga olycksfalls- och sjukförsäkringen är skadorna i allmänhet små. De största skadorna kan förorsakas vid katastrofer, där ett stort antal människor blir skadade. Inflationen i sjukvårdskostnaderna har en stor betydelse när det gäller att prognostisera sjukkostnadsförsäkringens kassaflöden i fråga om sjukdomar för vilka ersättning betalas ut under en lång tid. Den snabba utvecklingen inom läkarvetenskapen och de allt dyrare läkemedlen ökar inflationen i sjukvårdskostnaderna. De framtida kassaflödena påverkas också av utvecklingen inom den offentliga sjukvården. Om de med skattemedel finansierade offentliga sjukvårdstjänsterna minskar, kan de försäkrade i allt större utsträckning börja täcka utgifterna för sin sjukvård med hjälp av sjukkostnadsförsäkringar.

Inom fordons- och transportförsäkringarna har förändrade väderleksförhållanden den största inverkan på skadeantalet och skadestorleken. Skadekostnaden är därför större under vinterperioden än under sommarperioden. Till de största riskerna inom transportförsäkringen hör riskkoncentrationer till följd av sjötransporter och varulager. Dessutom förorsakar väderleksförhållandena, till exempel stormar och översvämningar, samt inom fordonsförsäkringarna också snö och vinterhalka en geografiskt omfattande kumulrisk.

De största enskilda riskerna i egendoms- och avbrottsförsäkringen är risken för brand, naturfenomen och att något går sönder i företagens produktionsanläggningar och byggnader samt avbrottsrisker i anslutning till sådana skador. I privathushållen är de enskilda egendomsriskerna små och en enskild skada har därför ingen väsentlig inverkan på skadeförsäkringens resultat. I privathushållen förorsakas den största delen av skadekostnaden av läckage-, brand- och inbrottskadorna.

Risken för naturkatastrofer har ansetts vara obetydlig i Finland. Utredningar har dock gett en indikation om att naturförhållandena inom vårt verksamhetsområde kommer att förändras åtminstone på lång sikt. Den förutspådda temperaturstigningen kommer sannolikt att visa sig som förändringar i sommar- och vinterförhållandena och bland annat i form av ökade regn och vindar.

Inom ansvarsförsäkringen påverkas skadeantalet och skadestorleken i hög grad av den lagstiftning och rättspraxis som reglerar skadeståndsskyldigheten. För privatpersonernas del är skadornas inverkan på resultatet små. Privatpersonernas andel av den totala risken i den här klassen är dessutom liten. Av ansvarsförsäkringarna för företag utgörs största delen av produktansvarsförsäkringar och ansvarsförsäkringar för verksamhet. Till ansvarsförsäkringens natur hör att det i allmänhet tar en lång tid innan man får kännedom om skadorna och innan skadorna klargörs i synnerhet vid produktansvarsskador i Nordamerika.

Långsiktiga försäkringsavtal är byggförsäkringarna och allframtidförsäkringarna. Byggförsäkringarna är alla lagstadgade försäkringar där förutsättningen för ett försäkringsfall är både att det har skett ett byggfel och att byggherren är insolvent. Beviljandet av allframtidförsäkringar har upphört på 1970-talet. På grund av inflationen är försäkringsbeloppet och riskerna i dem små. Försäkringstagarna är i regel privatpersoner.

En alldeles speciell typ av risk utgör de skadekumuleringar som förorsakas av naturkatastrofer eller av storolyckor som har sitt ursprung i mänsklig aktivitet. I sådana fall förorsakar en och samma katastrofhändelse i praktiken samtidigt ersättningsgilla skador för ett stort antal försäkrade risker, varvid den totala skadekostnaden till följd av katastrofen kan bli mycket hög.

Också oidentifierade bakgrundsfaktorer kan påverka försäkringsriskerna. Exempel från närhistorien är yrkessjukdomsfall som förorsakats av exponering för asbestdamm och effekterna på de lagstadgade försäkringsgrenarnas pensionsbestånd av att befolkningens livslängd blir längre än väntat.

Hantering av försäkringsrisker

De viktigaste uppgifterna vid hantering av försäkringsrisker gäller riskurval och premiesättning, tecknande av återförsäkringskydd samt uppföljning av skadekostnadsutvecklingen och värdering av försäkringssskulden. Högsta beslutande organ vid teckningen av försäkringsrisker 2019 var försäkringskommittén. Den har haft till uppgift att

hantera skadeförsäkringens försäkringsrisker. Försäkringskommittén har fattat beslut om teckningarna i försäkringsrörelsen inom fastställda befogenheter och rapporterat om sina beslut till ledningsgruppen för företagskunder.

Besluten om kund- och objekturval samt riskprissättning fattas i enlighet med UW-anvisningarna. Försäkringskommittén har godkänt de mest krävande risker som har en betydande inverkan. För mindre risker är besluten differentierade enligt riskens omfattning eller svårighetsgrad att fattas av flera underwriters eller tillsammans med en chef. För standardiserade försäkringsgrenar är beslutsfattandet systemstött och kund- och objekturvalet görs på basis av befogenheter som fastställs i separat godkända anvisningar.

Skadeförsäkringsriskerna ska analyseras med solvenskapitalkravet (SCR, Solvency Capital Requirement) och det ekonomiska kapitalkravet. Analysen kompletteras med stresstest. Det ekonomiska kapitalkrav som försäkringsriskerna binder limiteras i relation till gruppens bestående kapitalbas (internt kapital). Beloppet av försäkringsriskerna begränsas också av det mål som ställts upp i kapitalplanen för förhållandet mellan kapitalbasmedlen och solvenskapitalkravet.

Riskurval och premiesättning

I handlingsmodellerna betonas riskurvalets och premiesättningens betydelse. För varje försäkringsgren och varje riskkoncentration har begränsningar satts gällande riskernas storlek och omfattning. Skadeförsäkringen har en central databank och analysprogram som stöder riskurvalet och premiesättningen. Försäkringsvillkoren har en viktig roll då det gäller att begränsa risken. För att begränsa riskerna utförs dessutom kundspecifika eller grenspecifika riskanalyser.

Återförsäkring

Återförsäkringsprinciperna och maximibeloppet per skada på den risk som försäkringsbolaget behåller på eget ansvar godkänns varje år av försäkringsbolagens styrelser. I praktiken hålls den risk som försäkringsbolaget behåller på eget ansvar mindre än det maximibelopp som styrelsen godkänt, om det är motiverat med beaktande av återförsäkringskyddets prisnivå. Den självbehållna andelen av de riskspecifika återförsäkringarna och katastrofåterförsäkringen är i regel högst 5 miljoner euro. Återförsäkringen inverkar på behovet av solvenskapital. Som återförsäkrare godkänns endast bolag med en tillräckligt god rating. Återförsäkrarens motpartsrisk hanteras med

återförsäkringens diversifieringslimiter. Riskhanteringen följer upp att återförsäkringsprogrammet och valet av återförsäkrare har genomförts i enlighet med återförsäkringsprinciperna samt rapporterar sina observationer i riskanalysen.

Riskkoncentrationer

Lokala riskkoncentrationer beaktas vid EML-beräkningen av egendoms- och avbrottsrisker (Estimated Maximum Loss, den största sannolika skadan) och i det EML-genombrottskydd som ingår i återförsäkringskyddet. Inom vårt verksamhetsområde finns ingen nämnvärd jordbävningrisk. Beträffande andra risker för naturfenomen, såsom stormar och översvämningar, är Finland geografiskt sett ett lugnt område. För kumulskador till följd av katastrofer finns dock ett katastrofåterförsäkringskydd med en kapacitet som dimensionerats att täcka den kalkylerade storheten av en sådan katastrofskada som inträffar en gång på 200 år. Katastrofskadeskydden för kumulskador omfattar både egendoms- och personskador.

Bedömning av försäkringsskulden

Försäkringsskulden beräknas månatligen, dess korrekthet säkerställs med regelbundna processer och dess utveckling rapporteras regelbundet.

Försäkringsskulden för försäkringsavtal fastställs utgående från uppskattade framtida kassaflöden. Kassaflödena utgörs av ersättningar som ska betalas ut och skaderegleringskostnader. Försäkringsskuldens belopp har uppskattats betryggande så att det är tillräckligt för att täcka de förpliktelser som härrör från försäkringsavtalen. Det här har genomförts så att man först gjort en uppskattning av försäkringsskuldens förväntade värde och på det räknat ut ett säkerhetstillägg på grund av den ovisshet som föreligger.

Värderingen av försäkringsskulden är alltid förknippad med osäkerhetsfaktorer som bland annat kan vara beroende av hur bra skadeutvecklingen har kunnat prognostiseras, dröjsmål med verifieringen av skador, kostnadsinflation eller ändringar i lagstiftningen och den allmänna ekonomiska utvecklingen. Skadeförsäkringen låter med några års mellanrum en utomstående aktuarie reda ut korrektheten hos beräkningsgrunderna för bolagets försäkringsskuld och dess belopp.

Avsättningen för ersättningar av pensionstyp utgörs så gott som helt av pensioner inom de lagstadgade försäkringsgrenarna. Då avsättningen för pensioner räknas ut används diskontering. Den diskonteringsränta

som använts har en betydande inverkan på avsättningsbeloppet. Till följd av att räntorna är låga har diskonteringsräntan sänkts inom skadeförsäkringen.

Den ansvariga försäkringsmatematikern ger årligen bolagets styrelse en utredning av hur de krav som försäkringsskulden ställer fortlöpande uppfylls och av de krav som beror på försäkringsrörelsens karaktär samt aktuariefunktionens utlåtanden om försäkringspolicyn och återförsäkringsarrangemangen.

4.7 Försäkringsrisker i livförsäkringen

Livförsäkringsriskerna består av biometriska risker, kostnadsrisker och kundbeteenderisker.

De biometriska risker som ingår i livförsäkringsprodukterna beror på att ersättningar betalas i en större omfattning eller att pensioner betalas längre än förväntat till följd av dödsfall eller arbetsoförmåga. Dödlighetsintensitet och återstående livslängd inverkar på livförsäkringsbolagets riskposition i dödsfallsförsäkringar och pensionsförsäkringar. I synnerhet i förmånsbaserade gruppensionsförsäkringar och andra bestånd som innehåller livslånga pensionsförsäkringar är livslängdsrisken stor, eftersom de här avtalen inte innehåller en dödlighetsrisk med en avsevärd motsatt riskposition.

Av försäkringstagarnas kundbeteende uppkommer en annullationsrisk och en återköpsrisk. Försäkringstagare har rätt att sluta betala försäkringspremier, säga upp avtal i förtid eller ändra avtalet med stöd av en option som ingår i avtal så att bolaget får en större risk än tidigare i det ändrade avtalet. Ett exempel på en sådan option är kundens rätt att byta ut avkastningen på tillgångarna från fondanknuten till beräkningsränta, vilket ökar beräkningsräntekostnaden. Ett annat exempel är uppskjutning av pensionen, vilket ökar både livslängdsrisken och annullationsrisken. Sparförsäkringar och kapitaliseringsavtal där kunderna har återköpsrätt är särskilt exponerade för återköpsriskerna som anknyter till kundbeteendet. Detsamma gäller riskförsäkringar som försäkringstagaren kan säga upp när som helst. Återköp av pensionsförsäkringar är möjliga endast i undantagsfall.

Med kostnadsrisken avses fall där de kostnader som uppkommer för förvaltningen och skötseln av försäkringsavtal samt för ersättningsverksamheten skiljer sig från de kostnader som uppskattats vid premiesättningen. Försäkringar som förfaller i förtid kan också äventyra hållbarheten hos de kostnadsantaganden som gjorts i premiesättningen av försäkringar och därmed bidra till att kostnadsrisken realiserar.

Livförsäkringsriskerna ska analyseras med solvenskapitalkravet (SCR) och det ekonomiska kapitalkravet. Analysen kompletteras med stresstest.

Hantering av försäkringsrisker

Livförsäkringens försäkringsrisker hanteras med ett noggrant riskurval och en noggrann premiesättning, genom att säkerställa en precis och tryggande värdering av försäkringsskulden samt med återförsäkringar.

Riskerna i anslutning till dödlighetsintensiteten och livslängden premiesätts tryggande på basis av omständigheterna och förhållandena vid tidpunkten för beviljande av försäkringen. Bolaget har få möjligheter att ändra priset på de här långfristiga avtalen. Därför får försäkringsbolaget bära risken för en eventuell senare ändring av premiesättningsgrunderna genom att premierna i nyförsäljningen höjs och bolaget bokför en komplettering av försäkringsskulden för det bestånd som sålts. Genom att tillhandahålla försäkringar med motsatt riskposition reduceras nettorisken i hela försäkringsbeståndet.

Risken för förtida annullation i anslutning till kundbeteendet och risken för kundens option att byta avkastningen på sina tillgångar till beräkningsränta hanteras genom ett konkurrenskraftigt produktsortiment och en lämplig produktstruktur samt genom incitament och sanktioner i avtalsvillkoren.

Kostnadsrisken hanteras med en tillräcklig kostnadsdisciplin och tryggande premiesättning. Hur antagandena för premiesättningen realiserar följs fortlöpande upp och vid behov justeras premierna för nyförsäljning och en komplettering av försäkringsskulden bokförs för det sålda försäkringsbeståndet.

Risken begränsas också med en återförsäkring vars nivå fastställs i de återförsäkringsprinciper som styrelserna har godkänt. Återförsäkringsprinciperna fastställer gränserna för det maximala självbehållet och katastrofskyddets kapacitet. Återförsäkringsprinciperna begränsar också befogenheterna att ta motpartsrisker inom återförsäkringen, eftersom dokumentet sätter limiter utifrån motpartens rating och återförsäkringens avtalstyp (avtalsrörelse, fakultativ). Riskhanteringen följer upp att återförsäkringsprogrammet och valet av återförsäkrare har genomförts i enlighet med återförsäkringsprinciperna samt rapporterar sina observationer i riskanalysen.

Försäkringsskulden beräknas månatligen, dess korrekthet säkerställs med regelbundna processer och dess utveckling rapporteras regelbundet.

Den ansvariga försäkringsmatematikern ger årligen bolagets styrelse en utredning av hur de krav som försäkringskulden ställer fortlöpande uppfylls och av de krav som beror på försäkringsrörelsens karaktär samt aktuariefunktionens utlåtanden om försäkringspolicyn och återförsäkringsarrangemangen.

Det ekonomiska kapitalkrav som försäkringsriskerna binder limiteras i relation till gruppens bestående kapitalbas (internt kapital). Försäkringsriskerna begränsas också av det mål som ställts upp i kapitalplanen för förhållandet mellan kapitalbasmedlen och solvenskapitalkravet.

4.8 Motpartsrisiker

En motpartsrisk kan anknyta till ett derivatinstrument, handeln med värdepapper och valuta (avvecklingsrisk) eller ett återförsäkringsavtal. I OP Gruppens placeringsverksamhet räknas en kreditförlust som beror på realiserat fallissemang hos en emittent av ett skuldinstrument som en del av marknadsrisken i placeringsverksamheten. Risker i anslutning till kreditgivningen för att en avtalspart inte uppfyller sin betalningsförpliktelse behandlas som en kreditrisk.

Motpartsrisken uppkommer av derivatinstrument som centralinstitutets företag ingått och där motparten är någon utanför OP gruppen. Derivatinstrument ingås både i säkringssyfte och för handel. Motpartsrisken uppkommer särskilt av derivat som med en motpart ingåtts för handel och utan säkerhet. Andelsbankerna ingår endast säkrande derivat där motparten är OP Företagsbanken.

Återförsäkrarnas motpartsrisk beror på att den försäkringsrisk som ingår i försäkringsrörelsen begränsas med återförsäkringsavtal. Riskhanteringen följer upp att återförsäkringsprogrammet och valet av återförsäkrare har genomförts i enlighet med återförsäkringsprinciperna samt rapporterar sina observationer i riskanalysen.

OP Gruppens derivatportfölj består främst av räntederivat utan en likriktad korrelation mellan derivatinstrumentens motparters kreditvärdighet och räntorna (s.k. wrong way risk).

Mätning av motpartsrisiker

För krediter minskar avtalens marknadsvärde med tiden på grund av amorteringar. Av detta följer att den största förlusten till följd av fallissemang är det återstående kreditkapitalet och den upplupna räntan. För derivat är situationen en annan i det hänseendet att marknadsvärdena kan öka betydligt under löptiden. En central faktor vid mätningen av motpartsrisken är

prognostiseringen av den förväntade förändringen i marknadsvärdet.

Motpartsrisken i derivatinstrument mäts genom att beräkna kreditmotvärden för motpartens derivatinstrument så att instrumenten kan jämföras med krediterna. Kreditmotvärdet beräknas i allmänhet genom att ta den positiva andelen av de sammanräknade marknadsvärdena av kundens derivatinstrument och lägga till en marknadsvärdesbuffert till talet. Motpartsrisken beaktas också i det ekonomiska kapitalkravet som en del av modellen för kreditrisk.

Motpartsrisken mäts med en metod för verkligt värde där exponeringsbeloppet består av instrumentets marknadsvärde och den uppskattade potentiella framtida kreditrisken. Justeringen av derivatmotparters resultatförda kreditrisk till marknadsvillkor (CVA, Credit Valuation Adjustment) fastställs på motpartsnivå. CVA beskriver marknadspriset för att säkra motpartens kreditrisk och är en korrigering som måste göras i värderingarna för att beakta kundens motpartsrisk. CVA ingår i beräkningen av det ekonomiska kapitalkravet.

Storleken av återförsäkrarnas motpartsrisk ska bedömas med det ekonomiska kapitalkravet och solvenskapitalkravet (SCR, Solvency Capital Requirement). Bedömningarna kompletteras med stresstest.

Hantering av motpartsrisiker

Motpartsrisken i derivaten begränsas med motpartsspecifika derivatlimiter. Motparters åtagandegränser fastställs en gång om året och då granskas derivatlimiternas belopp och säkerhetsläget. Detta sprider risken så att effekterna av fallissemang hos en kund blir mindre för OP Gruppens finansiella ställning.

OP Gruppen hanterar den motpartsrisk som beror på derivatinstrument med derivatramavtal, säkerheter samt optionella förfallovillkor (break clause) som möjliggör nettning vid konkurs. Motpartsrisken i derivatinstrument nettas såväl i kapitaltäckningsanalysen som i uppföljningen av kreditrisklimiter.

Motpartsriskens betydelse har ökat till följd av den internationella finanskrisen på 2000-talet. Med bankmotparter ingås derivatinstrument med säkerhet. Dessutom har en stor del av derivathandeln mellan finansaktörer övergått till central motpartsclearing. Användningen av säkerheter och den centrala motpartsclearingen har en betydande sänkande effekt på motpartsrisken.

Återförsäkrarnas motpartsrisiker hanteras genom att sprida risken mellan flera motparter med god rating. Begränsningarna för kreditklassificeringarna och exponeringsbeloppen beskrivs i de återförsäkringsprinciper som försäkringsbolagens styrelser har godkänt.

Riskhanteringen rapporterar regelbundet till ledningen om motpartsriskerna i riskanalysen.

4.9 Operativa risker

Den operativa risken hänför sig till all affärsrörelse inom OP Gruppen, både till den interna verksamheten och till den affärsverksamhet som sker i kundgränssnittet. Den operativa risken är till sin art en kvalitativ risk som man försöker förebygga med omsorgsfull och högklassig verksamhet. Varje affärsrörelse och företag inom gruppen ansvarar för att ordna sin verksamhet så att de negativa följderna av den operativa risken minimeras.

De viktigaste operativa risker som identifierats hänför sig till datasystemen, affärsrörelseprocesserna, korrekt dokumentation samt resurserna för verksamheten. Riskhanteringen i anknytning till ledning av tredje part och hantering av utläggningar är ett växande område inom den operativa risken.

Den operativa risken kan framkomma som en ekonomisk förlust eller som någon annan skadlig följd, t.ex. som försvagat eller förlorat anseende eller förtroende. Om en operativ risk realiserar, kan det utöver de följder som nämns ovan också medföra rättsliga påföljder, såsom sanktioner.

Den operativa risken mäts och analyseras på flera olika sätt och plan för att säkerställa att den identifieras och hanteras på ett heltäckande sätt. Risker mäts och analyseras på följande sätt:

- I OP Gruppen registrerar affärsrörelserna operativa risksituationer utifrån realiserade och så kallade nära ögat-situationer. Målet är att säkerställa att risksituationerna kan statistikföras på grupplanet och rapporteras till ledningen och myndigheterna.
- OP Gruppens alla nya produkter, tjänster och verksamhetsmodeller ska genomgå en riskanalys. Affärsrörelserna analyserar riskerna i enlighet med de förfaringssätt som centralinstitutets riskhantering har godkänt. I OP Gruppen ska kunderna endast erbjudas produkter som godkänts på grupplanet, och i gruppen ska endast användas affärsmodeller som godkänts på grupplanet.

- Minst en gång om året kartlägger affärsrörelserna och företagen vilka operativa risker som OP Gruppens omvärld och dess affärsrörelse och exponeringar omfattas eller kan omfattas av.
- Analysen av de operativa riskerna kompletteras av riskhanteringsens årliga stresstest av den operativa risken. Resultaten av stresstesten analyseras och utnyttjas bland annat för att bedöma om det ekonomiska kapitalkravet är tillräckligt.

Hantering av operativa risker

Hanteringen av operativa risker ska säkerställa att den operativa verksamheten är ordnad på ett ändamålsenligt sätt och att riskerna inte förorsakar oförutsedda ekonomiska förluster eller andra skadliga följder, t.ex. förlorat anseende. På grund av de operativa riskernas kvalitativa art går det inte att skydda sig mot dem helt och hållet och inte heller att i alla fall undvika de negativa följderna av dem. Målet med hanteringen av operativa risker är inte heller alltid att helt eliminera risken, utan att hantera risken så att risknivån är acceptabel.

Hanteringen av operativa risker styrs med anvisningar på grupplanet. För operativa risker har också ställts upp begränsningar på grupplanet: 2019 bland annat för antalet omfattande störningar i datasystemen (MIM, Major Incident Management), eurobeloppet av realiserade operativa risker och datasystemens tillgänglighet.

Ett viktigt verktyg i hanteringen av operativa risker är ett omsorgsfullt agerande. I OP Gruppen betonas en klar ansvarsfördelning och det personliga ansvarets roll för att minska de operativa riskerna.

Förutom med de formbundna förfaringssätten och metoderna för hantering av enskilda risker kan den eventuella effekten av en operativ risk som realiserats efter centralinstitutets prövning flyttas utanför gruppen genom försäkringar.

För hanteringen av operativa risker ansvarar i första hand affärsrörelserna och företagen själva samt processägarna. Dessutom ansvarar de för att operativa risker identifieras och analyseras och att det fastställs fungerande och adekvata metoder för att hantera dem med exempelvis lämpliga kontroller och övervakning samt vid behov genom att genomföra tillräckliga utvecklingsåtgärder för att minska risken.

Då processerna i affärsrörelsen automatiseras, ska vid analysen av riskerna hos nya produkter och

affärsmodeller iakttas förfaranden som är förenliga med god bank- och försäkringssed samt vid att de automatiserade kontrollerna är tillräckliga.

Kontinuitetsplaneringen är också en väsentlig metod för hantering av den operativa risken. Genom omsorgsfull kontinuitetsplanering har förberedelser vidtagits för risker som äventyrar kontinuiteten hos kritiska och viktiga processer.

De operativa riskerna rapporteras regelbundet till både centralinstitutets och företagets ledning.

Hantering av informationssäkerhetsrisker och andra säkerhetsrisker

Säkerhetsarbetet ska ha som mål att stärka säkerhetskulturen i hela organisationen, att utveckla och upprätthålla den säkerhetsnivå som behövs med betoning av förebyggande åtgärder samt att effektivt hantera hot och störningar. Vid hot är säkerställandet av personsäkerheten alltid det primära målet, skyddet av egendom och information är sekundärt.

Styrningen, övervakningen och utvecklingen av säkerheten i OP Gruppen ska hanteras med den Företagssäkerhetspolicy som direktionen fastställt.

Cybersäkerheten ska ledas, övervakas och rapporteras i enlighet med det koncentrerade regelverket för cybersäkerhet. Då uppgifter behandlas ska man alltid säkerställa data- och cybersäkerheten. Med informationssäkerhetsåtgärder ska man säkerställa att uppgifter är användbara, oförvanskade, konfidentiella och tillgängliga genom tekniska och administrativa åtgärder. Informationen ska skyddas mot obehörig åtkomst samt databehandling som sker olagligt eller av misstag. Informationsägaren ska klassificera informationen enligt dess konfidentialitet och vidta de säkringsåtgärder som behövs. Rättigheterna och befogenheterna att använda informationen beviljas utifrån arbetsuppgifter. Detta omfattar också att fastställa eventuella farliga arbetskombinationer och undvika dem.

Identifieringen av hot och externa krav sker systematiskt och nödvändiga säkerhetsåtgärder planeras riskbaserat. De säkerhetsåtgärder som upprätthåller och utvecklar säkerheten övervakas systematiskt.

4.10 Modellrisk

Modell avser en metod där indata med hjälp av matematik, statistik eller bedömningar från egna medarbetare omvandlas till kvantitativa data som styr

affärsbeslut eller anknyter till den finansiella ställningen eller riskpositionen.

Källorna till modellrisken kan delas in i tre kategorier: brister i modellernas utvecklingsfas, brister i verkställandet av modellerna och brister i användningen av modellerna. Alla dessa är förknippade med gemensamma riskkällor, såsom brister i data, svag kännedom om sambanden mellan matematiska metoder och modeller samt brister i kännedomen om affärsrörelsen, riskmätningen och regelverket. Dessutom leder bristfälliga eller oklara ansvar för modellhanteringen samt en bristfällig dokumentation i alla skeden av en modells livscykel till en ökad risk för att missförstå modellernas funktion.

Modeller används för att mäta risker, beräkna myndighetskravet för kapitaltäckningen, internt fastställa kapitalbehovet, bedöma likviditetens tillräcklighet, värdera balans- och resultatposter samt för prissättningen och beslutsfattandet i affärsrörelsen. För att genomföra modellriskhanteringen kategoriseras modellerna efter syfte.

Alla modeller som används inom OP Gruppen är gruppsspecifika. Deras centrala parametrar och antaganden är gemensamma för gruppen och gruppens företag. Riskhanteringsens oberoende valideringsenhet för ett register över alla modeller som godkänts och tagits i bruk.

Förutom kategoriseringen klassificeras modellerna kvalitetsmässigt enligt betydelse, vilket möjliggör en riskbaserad modellhantering. Uppgifter om de modeller som används i OP Gruppen och en bedömning av modellernas betydelse registreras i en modellinventering.

Den osäkerhet som ingår i en modell kvantifieras genom identifiering av brister i data, bedömning av modellens estimeringsfel och fastställande av modellens brister. Målet är att den osäkerhet i modellen som härstammar från nämnda källor ska kvantifieras med lämpliga metoder.

Hantering av modellrisker

Risker som anknyter till modeller hanteras och begränsas med förfaranden som ingår i ramverket för hanteringen av modellrisker. OP Gruppens ramverk för hanteringen av modellrisker anger de ansvar som hänförs till innehavet av modeller och beslutsfattandet om modeller samt de förfaranden som ska iakttas för att utveckla, ta i bruk, validera och annars säkerställa kvaliteten på modellerna. Hanteringsmodellen säkerställer ändamålsenliga modeller av hög kvalitet,

tydliga roller och ansvar samt ibruktagningsbeslut och övervakning enligt en tillförlitlig förvaltning.

Modellrisken hanteras med tydliga rollfördelningar och tydligt fastställda ansvar samt genom att säkerställa att kompetensen och resurserna för de kvantitativa metoderna är tillräckliga. Utvecklingen av modeller ska skiljas åt från valideringen av dem och godkännandet av modeller från besluten om att ta dem i bruk. En ägare fastställs för varje modell. Modellens ägare ansvarar för att utveckla modellen, ordna monitorering av modellen, säkerställa data som valideringen kräver och kvaliteten hos den samt för att genomföra de utvecklingsåtgärder som vidtagits på basis av valideringarna.

Utvecklingen av modeller baserar sig främst på egna historiska material som konstaterats ha hög kvalitet, mätning av risken i riskpositionen eller marknadsinformation som lämpar sig för värdering av tillgångs- eller skuldposter. Modellen ska lämpa sig för granskning av det som ska modelleras och uppfylla kraven i bestämmelserna. Välbeprövade modelleringsmetoder och modeller används alltid då sådana finns att tillgå. Vid utvecklingen av modeller är målet att identifiera modellens brister och situationer där den fungerar dåligt. Bestämmelserna och riskhanteringsaspekterna måste beaktas när en modell utvecklas.

Riskhanteringskommittén godkänner både nya modeller och ändringar i modeller som redan är i bruk. Vid godkännandet säkerställs det att modellen har hög kvalitet och fungerar väl samt att konsekvensanalysen är tillräcklig i förhållande till modellens syfte.

För att ta i bruk modeller som är kategoriserade efter syfte i enlighet med riskhanteringsprinciperna krävs ett gällande godkännande av riskhanteringskommittén, en tillräckligt omfattande konsekvensanalys och i tillämpliga delar tillstånd av eller anmälan till tillsynsmyndigheterna. Beslut om att ta i bruk modeller för prissättning och beslutsfattande i affärsrörelsen fattas av ett lämpligt beslutsorgan i affärsrörelsen. När det gäller värderingsmodeller för poster som värderas till marknadspris kan modellens ägare fatta beslut om att ta modellen i bruk, förutsatt att inte riskhanteringskommittén i samband med godkännandet av modellen fastslagit något annat. Balanshanteringskommittén fattar beslut om att ta i bruk andra modeller.

Ägaren till en modell (och dess eventuella andra användare) ansvarar för att systemgenomförandet för varje modell testas och kontrolleras i tillräcklig omfattning före ibruktagningen och att modellen endast används för det syfte som den har utvecklats och

godkänts för. Det krävs alltid ett nytt godkännande och beslut om ibruktagning om en modell ska börja tillämpas på ett nytt område.

Vid bedömningen av användningen av modeller tillämpas en formbunden och regelbunden monitorering. Monitoreringens omfattning, utförlighet och frekvens ska stå i rätt proportion till modellens betydelse. Monitoreringen beaktar kraven i regelverket.

Hur väl modellerna fungerar bedöms genom regelbunden kvantitativ och kvalitativ kontroll, det vill säga validering. Vid bedömningen av funktionen beaktas modellens syfte och betydelse. Ansvaret för den oberoende valideringen finns hos riskhanteringsens valideringsenhet. Funktionen hos övriga modeller än de som hör till syfteskategorierna enligt riskhanteringsprinciperna kan säkerställas med andra förfaranden om kraven i regelverket uppfylls.

I varje skede av en modells livscykel ska man också fästa vikt vid att dokumentationen är tillräcklig och att regelverkets dokumentationskrav uppfylls.

Riskhanteringen övervakar modellriskerna och rapporterar dem till ledningen. Den övervakar också hur uppföljningen av godkännandevillkoren, de åtgärder som fastställts vid valideringarna och funktionaliteten hos de modeller som används genomförs samt hur aktuella valideringarna är. Resultaten av övervakningen inklusive eventuella avvikelser rapporteras regelbundet till ledningen.

Gruppens internrevision granskar på basis av sin riskbaserade bedömning hanteringen av modellrisker, processerna för utveckling, monitorering och validering av modeller, enskilda modeller inklusive deras utvecklings- och valideringsprojekt samt att modellerna tillämpas rätt och vältäckande.

4.11 Compliance-risker

Compliance-risken är en del av den operativa risken. Målet med compliance-verksamheten är att säkerställa att alla företag i OP Gruppen iakttar lagar, myndigheternas anvisningar och föreskrifter, självregleringen på marknaden samt OP Gruppens och företagens egna interna verksamhetsprinciper och anvisningar. Compliance-verksamheten säkerställer också att adekvata och etiskt acceptabla principer och rutiner iakttas i kundrelationerna.

Då en compliance-risk utlöses kan den utöver ekonomisk förlust också medföra andra negativa påföljder såsom sanktioner. Sådana sanktioner är t.ex. samfundsbot, ordningsavgifter till följd av brott mot olika förpliktelser

samt varningar och anmärkningar från olika myndigheter. En följd av att compliance-risken förverkligas kan också vara att anseendet eller förtroendet försvagas eller förloras.

Ansvar för regelefterlevnaden och övervakningen av regelefterlevnaden i OP Gruppens företag ligger hos den högsta och verkställande ledningen samt alla chefer. Dessutom ansvarar var och en som är anställd vid ett företag i OP Gruppen för sin del för att reglerna efterlevs.

Compliance-organisationen, som är oberoende av affärsrörelsen, ansvarar inom OP Gruppen för anvisningarna, rådgivningen och stödet för compliance-verksamheten. Den biträder den högsta och operativa ledningen samt affärsrörelsen med att hantera risker i anslutning till bristande regelefterlevnad, övervakar att reglerna efterlevs och bidrar till att utveckla den interna kontrollen. Företagen i centralinstitutskoncernen har koncentrerat sina compliance-funktioner till den centraliserade compliance-organisationen. Dessutom har de mest betydande företagen i centralinstitutskoncernen egna compliance officers. Varje andelsbank har utsett en person som ska säkerställa regelefterlevnaden.

Hantering av compliance-risker

Hantering av compliance-risken utgör en del av intern kontroll och tillförlitlig förvaltning. Den utgör en integrerad del av ledningen av affärsrörelsen och företagskulturen. Compliance-risken hanteras genom att beakta utvecklingen i lagstiftningen samt genom anvisningar, utbildning och konsultering inom organisationen för att handlingssätten ska uppfylla regelverkets krav samt genom att övervaka att förfaringsätten i organisationen är förenliga med reglerna.

Compliance-riskerna identifieras, analyseras och rapporteras regelbundet i enlighet med handlingsmodellen för hantering av operativa risker som en del av riskkartläggningarna av operativa risker. Observationerna i compliance-verksamheten har regelbundet rapporterats till rörelsesegmenten, direktionen för centralinstitutet samt till förvaltningsrådets riskhanterings- och revisionskommitté.

4.12 Koncentrationsrisker

I OP Gruppen uppkommer koncentrationsrisker främst av följande orsaker:

- Affärsrörelsen är geografiskt koncentrerad till Finland, vilket den nuvarande marknadspositionen är ett bevis på, eller till en annan enskild stat.
- Motparterna i eller tidpunkten för upplåningen (inlåning samt kortfristig och långfristig marknadsupplåning).
- Kundkoncentrationer. Kundenspecifika koncentrationer uppkommer av stora exponeringar i olika affärsrörelser. Kund-, bransch- och sektorkoncentrationer uppkommer av kreditgivningen, derivatrörelsen och placeringsverksamheten.
- Koncentrationen av försäkringsbolagens placeringar till objekt med svag likviditet vars förväntade avkastning på grund av illikviditet är bättre.

Hantering av koncentrationsrisker

Hantering av koncentrationsriskerna i affärsrörelsen är sammanflätad med den övriga riskhanteringen. Vid hanteringen av strategirisker ska ställning tas till hur koncentrerad affärsrörelsen är. Om affärsrörelsen är koncentrerad till Finland, ska kapital reserveras i gruppens modell för ekonomiskt kapital. Limiter ska ställas upp för exponeringarna i den största branschen i företagssektorn, de största exponeringarna och det totala beloppet av de största exponeringarna. Fastighetsbranschens sammanlagda andel av exponeringarna gentemot företag och bostadssammanslutningar ska begränsas. Kund- och branschkoncentrationer av kreditrisken på grupplanet samt differenserna i riskerna mellan branscherna ska beaktas vid beräkningen av det ekonomiska kapitalkravet för stora exponeringar ($EAD \times LGD > 1,5 \text{ M€}$). Maximallokeringar ska ställas för riskbärande och illikvida placeringsobjekt i försäkringsbolagens placeringsverksamhet. För att säkerställa att tillgången på upplåning är kontinuerlig ska olika finansiella instrument utnyttjas och upplåningens förfallostruktur differentieras. Källorna för upplåningen ska också spridas geografiskt enligt såväl marknad som placerare.

Länderrisker

Inom OP Gruppen uppkommer länderrisker främst inom hanteringen av likviditeten i bankrörelsen (likviditetsreserven) och försäkringsbolagens placeringsverksamhet. Tillgångarna i likviditetsreserven ska i regel placeras i skuldebrev som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering, till exempel i statslån eller obligationslån med säkerhet i fastigheter. I försäkringsbolagens placeringar läggs en betydande vikt på obligationslån från stater samt företag eller kreditinstitut med hög rating.

I bankrörelsen uppkommer dessutom länderrisker i affärsrörelse bakom vilken ligger kundens behov av att trygga sin utländska fordran.

Länderriskerna hanteras genom att för olika länder fastställa länderlimiter som baserar sig på bland annat extern rating och med vilka gruppens länderriskkoncentrationer följs upp, styrs och förebyggs. Då limiterna ställs upp ska man beakta koncentrationerna i relation till gruppens bestående kapitalbas.

4.13 Anseenderisken

Anseenderisker finns i all verksamhet i OP Gruppen. De här, liksom eventuella frön till kriser, ska kartläggas och identifieras systematiskt. Anseenderisker kan även uppkomma av orsaker som är oberoende av OP, exempelvis till följd av negativa associationer eller aktiviteter som allmänt förknippas med branschen.

Den publicitet som handlar om OP Gruppen och dess företag liksom även utvecklingen av publicitetens omfattning, ton och synlighet följs regelbundet upp. Hur OP Gruppens och de främsta konkurrenternas anseende utvecklar sig mäts med en riksomfattande undersökning som utförs halvårsvis. Resultaten från undersökningen analyseras med hänsyn till teman som förekommit i offentligheten och kan öka eller minska anseenderisken.

Ledningen informeras regelbundet om anseenderisker, och vid hot om att en betydande anseenderisk kommer att utlösas sker rapporteringen omedelbart.

Hantering av anseenderisken

Anseenderisken hanteras proaktivt och långsiktigt genom att iakttäta regelverket, bästa praxis i finansbranschen och OP Gruppens principer för god affärssed samt genom att betona och kommunicera öppenheten i verksamheten. Dessutom spelar affärsrörelsen en viktig roll för att identifiera och förebygga anseenderisker. OP Gruppen följer internationella principer för ekonomiskt ansvar, socialt ansvar och miljöansvar samt internationella förbindelser.

Anseenderiskerna minimeras proaktivt genom att bygga upp en stark företagsprofil med aktiv och öppen kommunikation. Gruppen följer aktivt upp den publicitet som gruppen och branschen får i medierna och sociala medier samt aktuella samtalsämnen. Branschens och gruppens offentliga profil analyseras regelbundet också som en del av beredningsplaneringen för likviditetshanteringen. Gruppen har verksamhetsmodeller för kommunikationen och planer för att sköta

krissituationer så väl som möjligt för det fall att anseenderisker realiserar och kriser uppkommer.

Ledningen och experterna ska medietränas regelbundet för såväl traditionella som sociala medier. I medieträningen sporrar det till aktiv kommunikation och ges råd om hur man kan handla i enlighet med gruppens värden i olika kanaler med beaktande av lagar och god sed. Målet är att upptäcka överdrifter och missförstånd som gäller OP Gruppens offentliga profil samt att ingripa då sådana kommer fram.

Utöver planmässig kommunikation är målet att minimera gruppens anseenderisker genom att genomföra gruppens samhällsansvarsprogram. Gruppen tillämpar principerna för god affärssed (Code of Business Ethics). Gruppen följer också internationella principer för ekonomiskt ansvar, socialt ansvar och miljöansvar samt internationella förbindelser.

4.14 Risker i den framtida affärsrörelsen och strategin

Allmänna förändringar i omvärlden (megatrender, grundorsaker) såsom klimatförändringen, den demografiska utvecklingen samt samhällsfreden påverkar kundernas behov och preferenser. Förändringar i omvärlden tillsammans med vetenskapliga och tekniska innovationer inverkar på längre sikt på finanssektorns situation för efterfrågan och utbud.

För affärsrörelsen är det av betydelse till vilka villkor och med vilken volym det under året ingås avtal antingen av nuvarande typ eller av helt ny typ. Nyförsäljningen inom kundrörelsen och volymerna och marginalerna för nya marknadstransaktioner har således en betydande inverkan på resultatet. Dessa utgör risker i den framtida affärsrörelsen.

OP Gruppen hanterar risker i den framtida affärsrörelsen genom strategiska val och genom att verkställa dem på ett effektivt sätt.

OP Gruppen följer en gemensam strategi på grupplanet från vilken centralinstitutets affärsrörelser och andelsbankerna härleder sina egna realiseringsplaner för strategin. I strategin fastställs OP Gruppens värden, grunduppgift, vision och strategiska prioriteringar samt åtgärderna för att uppnå de valda, strategiska målen. De strategiska riktlinjerna behandlas brett inom gruppen innan de fastställs och verkställs.

OP Gruppen kommer att övergå till en strategiprocess där strategin utformas, förnyas och genomförs fortlöpande. De strategiska hypoteserna, prioriteringsområdena och åtgärderna preciseras fortlöpande i takt med att omvärlden förändras.

Den strategiska planeringen tillsammans med riskhanteringen bedömer omvärlden och tar fram mångsidiga scenarier som stöd för de strategiska valen. För bedömning av den strategiska flexibiliteten lyfter de även fram faktorer som kan försätta OP Gruppen och dess företag i en ofördelaktig ställning i förhållande till konkurrenterna vid genomförandet av strategin.

Förändringar i omvärlden och strategirisker rapporteras regelbundet, och de åtgärder som gäller dem behandlas och följs upp inom centralinstitutets högsta ledning. I bedömningen av hur betydande och sannolika förändringsfaktorerna är deltar företrädare för förvaltningen, högsta ledningen och affärsrörelserna. På basis av bedömningen fastställer förvaltningsrådet de betydande strategiska riskerna och metoderna för att hantera dem.

5 Deklaration om att arrangemangen för riskhantering är tillfredsställande

Enligt artikel 435.1 i tillsynsförordningen ska OP Gruppen offentliggöra bland annat en deklARATION godkänd av ledningsorganet om att arrangemangen för riskhantering är tillfredsställande.

Deklaration av OP Andelslags styrelse 3.2.2020:

OP Andelslags styrelse bedömer regelbundet OP Gruppens risker och riskposition utifrån de riskrapporter den får samt uppgifterna från den övergripande riskidentifieringsprocess som riskhanteringen och affärsrörelserna årligen genomför. På basis av de uppgifter styrelsen har fått konstaterar den att de riskhanteringssystem som OP Gruppen använder är tillfredsställande med hänsyn till OP Gruppens riskprofil och strategi.

Not 3. Ändringar i principerna för upprättandet och uppställningen av bokslutet

Ändring av redovisningsprinciperna

OP Gruppen övergick under räkenskapsperioden till ett periodiseringsbaserat sätt att intäktsföra kundmarginalen enligt derivatvillkoren för räntetaks- och räntekorridorskrediterna. Enligt redovisningsprinciperna hade OP Gruppen tidigare intäktsfört det verkliga värdet av kundmarginalen enligt derivatvillkoren för räntetaks- och räntekorridorskrediterna vid en och samma tidpunkt. Efter ändringen ackumuleras kundmarginalen i räntenettet i takt med att en kund betalar tilläggs marginal till OP Gruppen enligt ett derivatvillkor.

Effekten av ändringen justerades retroaktivt bland OP Gruppens ackumulerade vinstmedel i eget kapital. Dessutom justerades resultaträkningen och balansräkningen för 2018 så att de motsvarar den nya principen för intäktsföring. I tabellerna nedan redovisas OP Gruppens justerade poster i resultaträkningen och balansräkningen för 2018 samt ändringens inverkan.

Balansräkning, mn €	31.12.2018	Förändring
Derivatinstrument	3 581	-62
Fordringar på kunder	87 026	-54
Skattefordringar	232	23
Eget kapital	11 742	-93
Balansomslutning	140 294	-93

Resultaträkning, mn €	1–12/2018	Förändring
Räntenetto	1 186	20
Nettointäkter från placeringsverksamhet	185	-78
Resultat före skatt	959	-58
Inkomstskatt	-212	12
Periodens resultat	747	-47

Ändringen av redovisningsprinciperna sänkte OP Gruppens CET1-kapitaltäckning med 0,2 procentenheter 31.12.2019. Kapitaltäckningsanalysen för 2018 justerades inte retroaktivt. Ändringen påverkade inte segmentrapporteringen.

Ändringar i presentationssättet

Ränteintäkterna och räntekostnaderna för skuldebrev och derivatinstrument som innehas för handel, vilka tidigare redovisats i räntenettet, redovisas från 1.1.2019 bland nettointäkter från placeringsverksamhet. Ändringen har utförts retroaktivt. Från räntenettet för jämförelseperioden 1–12/2018 överfördes nettoräntor för totalt 9 miljoner euro till nettointäkter från placeringsverksamhet. I samband med ändringen preciserades också hur posterna inom räntenettet presenteras.

Resultatregleringsräntorna för skuldebrev och derivatinstrument som innehas för handel, vilka tidigare redovisats bland övriga tillgångar och skulder, redovisas

från 1.1.2019 i posterna för derivatinstrument i balansräkningen. Samtidigt preciserades nettningsförfarandet för räntorna på de här avtalen. Ändringen har utförts retroaktivt. Till följd av ändringen har övriga tillgångar minskat med 159 miljoner euro, placeringstillgångarna ökat med 3 miljoner euro och derivatinstrumenten ökat med 161 miljoner euro bland aktiva i jämförelseperiodens balansräkning 31.12.2018. Avsättningar och övriga skulder bland passiva i balansräkningen minskade med 168 miljoner euro, derivatinstrumenten ökade med 172 miljoner euro och skuldebrev emitterade till allmänheten ökade med 2 miljoner euro. Till följd av ändringarna ökade balansomslutningen med sammanlagt 5 miljoner euro 31.12.2018.

Egendom som tagits om hand av bolaget i samband med skaderegleringen eller ostridiga regressfordringar i anslutning till skadorna dras av från försäkringskulden från 1.1.2019. Tidigare redovisades de här posterna, totalt 62 miljoner euro, bland övriga tillgångar i balansräkningen.

Standarden IFRS 16 Leasingavtal i bruk 1.1.2019

OP Gruppen tog i bruk standarden IFRS 16 Leasingavtal 1.1.2019. Den nya standarden ändrade redovisningen av leasetagare och påverkar redovisningen av gruppens operationella leasingavtal. Till följd av ändringarna redovisas nästan alla av en leasetagares leasingavtal i balansräkningen, eftersom de operativa leasingavtalen och de finansiella leasingavtalen inte längre skiljs åt. Leasegivarens bokföringsbehandling motsvarar till väsentliga delar standarden IAS 17.

OP Gruppen tillämpade vid övergången en begränsat retroaktiv metod, varvid jämförelseuppgifterna inte justerades. Till följd av det här valet, tillämpades följande lösningar enligt övergångsbestämmelserna på värderingen av leasingavtalen:

- På den första tillämpningsdagen omvärderades inte om ett avtal är, eller innehåller, ett leasingavtal.
- På den första tillämpningsdagen redovisades en leasingskuld för leasingavtal som tidigare klassificerats som operationella leasingavtal enligt standarden IAS 17. Leasingskulden redovisades till nuvärdet av de leasingavgifter som återstod vid redovisningstidpunkten, diskonterade med den marginella upplåningsräntan. Nyttjanderätten redovisades till ett belopp som motsvarar leasingskulden, justerad för eventuella förutbetalda eller upplupna leasingavgifter relaterade till leasingavtalet i fråga, redovisade i balansräkningen 31.12.2018. Initiala direkta

utgifter beaktades inte vid värderingen av nyttjanderätten.

- Vid fastställandet av leasingperioden används uppskattningar gjorda i efterhand, om avtalet innehåller möjligheter att förlänga eller säga upp leasingavtalet.

De nyttjanderätter som innehas genom leasingavtal redovisas bland materiella tillgångar och de skrivs i regel av under leasingperioden. Motsvarande leasingskuld redovisas bland övriga skulder och räntekostnaderna för dem i räntenetto. De tjänstdebiteringar som ansluter sig till

leasingavtalen, och vilka i regel skiljs åt från leasingavgiften, redovisas bland övriga rörelsekostnader. Särskiljandet av tjänsteersättningen sker enligt nyttjanderättstillgångslag.

OP Gruppens avtal som leasats omfattar främst leasingavtal för verksamhetslokaler, tjänstebilar och säkerhetsapparatur. OP Gruppen redovisade vid ibruktagningen 1.1.2019 en nyttjanderättspost och en leasingskuld på cirka 62 miljoner euro i balansräkningen.

Nyttjanderättsposten uppgick till 53 miljoner euro 31.12.2019 (Not 25: Leasingavtal).

Övergångskalkyl	Mn euro
Leasingåtaganden i anslutning till operationella leasingavtal som redovisats i noterna 31.12.2018	42
Operationella leasingåtaganden diskonterade med den marginella låneräntan 31.12.2018	35
Justeringar till följd av avvikande behandling av möjligheter till förlängning	27
Leasingskuld 1.1.2019	62
Leasingskulden diskonterades med de marginella låneräntor som noterades 31.12.2018, vilkas viktade medelvärde var 0,36 %	
Nyttjanderätter 1.1.2019	Mn euro
Lokaliteter	50
Bilar	3
ICT-utrustning	4
Maskiner och anordningar	5
Nyttjanderätter totalt	62

Referensräntereform

IASB offentliggjorde i september 2019 dokumentet Referensräntereform, med vilket standarderna IFRS 9, IAS 39 och IFRS 7 ändrades. Europeiska unionen godkände ändringarna 15.1.2020, och de ska tillämpas på räkenskapsperioder som börjar 1.1.2020 eller senare. Det är tillåtet att tillämpa ändringarna tidigare. OP Gruppen tillämpade ändringarna i standarden IAS 39 redan under räkenskapsperioden 2019. Referensräntereformen har en betydande inverkan på OP Gruppens processer, och gruppen går vidare med ändringarna i enlighet med sin kontinuitetsplan för referensräntor. I och med referensräntereformen räknas overnight-räntan Eonia utgående från ESTR-räntan genom att till räntan lägga en standardavvikelse på 8,5 räntepoäng tills Eonia-räntan upphör 31.12.2021. Också Euriborräntans beräkningsgrunder ändrades under 2019. Ändringarna i beräkningsmetoderna för Eonia och Euribor påverkar inte kontinuiteten för avtalsvillkor. Övergången till ESTR-räntan kommer i OP Gruppen att kräva systemändringar,

processändringar, ändringar i risk- och värderingsmodellerna samt ändringar i redovisningen. För säkringsredovisningens del för reformen med sig en lindring i OP Gruppen bland annat i och med att gruppen kan fortsätta med säkringsredovisningen enligt metoden för kassaflöde och metoden för verkligt värde, trots att beräkningsmetoden för den referensränta som ursprungligen fastställdes som föremål för säkringen ändras. Vid säkring av kassaflöde kan framtida kassaflöden fortfarande anses vara mycket sannolika till den del som beror på referensräntan.

Nya segment 1.1.2019

Förvaltningsrådet vid OP Gruppens centralinstitut beslöt 6.6.2018 om en ny arbetsfördelning för direktionen vid OP Gruppens centralinstitut, vilket förändrade segmentstrukturen från början av 2019. Segmentuppgifterna för jämförelseåret 2018 har justerats att motsvara den nya segmentindelningen. Rörelsesegmenten har beskrivits i delårsrapporten under rubriken "Segmentrapportering".

Klassificering av fastigheten i Vallgård som en anläggningstillgång som innehas för försäljning

I enlighet med fattade beslut klassificerade OP Gruppen under räkenskapsperioden fastigheten i Vallgård som en anläggningstillgång som innehas för försäljning. Fastigheten i Vallgård ägs av OP Gruppen och omfattar ett kvarter i Vallgård i Helsingfors. Kvarteret blev i sin helhet färdigt 2017. Efter försäljningen, som genomfördes 31.1.2020, fortsätter OP Gruppen sin verksamhet i fastigheten med ett långfristigt hyresavtal, och fastigheten redovisas som en nyttjanderättspost i balansräkningen. Fastigheten i Vallgård redovisades i sin helhet i balansräkningen för segmentet Övrig rörelse 31.12.2019.

Anläggningstillgångar som innehas för försäljning specificerade:

Tillgångar, mn €	31.12.2019
Investeringstillgångar	90
Materiella tillgångar	207*
Övriga tillgångar	1
Skattefordringar	17
Tillgångar totalt (A)	314
Skulder, mn €	31.12.2019
Avsättningar och övriga skulder	0
Skatteskulder	6
Skulder totalt (B)	6
Nettobalansvärde (A-B)	308

*Momsåterbäringen på 10 miljoner euro under det fjärde kvartalet har dragits av från byggnadernas värde.

Noter till resultaträkningen

Not 4. Räntenetto

Mn €	2019	2018
Ränteintäkter		
Fordringar på kreditinstitut		
Räntor	2	5
Negativa räntor	21	23
Totalt	24	28
Fordringar på kunder		
Krediter	1 225	1 177
Finansiella leasingfordringar	28	23
Krediter som minskat i värde och övriga åtaganden	0	1
Negativa räntor	10	11
Totalt	1 263	1 212
Skuldebrev		
Värderade till verkligt värde via resultatet	1	2
Värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	81	90
Upplupet anskaffningsvärde	10	1
Totalt	92	92
Derivatinstrument		
Säkring av verkligt värde	-133	-101
Säkring av kassaflöde	52	49
Den ineffektiva andelen av säkring av kassaflödet	6	0
Övriga		-19
Totalt	-75	-70
Övriga	6	4
Totalt	1 310	1 265
Räntekostnader		
Skulder till kreditinstitut		
Räntor	6	0
Negativa räntor	59	64
Totalt	65	64
Skulder till kunder	69	60
Skuldebrev emitterade till allmänheten	249	225
Efterställda skulder		
Kapitallån	1	2
Övriga	46	45
Totalt	47	47
Derivatinstrument		
Säkring av verkligt värde	-260	-223
Övriga	-115	-92
Totalt	-375	-315
Övriga	5	4
Totalt	60	85
Räntenetto utan värderingsposter i sätkringsredovisning	1 250	1 180
Sätkringsinstrument	-1	-22
Värdeförändringar i de säkrade posterna	-7	28
Räntenetto totalt	1 241	1 186

Beräknat med effektivräntemetoden uppgick ränteintäkterna till totalt 1 287 (1 240) miljoner euro.

Not 5. Försäkringsnetto

Mn €	2019	2018
Premieintäkter, netto		
Premieinkomst	1 484	1 468
Återförsäkrares andel	-2	0
Förändring i avsättning för ej intjänade premier	-14	-10
Återförsäkrares andel	0	-3
Totalt	1 468	1 454
Ersättningar, netto		
Betalda ersättningar	-1 017	-951
Återförsäkrares andel	21	30
Förändring i avsättning för oreglerade skador*	-79	-6
Återförsäkrares andel	2	13
Totalt	-1 073	-915
Övriga poster i skadeförsäkring	-4	-3
Livförsäkringens riskrörelse	29	29
Försäkringsnetto totalt	421	566

* I posten ingår en ökning på 147 miljoner euro (17) till följd av ändringen av beräkningsgrunden för diskonteringsräntan.

Not 6. Provisionsintäkter, netto

Januari–december 2019, mn €	Hushålls- bank	Företags- bank	Försäkring	Övrig rörelse	Koncern- elimine- ringar	OP Gruppen
Provisionsintäkter						
Utlåning	102	46	0	5	-1	152
Inlåning	1	2		0	0	3
Betalningsrörelse	232	31		14	-14	264
Värdepappersförmedling	4	21		0	-4	21
Värdepappersemissioner		6		0		6
Fonder	34	210	0	0	-96	148
Kapitalförvaltning	34	36	29	0	-20	81
Juridiska ärenden	23	0			0	24
Garantier	8	12		0	0	20
Bostadsförmedling	74				0	74
Försäkringsförmedling	113		24		-86	50
Livförsäkringens belastningsinkomst			91			91
Återbäring av fondanknutna förvaltningsprovisioner			83			83
Hälso- och välbefinnandetjänster			22		-1	20
Övriga	138	13		1	-113	39
Totalt	763	378	249	20	-334	1 075
Provisionskostnader						
Betalningsrörelse	24	5	1	3	-11	22
Värdepappersförmedling		14	0	0	-4	10
Värdepappersemissioner	0	2		1	0	3
Fonder		105			-97	8
Kapitalförvaltning		11	0	1	0	12
Försäkringsrörelse	-9		140		-86	45
Hälso- och välbefinnandetjänster			8			8
Övriga*	39	116	0	8	-132	31
Totalt	55	253	150	13	-331	139
Provisionsintäkter, netto, totalt	708	125	99	6	-3	936

Januari–december 2018, mn €	Hushålls- bank	Företags- bank	Försäkring	Övrig rörelse	Koncern- elimine- ringar	OP Gruppen
Provisionsintäkter						
Utlåning	98	44	0	4	1	147
Inlåning	2	1		0	0	3
Betalningsrörelse	212	26		13	-13	238
Värdepappersförmedling	5	16			-4	17
Värdepappersemissioner		7		1	0	8
Fonder	31	207	0	0	-93	146
Kapitalförvaltning	35	32		1	-11	57
Juridiska ärenden	24	0		0	0	24
Garantier	7	13		0	0	20
Bostadsförmedling	72					72
Försäkringsförmedling	115		21		-85	51
Livförsäkringens belastningsinkomst			91		2	93
Återbäring av fondanknutna förvaltningsprovisioner			89		-7	82
Hälsa- och välbefinnandetjänster			19		-2	17
Övriga	122	13		1	-99	37
Totalt	723	360	220	19	-310	1 012
Provisionskostnader						
Betalningsrörelse	20	3	1	1	-12	13
Värdepappersförmedling		12			-4	8
Värdepappersemissioner	0	1		1	2	3
Fonder		104			-94	10
Kapitalförvaltning		10	0	1	0	11
Försäkringsrörelse	-10		136		-85	40
Hälsa- och välbefinnandetjänster			7			7
Övriga*	36	100	0	10	-115	32
Totalt	46	230	144	13	-309	125
Provisionsintäkter, netto, totalt	677	130	75	6	-2	887

* År 2019 innehåller posten 106 miljoner euro (91) i provisionskostnader för derivathandel som betalats till medlemsbankerna.

Not 7. Nettointäkter från placeringsverksamhet

Mn €	2019	2018
Nettointäkter från tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat		
Skuldebrev		
Ränteintäkter	68	66
Övriga intäkter och kostnader	2	14
Realisationsvinster och -förluster	115	26
Valutavärderingsvinster och -förluster	7	18
Nedskrivningar och återförda nedskrivningar*	3	-5
Totalt	194	119

* Förväntade kreditförluster (ECL) för skuldebrev i försäkringsrörelsen

Som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen	2019	2018
Finansiella tillgångar som innehas för handel		
Skuldebrev		
Ränteintäkter och räntekostnader	6	7
Värderingsvinster och -förluster	-6	-5
Totalt	0	2
Aktier och andelar		
Värderingsvinster och -förluster	12	11
Utdelningar och vinstandelar	6	3
Totalt	18	14
Derivatinstrument		
Ränteintäkter och räntekostnader	108	32
Värderingsvinster och -förluster	317	25
Totalt	425	57
	443	73

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet

Skuldebrev		
Ränteintäkter	24	23
Värderingsvinster och -förluster	-4	-4
Totalt	21	19
Aktier och andelar		
Värderingsvinster och -förluster	140	-33
Utdelningar och vinstandelar	47	63
Totalt	186	29
	207	48

Finansiella tillgångar som identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet

Skuldebrev		
Ränteintäkter	38	45
Värderingsvinster och -förluster	79	-39
Totalt	117	7
Aktier och andelar		
Värderingsvinster och -förluster	-32	-24
Utdelningar och vinstandelar	9	14
Totalt	-23	-9
Derivatinstrument		
Värderingsvinster och -förluster	-18	-3
Totalt	-18	-3
	<hr/>	<hr/>
	76	-6

Nettointäkter från finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet totalt **726** **115**

Nettointäkter från förvaltningsfastigheter

Hysesintäkter	66	73
Värderingsvinster och -förluster	17	-8
Kostnader för vederlag och skötsel	-59	-70
Övriga	-5	-5
	<hr/>	<hr/>
Nettointäkter från förvaltningsfastigheter totalt	19	-11

Som redovisats till det upplupna anskaffningsvärdet
Lån och övriga fordringar

Ränteintäkter	10	9
Räntekostnader	-1	-1
Realisationsvinster och -förluster	0	0
Nedskrivningar och återförda nedskrivningar	-4	2
	<hr/>	<hr/>
Lån och övriga fordringar totalt	5	10

Skadeförsäkring

Upplösning av diskontering, skadeförsäkringar	-27	-28
---	-----	-----

Ökningen i den diskonterade försäkringsskulden för skadeförsäkringen som beror på tidens gång utgörs av upplösningen av diskonteringen. Upplösningen av diskonteringen beräknas varje månad med användning av diskonteringsräntan vid slutet av föregående månad och den diskonterade försäkringsskulden vid månadens början. Diskonteringsräntan var 1,0 procent (1,5).

Livförsäkring

Räntegottgörelse på kunders försäkringsbesparingar	-85	-85
Förändring i räntekompletteringar	-88	38
Övriga försäkringstekniska poster**	-215	-15
Totalt	-387	-62

** I övriga försäkringstekniska poster ingår förändringar i andra försäkringstekniska reserver än räntekompletteringar.

Intresseföretag

Som behandlas med metoden för verkligt värde	9	21
Som behandlas med kapitalandelsmetoden	-7	19
Totalt	2	41

Nettointäkter från placeringsverksamhet totalt	530	185
---	------------	------------

Not 8. Övriga rörelseintäkter

Mn €	2019	2018
Hysesintäkter från rörelsefastigheter	15	13
Realisationsvinster på rörelsefastigheter	1	1
Leasingavtal	4	4
ICT-intäkter	2	2
Indrivningsverksamheten	1	1
Realisationsvinster		15
Övriga	30	25
Övriga rörelseintäkter totalt	53	61

Not 9. Personalkostnader

Mn €	2019	2018
Löner och arvoden	599	582
Rörliga ersättningar*	43	41
Pensionskostnader		
Avgiftsbestämda pensionsplaner	96	75
Förmånsbestämda pensionsplaner**	18	-208
Övriga lönebikostnader	26	26
Personalkostnader totalt	781	516

* Not 48.

** Not 34.

Representantskapet vid pensionskassan OP-Eläkekassa, som förvaltar det lagstadgade arbetspensionskyddet för personalen, beslöt 31.7.2018 att överföra ett pensionsansvar på cirka 1 068 miljoner euro och skötseln av arbetspensionskyddet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Överföringen verkställdes 31.12.2018. Överföringen av ansvaret gav upphov till en post på 286 miljoner euro som skulle resultatföras, vilket skedde bland förmånsbestämda pensionsplaner för 2018.

Not 10. Avskrivningar och nedskrivningar

Mn €	2019	2018
Avskrivningar		
Byggnader	27	31
Maskiner och inventarier	11	15
Immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp	11	30
Övriga immateriella tillgångar	170	139
Nyttjanderätter	19	
Egendom som hyrts ut	1	0
Övriga	5	4
Totalt	244	219
Nedskrivningar		
Rörelsefastigheter	6	41
Varumärke	4	4
Datasytem	24	61
Totalt	33	106
Avskrivningar och nedskrivningar totalt	278	325

Not 11. Övriga rörelsekostnader

Mn €	2019	2018
ICT-kostnader		
Drift	223	199
Utveckling	131	153
Hyseskostnader		9
Kostnader för korttidsleasingavtal som är av lågt värde	-9	
Rörelsefastigheter	76	75
Realisationsförluster på rörelsefastigheter	0	2
Myndighets- och revisionsavgifter*	49	54
Medlemsavgifter	5	4
Köptjänster	130	139
Datakommunikation	36	38
Marknadsföring	39	37
Samhällsansvar	10	10
Driftskostnader	24	42
Försäkrings- och säkerhetskostnader	14	9
Sakkunnigkostnader	9	
Kostnader för hyrd arbetskraft	30	0
Övriga	76	69
Övriga rörelsekostnader totalt	844	839

* I posten ingår arvoden som betalats till revisorerna enligt följande: 2,6 miljoner euro (2,0) för revision, 0,1 miljoner euro (0,2) för sådana uppdrag som avses i 1 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten i revisionslagen, 0,2 miljoner euro (0,1) för skatterådgivning och 0,6 miljoner euro (0,4) för övriga tjänster. Kostnaderna för andra tjänster än revisionstjänster som KPMG Oy Ab utfört för bolag som hör till OP Gruppen uppgick till totalt 0,3 miljoner euro och tjänsterna för skatterådgivning uppgick till 0,1 miljoner euro.

Den stabilitetsavgift som beräknats för OP Gruppen för 2019 uppgick till 33,8 miljoner euro (39,4).

Insättningsgarantiavgiften för 2019 uppgår för OP Gruppen till 25,2 miljoner euro (24,4), och den har täckts helt med avgifter som redovisats från den gamla insättningsgarantifonden.

Utvecklingskostnader

Mn €	2019	2018
ICT-utvecklingskostnader	131	153
Andel eget arbete	52	50
Utvecklingskostnader i resultaträkningen totalt	183	203
Aktiverade ICT-kostnader	110	170
Aktiverad andel eget arbete	12	12
Aktiverade utvecklingskostnader totalt	123	182
	7	
Utvecklingskostnader totalt	313	384
Avskrivningar och nedskrivningar	192	202

Utvecklingsinvesteringarna säkerställer att den nuvarande affärsrörelsen är konkurrenskraftig och kontinuerlig samt att verksamheten är förenlig med bestämmelserna och skapar förutsättningar för nya kundorienterade affärsmodeller.

Not 12. Nedskrivningar av fordringar

Mn €	2019	2018
Fordringar som avskrivits som kredit- och garantiförluster	68	70
Återföringar av fordringar som avskrivits	-23	-15
Förväntade kreditförluster** (ECL) för fordringar på kunder och poster utanför balansräkningen	41	-10
Förväntade kreditförluster** (ECL) för skuldebrev*	0	1
Nedskrivningar av fordringar totalt	87	46

* Förväntade kreditförluster för skuldebrev i försäkringsrörelsen redovisas i nettointäkter från placeringsverksamhet.

** Förlustreserven har specificerats i not 49. Förlustreserv för fordringar och skuldebrev.

Not 13. OP-bonus till ägarkunder

Mn €	2019	2018
Ny OP-bonus som ägarkunderna samlat	254	230
Oanvänd OP-bonus som föråldrats	-5	-4
OP-bonus till ägarkunder totalt	249	226

Not 14. Tillfälligt undantag (overlay approach)

Mn €	2019	2018
Nettointäkter från placeringsverksamhet, vilka omfattas av det tillfälliga undantaget värderade i enlighet med IFRS 9		
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet		
Aktier och andelar		
Värderingsvinster och -förluster	145	-49
Totalt (A)	145	-49
Nettointäkter från placeringsverksamhet, vilka omfattas av det tillfälliga undantaget värderade i enlighet med IAS 39		
Aktier och andelar		
Realisationsvinster och -förluster	71	-12
Nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar	-31	-11
Totalt (B)	40	-23
Effekten på resultaträkningen av det tillfälliga undantaget (overlay approach) (-A+B)	-105	26
Effekten på rapporten över totalresultat av det tillfälliga undantaget (overlay approach) -(-A+B)	105	-26

Not 15. Inkomstskatt

Mn €	2019	2018
På räkenskapsperiodens beskattningsbara inkomst	145	125
Skatt från tidigare räkenskapsperioder	-3	3
Uppskjuten skatt	27	84
Resultaträkningens skatt	168	212
Samfundets inkomstskattesats	20,0	20,0
Avstämning av skatt uträknad på basis av den gällande skattesatsen med resultaträkningens skatt		
Resultat före skatt	838	959
Andelen av resultatet enligt skattesatsen	168	192
Skatt från föregående räkenskapsperioder	-3	3
Skattefria intäkter	-4	-29
Oavdragbara kostnader och inkomstandelar från företag i kb-form	-2	24
Omvärdering av oanvända förluster	8	22
Skatterättelser	1	1
Övriga poster	2	-2
Resultaträkningens skatt	168	212

Noter angående tillgångar

Not 16. Kontanta medel

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Kassa	72	83
På anfordran betalbara insättningar i centralbanker		
OP Företagsbanken Abp:s kassakravsmedel	767	703
Checkkonton	11 149	11 564
Kontanta medel totalt	11 988	12 350

I enlighet med eurosysteemets kassakravssystem ska kreditinstituten ha minimireserver (kassakrav) i de nationella centralbankerna. Kassakravet är en andel av kassakravsbasen som motsvarar den kassakravsprocent som Europeiska centralbanken har meddelat. Till kassakravsbasen räknas insättningarna (vidsträckt bemärkelse) och skuldebrev med en löptid på högst två år. Insättningar från andra kassakravsskyldiga räknas inte till kassakravsbasen. Kassakravet är för närvarande 1 % av kassakravsbasen. Kreditinstituten i OP Gruppen sköter sitt kassakrav genom OP Företagsbanken Abp. Kreditinstituten i gruppen har bemyndigat OP Företagsbanken Abp att sköta hela gruppens kassakrav i Finlands Bank.

Not 17. Fordringar på kreditinstitut

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Fordringar på kreditinstitut		
Insättningar		
Betalbara på anfordran	180	73
Övriga	0	0
Totalt	180	73
Krediter och övriga fordringar		
Betalbara på anfordran	0	0
Övriga	67	110
Skuldebrev	0	0
Totalt	67	111
Totalt	246	184
Förlustreserv*	0	-1
Fordringar på kreditinstitut totalt	246	183

* Förlustreserven har specificerats i not 49. Förlustreserv för fordringar och skuldebrev.

Not 18. Derivatinstrument

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Som innehas för handel		
Räntederivat	3 546	2 911
Valutaderivat	240	145
Aktie- och indexderivat	0	0
Kreditderivat	21	6
Råvaruderivat	14	4
Övriga	0	0
Totalt	3 821	3 066
Säkringsinstrument		
Säkring av verkligt värde		
Räntederivat	591	374
Valutaderivat	412	142
Säkring av kassaflödet		
Räntederivat	0	0
Totalt	1 003	516
Övriga säkringsinstrument		
Räntederivat	0	-1
Totalt	0	-1
Derivatinstrument totalt	4 824	3 581

Balansposten innehåller derivatinstrumentens positiva värdeförändringar och betalda premier.

Not 19. Fordringar på kunder

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Krediter till allmänheten och offentlig sektor	82 755	79 207
Skuldebrev	0	0
Finansiella leasingfordringar*	2 340	2 154
Garantifordringar	7	10
Övriga fordringar	6 915	6 180
Totalt	92 017	87 551
Förlustreserv**	-554	-525
Fordringar på kunder totalt	91 463	87 026

* De finansiella leasingfordringarna specificeras i not 25.

** Förlustreserven har specificerats i not 49. Förlustreserv för fordringar och skuldebrev.

Not 20. Investeringsstillgångar

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Finansiella tillgångar som innehas för handel (Finansiella tillgångar för handel)		
Skuldebrev	1 415	505
Aktier och andelar	77	81
Totalt	1 492	586
Finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde via resultatet		
Skuldebrev	466	451
Aktier och andelar (overlay-approach)	1 178	1 085
Aktier och andelar (övriga än overlay-approach)	70	45
Totalt	1 714	1 581
Finansiella tillgångar som identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet		
Skuldebrev	2 216	2 227
Aktier och andelar	254	245
Totalt	2 470	2 472
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat		
Skuldebrev	16 695	17 124
Aktier och andelar	0	0
Totalt	16 695	17 124
Upplupet anskaffningsvärde		
Skuldebrev	3	4
Övriga	201	65
Totalt	204	69
Förvaltningsfastigheter	714	979
Intresseföretag		
Intresseföretag	211	237
Samarbetsarrangemang	8	0
Totalt	220	237
Investeringsstillgångar totalt	23 509	23 050

Förändringar i förvaltningsfastigheter, mn €	2019	2018
Anskaffningsvärde 1.1	931	939
Ökning	17	65
Minskning	-183	-85
Överföringar till anläggningstillgångar som innehas för försäljning	-65	
Överföringar mellan posterna	8	12
Anskaffningsvärde 31.12	708	931
Akkumulerade förändringar i verkligt värde 1.1	48	65
Förändringar i räkenskapsperiodens verkliga värde	1	-4
Minskning	-18	-8
Överföringar till anläggningstillgångar som innehas för försäljning	-24	
Övriga förändringar	0	-5
Akkumulerade förändringar i verkligt värde 31.12	6	48
Bokfört värde 31.12.	714	979

I ökningen av förvaltningsfastigheter ingår aktiverade utgifter efter förvärvet för 15 mn e (13 mn e). Avskrivningarna, nedskrivningarna och de återförda nedskrivningarna av materiella tillgångar har bokförts på övriga rörelsekostnader. Förändringarna i verkligt värde på förvaltningsfastigheter har bokförts på nettointäkter från placeringsverksamheten. Förvaltningsfastigheternas verkliga värde innehåller en skuldandel.

OP Gruppens företag innehar förvaltningsfastigheter som omfattas av begränsningar för överlåtelse- och försäljningspris i enlighet med aravalagstiftningen. Det verkliga värdet av de här objekten var 0 mn e (1 mn e). OP Gruppens företag hade på basis av föravtal bygg- och reparationsförpliktelser som gällde förvaltningsfastigheter för 0 mn e (1 mn e).

Förvaltningsfastigheterna som hyrts ut med operationella leasingavtal specificeras i not 25.

Bland förvaltningsfastigheterna fanns fastigheter som utgjort säkerhet för 4 mn e (4 mn e).

För intresseföretagen redogörs i not 22. Investeringar som behandlas enligt kapitalandelsmetoden.

Not 21. Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Aktier och andelar	10 733	9 745
Övriga placeringar	99	26
Totalt	10 831	9 771

Not 22. Investeringar som behandlas enligt kapitalandelsmetoden

Belopp som tagits upp i balansräkningen:

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Intresseföretag	211	237
Samarbetsarrangemang	8	0
Totalt	220	237

Belopp som tagits upp i balansräkningen:

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Intresseföretag	2	41
Totalt	2	41

Investeringar i intresseföretag och samarbetsarrangemang

OP Gruppen har 21 (18) intresseföretag och 3 (3) samarbetsarrangemang som granskade enskilt inte är väsentliga. I tabellen nedan finns OP Gruppens andel av de här intresseföretagens och samarbetsarrangemangens resultat. De 4 (4) riskkapitalfonder som behandlats som intresseföretag har värderats till verkligt värde i enlighet med IAS 28.

OP Gruppens placeringar i intresseföretag och samarbetsarrangemang har inget noterat marknadspris.

Det finns inga eventalförpliktelser i anslutning till intresseföretag eller samarbetsarrangemang. Till samarbetsarrangemang hör inte heller sådana i bokslutet oupptagna förbindelser som gäller arrangemang av finansiering eller resurser eller förpliktelser att förvärva en annan placerares innehav om vissa händelser inträffar i framtiden.

Mn €	Intresseföretag konsoliderade med kapitalandelsmetoden		Intresseföretag värderade till verkligt värde		Samarbetsarrangemang	
	31.12.2019	31.12.2018	1.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Vinster från kvarvarande verksamheter	-7	19	9	21		
Totalresultat	-7	19	9	21		

Sammanfattningen ovan av intresseföretag som värderats till verkligt värde baserar sig på företagens bokslut.

Not 23. Immateriella tillgångar

Förändringar i immateriella tillgångar, mn €	Goodwill	Varu- märken	Kundrelationer i anslutning till försäkringsavtal och försäkringarnas anskaffningsvärde		Data- system och övriga	Totalt
Anskaffningsvärde 1.1.2019	633	166	507		1 323	2 630
Ökning*					122	122
Minskning					-80	-80
Överföringar mellan posterna					1	1
Anskaffningsvärde 31.12.2019	633	166	507		1 365	2 672
Ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar 1.1.2019		-4	-428		-708	-1 140
Räkenskapsperiodens avskrivningar			-11		-162	-174
Räkenskapsperiodens nedskrivningar	-3				-23	-25
Minskning					73	73
Övriga förändringar					0	0
Ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar 31.12.2019	-3	-4	-439		-820	-1 266
Bokfört värde 31.12.2019	631	162	68		546	1 406

* Det interna utvecklingsarbetets andel 12 mn e (12 mn e).

Förändringar i immateriella tillgångar, mn €	Goodwill	Varu- märken	Kundrelationer i anslutning till försäkringsavtal och försäkringarnas anskaffningsvärde		Data- system och övriga	Totalt
Anskaffningsvärde 1.1.2018	634	179	517		1 154	2 485
Ökning*					182	182
Minskning	-1	-13	-10		-14	-38
Överföringar mellan posterna					0	0
Anskaffningsvärde 31.12.2018	633	166	507		1 323	2 630
Ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar 1.1.2018		-7	-406		-517	-930
Räkenskapsperiodens avskrivningar			-31		-138	-169
Räkenskapsperiodens nedskrivningar		-4			-61	-65
Minskning		7	10		7	24
Övriga förändringar					0	0
Ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar 31.12.2018	0	-4	-428		-708	-1 140
Bokfört värde 31.12.2018	633	162	79		615	1 490

Datasystem och övriga

Bokfört värde, mn €	31.12.2019	31.12.2018
Datasystem	396	391
Datasystem under utveckling	148	222
Övriga	2	2
Totalt	546	615

Immateriella tillgångar med obegränsad nyttjandetid

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Goodwill	631	633
Varumärken	162	162
Totalt	793	795

Nyttjandetiden för varumärken som förvärvats vid rörelseförvärv har uppskattats till obegränsad, eftersom de påverkar ackumuleringen av kassaflödet under en ospecificerad tid.

Nedskrivningsprövning av goodwill

Goodwill, mn €		2019	2018
Segment	Förvärvad affärsrörelse		
Försäkring	Förvärv av Pohjola-Gruppen Abp:s skadeförsäkrings- samt livförsäkringsrörelser och Pohjola-Gruppen Abp:s ICT-verksamheter	449	451
Företagbank	Förvärv av Pohjola-Gruppen Abp:s fond- och kapitalförvaltningsrörelser och Pohjola Finance Ab:s affärsrörelse	182	182
Totalt		631	633

Nedskrivningsprövning av goodwill

Vid slutet av 2019 uppgick goodwill totalt till 631 miljoner euro, medan det ett år tidigare var 633 miljoner euro. OP Gruppens segmentstruktur ändrades från början av 2019, varvid goodwill fördelades på nytt enligt den nya segmentindelningen. Goodwill fördelades i sin helhet på rörelsesegmenten Försäkring och Företagsbank så att den goodwill på totalt 168 miljoner euro som uppstått vid förvärvet av Pohjola-Gruppen Abp:s fond- och kapitalförvaltningsrörelser och som tidigare redovisats på rörelsesegmentet Kapitalförvaltning fördelades på rörelsesegmentet Företagsbank, medan den goodwill på 49 miljoner euro som uppstått vid förvärvet av livförsäkringsrörelsen fördelades på rörelsesegmentet Försäkring. Den goodwill på 10 miljoner euro som uppstått vid förvärvet av Pohjola-Gruppen Abp:s ICT-verksamheter omfördelades dessutom från Övrig rörelse till Skadeförsäkringsrörelsen. Till segmenten Hushållsbank och Övrig rörelse fördelades ingen goodwill som resultat av granskningen. Under 2019 togs goodwill bort från balansräkningen för 2,6 miljoner euro. Nedskrivningen riktade sig i sin helhet till Excenta Oy:s verksamheter för välbefinnande i arbetet, som upphört till följd av affärsrörelseomläggningar.

Längden på prövningsperioden fastställdes till 5 år enligt standarden IAS 36, och som tillväxt i kassaflödena under perioderna efter prognosperioden användes den föregående prognosperiodens förväntade tillväxt eller en förväntad tillväxt på högst 2 procent. Skatternas inverkan har beaktats i kassaflödesanalysen. Över-/underskott efter avkastningskravet på eget kapital för kassagenererande enheters prognostiserade kassaflöden har vid prövningen diskonterats med en diskonteringsränta som motsvarar avkastningskravet på eget kapital. Som grund för beräkningen av diskonteringsräntan har använts marknadsinformation från branschen, och diskonteringsräntan återspeglar här placerarnas bedömning av affärsrörelserisken och den förväntade avkastningen på placerat kapital. Den diskonteringsränta som använts i kalkylerna varierade mellan 6,0 och 11,7 procent. År 2018 varierade diskonteringsräntan mellan 7,4 och 9,9 procent. Nedskrivningsprövningen 2019 utvisade att återvinningsvärdet hos de kassagenererande enheter som prövningen gällde översteg deras avkastningskrav på eget kapital, och överskotts-/underskottsavkastningen var positiv i varje kassagenererande enhet som prövningen gällde, varför inget behov av nedskrivning av goodwill observerades till följd av prövningen.

Känslighetsanalys för goodwill

En känslighetsanalys som riktar sig till kassagenererande enheter utfördes separat för varje kassagenererande enhet, och den baserade sig på de centrala variablerna för respektive kassagenererande enhet. Känsligheten granskades som förändringen i en variabel i förhållande till de värden som använts i prognoserna. Känslighetsanalysen innehåller inte simultana förändringar i värdet på alla centrala variabler. Från känslighetsanalysen härleddes dessutom den relativa förändring i respektive kassagenererande enhets centrala variabler som skulle leda till en risk för nedskrivning av goodwill.

Centrala antaganden vid beräkningen av en kassagenererande enhets återvinningsvärde och den relativa förändring som skulle leda till en risk för nedskrivning av goodwill.

Segment	Kassa-genererande enhet	Goodwill mn €	Centrala variabler	Värde som använts i kassaflöde sprog-noseerna, %	Förändring som medför risk för nedskrivning, %-enheter		
Försäkring	Skadeförsäkringsrörelsen	400	Diskonteringsränta, %	6,9	5,7		
			Totalkostnadsprocent	89,8–92,0	7,1		
			Nettointäkter av placeringsverksamheten, %	2	-1,9		
			OP-Livförsäkrings Ab	49	Diskonteringsränta, %	6,9	0,8
			Ökning i rörelsekostnader, %	1,0	1,7		
Företagsbank	OP Kapitalförvaltning Ab	97	Marginal i placeringsverksamheten, %	0,2–1,3	-0,2		
			Diskonteringsränta, %	6,9	9,0		
			Ökning i förvaltade medel, %	2,0–3,7	-8,0		
			Kostnadsökning, %	0,5–4,0	8,3		
			OP-Fondbolaget Ab	71	Diskonteringsränta, %	6,9	28,9
			Ökning i fondkapital, %	2,0–3,7	-24,0		
			Ökning i fasta kostnader, %	-0,5–12	18,8		
			Finansbolagsprodukter	13	Diskonteringsränta, %	6,0	10,0
			Ökning i utlåningen, %	2,0–4,5	-59,0		
			Kostnadsökning, %	2,0–6,7	15,6		
			Checkout Finland Oy, betalningsförmedlings-tjänster	2	Diskonteringsränta, %	11,7	15,0
Ökning i provisionsintäkter, %	2,0–53,8	-49,2					
Kostnadsökning, %	-11,1–(-0,5)	14,8					

Nedskrivningsprövning av varumärken

En nedskrivningsprövning av varumärken har utförts separat för varumärkena Pohjola och A-Försäkring. De prognoser som använts i kassaflödesanalyserna baserar sig på de långsiktiga planer som godkänts av skadeförsäkringsrörelsens affärsledning och på prognoser som härletts ur dem för perioden 2020–2024. Som tillväxt i kassaflödena under perioderna efter prognosperioden användes en förväntad tillväxt på 2 procent. På basis av nedskrivningsprövningen behöver inga nedskrivningar av varumärken göras i bokslutet 2019.

Nedskrivningsprövning av andra väsentliga immateriella tillgångar

Till OP Gruppens balansräkning har allokerats immateriella tillgångar för kundrelationer och försäkringsavtal. De immateriella tillgångarna uppkom som en del av förvärvet av Aurum Placeringsförsäkring Ab 2012 samt överföringen av Suomi-bolagens bestånd 2015 och 2016. De immateriella tillgångar som uppstått genom Livförsäkringens kundrelationer och försäkringsavtal kostnadsförs genom avskrivningar enligt plan inom en uppskattad nyttjandetid, och det har inte förekommit något nedskrivningsbehov beträffande dem. Värdet av de immateriella tillgångar för kundrelationer och försäkringsavtal som uppkommit som en del av förvärvet av Pohjola-Gruppen Abps:s affärsrörelser har tagits bort från balansräkningen före slutet av 2018.

Not 24. Materiella tillgångar

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Rörelsefastigheter		
Mark- och vattenområden	54	80
Byggnader	365	589
Maskiner och inventarier	37	53
Övriga materiella tillgångar	14	15
Nyttjanderätter	53	
Egendom som hyrts ut	0	0
Materiella tillgångar totalt	524	737
av vilka anskaffningar i arbete	11	4

Förändringar i materiella tillgångar, mn €	Rörelse- fastigheter	Maskiner och inventarier	Övriga materiella tillgångar	Egendom som hyrts ut	Materiella tillgångar totalt
Anskaffningsvärde 1.1.2019	1 176	141	17	1	1 336
Förvärvade affärsrörelser	0	0	0	0	0
Ökning	28	14	1	0	42
Minskning	-25	-78	-1		-103
Överföringar till anläggningstillgångar som innehas för försäljning	-286				-286
Överföringar mellan posterna	-8	0			-8
Anskaffningsvärde 31.12.2019	885	78	17	1	981
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 1.1.2019	-508	-88	-2	-1	-599
Förvärvade affärsrörelser	0	0	0	0	0
Räkenskapsperiodens avskrivningar	-30	-12	-1		-42
Räkenskapsperiodens nedskrivningar	-6		-1		-6
Återföringar av räkenskapsperiodens nedskrivningar					0
Minskning	7	60	0		67
Överföringar till anläggningstillgångar som innehas för försäljning	69				69
Övriga förändringar	0		1		1
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 31.12.2019	-467	-41	-2	-1	-511
Nyttjanderätt					53
Bokfört värde 31.12.2019	419	37	14	0	524

Förändringar i materiella tillgångar, mn €	Rörelse- fastigheter	Maskiner och inventarier	Övriga materiella tillgångar	Egendom som hyrts ut	Materiella tillgångar totalt
Anskaffningsvärde 1.1.2018	1 175	130	18	2	1 325
Ökning	40	18	1	0	60
Minskning	-25	-7	-2	-1	-35
Överföringar mellan posterna	-14	1	0		-13
Anskaffningsvärde 31.12.2018	1 176	141	17	1	1 336
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 1.1.2018	-445	-78	-2	-2	-527
Räkenskapsperiodens avskrivningar	-34	-15	-1	0	-50
Räkenskapsperiodens nedskrivningar	-39		-3		-41
Återföringar av räkenskapsperiodens nedskrivningar	0				0
Minskning	7	5	0	1	13
Övriga förändringar	3		3		6
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 31.12.2018	-508	-88	-2	-1	-599
Bokfört värde 31.12.2018	668	53	15	0	737

Not 25. Leasingavtal

Nyttjanderätter, mn €	Lokaliteter	Bilar	IT- utrustning	Maskiner och redskap	Totalt
Bokfört värde 1.1.2019	50	3	4	5	62
Ökning	7	3	0	2	11
Minskning	1	0	0	0	2
Avskrivningar under räkenskapsperioden	-12	-2	-3	-2	-18
Värdoförändringar under räkenskapsperioden	-3	0	0	0	-3
Övriga förändringar	0				0
* Bokfört värde 31.12.2019	43	4	1	5	53

Leasingskulder, mn €	31.12.2019
* Bokfört värde	53
Avtalsenliga löptider	
< 1 år	15
1-2 år	13
2-3 år	11
3-4 år	6
4-5 år	4
över 5 år	5

* Not 34. Avsättningar och övriga skulder

Poster som tagits upp i resultaträkningen, mn €	31.12.2019
Räntekostnader	0
Avskrivningar av nyttjanderätter	-18
Hysesintäkter från vidareuthyrning	-1
Kostnader som avser variabla leasingavgifter som inte inkluderas i leasingskulder	1
Vinster eller förluster från sale and leaseback-transaktioner	0
Kostnader för korttidsleasingavtal som är av lågt värde	-9
Kassautflöde för leasingavtal totalt	-27

Leasegivarens operationella leasingavtal

OP Företagsbankskoncernens företag har hyrt ut en del av sina förvaltningsfastigheter och de inbringade totalt 26 miljoner euro (30) i hyresintäkter.

Minimileasingavgifter som erhålls på basis av operationella leasingavtal

Mn €	31.12.2019
< 1 år	77
1-2 år	92
2-3 år	69
3-4 år	63
4-5 år	44
över 5 år	43
Totalt	388

Mn €	31.12.2018
< 1 år	56
1-5 år	139
över 5 år	142
Totalt	337

Finansiella leasingfordringar

OP Företagsbankskoncernen finansierar lösa anläggningstillgångar, fastigheter och andra utrymmen med finansiell leasing.

Mn € **31.12.2019**

Mn €		31.12.2019
Löptidsanalys för fordringar avseende leasingavgifter för finansiella leasingavtal		
< 1 år		663
1-2 år		571
2-3 år		429
3-4 år		318
4-5 år		156
över 5 år		300
Bruttoinvesteringar i finansiella leasingavtal		2 436
Icke ackumulerad finansieringsintäkt (-)		-96
Minimileasingavgifternas nuvärde		2 340
Minimileasingfordringarnas nuvärde		
< 1 år		632
1-2 år		550
2-3 år		415
3-4 år		310
4-5 år		151
över 5 år		283
Totalt		2 340

Mn € **31.12.2018**

Mn €		31.12.2018
Löptidsanalys för fordringar avseende leasingavgifter för finansiella leasingavtal		
< 1 år		585
1-5 år		1 336
över 5 år		326
Bruttoinvesteringar i finansiella leasingavtal		2 246
Icke ackumulerad finansieringsintäkt (-)		-92
Minimileasingavgifternas nuvärde		2 154
Minimileasingfordringarnas nuvärde		
< 1 år		557
1-5 år		1 290
över 5 år		307
Totalt		2 154

Poster som tagits upp i resultaträkningen, mn € **31.12.2019**

Ränteintäkter från finansiella leasingfordringar	28
Realisationsvinst/-förlust på finansiella leasingavtal	-1

Not 26. Övriga tillgångar

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Betalningsförmedlingsfordringar	19	21
Pensionstillgångar	44	34
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
Räntor	150	192
Räntor på derivatfordringar	41	14
Provisionsfordringar på kapitalförvaltning	7	7
Avkastningsrelaterade provisioner för kapitalförvaltning	8	1
Tecknings-, inlösen- eller förvaltningsprovisionsfordringar	27	23
Övriga poster i försäkringsrörelsen	68	86
Övriga	28	58
Derivatfordringar, clearing via centrala motparter	1	3
CSA-fordringar för derivatinstrument	432	458
Värdepappersfordringar	6	20
Direktförsäkringsfordringar	294	322
Skaderegleringsavtal	181	181
Återförsäkringsfordringar	70	73
Återförsäkrares andel av avsättningen för ej intjänade premier	7	8
Återförsäkrares andel av ersättningsansvaret	98	97
Övriga fordringar	201	278
Totalt	1 684	1 875

Not 27. Skattefordringar och skatteskulder

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Inkomstskattefordringar	68	61
Uppskjuten skattefordran	166	171
Skattefordringar totalt	235	232

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Inkomstskatteskuld	36	4
Uppskjuten skatteskuld	1 014	917
Skatteskulder totalt	1 050	921

Uppskjuten skattefordran	31.12.2019	31.12.2018
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	17	2
Avskrivningar och nedskrivningar	6	6
Avsättningar och nedskrivningar av krediter	17	16
Skattemässiga förluster	0	1
Säkring av kassaflöde	6	4
Säkring av ränterisken i försäkringsskulden	34	9
Periodiseringsdifferenser för derivat	17	7
Förmånsbestämda pensionsplaner	50	46
Koncernkonsolideringar	29	33
Övriga temporära skillnader	42	47
Kvittad mot uppskjuten skatteskuld	-53	-23
Totalt	166	148

Uppskjuten skatteskuld	31.12.2019	31.12.2018
Skattemässiga avsättningar	703	671
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	19	0
Säkring av kassaflöde	44	12
Eliminering av utjämningsbeloppet	62	66
Värdering av placeringar till verkligt värde	121	47
Fördelning av köpesumman för företagsköp	42	44
Förmånsbestämda pensionsplaner	44	43
Koncernkonsolideringar	11	11
Övriga temporära skillnader	22	45
Kvittad mot uppskjuten skattefordran	-53	-23
Totalt	1 014	917

Uppskjuten skattefordran (+)/-skuld (-), netto	-848	-769
--	------	------

Förändringar i uppskjuten skatt	31.12.2019	31.12.2018
Uppskjuten skattefordran/-skuld 1.1	-769	-705
Total effekt av förändringar i redovisningsprinciper och övriga justeringar	23	3
Uppskjuten skattefordran/-skuld 1.1	-745	-703
Bokförts i resultaträkningen		
Inverkan av förluster	0	0
Avsättningar och nedskrivningar av fordringar	-1	-2
Skattemässiga avsättningar	-29	-54
Avskrivningar och nedskrivningar	-2	6
Elimineringar av utjämningsbelopp	4	-7
Förmånsbestämda pensionsplaner	6	-38
Säkring av ränterisken i försäkringsskulden	25	12
Periodiseringsdifferenser för värdepapper som emitterats till allmänheten		0
Periodiseringsdifferenser för derivat	10	-2
Värdering av placeringar	-38	-13
Övriga	-9	2
Bokförts i rapporten över totalresultat		
Finansiella tillgångar som kan säljas		
Förändringar i verkligt värde	-33	43
Säkring av kassaflöde	-39	-13
Överföring till resultaträkningen	11	13
Aktuariella vinster/(förluster) från förmånsbestämda pensionsplaner	-3	-18
Övriga	5	5
Överförts till anläggningstillgångar som innehas för försäljning	-11	0
Uppskjuten skattefordran totalt 31.12, (+)/-skuld (-), netto	-848	-769
Inkomstskattefordringar (+)/-skuld (-), netto	32	57
Skattefordringar totalt, (+)/-skuld (-), netto	-816	-712

Skattemässiga förluster för vilka inga uppskjutna skattefordringar har bokförts fanns vid slutet av 2019 för 242 mn e (189). Förlusterna preskriberas före 2029.

För de balanserade vinstmedlen i dotterföretagen i Baltikum på 32 mn e (22) har inte bokförts någon uppskjuten skatteskuld, eftersom tillgångarna bestående har investerats i respektive land.

Noter angående skulder och eget kapital

Not 28. Skulder till kreditinstitut

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Skulder till centralbanker	2 000	4 006
Skulder till kreditinstitut		
Betalbara på anfordran		
Insättningar	81	1
Övriga skulder	0	1
Totalt	81	2
Övriga än betalbara på anfordran		
Insättningar	342	730
Övriga skulder	208	68
Totalt	551	798
Skulder till kreditinstitut och centralbanker totalt	2 632	4 807

Not 29. Derivatinstrument

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Som innehas för handel		
Räntederivat	2 638	2 488
Valutaderivat	234	145
Aktie- och indexderivat	0	0
Kreditderivat	1	4
Övriga	14	8
Totalt	2 887	2 645
Säkringsinstrument		
Säkring av verkligt värde		
Räntederivat	399	289
Valutaderivat	30	57
Säkring av kassaflödet		
Räntederivat	0	1
Totalt	429	347
Derivatinstrument totalt	3 316	2 992

Balansposten innehåller derivatinstrumentens negativa värdeförändringar och erhållna premier.

Not 30. Skulder till kunder

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Insättningar		
Betalbara på anfordran		
Privatkunder	38 772	35 990
Företag och offentlig sektor	24 015	23 911
Totalt	62 786	59 902
Övriga		
Privatkunder	1 122	1 292
Företag och offentlig sektor	90	133
Totalt	1 212	1 425
Insättningar totalt	63 998	61 327
Övriga finansiella skulder		
Betalbara på anfordran		
Privatkunder	8	17
Företag och offentlig sektor	0	0
Totalt	9	17
Övriga		
Företag och offentlig sektor	4 282	4 767
Totalt	4 282	4 767
Övriga finansiella skulder totalt	4 291	4 785
Skulder till kunder totalt	68 289	66 112

Not 31. Försäringsskuld

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Försäringsskuld för skadeförsäkring	3 234	3 157
Icke-fondanknuten försäringsskuld för garantidelar i livförsäkringen	6 283	6 354
Icke-fondanknuten skuld för placeringsavtals garantidelar i livförsäkringen	3	3
Totalt	9 520	9 514

Siffrorna i noten inkluderar ersättningsansvaret för fondanknutna avtal. Därför överensstämmer siffrorna i noten inte med balansräkningen.

Skulder för skadeförsäkringsavtal och återförsäkrarens andel

Mn €	31.12.2019			31.12.2018		
	Brutto	Återförsäkring	Netto	Brutto	Återförsäkring	Netto
Avsättningar för ersättningar av pensionstyp	1 571	-4	1 567	1 510	-4	1 506
Övriga avsättningar för specifika skadefall	197	-81	116	182	-69	113
Särskild avsättning för yrkessjukdomar	10		10	13		13
Kollektiv avsättning för oreglerade skador	779	-13	766	761	-23	737
Avsättning för skaderegleringskostnader	114		114	101		101
Avsättning för ej intjänade premier	584	-7	576	569	-8	561
Försäringsskuldens ränteskydd	-22		-22	21		21
Försäringsskuld för skadeförsäkring totalt	3 234	-106	3 128	3 157	-104	3 053

Förändringar i försäringsskulden och fordringar avseende återförsäkringsavtal

Mn €	2019			2018		
	Brutto	Återförsäkring	Netto	Brutto	Återförsäkring	Netto
Avsättning för oreglerade skador						
Avsättning för oreglerade skador 1.1	2 588	-97	2 491	2 557	-84	2 473
Under räkenskapsperioden betalda ersättningar	-1 140	21	-1 119	-1 075	30	-1 045
Förändring i skuld/fordran	1 219	-23	1 196	1 081	-42	1 039
Under räkenskapsperioden inträffade skador	1 116	-24	1 092	1 121	-40	1 081
Ökning (minskning) jämfört med tidigare perioder	-25	1	-24	-39	-2	-42
Förändring i diskonteringsräntan	128		128			
Upplösning av diskontering	27		27	27		27
Värdetförändring i ränteskydd	-43		-43	25		25
Avyttrade affärsrörelser	0	0	0	-28		-28
Kursvinster (förluster)	0		0	0		0
Avsättning för oreglerade skador 31.12	2 650	-98	2 552	2 588	-97	2 491
Skuld för återstående avtalstid						
Försäringsskuld 1.1	569	-8	561	585	-11	574
Ökning	530	-7	523	539	-7	532
Minskning	-516	8	-509	-528	10	-518
Avyttrade affärsrörelser				-27		-27
Upplösning av diskontering	1		1	1		1
Försäringsskuld 31.12	584	-7	576	569	-8	561
Försäringsskuld för skadeförsäkring totalt	3 234	-106	3 128	3 157	-105	3 052

Försäringsskulden för försäkringsavtalens återstående avtalstid har i huvudsak fastställts avtalsvis enligt pro rata parte temporis-metoden.

Värdering av försäkringsskuld för försäkringsavtal

a) Använda metoder och antaganden

Försäkringsskuldens belopp har uppskattats så att det med rimlig sannolikhet är tillräckligt för att täcka de förpliktelser som härrör från försäkringsavtalen. Detta har genomförts så att man först gjort en uppskattning av skuldens förväntade värde och därefter räknat ut ett säkerhetstillägg på grund av den osäkerhet som föreligger.

Avsättningen för ersättningar av pensionstyp utgörs av det diskonterade nuvärdet av kassaflödet från ersättningar för inkomstbortfall som betalas ut i form av fortlöpande pensioner. Den diskonteringsränta som används bestäms med beaktande av den rådande räntenivån, lagbestämmelserna om att avsättningarna ska vara betryggande, den av myndigheterna fastställda övre gränsen för diskonteringsräntan samt den rimliga förväntade avkastningen på de tillgångar som täcker försäkringsskuden. Den vid slutet av 2019 använda diskonteringsräntan är 1,0 % (1,5 %). Som dödlighetsmodell har använts en ålderskohortmodell för dödlighetsintensiteten som baserar sig på befolkningsstatistiken i Finland och på antagandet att den nu observerade trenden med en allt högre livslängd kommer att fortsätta.

I avsättningen för oreglerade skador ingår avsättningar för asbestskador som utgörs av yrkessjukdomsfall inom den lagstadgade olycksfallsförsäkringen. Det prognostiserade kassaflödet från dessa ersättningar baserar sig på en utredning, i vilken har beaktats hur mycket asbest som årligen har använts som råmaterial i Finland samt hur latenstiderna för olika asbestsjukdomar är fördelade. Asbestskadornas utveckling följs årligen upp och utfallet har följt prognosen väl.

För värdering av den kollektiva avsättningen för oreglerade skador har flera statistiska metoder använts. Bornhuetter-Ferguson, Cape Cod och Chain Ladder. Vid tillämpningen av dem måste utöver val av metod även andra val göras såsom beslut om på hur många skadeårs statistiska material metoderna ska tillämpas.

De största riskerna vid värderingen av den kollektiva avsättningen för oreglerade skador hänför sig till

- Uppskattningen av framtida inflation (exkl. ersättningar för inkomstbortfall som betalas på basis av lagstadgade försäkringar)
- Justering av förändringar i utvecklingstriangeln för ersättningar till följd av lagändringar och ändringar i ersättningspraxis (dvs. ger historien en korrekt bild av framtiden)
- De historiska datas riktighet under tiotals år.

Av den kollektiva avsättningen för oreglerade skador har endast avsättningen för pensioner diskonterats.

Vid värderingen av den kollektiva avsättningen för oreglerade skador har koncernens skadeförsäkringsbestånd delats upp i flera klasser bland annat utgående från risken och löptiden för kassaflödet från de utbetalda ersättningarna. I varje klass beräknas den kollektiva avsättningen för oreglerade skador först enligt respektive ovan nämnda statistiska metod. Av dem har man valt den som bäst lämpar sig för den klass som är föremål för granskning. Som valkriterier har använts hur väl modellen i fråga skulle ha prognostiserat utvecklingen under tidigare skadeår och den genom modellen erhållna värderingens känslighet för antalet använda statistikår. Till det förväntningsvärde som modellen ger har ett säkerhetstillägg på 2-10 % lagts till. På säkerhetstilläggets belopp inverkar de framtida kassaflödenas osäkerhet och löptid samt historiska datas kvalitet.

Vid värderingen av den kollektiva avsättningen för ersättningarna för sjukvårdskostnader och rehabiliteringskostnader inom den lagstadgade olycksfallsförsäkringen och trafikförsäkringen har beaktats att de ersättningar som betalas för skador som har inträffat för över 10 år sedan kommer att finansieras med hjälp av fördelningssystemet.

Inverkan av ändrade metoder och antaganden på avsättningarnas belopp	2019	2018
Inverkan av ändrade metoder och antaganden på avsättningarnas belopp	147	17
Totalt	147	17

b) Ersättningarnas utveckling

I ersättningstriangelarna har de faktiska ersättningskostnaderna jämförts med tidigare värden. Triangelarna som beskriver ersättningsutvecklingen har konstruerats per skadeår.

Ersättningsutvecklingen har presenterats för tio år med undantag av långvariga avsättningar. I ersättningstriangelarna följs inte upp utvecklingen för andelar i pooler eller olycksfallsförsäkringens regresser. Kapitalvärdena för slutligt fastställda pensioner har behandlats såsom om de hade utbetalats till beloppet av deras kapitalvärde i samband med att de slutligt fastställdes. För de långvariga avsättningarna, dvs. de slutligt fastställda pensionerna och asbestskadorna, har uppgifter om försäkringsskuldens tillräcklighet presenterats.

Ersättningstrianglar, bruttorörelse, mn €

Skadeår	2010	2011	20112	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Totalt
Uppskattning av den totala skadekostnaden											
0*	738	784	815	903	931	976	1 000	1 043	1 121	1 116	9 428
n+1	746	751	802	879	905	887	1 006	1 063	1 149		
n+2	744	752	805	861	920	902	995	1 078			
n+3	743	757	821	885	939	910	998				
n+4	750	771	836	891	929	912					
n+5	760	786	840	888	930						
n+6	771	785	840	900							
n+7	772	783	838								
n+8	779	784									
n+9	782										
Nuvarande uppskattning av den totala skadekostnaden											
	782	784	838	900	930	912	998	1 078	1 149	1 116	9 488
Ackumulerade utbetalda ersättningar											
	-744	-750	-796	-842	-872	-838	-911	-948	-940	-661	-8 301
Avsättning för oreglerade skador för åren 2010-2019											
	38	35	42	57	58	74	88	130	210	455	1 186
Avsättning för oreglerade skador för tidigare år											247

* = vid slutet av skadeåret

Utvecklingen av ersättningarna för latenta yrkessjukdomar, mn €

Räkenskapsår	Kollektiv avsättning för oreglerade skador	Kända avsättningar för pensioner	Utbetalda ersättningar	Ersätt- ningskostnader	Förändring i beräkningsgrunden*	Tillräcklighet
2010	38	44	-3	0		0
2011	35	50	-3	-6	5	-2
2012	32	53	-4	-4	2	-1
2013	28	53	-4	-1	1	0
2014	22	53	-4	-2	2	0
2015	19	54	-4	-2	2	-1
2016	17	53	-5	-1	2	1
2017	14	53	-5	-3	3	0
2018	13	51	-6	-2		-2
2019	10	52	-5	-3	3	0

Utvecklingen av slutligt fastställda pensioner, mn €

Räkenskapsår	Vid början av året	Vid slutet av året	Nytt pensionskapital	Betalda pensioner	Förändring i beräkningsgrunden*	Tillräcklighet
2010	771	794	60	34		3
2011	794	895	66	35	77	7
2012	895	940	66	34	31	18
2013	940	965	51	37	23	12
2014	965	1 010	54	40	36	5
2015	1 010	1 046	53	44	30	2
2016	1 046	1 080	54	49	31	3
2017	1 080	1 141	54	52	75	16
2018	1 141	1 145	56	54		-2
2019	1 145	1 206	38	56	80	1

* Inverkan av förändringar i diskonteringsräntan och dödlighetsmodellen på det slutliga pensionskapitalet.

Ersättningstrianglar, nettorörelse, mn €

Skadeår	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Totalt
Uppskattning av den totala skadekostnaden											
0*	693	721	796	861	897	957	992	1 019	1 081	1 092	9 110
n+1	707	697	782	829	868	877	1 000	1 026	1 109		
n+2	705	710	786	819	875	892	990	1 045			
n+3	705	714	804	843	887	898	994				
n+4	712	727	818	847	887	901					
n+5	721	741	823	847	885						
n+6	732	743	823	858							
n+7	734	742	822								
n+8	740	744									
n+9	743										
Nuvarande uppskattning av den totala skadekostnaden											
	743	744	822	858	885	901	994	1 045	1 109	1 092	9 194
Ackumulerade utbetalda ersättningar											
	-706	-709	-780	-803	-830	-828	-909	-932	-934	-658	-8 088
Avsättning för oreglerade skador för åren 2010 -2019											
	38	35	42	55	56	73	86	113	175	434	1 106
Avsättning för oreglerade skador för tidigare år											229

* = vid slutet av skadeåret

Förändring i försäkringsersättningarna för skador som inträffat under tidigare räkenskapsperioder

Försäkringsersättningarna för skador som inträffat under tidigare räkenskapsperioder ökade med 104 miljoner euro, under föregående räkenskapsperiod minskade försäkringsersättningarna med 42 miljoner euro. Förändringen i försäkringsersättningarna för skador som inträffat under tidigare räkenskapsperioder beskriver tillräckligheten hos försäkringsskulden. På grund av att försäkringsskulden ska vara tryggande är förändringen i snitt positiv.

Förändringar i livförsäkringens försäkringsskuld

Avsättningar, mn €	1.1.2019	Ökning av avsättningar föräntled av premier	Frigjorda avsättningar	Krediterade räntor och värdeförändringar	Övriga debiteringar och krediteringar	Övriga poster	31.12.2019
Skuld för icke-fondanknutna avtal							
Icke-fondanknuten försäkringsskuld diskonterad med den garanterade räntesatsen	2 824	170	-244	85	-96	17	2 757
Separat balansräkning 1	827	0	-42	44	-6	19	841
Separat balansräkning 2	2 296	6	-228	75	8	27	2 185
Skuld för icke-fondanknutna placeringsavtal diskonterad med den garanterade räntesatsen	3	0	-1	0	0	1	3
Räntekomplettering	297					-41	257
Effekt av diskontering med marknadsränta	43					125	169
Övriga poster	66					8	75
Totalt	6 357	176	-514	203	-93	157	6 286

Avsättningar, mn €	1.1.2018	Ökning av avsättningar föräntled av premier	Frigjorda avsättningar	Krediterade räntor och värdeförändringar	Övriga debiteringar och krediteringar	Övriga poster	31.12.2018
Skuld för icke-fondanknutna avtal							
Icke-fondanknuten försäkringsskuld diskonterad med den garanterade räntesatsen	2 898	72	-227	87	-12	7	2 824
Separat balansräkning 1	904	0	-45	35	-6	-61	827
Separat balansräkning 2	2 565	6	-219	110	9	-175	2 296
Skuld för icke-fondanknutna placeringsavtal diskonterad med den garanterade räntesatsen	3	0	0	0	0	0	3
Räntekomplettering	413					-116	297
Effekt av diskontering med marknadsränta	-8					51	43
Övriga poster	70					-3	66
Totalt	6 845	79	-491	232	-10	-297	6 357

Då avsättningarna för försäkrings- och placeringsavtal för annat än den fondanknutna rörelsen samt för fondförsäkringar bildats har iakttagits de nationella redovisningsbestämmelserna med undantag av att diskonteringsräntan för försäkringsskulden har närmast sig de rådande räntorna. I balansräkningen har redovisats livförsäkringsbolagets besparingar i försäkrings- och kapitaliseringsavtal på egen placeringsrisk, där räntegarantin varierar mellan 1,5 och 4,5 procent och som har diskonterats med beloppet av räntegarantin för avsättningarna i det nationella bokslutet. I räntekompletteringen har bokförts effekten av att diskonteringsräntan minskat i det nationella bokslutet. En del av ränterisken mellan marknads- och diskonteringsräntan har skyddats med ränteplaceringar, vilkas värde har redovisats som en del av den skuld som bokförts för försäkrings- och kapitaliseringsavtal.

Som skuld för risklivförsäkringar används avsättningarna för ej intjänade premier.

Fordringar och skulder i anslutning till avgiven återförsäkring värderas enligt samma principer som skulder och fordringar som härrör från återförsäkrade avtal och upptas separat i balansräkningen.

Avsättningarna för gruppensionsförsäkringen har kompletterats årligen sedan 2011 till följd av den ökade förväntade livslängden.

Krediterade räntor innefattar betalda garantiräntor och kundbonus som delats ut och betalats i enlighet med ledningens prövning.

Not 32. Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Skuld för fondanknutna avtal		
Skuld för fondförsäkringar	4 784	4 518
Skuld för fondanknutna placeringsavtal	6 034	5 255
Totalt	10 818	9 774

Siffrorna i noten inkluderar inte ersättningsansvaret för fondanknutna avtal. Därför överensstämmer siffrorna i noten inte med balansräkningen.

Förändringar i försäkringsskulden

Avsättningar, mn €	1.1.2019	Ökning av avsättningar föranledd av premier	Frigjorda avsättningar	Krediterade räntor och värdeförändringar	Övriga debiteringar och krediteringar	Övriga poster	31.12.2019
Skuld för fondanknutna avtal							
Skuld för fondförsäkringar	4 518	161	-549	702	-17	-32	4 784
Skuld för fondanknutna placeringsavtal	5 255	711	-758	793	-19	52	6 034
Totalt	9 774	873	-1 307	1 494	-36	20	10 818

Avsättningar, mn €	1.1.2018	Ökning av avsättningar föranledd av premier	Frigjorda avsättningar	Krediterade räntor och värdeförändringar	Övriga debiteringar och krediteringar	Övriga poster	31.12.2018
Skuld för fondanknutna avtal							
Skuld för fondförsäkringar	5 036	179	-339	-315	-18	-26	4 518
Skuld för fondanknutna placeringsavtal	5 084	812	-411	-310	-20	101	5 255
Totalt	10 120	991	-750	-625	-38	75	9 774

De fondanknutna avtalens beroende av tillgångarna följer av försäkringstagarens val. På bolagsplanet kan värdeförändringen inte jämföras med något benchmark-index. Avkastningen på placeringsavtal med beräkningsränta kan inte tillförlitligt jämföras med något benchmark-index. Avkastningen baserar sig på avkastningen hos de tillgångar som utgör täckning. Bolagets egendom saknar benchmark.

Fondanknutna placeringsavtal har värderats till verkligt värde.

Skulden för fondanknutna avtal värderas till marknadsvärdet för de tillgångar som anslutits till avtalen vid bokslutstidpunkten.

Not 33. Skuldebrev emitterade till allmänheten

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Obligationslån	11 501	9 522
Efterställda obligationslån	1 156	
Obligationslån med bostadssäkerhet (covered bonds)	12 097	10 720
Övriga		
Bankcertifikat	0	105
Företagscertifikat	9 716	10 162
Som i handeln ingår i den egna portföljen (-)*	-101	-50
Skuldebrev emitterade till allmänheten totalt	34 369	30 458

* OP Gruppens egna obligationslån har kvittats mot skulden.

Avstämning av förändringar i skulder i finansieringens kassaflöde mot balansposter

Mn €	Skuldebrev emitterade till allmänheten	Efterställda skulder
Balansvärde 1.1.2019	30 458	1 358
Förändringar i finansieringens kassaflöde		
Ökningar i obligationslån	5 591	
Ökningar i obligationslån med bostadssäkerhet	2 243	
Ökningar i bankcertifikat	75	
Ökningar i företagscertifikat	21 920	
Ökningar totalt	29 830	
Minskningar i obligationslån	-2 848	
Minskningar i obligationslån med bostadssäkerhet	-921	
Minskningar i bankcertifikat	-182	
Minskningar i företagscertifikat	-22 714	
Minskningar i debenturer	0	-60
Minskningar totalt	-26 664	-60
Förändringar i finansieringens kassaflöde totalt	3 165	-60
Värderingar och valutakursförändringar	746	-8
Balansvärde 31.12.2019	34 369	1 290

Mn €	Skuldebrev emitterade till allmänheten	Efterställda skulder
Balansvärde 1.1.2018	26 841	1 400
Förändringar i finansieringens kassaflöde		
Ökningar i obligationslån	2 346	
Ökningar i obligationslån med bostadssäkerhet	1 004	
Ökningar i bankcertifikat	141	
Ökningar i företagscertifikat	24 495	
Ökningar totalt	27 986	
Minskningar i obligationslån	-1 898	
Minskningar i obligationslån med bostadssäkerhet	-1 100	
Minskningar i bankcertifikat	-121	
Minskningar i företagscertifikat	-21 346	
Minskningar totalt	-24 465	
Förändringar i finansieringens kassaflöde totalt	3 521	
Värderingar och valutakursförändringar	96	-42
Balansvärde 31.12.2018	30 458	1 358

De viktigaste emissionerna 2019	Nominellt belopp, mn €	Ränta, %
OP Företagsbanken Abp		
OP Corporate Bank plc Issue of EUR 500,000,000 0.375 per cent. Instruments due 26 February 2024 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	500,0	Fast 0,375 %
OP Corporate Bank plc Issue of EUR 500,000,000 0.375 per cent. Senior Non-Preferred Instruments due 19 June 2024 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	500,0	Fast 0,375 %
OP Corporate Bank plc Issue of EUR 500,000,000 0.625 per cent. Senior Non-Preferred Instruments due 12 November 2029 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	500,0	Fast 0,625 %
OP-Bostadslånebanken Abp		
OP Mortgage Bank Issue of EUR EUR 1,250,000,000 0,625 per cent. Covered Notes due 15 Feb 2029 under the EUR 20,000,000,000 Euro Medium Covered Note Programme.	1 250,0	Fast 0,625 %
OP Mortgage Bank Issue of EUR 1,000,000,000 0,010 per cent. Covered Notes due 19 Nov 2026 under the EUR 20,000,000,000 Euro Medium Covered Note Programme.	1 000,0	Fast 0,010 %

Not 34. Avsättningar och övriga skulder

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Avsättningar		
Förlustreserv	18	6
Avsättning för omstrukturering	5	10
Övriga avsättningar	10	5
Övriga skulder		
Betalningsförmedlingsskulder	919	929
Upplupna kostnader		
Ränteskulder	186	180
Ränteskulder för derivat	26	24
Övriga upplupna kostnader	404	368
CSA-skulder för derivat	728	504
Pensionsskulder	86	62
Leasingskulder	53	
Leverantörsskulder för värdepapper	24	21
Leverantörsfakturaskulder	39	50
Skulder avseende direktförsäkringsverksamhet	52	49
Skulder avseende återförsäkringsverksamhet	20	11
Skaderegleringsavtal	162	209
Totalt	2 699	2 407
Övriga	431	188
Avsättningar och övriga skulder totalt	3 163	2 617

Förändringar i avsättningar

Mn €	Förlustre- serven	Omstrukturer- ring	Övriga avsättningar	Totalt
1.1.2019	6	10	5	21
Ökning av avsättningar	12	5	10	27
Utnyttjade avsättningar		-6	-4	-10
Återföring av outnyttjade avsättningar		-4	-1	-5
31.12.2019	18	5	10	33

Mn €	Förlustre- serven	Omstrukturer- ring	Övriga avsättningar	Totalt
31.12.2017			9	9
Övergången till IFRS 9 1.1.2018	10			10
Ökning av avsättningar		10	5	15
Utnyttjade avsättningar	-4		-9	-13
31.12.2018	6	10	5	22

Skaderegleringsavtal

Skaderegleringsavtalen är sådana avtal som inte är försäkringsavtal, men på basis av vilka ersättning betalas för en annan part som har fullständig självrisk. De viktigaste av de här är sådana captive-arrangemang där den försäkrade risken i sin helhet är återförsäkrad i ett captive-bolag som hör till samma koncern som kunden, samt indexförhöjningar för ersättningar som betalas i pensionsform inom den lagstadgade olycksfalls-, trafik- och patientförsäkringen och vissa andra ersättningshöjningar samt sjukvårdsersättningar som betalas ut över tio år efter det att skadorna har inträffat och den offentliga sektorns patientförsäkring.

Förmånsbestämda pensionsplaner

OP Gruppens pensionsplaner har skötts via pensionskassan OP-Eläkekassa, pensionsstiftelsen OP-Eläkesätiö och försäkringsbolag. De planer som gäller tilläggspension i pensionsstiftelsen och försäkringsbolagen samt pensionskassans fonderade ArPL-ålderspension och invalidpensionsplaner har behandlats som förmånsbestämda planer. Betalningar till ArPL-fördelningssystemet har behandlats som avgiftsbestämda planer.

OP-Eläkekassa

OP-Eläkekassa har till 2018 försäkrat det lagstadgade pensionsskyddet för personalen hos alla arbetsgivare i OP Gruppen. 31.12.2018 överförde OP Gruppen 90,8 % OP-Eläkekassas pensionsbestånd till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Enligt den preliminära planen kommer det återstående pensionsansvaret att överföras till Ilmarinen senare, tidigast vid slutet av 2020. Det lagstadgade ArPL-pensionssystemet ger ett pensionsskydd som baseras på tjänstgöringstid och arbetsinkomster enligt det som bestämts i lagen. Förmånerna i arbetspensionssystemet är ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension, invalidpension, familjepension och rehabiliteringsförmåner.

ArPL-pensionssystemet är partiellt fonderande och partiellt baserat på fördelningssystemet. Fonderingen sker individuellt i den pensionsanstalt som försäkrat respektive anställning.

Målet för OP-Eläkekassas verksamhet är att försäkra det lagstadgade pensionsskyddet så att premienivån från år till år hålls stabil och underskider den genomsnittliga premien i arbetspensionssystemet. År 2019 var OP-Eläkekassas premienivå 22,9 %, och Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinens genomsnittliga premienivå var 24,4 %. Den viktigaste risken i OP-Eläkekassas verksamhet ansluter sig till att den realiserade avkastningen på investeringstillgångarna blir mindre än den genomsnittliga avkastningen på placeringsverksamheten i pensionssystemet. Om risken realiseras flera år i rad leder det till att premien måste höjas.

OP-Eläkekassas viktigaste aktuariella risker ansluter sig till ränte- och marknadsrisken, framtida pensionshöjningar samt till att livslängden systematiskt förlängs. En förändring i den ränta som tillämpas vid diskontering av pensionsåtagandet har en väsentlig inverkan på pensionsåtagandets belopp.

Pensionskassan ska enligt lagen om försäkringskassor placera sina tillgångar på ett betryggande och inkomstbringande sätt samt med beaktande av kassans likviditet. Pensionskassan ska täcka den försäkringsskuld som pensionsförbindelserna ger upphov till i enlighet med de nationella bokslutsbestämmelserna. De tillgångar som täcker försäkringsskulden ska vara uppbyggda med hänsyn till arten av den försäkringsverksamhet som kassan bedriver så att dess placeringar, vilka ska vara diversifierade och ha lämplig spridning, tryggar tillgångarnas säkerhet, avkastning och likviditet. För pensionskassan föreskrivs separat i lagen om den solvensgräns som pensionskassan ska täcka med solvenskapitalet.

För placeringsverksamheten ansvarar pensionskassans styrelse, som godkänner pensionskassans placeringsplan för placeringen av dess tillgångar. Pensionsanstaltens ansvariga aktuarie upprättar årligen en prognos om utvecklingen i försäkringsskulden och pensionsutgifterna. På basis av prognosen beaktas i allokeringen av investeringstillgångarna de krav som försäkringsskuldens art ställer på placeringsverksamheten i fråga om trygghet, avkastning och likviditet samt pensionskassans risktäckningskapacitet.

Tilläggs pensioner hos OP-Eläkesäätö och försäkringsbolag

OP-Eläkesäätö är en pensionsstiftelse som sköter det tilläggs pensionsskydd som arbetsgivare inom OP Gruppen ordnat för sin personal. Pensionsstiftelsens syfte är att bevilja arbetstagare som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets ålderspension, invalidpension och sjukbidrag samt familjepension åt deras förmånstagare jämte begravningsbidrag. Dessutom kan pensionsstiftelsen bevilja dem som hör till verksamhetskretsen förmåner som hänför sig till rehabilitering. Tilläggs pensionsskyddet är frivilligt, så alla arbetsgivare som hör till pensionskassan hör inte automatiskt till pensionsstiftelsen. Pensionsstiftelsens tilläggs pensionsskydd är fonderat i dess helhet.

Till OP-Eläkesäätös verksamhetskrets hör varje person som fyllt 20 år, som oavbrutet varit anställd i ett sådant anställningsförhållande som avses i ArPL hos en arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen och vars anställningsförhållande börjat före 1.7.1991. Den tjänstgöringstid som berättigar till pension börjar från den tidpunkt då den anställda fyllt 23 år medan den varit i arbetsgivarens tjänst. Med den pensionsgrundande lönen avses den pensionslön som baseras på ett och samma anställningsförhållande som beräknas enligt APL, som gällde till 31.12.2006. Pensionsåldern för de personer som hör till OP-Eläkesäätös verksamhetskrets varierar mellan 60–65 år beroende på till vilken persongrupp arbetstagaren enligt pensionsstiftelsens stadgar hör.

Den viktigaste risken i verksamheten ansluter sig till att den realiserade avkastningen på investeringstillgångarna blir mindre än minimiavkastningsmålet. Om risken realiseras flera år i rad leder det till att garantiavgifter måste debiteras.

OP-Eläkesäätös viktigaste aktuariella risker ansluter sig till ränte- och marknadsrisken, till att livslängden systematiskt förlängs samt till inflationsrisken. En förändring i den ränta som tillämpas vid diskontering av pensionsåtagandet har en väsentlig inverkan på pensionsåtagandets belopp.

För placeringsverksamheten ansvarar pensionsstiftelsens styrelse, som godkänner pensionskassans placeringsplan för placeringen av dess tillgångar. Pensionsanstaltens ansvariga aktuarie upprättar årligen en prognos om utvecklingen i försäkringsskulden och pensionsutgifterna. På basis av prognosen beaktas i allokeringen av investeringstillgångarna de krav som försäkringsskuldens art ställer på placeringsverksamheten i fråga om trygghet, avkastning och likviditet samt pensionsstiftelsens risktäckningskapacitet.

Under 2019 upplöstes 20 miljoner euro av den engångsförhöjning av skulden för fribrevspensioner som gjorts 2017, och effekten märks i de utbetalda pensionerna.

Tilläggs pensioner har ordnats också i livförsäkringsbolagen. En anpassning som gjordes till följd av ändringen i ArPL 2017 ökade ansvaret med 12 miljoner euro i bokslutet 2018.

Balansvärden för förmånsbestämda pensionsplaner, mn €	Förmånsbestämda pensionsplaner		Pensionstillgångarnas verkliga värden		Nettoskulder (- tillgångar)	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Ingående balans 1.1	714	2 230	-686	-1 926	28	304
Resultatförda förmånsbestämda pensionskostnader						
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period	15	62			15	62
Räntekostnad (-intäkt)	12	37	-11	-32	1	5
Effekterna av eventuella reduceringar, ändringar och regleringar eller kostnader avseende tjänstgöring under tidigare perioder	0	-1 484		1 208	0	-276
Förvaltningskostnader			1	1	1	1
Totalt	27	-1 385	-10	1 177	18	-208
Förluster (-vinster) av omstrukturering som bokförts i övrigt totalresultat						
Aktuariella förluster (vinster) till följd av ändringar i ekonomiska förväntningar	73	-96			73	-96
Aktuariella förluster (vinster) till följd av ändringar i befolkningsstatistiska förväntningar						
ArPL, avkastning på räntedifferens och ökning i ansvaret för ålderspensioner (netto)	0	34	0	-34		
Erfarenhetsbaserade justeringar	6	0			6	0
Avkastning på tillgångar som omfattas av plan med undantag av belopp som ingår i nettoräntan på förmånsbestämda nettoskulder (-tillgångar) (-)			-93	8	-93	8
Totalt	78	-62	-93	-26	-15	-88
Övriga						
Arbetsgivaravgifter*			13	19	13	19
Utbetalda ersättningar	-48	-69	48	69		
Totalt	-48	-69	61	88	13	19
Utgående balans 31.12	771	714	-728	-686	42	28

* Innehåller 24 (43) miljoner euro i återbetalning av överskottet från OP-Eläkekassas solvenskapital .

Tillgångar och skulder som redovisats i balansräkningen, mn €	31.12.2019	31.12.2018
Nettoskulder / -tillgångar (pensionsstiftelsen)	-44	-34
Nettoskulder / -tillgångar (pensionskassan)	50	28
Nettoskulder (övriga pensionsplaner)	36	35
Nettoskulder totalt	86	62
Nettotillgångar totalt	-44	-34

Klassificering av pensionskassans och pensionsstiftelsens tillgångar enligt värderingsmetod 31.12.2019, mn €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Aktier och andelar	67	0	32	99
Obligationslån	187		4	191
Fastigheter			9	9
Placeringsfonder	89	30	186	305
Derivat			0	0
Övriga tillgångar	54		5	59
Totalt	397	31	236	663

Klassificering av pensionskassans och pensionsstiftelsens tillgångar enligt värderingsmetod 31.12.2018, mn €

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Aktier och andelar	81	0	20	102
Obligationslån	181	1	10	191
Fastigheter			17	17
Placeringsfonder	198	6	74	278
Derivat	0	0		0
Övriga tillgångar	46		3	49
Totalt	506	7	124	638

Det verkliga värdet för poster som klassificerats till Nivå 1 bestäms på basis av noteringar från marknaden.

Med verkligt värde för poster som klassificerats till Nivå 2 avses det värde som kan härledas ur marknadsvärdet för finansiella instruments delar eller för motsvarande finansiella instrument eller ett värde som kan beräknas med värderingsmodeller och -metoder som allmänt godtas på finansmarknaden, om ett marknadsvärde kan bestämmas tillförlitligt med dem.

Poster som klassificerats till Nivå 3 värderas med prissättningsmodeller, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet.

De väsentligaste tillgångsposternas andelar av totalt verkligt värde på tillgångar som omfattas av plan, %	31.12.2019	31.12.2018
Aktier och andelar	15	16
Finansbranschen	0	0
Skog	0	5
Fastighet	4	3
Övriga	10	8
Obligationslån	29	30
Statslån	28	28
Övriga	1	2
Fastigheter	1	3
Placeringsfonder	46	44
Aktiefonder	17	17
Räntefonder	6	2
Fastighetsfonder	18	19
Hedgefonder	5	6
Derivat	0	0
Fastighetsfonder		0
Valutaderivat	0	
Strukturerade placeringar	0	
Övriga	9	8
Totalt	100	100

I tillgångarna för pensionsplaner ingår, mn €	31.12.2019	31.12.2018
Övriga fordringar på företag som hör till OP Gruppen	62	51
Totalt	62	51

Beloppet av premierna för förmånsbestämda pensionsplaner 2019 uppskattas till 11 mn e. pensionsstiftelsen 15,2 år och för övriga 20,6 år.

Centrala aktuariella antaganden som tillämpats 31.12.2019	Pensionskassan	Pensionsstiftelsen	Övriga
Diskonteringsränta, %	1,0	0,8	0,9
Presumtiv lönehöjning, %	2,3	2,1	2,1
Framtida pensionsförhöjningar, %	0,5	1,5	1,5
Omsättning, %	3,0	0,0	0,0
Inflation, %	1,5	1,3	1,3
Uppskattad återstående anställningstid i år	22,9	6,1	8,5
Förväntad livslängd för personer som fyllt 65 år			
Män	21,4	21,4	21,4
Kvinnor	25,4	25,4	25,4
Förväntad livslängd efter 20 år för personer som fyllt 45 år			
Män	23,7	23,7	23,7
Kvinnor	28,1	28,1	28,1

Centrala aktuariella antaganden som tillämpats 31.12.2018	Pensionskassan	Pensionsstiftelsen	Övriga
Diskonteringsränta, %	1,9	1,7	2,0
Presumtiv lönehöjning, %	2,5	2,3	2,5
Framtida pensionsförhöjningar, %	1,1	1,6	1,9
Omsättning, %	3,0	0,0	0,0
Inflation, %	1,7	1,5	1,7
Uppskattad återstående anställningstid i år	22,9	1,2	8,9
Förväntad livslängd för personer som fyllt 65 år			
Män	21,4	21,4	21,4
Kvinnor	25,4	25,4	25,4
Förväntad livslängd efter 20 år för personer som fyllt 45 år			
Män	23,7	23,7	23,7
Kvinnor	28,1	28,1	28,1

Känslighetsanalys av centrala aktuariella antaganden 31.12.2019	Förändring i förmånsbestämda pensionsplaner			
	Pensionskassan		Pensionsstiftelsen	
	Mn €	%	Mn €	%
Diskonteringsräntan				
Ökning med 0,5 procentenheter	-22	-11,2	-31	-6,8
Minskning med 0,5 procentenheter	26	13,3	35	7,6
Pensionsförhöjningar				
Ökning med 0,5 procentenheter	24	12,3	31	6,7
Minskning med 0,5 procentenheter	-21	-11,0	-29	-6,3
Dödlighet				
Ökning i förväntad livslängd med 1 år	6	3,1	16	3,6
Minskning i förväntad livslängd med 1 år	-6	-3,0	-16	-3,5

Känslighetsanalys av centrala aktuariella antaganden 31.12.2018	Förändring i förmånsbestämda pensionsplaner			
	Pensionskassan		Pensionsstiftelsen	
	Mn €	%	Mn €	%
Diskonteringsräntan				
Ökning med 0,5 procentenheter	-19	-10,8	-28	-6,3
Minskning med 0,5 procentenheter	22	12,7	31	7,1
Pensionsförhöjningar				
Ökning med 0,5 procentenheter	21	11,8	27	6,3
Minskning med 0,5 procentenheter	-18	-10,5	-26	-5,9
Dödlighet				
Ökning i förväntad livslängd med 1 år	5	2,9	14	3,3
Minskning i förväntad livslängd med 1 år	-5	-2,9	-14	-3,2

Not 35. Efterställda skulder

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Kapitallån	52	52
Övriga		
Debenturer	1 239	1 306
Efterställda skulder totalt	1 290	1 358

Kapitallånens huvudsakliga lånevillkor är:

1. Ett kapitallån på 50 miljoner euro

Lånet är ett perpetuallån utan räntedifferentiering, men har ett räntetak på 8 procent. Lånet emitterades 31.3.2005 och låneräntan var 6,5 % det första året. Därefter är räntan CMS 10 år + 0,1 %. Räntan betalas årligen 11.4. Om räntan inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten för ränteperioden. Lånet kan förfalla till betalning med Finansinspektionens tillstånd första gången 11.4.2010. Hela lånekapitalet ska återbetalas på en gång.

2. Ett kapitallån på 40 miljoner euro

Ett perpetuallån med rörlig 3 mån. euribor + 1,25 %. Räntan på lånet betalas kvartalsvis 28.2, 30.5, 30.8 och 30.11. Om räntan inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten för ränteperioden. Lånet kan förfalla till betalning med Finansinspektionens tillstånd på förfallodagarna. Hela lånekapitalet ska återbetalas på en gång.

Debenturer

Ett debenturlån på 100 miljoner CHF (motvärde i euro 92 miljoner) som är ett 10-årigt bullettån, förfaller 14.7.2021. På lånet betalas fast ränta 3,375 % p.a.

Ett debenturlån på 100 miljoner euro som är ett 10-årigt bullettån, förfaller 14.9.2021. På lånet betalas fast ränta 5,25 % p.a.

Ett debenturlån på 500 miljoner euro som är ett 10-årigt bullettån, förfaller 28.2.2022. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementärkapital. På lånet betalas fast ränta 5,75 % p.a.

Ett debenturlån på 10 miljarder Japanska yen (motvärde i euro 82 miljoner) som är ett 10-årigt bullettån, förfaller 3.7.2025. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementära kapital. Låneräntan är rörlig JPY Libor + 0,735%.

Ett debenturlån på 3 500 miljoner SEK (motvärde i euro 335 miljoner) som är ett 10-årigt non-call 5-lån, möjligt säga upp till återbetalning 25.8.2020, förfaller 25.8.2025. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementära kapital. Låneräntan är rörlig Stibor + 1,60%.

Ett debenturlån på 100 miljoner euro, som är ett 10-årigt bullettån, förfaller 25.9.2025. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementära kapital. På lånet betalas fast ränta 2,405 % p.a.

Lånen har emitterats på den internationella kapitalmarknaden.

OP Företagsbanken Abp har inga överträdelser av lånevillkoren varken beträffande kapital, ränta eller övriga villkor. Differensen mellan lånens nominella och bokförda värde beror på ränteriskvärderingen i säkringen av verkligt värde.

Not 36. Eget kapital

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
OP Gruppens ägares andel		
Andelskapital, medlemsandelar	203	193
uppsagda medlemsandelar	6	6
Andelskapital, avkastningsandelar	2 764	2 744
uppsagda avkastningsandelar	265	298
Fonder		
Bundna fonder		
Reservfonden	795	794
Fonden för verkligt värde		
Säkring av kassaflöde	141	33
Värdering till verkligt värde		
Skuldebrev	38	-14
Förlustreserv för skuldebrev	7	9
Aktier och andelar (overlay approach)	65	-21
Övriga bundna fonder	14	14
Fria fonder		
Övriga fria fonder	1 375	1 374
Akkumulerade vinstmedel		
Balanserad vinst (förlust)	6 067	5 418
Periodens vinst (förlust)	663	739
OP Gruppens ägares innehav	12 404	11 588
Innehav utan bestämmande inflytande	166	154
Eget kapital totalt	12 570	11 742

Andelskapital, medlemsandelar

I OP Gruppens eget kapital ingår andelsbankernas medlemmars medlemsinsatser, för vilka banken har en ovillkorlig rätt att vägra att betala ränta och återbetala kapital. Medlemsinsatsen och ägarkundskapet som det innebär ger en möjlighet att delta i bankens förvaltning och beslutsfattande.

Andelskapital, avkastningsandelar

I OP Gruppens eget kapital ingår också andelsbankernas medlemmars placeringar i avkastningsandelar, för vilka banken har en ovillkorlig rätt att vägra att betala ränta och återbetala kapital. För åren 2019-2020 är målet en ränta på 3,25 % och den ränta som ska betalas fastställs årligen i efterskott. Avkastningsmålet kan ändras årligen. Avkastningsandelarna ger inga sådana rättigheter som ägarkunderna har, och de ger inte heller rösträtt.

Om andelsbanken inte har vägrat att återbetala, kan en medlemsinsats och en avkastningsinsats återbetalas 12 månader efter slutet av den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet har upphört eller avkastningsandelsägaren sagt upp andelen. Om full återbetalning inte är möjlig något år, ska den obetalda delen betalas ur det egna kapital som står till förfogande enligt de följande boksluten. Ovan fastställda rätt till efterhandsåterbetalning av obetalda delar upphör dock efter det femte följande bokslutet. På obetalda delar betalas inte ränta.

Antal andelar i gruppens andelskapital

(1 000 st.)	Andelskapital, medlemsandelar	Andels- kapital, avkastnings- andelar	Andels- kapital, andelar totalt
1.1.2018	1 918	29 062	30 979
Tillägg till andelskapital	146	2 782	2 927
Återbetalning av andelskapital	-60	-1 426	-1 486
31.12.2018	2 003	30 417	32 421
Tillägg till andelskapital	156	1 295	1 451
Återbetalning av andelskapital	-62	-1 427	-1 489
31.12.2019	2 097	30 285	32 382

Fonder

Reservfonden

Reservfonden har bildats genom vinstmedel som avsatts till den under tidigare perioder och av en andel som överförs från andelsbankernas uppskrivningsfond och avsättningar för kreditförluster. Reservfonden kan användas för att täcka sådana förluster som det fria egna kapitalet inte räcker till för. Reservfonden kan också användas för att öka aktiekapitalet och den kan nedsättas liksom aktiekapitalet. I ett kreditinstitut i andelslagsform kan reservfonden användas endast för att täcka förluster. I aktiebolag har fonden inte längre från och med 1.9.2006 kunnat utökas.

Fonden för verkligt värde

I fonden finns förändringar i verkligt värde för egetkapitalinstrument som värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat (finansiella tillgångar som kan säljas) och som omfattas av det tillfälliga undantaget (overlay approach). De poster som redovisats i fonden realiserar i resultaträkningen då värdepapper överläts eller då en nedskrivning görs för värdepappret. Den förväntade förlusten för skuldebrev som värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat redovisas som en justering av fonden för verkligt värde. I fonden har också redovisats det verifierade värdeförändringsnettot av räntederivat i säkringsredovisning av kassaflöde justerat med uppskjuten skatt. Värdeförändringarna resultatförs den räkenskapsperiod under vilken det kassaflöde som är föremål för säkringen intäktsförs.

Fonden för verkligt värde efter skatt

Mn €	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat				Totalt
	Skuldebrev	Aktier och andelar	Aktier och andelar (overlay approach)	Säkring av kassaflödet	
Omslutning 31.12.2017	135	25		16	176
Effekten av övergången till IFRS 9 1.1.2018	-2	-25			-28
Ingående balans 1.1.2018	133	0	0	16	148
Förändringar i verkligt värde	-135	0	-35	66	-104
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen	-37		-8		-45
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen			17		17
Överföringar till räntenetto				-45	-45
Uppskjuten skatt	34	0	5	-4	35
Utgående balans 31.12.2018	-5		-21	33	7

**Finansiella tillgångar värderade
till verkligt värde via övrigt totalresultat**

Mn €	Skuldebrev	Aktier och andelar (overlay approach)	Säkring av kassaflödet	Totalt
Ingående balans 1.1.2019	-5	-21	33	7
Förändringar i verkligt värde	93	70	77	241
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen	-32	12		-20
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen		26		26
Överföringar till räntenetto			58	58
Uppskjuten skatt	-12	-22	-27	-61
Utgående balans 31.12.2019	44	65	141	251

Fonden för verkligt värde före skatt uppgick till 314 miljoner euro (9), och den uppskjutna skatteskuld som ansluter sig till den uppgick till 63 miljoner euro (2). Till följd av att det tillfälliga undantaget tillämpades bokfördes under räkenskapsperioden i fonden för verkligt värde totalt 99 miljoner euro (54) i positiva värdeförändringar och totalt 11 miljoner euro (82) i negativa värdeförändringar i egetkapitalinstrument. I fonden för verkligt värde uppgick förlustreserven för skuldebrev värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat under räkenskapsperioden till 2 miljoner euro (-6).

Den negativa fonden för verkligt värde upplöses genom värdestegringar på tillgångarna och resultatförda nedskrivningar.

Övriga bundna fonder

Fonderna har bildats av vinstmedlen från tidigare räkenskapsperioder med stöd av bolagsordningen eller stadgarna, där också fondernas syften har fastställts. I omvärderingsfonden ingår differensen mellan det bokförda värdet och det verkliga värdet för en tidigare rörelsefastighet.

Övriga fria fonder

Fonderna har bildats av vinstmedlen från tidigare räkenskapsperioder med stöd av bolagsordningen eller stadgarna eller ett beslut av bolagsstämman, fullmäktige eller andelsstämman.

Akkumulerade vinstmedel

I ackumulerade vinstmedel ingår också reserverna och avskrivningsdifferensen i koncernföretagens sårbokslut samt försäkringsbolagens utjämningsbelopp och vinster/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner efter avdrag av den uppskjutna skatten.

Övriga noter till balansräkningen

Not 37. Ställda säkerheter

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Ställda för egna skulder och åtaganden		
Panter	230	171
Krediter (säkerhet för covered bonds)	14 551	13 700
Övriga	3 496	5 775
Ställda säkerheter totalt*	18 277	19 647
Derivatskulder med säkerhet	1 098	928
Övriga skulder med säkerhet	2 209	4 149
Obligationslån med bostadssäkerhet (covered bonds)	12 097	10 720
Totalt	15 404	15 797

* Dessutom har det i centralbanken pantsatts obligationslån för ett säkerhetsvärde på 6,4 miljarder euro. Av dem utgör 1,5 miljarder euro säkerhet för den dagsinterna limiten. Obligationslånen kan tas ut utan förhandstillstånd av centralbanken, och de ingår därför inte i tabellen ovan.

Not 38. Erhållna finansiella säkerheter

OP har tagit emot sådana säkerheter som avses i lagen om finansiella säkerheter och som kan vidaresäljas eller pantsättas.

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Verkligt värde av erhållna säkerheter		
Övriga	707	490
Totalt	707	490

Den kreditrisk som beror på derivat minskas med säkerheter och då används avtalet ISDA Credit Support Annex (CSA) som ansluts till det allmänna ISDA-avtalet. Säkerhetssystemet går ut på att motparten ställer värdepapper eller kontanta medel som säkerhet. De kontanta medel som står som säkerhet i enlighet med CSA-avtal uppgick vid bokslutstidpunkten till 707 mn e (490 mn e). Vid bokslutstidpunkten fanns inga värdepapper som erhållits som säkerhet.

Not 39. Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Tillgångar, mn €	Upplupet anskaff- ningsvärde	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	Verkligt värde via resultatet				Säkrings- instrument	Bokfört värde totalt
			Innehas för handel	Identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet	Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultatet			
Kontanta medel	11 988						11 988	
Fordringar på kreditinstitut	246						246	
Derivatinstrument			3 821			1 003	4 824	
Fordringar på kunder	91 463						91 463	
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal				10 831			10 831	
Skuldebrev	3	16 695	1 415	2 216	466		20 795	
Egetkapitalinstrument		0	77	254	1 248		1 580	
Övriga finansiella tillgångar	1 884						1 884	
Finansiella tillgångar							143 612	
Andra tillgångar än finansiella tillgångar							3 412	
Totalt 31.12.2019	105 585	16 695	5 313	13 301	1 714	1 003	147 024	

Tillgångar, mn €	Upplupet anskaff- ningsvärde	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	Verkligt värde via resultatet				Säkrings- instrument	Bokfört värde totalt
			Innehas för handel	Identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet	Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultatet			
Kontanta medel	12 350						12 350	
Fordringar på kreditinstitut	183						183	
Derivatinstrument			3 066			515	3 581	
Fordringar på kunder	87 026						87 026	
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal				9 771			9 771	
Skuldebrev	4	17 124	505	2 227	451		20 312	
Egetkapitalinstrument		0	81	245	1 130		1 456	
Övriga finansiella tillgångar	1 940						1 940	
Finansiella tillgångar							136 619	
Andra tillgångar än finansiella tillgångar							3 676	
Totalt 31.12.2018	101 503	17 124	3 652	12 243	1 581	515	140 294	

* Balansposten investeringstillgångar omfattar skade- och livförsäkringens skuldebrev och egetkapitalinstrument som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen.

Skulder, mn €	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet	Övriga skulder	Säkringsinstrument	Bokfört värde totalt
Skulder till kreditinstitut		2 632		2 632
Derivatinstrument	2 887		429	3 316
Skulder till kunder		68 289		68 289
Försäkringsskuld		9 476		9 476
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	10 862			10 862
Skuldebrev emitterade till allmänheten		34 369		34 369
Efterställda skulder		1 290		1 290
Övriga finansiella tillgångar		2 578		2 578
Finansiella tillgångar				132 812
Andra skulder än finansiella skulder				1 642
Totalt 31.12.2019	13 749	118 634	429	134 454

Skulder, mn €	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet	Övriga skulder	Säkringsinstrument	Bokfört värde totalt
Skulder till kreditinstitut		4 807		4 807
Derivatinstrument	2 572		421	2 992
Skulder till kunder		66 112		66 112
Försäkringsskuld		9 476		9 476
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	9 812			9 812
Skuldebrev emitterade till allmänheten		30 458		30 458
Efterställda skulder		1 358		1 358
Övriga finansiella tillgångar		2 134		2 134
Finansiella tillgångar				127 148
Andra skulder än finansiella skulder				1 404
Totalt 31.12.2018	12 383	114 344	421	128 552

Obligationslånen bland skuldebrev emitterade till allmänheten har behandlats i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet på de här skuldebrev som uppskattats med hjälp av den information som fanns att få från marknaden och etablerade värderingsmetoder var vid slutet av december 529 (242) miljoner euro högre än det bokförda värdet. Efterställda skulder har behandlats till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet av efterställda skulder är större än det upplupna anskaffningsvärdet, men fastställandet av tillförlitliga verkliga värden är osäkert.

Not 40. Klassificering av poster återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod

Tillgångarnas verkliga värden 31.12.2019, mn €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet				
Egetkapitalinstrument	705	231	643	1 579
Skuldinstrument	2 810	750	537	4 097
Fondanknutna avtal	7 048	3 783		10 831
Derivatinstrument	22	4 728	74	4 824
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat				
Egetkapitalinstrument		0		0
Skuldinstrument	13 980	1 827	888	16 695
Finansiella instrument totalt	24 565	11 319	2 143	38 027
Förvaltningsfastigheter			714	714
Totalt	24 565	11 319	2 857	38 741
Tillgångarnas verkliga värden 31.12.2018, mn €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Egetkapitalinstrument	592	185	679	1 456
Skuldinstrument	2 107	764	312	3 184
Fondanknutna avtal	6 337	3 434		9 771
Derivatinstrument	0	3 524	57	3 581
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat				
Egetkapitalinstrument		0		0
Skuldinstrument	13 885	3 026	214	17 124
Finansiella instrument totalt	22 921	10 933	1 262	35 116
Förvaltningsfastigheter			979	979
Totalt	22 921	10 933	2 241	36 095
Skuldernas verkliga värden 31.12.2019, mn €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet				
Fondanknutna avtal	7 068	3 794		10 862
Övriga		12		12
Derivatinstrument	18	3 266	32	3 316
Totalt	7 086	7 072	32	14 190
Skuldernas verkliga värden 31.12.2018, mn €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Fondanknutna avtal	6 364	3 448		9 812
Övriga		0		0
Derivatinstrument	10	2 939	44	2 992
Totalt	6 373	6 387	44	12 804

Värdering till verkligt värde

Derivat

Kursen på noterade derivat fås direkt från marknaden. För värderingen av OTC-derivat tillämpas modeller och metoder som används allmänt på marknaden. Metoderna och modellerna behövs bl.a. för att beskriva ränte- och valutakurvor samt volatiliteter samt för att värdera optioner. På det allmänna planet kan indata för de här modellerna härledas från marknaden. För värderingen av vissa avtal måste dock användas modeller med indata som inte kan noteras på marknaden, varvid indata är uppskattningar. De här avtalen har klassificerats till nivå 3.

Middle Office ansvarar för värderingen av det verkliga värdet på derivaten i bankrörelsen, inkl. värderingarna på nivå 3, samt för kvaliteten och tillförlitligheten hos marknadsdata, värderingskurvor och volatilitetsbeskrivningar som en del av den dagliga värderingsprocessen. Middle Office jämför värderingskurserna regelbundet på avtalsplanet med värderingar från CSA-motparter och centrala motparter samt reder vid behov ut eventuella betydande värderingsdifferenser.

Styrning av riskhanteringen ansvarar för att de nya värderingsmodellerna och -metoderna godkänns samt för övervakningen av värderingsprocessen. Säkringen av värderingarna baserar sig bl.a. på värderingar som använder alternativa källor samt på marknadskurser och annan indata. I säkringsprocessen kan värderingskurserna jämföras med kurser från CSA-motparter och centrala motparter. Dessutom är det möjligt att anlita värderingstjänster från tredje part.

Vid värderingen av OTC-derivat utan säkerheter beaktas kreditrisken för parterna i transaktionen. Kreditrisken justeras med en motpartsrisjustering (s.k. Credit Valuation Adjustment "CVA") samt med en egen kredit-riskjustering (s.k. Debit Valuation Adjustment, "DVA"). CVA- och DVA-värderingsjusteringarna beräknas enligt motpart. CVA- och DVA-justeringarna beräknas genom att simulera derivatens marknadsvärden och fallissemang i regel med stöd av marknadsinformation. Vid bedömningen av sannolikheten för fallissemang används marknadsdata också för olikvida motparter genom att förena motparterna med likvida marknadsdata.

Nivåerna för verkligt värde

Nivå 1: Noterade marknadspris

De poster som klassificerats till Nivå 1 består av aktier som noterats vid de största börserna, företags, staters och finansiella instituts noterade skuldinstrument och börsderivat. Det verkliga värdet för ifrågavarande instrument bestäms på basis av noteringar från fungerande marknader.

Nivå 2: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan observeras

Värderingsmetoder som baserar sig på tillförlitliga kalkylparametrar. Med verkligt värde för instrument som klassificerats till Nivå 2 avses det värde som kan härledas ur marknadsvärdet för det finansiella instrumentets delar eller för motsvarande finansiella instrument eller ett värde som kan beräknas med värderingsmodeller och -metoder som allmänt godtas på finansmarknaden, om ett marknadsvärde kan bestämmas tillförlitligt med dem. Till den här nivån har klassificerats största delen av OP Företagsbankskoncernens OTC-derivat samt företags, staters och finansiella instituts noterade skuldinstrument som inte klassificerats till Nivå 1.

Nivå 3: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan inte observeras

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller särskild osäkerhet. Instrument som klassificerats till Nivå 3 värderas med prissättningsmodeller, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Dessutom klassificeras till Nivå 3 skuldinstrument för vilka det på marknaden finns endast några eller inga noteringar. I ifrågavarande balansklass ingår de mest komplicerade OTC-derivaten samt sådana derivat med lång löptid där den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats, vissa private equity-investeringar, olikvida lån, strukturerade lån inkl. värdepapperiserade lån och strukturerade skuldebrev samt hedge-fonder. Det verkliga värdet i Nivå 3 består ofta av prisuppgifter från utomstående

Överföringar mellan olika nivåer av värderingen till verkligt värde

Omklassificeringen mellan olika hierarkier anses ha skett den dag då den transaktion som omklassificeringen medfört skett eller den dag då omständigheterna ändrats. Omklassificeringarna beror främst på i vilken omfattning som marknadsnoteringar finns att tillgå.

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet (Nivå 3)

Specifikation av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar mn €	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Derivat-instrument	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	Tillgångar totalt
Ingående balans 1.1.2019	991	57	214	1 262
Resultaträkningens nettointäkter	-326	18	1	-308
Nettointäkter i rapporten över totalresultat			1	1
Förvärv	141		5	146
Försäljningar	-85		-18	-103
Amorteringar	-1		-6	-7
Överföringar till Nivå 3	466		766	1 233
Överföringar från Nivå 3	-6		-75	-81
Utgående balans 31.12.2019	1 181	74	888	2 143

Finansiella tillgångar mn €	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Derivat-instrument	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	Tillgångar totalt
Omslutning 31.12.2017	454	131	931	1 516
Effekten av övergången till IFRS 9 1.1.2018	601		-593	8
Ingående balans 1.1.2018	1 055	131	338	1 525
Resultaträkningens nettointäkter	-382	-75	-1	-457
Nettointäkter i rapporten över totalresultat			0	0
Förvärv	201		3	203
Försäljningar	-164		-1	-166
Amorteringar	-15		-10	-24
Överföringar till Nivå 3	296		141	437
Överföringar från Nivå 3			-256	-256
Utgående balans 31.12.2018	991	57	214	1 262

Finansiella skulder, mn €	Derivat-instrument	Skulder totalt
Ingående balans 1.1.2019	44	44
Resultaträkningens nettointäkter	-11	-11
Utgående balans 31.12.2019	32	32

Finansiella skulder, mn €	Derivat-instrument	Skulder totalt
Ingående balans 1.1.2018	92	92
Resultaträkningens nettointäkter	-48	-48
Utgående balans 31.12.2018	44	44

Specifikation av nettointäkter enligt resultatpost 31.12.2019

Mn €	Räntenetto	Nettointäkter från placerings-verksamhet	Rapport över totalresultat/ Förändring i fonden för verkligt värde	Nettointäkter från tillgångar och skulder som innehas vid periodens slut
Realiserade nettointäkter	-263	-62	0	-325
Orealiserade nettointäkter	29		1	30
Nettointäkter totalt	-234	-62	2	-295

Specifikation av nettointäkter enligt resultatpost 31.12.2018

Mn €	Nettointäkter		Rapport över	Nettointäkter
	Räntenetto	från placerings- verksamhet	totalresultat/ Förändring i fonden för verkligt värde	från tillgångar och skulder som innehåses vid periodens slut
Realiserade nettointäkter	-411	29		-382
Orealiserade nettointäkter	-26		0	-27
Nettointäkter totalt	-438	29	0	-409

Derivaten i Nivå 3 består av derivat som strukturerats för kundernas behov, så marknadsrisken har täckts med ett motsvarande derivatinstrument. Den öppna marknadsrisken har ingen effekt på resultatet. Derivaten i Nivå 3 hänförs till strukturerade obligationslån som OP Företagsbanken emitterat där avkastningen är beroende av värdeutvecklingen i ett inbäddat derivat. Värdeförändringen i de här inbäddade derivaten har inte redovisats i tabellen ovan. Dessutom har till Nivå 3 klassificerats derivat med lång löptid, för vilka den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats.

Förändringar i värderingsfaktorer

Inga väsentliga ändringar har gjorts i värderingsmetoderna under 2019.

Känslighetsanalys med kalkylparametrar som innehåller osäkerhet 31.12.2019

Instrumenttyp, mn €	Fordringar	Skulder	Nettosaldo	Känslighetsanalys	Skälig möjlig förändring i verkligt värde
Instrument värderade till verkligt värde via resultatet:					
Obligationslån	537		537	53,7	10 %
Olikvida placeringar	130		130	19,5	15 %
Kapitalfonder*	372		372	37,2	10 %
Fastighetskapitalfonder***	141		141	28,2	0,2
Derivat:					
Säkring av indexlån och strukturerade derivat samt derivat med lång löptid**	74	-32	42	4,6	11 %
Verkligt värde via resultatet					
Obligationslån	888		888	88,8	10 %
Förvaltningsfastigheter:					
Förvaltningsfastigheter***	979		979	195,8	20 %

Instrumenttyp, mn €	Fordringar	Skulder	Nettosaldo	Känslighetsanalys	Skälig möjlig förändring i verkligt värde
Instrument värderade till verkligt värde via resultatet:					
Obligationslån	312		312	31,2	10 %
Olikvida placeringar	127		127	19,1	15 %
Kapitalfonder*	407		407	40,7	10 %
Fastighetskapitalfonder***	145		145	29	0,2
Derivat:					
Säkring av indexlån och strukturerade derivat samt derivat med lång löptid**	57	-44	13	1,4	11 %
Verkligt värde via resultatet					
Obligationslån	214		214	21,4	10 %
Förvaltningsfastigheter:					
Förvaltningsfastigheter***	688		688	137,6	20 %

* Värden på riskkapitalfonder beror främst på målgruppernas resultatutveckling och PE-talen för motsvarande noterade bolag. Utvecklingen av det verkliga värdet på kapitalfonder följs upp med koefficienten Total Value per Bid-in (TVPI), vilken har förändrats i snitt 10 %.

** Följande stressscenarier: aktiernas volatilitet (30 %), aktiernas utdelning (30 %), kreditriskpremierna (30 %) och den sammanlagda värdeförändringen av betydande korrelationsändringar.

*** Vid värderingen av fastighetskapitalfonder och förvaltningsfastigheter tillämpas i regel avkastningsvärdesmetoden, vars huvudkomponenter är avkastningskravet och nettohyresnivån. En förändring i avkastningskravet med +/- 1 procentenhet leder i snitt till en förändring på cirka 20 % i verkligt värde.

Noter angående ansvarsförbindelser och derivat

Not 41. Åtaganden utanför balansräkningen

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
Garantier	711	775
Garantiansvar	2 459	2 162
Kreditlöften	13 180	12 577
Utfästelser i anslutning till kortvariga affärstransaktioner	333	283
Övriga	1 311	1 195
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	17 995	16 993

Not 42. Eventualförpliktelser och eventualtillgångar

Försäkringsbolag som hör till OP Gruppen tecknar försäkringsavtal via pooler. Medlemmarna i poolerna är i första hand ansvariga för sin relativa andel. Andelarna grundar sig på avtal som fastställs årligen. I vissa pooler svarar medlemmarna i poolen i relation till sina andelar för förpliktelserna hos sådana poolmedlemmar som är betalningsoförmögna. Försäkringsbolagen bokför åtaganden och fordringar som följer av det solidariska ansvaret om realiseringen av det solidariska ansvaret är sannolikt.

Not 43. Derivatinstrument

Derivatinstrument som innehas för handel 31.12.2019

Mn €	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkliga värden*	
	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
Räntederivat						
Ränteswappar	7 944	24 994	41 337	74 275	2 604	1 450
Clearas via central motpart	5 117	14 681	22 133	41 932	26	40
OTC ränteoptioner						
Call och cap						
Köpta	5 112	6 184	2 732	14 027	239	30
Utfärdade	6 394	7 153	3 522	17 068	102	190
Put och floor						
Köpta	3 098	4 324	2 482	9 903	64	67
Utfärdade	3 332	6 635	1 758	11 726	65	50
OTC räntederivat totalt	25 879	49 290	51 830	126 999	3 074	1 788
Räntefutures	1 134	938		2 072	0	0
Börsderivat totalt	1 134	938		2 072	0	0
Räntederivat totalt	27 013	50 228	51 830	129 071	3 074	1 788
Valutaderivat						
Valutaterminer	33 659	305		33 964	236	215
Ränte- och valutaswappar	909	5 149	1 760	7 818	606	603
Valutaoptioner						
Call						
Köpta	158	12		170	1	1
Utfärdade	161	13		174	1	0
Put						
Köpta	143	13		156	1	0
Utfärdade	130	14		144	0	1
OTC valutaderivat totalt	35 159	5 506	1 760	42 426	845	820
Valutaderivat totalt	35 159	5 506	1 760	42 426	845	820
Aktie- och indexderivat						
Aktieindexoptioner						
Call						
Köpta	1	2		3	0	
OTC aktie- och indexderivat totalt	1	2		3	0	
Aktie- och indexderivat totalt	1	2		3	0	
Kreditderivat						
Kreditswappar	59	1 610	224	1 893	25	20
Kreditriskswappoptioner						
Put						
Köpta			2 122	2 122	0	
Utfärdade			2 122	2 122		0
Kreditderivat totalt	59	1 610	4 468	6 137	25	20
Övriga						
Övriga terminer	3	3		5	0	0
Övriga swappar	231	432	18	681	67	38
Övriga OTC derivat totalt	233	435	18	686	68	38
Övriga derivat totalt	233	435	18	686	68	38
Derivatinstrument som innehas för handel totalt	62 465	57 780	58 076	178 322	4 011	2 666

Derivatinstrument som innehas för handel 31.12.2018

Mn €	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkliga värden*	
	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
Räntederivat						
Ränteswappar	9 456	27 006	38 799	75 261	1 398	1 207
Clearas via central motpart	7 151	21 767	27 371	56 288	6	10
OTC ränteooptioner						
Call och cap						
Köpta	2 559	5 730	2 879	11 169	214	14
Utfärdade	2 141	9 347	3 323	14 811	86	114
Put och floor						
Köpta	4 132	4 802	2 128	11 061	83	55
Utfärdade	3 914	6 131	1 591	11 635	54	49
OTC räntederivat totalt	22 201	53 015	48 720	123 936	1 835	1 439
Räntefutures	3 850	3 280		7 129	0	0
Börsderivat totalt	3 850	3 280		7 129	0	0
Räntederivat totalt	26 051	56 295	48 720	131 066	1 835	1 440
Valutaderivat						
Valutaterminer	17 649	631	2	18 281	137	136
Ränte- och valutaswappar	2 699	4 269	2 928	9 896	798	817
Valutaoptioner						
Call						
Köpta	180	17		197	1	1
Utfärdade	239	24		262	1	1
Put						
Köpta	316	24		340	2	1
Utfärdade	299	21		319	1	2
OTC valutaderivat totalt	21 380	4 986	2 930	29 296	939	958
Valutaderivat totalt	21 380	4 986	2 930	29 296	939	958
Aktie- och indexderivat						
Aktieindexoptioner						
Call						
Köpta		3		3	0	0
Köpta		0				
OTC aktie- och indexderivat totalt		3		3	0	0
Aktie- och indexderivat totalt		3		3	0	0
Kreditderivat						
Kreditswappar	15	189	2	206	4	9
Kreditderivat totalt	15	189	2	206	4	9
Övriga						
Övriga terminer	16	1		17	0	4
Övriga swappar	190	363	8	560	34	24
Övriga optioner						
Call						
Köpta	0			0		
Utfärdade	0			0		
Put						
Köpta	0			0		
Utfärdade	0			0		
Övriga OTC derivat totalt	207	364	8	579	34	28
Övriga futures	0	0		1	0	0
Övriga derivat totalt	208	364	8	580	34	29
Derivatinstrument som innehas för handel totalt	47 654	61 837	51 659	161 150	2 813	2 435

Säkringsinstrument – säkring av verkligt värde 31.12.2019

Mn €	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkliga värden*	
	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
Räntederivat						
Ränteswappar	6 041	20 976	17 286	44 303	67	51
Clearas via central motpart	5 254	20 706	16 945	42 905	20	13
OTC ränteoptioner						
Call och cap						
Köpta	720	3 345	5 047	9 112	2	176
Put och floor						
Köpta			300	300	1	0
OTC räntederivat totalt	6 761	24 321	22 633	53 715	71	227
Räntederivat totalt	6 761	24 321	22 633	53 715	71	227
Valutaderivat						
Valutaterminer						
Ränte- och valutaswappar	2 609	1 448	654	4 711	166	130
OTC valutaderivat totalt	2 609	1 448	654	4 711	166	130
Valutaderivat totalt	2 609	1 448	654	4 711	166	130
Säkringsinstrument – säkring av verkligt värde totalt	9 371	25 769	23 287	58 426	237	357

Säkringsinstrument – säkring av kassaflöde 31.12.2019

Mn €	Nominella värden/återstående löptid			Totalt	Verkliga värden*	
	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
Räntederivat						
Ränteswappar	425	750	3 130	4 305	6	0
Clearas via central motpart	420	739	3 130	4 289	6	0
OTC räntederivat totalt	425	750	3 130	4 305	6	0
Räntederivat totalt	425	750	3 130	4 305	6	0
Valutaderivat						
Valutaterminer	7 374			7 374	241	17
OTC valutaderivat totalt	7 374			7 374	241	17
Valutaderivat totalt	7 374			7 374	241	17
Säkringsinstrument – säkring av kassaflöde totalt	7 799	750	3 130	11 679	247	17
Säkringsinstrument totalt	17 170	26 518	26 417	70 105	484	375

Säkringsinstrument – säkring av verkligt värde 31.12.2018

Mn €	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkliga värden*	
	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
Räntederivat						
Ränteswappar	3 751	24 020	14 548	42 319	222	31
Clearas via central motpart	2 027	16 903	9 333	28 264	2	2
OTC ränteoptioner						
Call och cap						
Köpta	210	2 905	4 047	7 162	0	59
Utfärdade	210	2 905	4 047	7 162		
OTC räntederivat totalt	3 961	26 925	18 595	49 481	222	91
Räntederivat totalt	3 961	26 925	18 595	49 481	222	91
Valutaderivat						
Ränte- och valutaswappar	422	1 799	475	2 696	91	179
OTC valutaderivat totalt	422	1 799	475	2 696	91	179
Valutaderivat totalt	422	1 799	475	2 696	91	179
Säkringsinstrument – säkring av verkligt värde totalt	4 383	28 724	19 070	52 177	182	179

Säkringsinstrument – säkring av kassaflöde 31.12.2018

Mn €	Nominella värden/återstående löptid			Totalt	Verkliga värden*	
	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
Räntederivat						
Ränteswappar	524	961	2 801	4 286	95	1
Clearas via central motpart	100			100	0	
OTC räntederivat totalt	524	961	2 801	4 286	95	1
Räntederivat totalt	524	961	2 801	4 286	95	1
Valutaderivat						
Valutaterminer	6 843			6 843	35	39
OTC valutaderivat totalt	6 843			6 843	35	39
Valutaderivat totalt	6 843			6 843	35	39
kassaflöde totalt	7 367	961	2 801	11 130	129	40
Säkringsinstrument totalt	11 750	29 685	21 871	63 306	311	222

Derivat totalt 31.12.2019

Mn €	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkliga värden*	
	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
Räntederivat						
Räntederivat	34 200	75 299	77 593	187 091	3 151	2 015
Clearas via central motpart	10 791	36 126	42 208	89 126	52	53
Valutaderivat						
Valutaderivat	45 143	6 954	2 414	54 511	1 252	967
Aktie- och indexbundna derivat	1	2		3	0	
Kreditderivat	59	1 610	4 468	6 137	25	20
Övriga derivat	233	435	18	686	68	38
Derivat totalt	79 636	84 299	84 493	248 427	4 496	3 041

Derivat totalt 31.12.2018

Mn €	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkliga värden*	
	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
Räntederivat	30 535	84 181	70 116	184 833	2 152	1 531
Clearas via central motpart	9 278	38 670	36 704	84 652	8	12
Valutaderivat	28 646	6 784	3 404	38 835	1 065	1 176
Aktie- och indexbundna derivat		3		3	0	0
Kreditderivat	15	189	2	206	4	9
Övriga derivat	208	364	8	580	34	29
Derivat totalt	59 404	91 522	73 530	224 456	3 255	2 744

* I de verkliga värdena ingår upplupna räntor som i balansräkningen redovisas bland övriga tillgångar eller avsättningar och övriga skulder.

Räntederivat i central motpartclearing kvittas i balansräkningen. Effekterna av kvittningen redovisas i not 44. Övriga derivatinstrument redovisas i balansräkningen i brutto. I OP-sammanslutningens kapitaltäckningsanalys tillämpas också kvittning av derivat. Effekterna av kvittningen på motpartsrisken redovisas i punkt 3.5 i OP-sammanslutningens kapitaltäckningsrapport. Kvittningen skulle minska kreditmotvärdet på OP Företagsbanken Abps derivat med 6 934 miljoner euro (4 099).

Medelpris för derivat som utgör säkringsinstrument - säkring av verkligt värde 31.12.2019

	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Räntederivat				
Clearas via central motpart	0,019	0,672	0,608	0,549
OTC räntederivat	0,395	0,775	0,655	0,692
Räntederivat totalt	0,101	0,705	0,621	0,591

Medelpris för derivat som utgör säkringsinstrument - säkring av verkligt värde 31.12.2019

	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Räntederivat				
Clearas via central motpart	0,616	0,488	0,771	0,591
OTC räntederivat	0,963	0,695	0,869	0,791
Räntederivat totalt	0,748	0,539	0,801	0,647

Medelpris för viktiga valutor för valutaderivat som utgör säkringsinstrument 31.12.2019

	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Valutaterminer: EUR:USD	1,111			
Ränte- och valutaswappar				
AUD			2,440	2,440
CHF		1,604		1,604
GBP		2,155		2,155
HKD	2,144		2,959	2,670
JPY	0,562		1,300	0,609
NOK	0,000		3,800	3,800
USD	1,691	2,219	3,611	2,747

Medelpris för viktiga valutor för valutaderivat som utgör säkringsinstrument 31.12.2019

	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Valutaterminer: EUR:USD	1,149			
Ränte- och valutaswappar				
GBP	0,910	2,231		2,000
JPY	0,434	0,562	1,300	0,518
USD		1,939	3,823	2,764

Medelpris för derivat som utgör säkringsinstrument - säkring av kassaflöde 31.12.2019

	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Räntederivat				
Clearas via central motpart				
OTC räntederivat	1,282	0,982	0,849	0,916
Räntederivat totalt	1,282	0,982	0,849	0,916
Valutaderivat				
Valutaterminer				
Average EUR:USD	1,1198			1,1198
Average EUR:GBP	0,8783			0,8783
Average EUR:CHF	1,1010			1,1010
Average EUR:HKD	8,8791			8,8791
Average EUR:SGD	1,5336			1,5336
Average EUR:AUD	1,6246			1,6246
Average EUR:NOK	10,1080			10,1080
Average EUR:CAD	1,4734			1,4734

Medelpris för derivat som utgör säkringsinstrument - säkring av kassaflöde 31.12.2018

	Under 1 år	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Räntederivat				
Clearas via central motpart	0,602			0,602
OTC räntederivat	1,400	1,175	0,906	1,019
Räntederivat totalt	1,249	1,175	0,906	1,009
Valutaderivat				
Valutaterminer				
Average EUR:USD	1,1654			1,1654
Average EUR:GBP	0,8936			0,8936
Average EUR:CHF	1,1529			1,1529

Not 44. Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om netting

Finansiella tillgångar

31.12.2019, mn €	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Mottagna säkerheter	
Derivat	6 703	-1 879	4 824	-2 147	-707	1 971

31.12.2018, mn €	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Mottagna säkerheter	
Derivat	4 515	-934	3 581	-1 823	-490	1 330

Finansiella skulder

31.12.2019, mn €	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Ställda säkerheter	
Derivat	5 371	-2 055	3 316	-2 147	-654	515

31.12.2018, mn €	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Ställda säkerheter	
Derivat	3 887	-1 066	2 992	-1 823	-703	467

* Inkl. det netto av derivat som clearats dagligen som ingår i kontanta medel, sammanlagt -177 (-140) miljoner euro.

** Verkligt värde utan upplupen ränta.

*** Enligt praxis ingås allmänna avtal om derivatkontrakt med alla derivatmotparter.

Clearing av OTC-derivat via centrala motparter

Standardiserade OTC-derivattransaktioner med finansiella motparter clearas med London Clearing House eller ICE Clear Europe i enlighet med EMIR-förordningen (EU 648/2012). I den här handlingsmodellen ändras den centrala motparten vid slutet av den dagliga clearingprocessen till derivatmotpart och derivatens dagliga betalningar kvittas med derivatmotparten. Dagligen antingen betalas eller mottas en säkerhet som motsvarar förändringen i det verkliga värdet på öppna avtal (variation margin). De räntederivat som clearas via centrala motparter kvittas i balansräkningen.

Övrig bilateral clearing av OTC-derivat

På derivataffärer mellan koncernen och övriga kunder samt sådana derivataffärer som inte clearas via centrala motparter enligt förordningen, tillämpas antingen ISDAs, koncernens egna eller Finans Finlands allmänna avtal om derivatkontrakt. På basis av de här avtalen kan betalningarna för derivat kvittas transaktionsvis per betalningsdag och då en motpart blivit insolvent eller försatt i konkurs. I avtalsvillkoren kan man dessutom avtala om motpartsspecifika säkerheter. De här derivaten bruttoredo visas i balansräkningen.

Övriga noter

Not 45. Innehav i dotterföretag, strukturerade företag och gemensamma verksamheter

OP Gruppens struktur

I bilden invid beskrivs OP Gruppens struktur. Medlemsandelsbankerna bildar gruppens redovisningstekniska moderföretag. I OP Gruppen konsolideras utöver medlemsandelsbankerna också medlemsandelsbankernas viktigaste dotterbolag samt centralinstitutet OP Andelslag, dess dotterföretag, intresseföretag och olika samarbetsarrangemang.

Affärsrörelsestrukturen

Förändringar i dotterföretag och strukturerade företag under räkenskapsperioden

OP Andelslag sålde OP Säilytys Oy till OP Företagsbanken Abp 31.8.2019. Försäkringsaktiebolaget Europeiska fusionerades med Pohjola Försäkring Ab 31.10.2019. OP Kundtjänster Ab fusionerades med OP-Kortbolaget Abp 30.11.2019.

Betydande dotterföretag som har konsoliderats i OP Gruppens bokslut 2019

OP Gruppens betydande dotterföretag är sådana bolag, vars verksamhet kräver verksamhetstillstånd och andra företag som har central betydelse med hänsyn till affärsrörelsen. Alla betydande dotterföretag som konsolideras i koncernen är helägda, dvs. för deras del finns inga betydande innehav utan bestämmande inflytande.

Företag	Hemort	Innehav, %	Andel av röstetalet, %
OP Andelslag	Helsingfors	100,0	100,0
Helsingforsnejdens Andelsbank*	Helsingfors		
OP-Bostadslånebanken Abp	Helsingfors	100,0	100,0
OP-Livförsäkrings Ab	Helsingfors	100,0	100,0
OP-Kortbolaget Abp	Helsingfors	100,0	100,0
OP-Tjänster Ab	Helsingfors	100,0	100,0
OP Kundtjänster Ab	Helsingfors	100,0	100,0
OP-Fondbolaget Ab	Helsingfors	100,0	100,0
Pivo Wallet Oy	Helsingfors	100,0	100,0
OP Företagsbanken Abp	Helsingfors	100,0	100,0
Checkout Finland Oy	Tammerfors	100,0	100,0
OP Kiinteistösjointus Oy	Helsingfors	100,0	100,0
OP Kapitalförvaltning Ab	Helsingfors	100,0	100,0

* Helsingforsnejdens Andelsbank är ett andelslag. I dess fullmäktige har varje ledamot en röst. I fullmäktige ingår 20 ledamöter som utsetts av centralinstitutet och 10 ledamöter som utsetts av ägarkunderna.

Dotterbolag som har konsoliderats i OP Företagsbankskoncernens bokslut

A-Försäkring Ab	Helsingfors	100,0	100,0
Pohjola Sjukhus Ab	Helsingfors	100,0	100,0
OP Finance AS	Estland	100,0	100,0
OP Finance SIA	Lettland	100,0	100,0
Pohjola Försäkring Ab	Helsingfors	100,0	100,0
UAB OP Finance	Litauen	100,0	100,0
OP Säilytys Oy	Helsingfors	100,0	100,0

I OP Gruppens bokslut konsolideras som dotterbolag dessutom 46 (47) OP Hem (tidigare OP-Fastighetscentraler). OP Hem erbjuder förmedling av fastigheter och bostäder samt disponenttjänster och de är dotterbolag som ägs till 100%. Utöver OP Hem har konsoliderats 22 (22) andra dotterföretag.

Medlemsandelsbankerna i OP Gruppens tekniska moderbolag 2019

Bankens namn	Omslutning		Verkställande direktör 31.12.2019
	31.12.2019, mn €	täckning 31.12.2019, %	
Alajärven Op	315	47,2	Jari Leivo
Alastaron Op	70	47,9	Sanna Metsänranta
Alavieskan Op	74	45,6	Antero Alahautala
Alavuden seudun Op	259	45,8	Jussi Ruuhela
Andelsbanken för Åland	502	21,4	Johnny Nordqvist
Andelsbanken Raseborg	470	28,5	Mats Enberg
Artjärven Op	53	69,7	Reijo Hurskainen
Askolan Op	143	33,1	Kari Leskinen
Auramaan Op	481	49,1	Tuomo Jokinen
Etelä-Hämeen Op	1 703	48,1	Mika Helin
Etelä-Karjalan Op	1 669	41,6	Petri Krohns
Etelä-Pirkanmaan Op	622	48,3	Juha Luomala
Etelä-Pohjanmaan Op	1 382	27,2	Olli Tarkkanen
Euran Op	221	59,9	Timo Viitanen
Haapamäen Seudun Op	67	68,2	Hannu Petjoi
Hailuodon Op	48	49,9	Jani Isomaa
Halsuan-Ylipään Op	80	59,7	Heidi Pöyhönen
Himangan Op	90	29,7	Kari Haanmäki
Honkilahden Op	38	59,7	Jukka-Pekka Koivisto
Humppilan-Metsämaan Op	97	57,9	Jari Salokangas
Itä-Uudenmaan Op	1 390	25,7	Mauri Molander
Janakkalan Op	432	58,6	Mikko Suutari
Jokioisten Op	131	43,7	Vesa Rantanen
Jämsän Seudun Op	373	72,2	Kyösti Myller
Järvi-Hämeen Op	484	56,2	Teemu Sarhema
Kainuun Op	938	48,3	Teuvo Perätalo
Kalajoen Op	231	30,1	Leena Pajumaa
Kangasalan Seudun Op	495	39,0	Jyrki Turtiainen
Kangasniemen Op	206	59,1	Seppo Laurila
Kannuksen Op	122	40,6	Juha Lundström
Kemin Seudun Op	401	43,4	Heikki Palosaari
Kerimäen Op	97	51,8	Jarmo Kaivonurmi
Keski-Pohjanmaan Op	1107	25,0	Jyrki Rantala
Keski-Suomen Op	3 008	37,1	Pasi Sorri
Kesälahden Op	81	63,7	Jouko Tammelin
Kihniön Op	42	46,3	Pirjo Haapa-aho Vehniä
Kiikoisten Op	32	59,2	Minna Uusitalo
Kiteen Seudun Op	322	67,3	Olli Koivula
Koitin-Pertunmaan Op	81	64,3	Jouko Iso-Kuortti
Korpilahden Op	95	49,5	Tuomas Kupsala
Korsnäs Andelsbank	146	34,8	Jan-Erik Westerdahl
Kronoby Andelsbank	133	48,2	Kaj Nylund
Kuhmon Op	225	72,5	Martti Pulkkinen
Kuortaneen Op	76	42,9	Sanna Kattelus
Kurun Op	56	49,0	Marja-Leena Siuro
Kuusamon Op	278	35,5	Kari Kivelä
Kymenlaakson Op	2 083	44,1	Juha Korhonen
Kärkölän Op	109	43,2	Mikael Hanhilahti
Köyliön Op	70	57,5	Jari Valonen
Laihian Op	121	41,4	Markku Jaatinen
Lapin Op	105	47,7	Juha Teerialho
Lehtimäen Op	71	23,7	Veli-Jussi Haapala
Lemin Op	89	33,3	Ilkka Martikainen
Limingan Op	139	29,9	Petteri Juusola
Liperin Op	227	46,3	Jukka Asikainen
Loimaan Seudun Op	298	51,0	Juha Pullinen
Lokalahden Op	40	54,6	Ville Aarnio
Lounaismaan OP	1 711	40,8	Jouni Hautala

Lounaisrannikon Op	637	34,2	Juha-Pekka Nieminen
Lounais-Suomen Op	382	57,8	Leena Nikula
Luhangan Op	57	37,8	Tuomas Puttonen
Luopioisten Op	46	59,8	Sirpa Leppäkoski
Luumäen Op	113	60,2	Mikko Purmonen
Länsi-Kymen Op	376	30,5	Saila Rosas
Länsi-Suomen Op	3 080	43,2	Matti Kiuru
Maaningan Op	132	50,1	Ari Väänänen
Miehikkälän Op	83	64,1	Teemu Tuukkanen
Mouhijärven Op	86	32,2	Kirsi Soltin
Multian Op	85	65,4	Arto Laitinen
Mynämäen-Nousiaisten Op	405	57,1	Lasse Vehviläinen
Mäntsälän Op	253	48,8	Heikki Kananen
Nagu Andelsbank	72	31,1	Alice Björklöf
Nakkila-Luvian Op	243	47,1	Jussi Kuvaja
Niinijokivarren Op	79	94,8	Kaisa Markula
Nilakan Seudun Op	187	36,1	Jouni Karhinen
Nivalan Op	199	35,9	Markku Niskala
Op Kantrisola	116	51,2	Bo Hellen
Orimattilan Op	297	56,1	Jukka Sipilä
Oripään Op	71	23,3	Jouko Rekolainen
Oulaisten Op	252	36,3	Mika Korkia-aho
Oulun Op	3 882	27,2	Timo Levo
Outokummun Op	178	72,5	Ari Karhapää
Paltamon Op	77	47,7	Jorma Niemi
Parikkalan Op	147	72,8	Tuomo Liukka
Pedersörenejdens Andelsbank	510	24,7	Thomas Hulten
Perhon Op	109	34,5	Pekka Pajula
Perhonjokilaakson Op	161	35,6	Asko Ahonen
Peräseinäjoen Op	133	42,2	Juha Mäki
Petäjaveden Op	98	49,8	Jaakko Ylitalo
Pohjois-Hämeen Op	489	39,1	Pertti Pyykkö
Pohjois-Karjalan Op	1808	37,3	Jaana Reimasto-Heiskanen
Pohjois-Savon Op	3194	41,7	Seppo Pääkkö
Pohjolan Op	1 554	28,9	Keijo Posio
Polvijärven Op	160	60,9	Ari Noponen
Posion Op	122	63,6	Vesa Jurmu
Pudasjärven Op	208	65,2	Pertti Purola
Pukkilan Op	96	53,1	Jari Toivanen
Pulkkilan Op	48	58,2	Marja Hyvärinen
Punkalaitumen Op	105	72,3	Petri Antila
Purmo Andelsbank	42	31,8	Tommy Olin
Päijät-Hämeen Op	1 795	33,5	Mika Kivimäki
Raahen seudun Op	461	42,0	Ari Pohjola
Rantasalmen Op	138	43,3	Kari Mäkelä
Rautalammin Op	81	36,2	Esko-Pekka Markkanen
Riistaveden Op	145	28,3	Pauli Kröger
Ruoveden Op	192	30,6	Leena Selkee
Ruukin Op	158	45,2	Kalle Arvio
Rymättylän Op	82	41,5	Minnaliisa Vehkala
Rääkkylän Op	87	51,3	Heli Silvennoinen
Sallan Op	97	46,5	Anne Harju
Sastamalan Op	325	32,9	Janne Pohjolainen
Satakunnan Op	532	58,6	Olli Näsi
Satapirkan Op	365	33,9	Antti Suomijärvi
Savitaipaleen Op	120	62,6	Samppa Oksanen
Siikajoen Op	51	44,0	Sakari Kangas
Siikalatvan Op	92	31,3	Ismo Välijärvi
Simpeleen Op	95	77,9	Asko Impola
Suomenselän Op	667	31,4	Timo Suhonen
Suur-Savon Op	2411	38,9	Mikko Antikainen (vt. tj.)
Säkylän Op	102	53,7	Jari Katila
Taivalkosken Op	92	47,3	Piia Mourujärvi

Taivassalon Op	63	35,9	Jens Hildén
Tampereen Seudun Op	4 336	28,7	Jani Vilpponen
Tervolan Op	90	36,8	Hannu Neuvonen
Tervon Op	66	33,6	Jani Kääriäinen
Toholammin Op	123	34,2	Juha Pajumaa
Tornion Op	337	28,1	Terhi Luokkanen
Turun Seudun Op	3 926	18,8	Olli-Pekka Saario
Tuusniemen Op	149	33,0	Esa Simanainen
Tyrmävän Op	115	29,1	Antto Joutsiniemi
Ullavan Op	43	42,4	Pekka Haapakoski
Uudenmaan Op	3531	35,4	Juhani Rinta-Kartano
Utajärven Op	205	41,8	Terttu Hagelin
Vaara-Karjalan Op	473	54,4	Raili Hyvönen
Vaasan Op	1 059	25,7	Ulf Nylund
Vampulan Op	92	58,2	Kari Hänti
Vehmersalmen Op	95	45,6	Petri Tyllinen
Vesannon Op	76	53,0	Markku Niskanen
Vihannin Op	125	46,5	Jari Kantomaa
Vimpelin Op	91	62,9	Matti Mäkinen
Virtain Op	230	38,1	Ari Kakkori
Ylitornion Op	112	60,3	Laura Harju-Autti
Ylä-Kainuun Op	282	45,1	Eija Sipola
Yläneen Op	82	50,3	Heikki Eskola
Ylä-Savon Op	510	42,1	Mikko Paananen
Ypäjän Op	74	51,4	Kirsi-Marja Hiidensalo

Strukturerade företag som har konsoliderats i koncernbokslutet

OP Gruppen fungerar som placerare och förvaltare av placeringsfonder i olika placeringsfonder för att få intäkter från placeringar och olika provisionsintäkter. I OP Gruppens bokslut konsolideras 0 (0) placeringsfond och 2 (2) fastighetsfonder. Fonderna har klassificerats som strukturerade företag, eftersom OP Gruppens bestämmande inflytande inte baserar sig på rösträtt utan på styrning av relevanta verksamheter, exponering mot fonders rörliga avkastningar samt organisering av fondens förvaltning. Till de här fonderna anknyter också de innehav utan bestämmande inflytande som är mest betydelsefulla med hänsyn till gruppen.

I tabellen nedan redovisas de strukturerade företag som har ett betydande innehav utan bestämmande inflytande.

Namn	Hemort	Huvudsaklig bransch	Innehav, % 2019	Innehav, % 2018	Innehav utan bestämmande inflytande, %
Real Estate Funds of Funds II Ky	Helsingfors	Fastighetsfond	27,8	27,8	72,3

Sammanfattning av finansiell information om dotterföretag med väsentliga innehav utan bestämmande inflytande

I tabellen nedan presenteras en sammanfattning med finansiell information om de dotterföretag som med hänsyn till OP Gruppen har ett väsentligt innehav utan bestämmande inflytande. Den finansiella informationen motsvarar de siffror som redovisas i dotterföretagens bokslut, i vilka gjorts justeringar av bl.a. verkligt värde för att siffrorna ska motsvara OP Gruppens redovisningsprinciper. Siffrorna anges före eliminering av interna affärstransaktioner.

Sammanfattning av balansräkningen

Mn €	Real Estate Fund of Funds II Ky	
	2019	2018*
Likvida medel	0	4
Placeringar	10	21
Övriga tillgångar	1	1
Tillgångar totalt	11	26
Övriga skulder		0
Skulder totalt		0
Nettotillgångar	11	26
Akkumulerade innehav utan bestämmande inflytande	8	18

Sammanfattning av rapport över totalresultat

Omsättning	1	4
Vinst eller förlust från kvarvarande verksamheter efter skatt	3	3
Övrigt totalresultat		-1
Totalresultat	3	2
Totalresultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	2	1
Vinstandelar betalda till innehav utan bestämmande inflytande	6	2

Sammanfattning av kassaflöden

Nettokassaflöde från affärsrörelsen	0	-2
Nettokassaflöde för investeringar	14	19
Nettokassaflöde för finansiering	-17	-14
Nettoförändring i likvida medel	-4	3
Likvida medel vid början av räkenskapsperioden	4	0
Likvida medel vid slutet av räkenskapsperioden	0	4

* Koncernens siffror

Gemensamma verksamheter

I OP Gruppens bokslut konsolideras cirka 895 (958) fastighetsbolag som gemensam verksamhet genom att konsolidera den andel av fastighetsbolagets tillgångsposter som motsvarar OP Gruppens innehav. Klassificeringen av gemensamma verksamheter har gjorts i enlighet med affärsrörelsens art även om OP Gruppen har bestämmande inflytande i en del av fastighetsbolagen. Aktierna i fastighetsbolagen berättigar till att besitta vissa lägenheter, av vilka en del är i OP Gruppens eget bruk. Varje delägare i ett ömsesidigt fastighetsbolag ansvarar för sin andel av bolagets lån. Av de här gemensamma verksamheterna utgör en del OP Gruppens kontorsnät i Finland och de ingår i balansräkningen i immateriella tillgångar i not 24. De övriga fastighetsbolagen är förvaltningsfastigheter och de ingår i not 20. Under 2019 har Vallila Rahasto Ky:s tillgångsposter 314 miljoner euro, överförts till balansposten anläggningstillgångar som innehas för försäljning.

Sammanfattning av effekten på balansräkningen av konsolideringen av gemensamma verksamheter

Mn €	2019	2018
Markinnehav	111	140
Byggnader	826	1 196
Tillgångar totalt	937	1 336
Skulder totalt	2	3

De mest betydande gemensamma verksamheter som konsoliderats i OP Gruppens bokslut 2019

Namn	Hemort	Bransch	Innehav
Asunto Oy Oulun Kalevankulma	Uleåborg	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Ansatie 5	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Arkadiankatu 23	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Hämeenkiivi	Tammerfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Jyväskylän Kassatalo	Jyväskylä	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	22,4
Kiinteistö Oy Koskikatu 9	Joensuu	Fastighetsinnehav och förvaltning	57,5
Kiinteistö Oy OPK-Vallila	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	Tammerfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Uusi Paino	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Vammalan Torikeskus	Vammala	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Vääksyntie 2	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Vääksyntie 4	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Mikkelin Forum Oy	St. Michel	Fastighetsinnehav och förvaltning	87,1
As Oy Lappeenrannan Mariankulma	Villmanstrand	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0

Företag som ägs av OP Företagsbankskoncernen

Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tammerfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy STC Viinikkala	Vanda	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 1	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 2	Vanda	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Vanda	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Vanda	Fastighetsinnehav och förvaltning	53,7
Kiinteistö Oy Kouvolan Karhut	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Vuosaaren Pohjoinen Ostoskeskus	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis I	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	50,0
Kiinteistö Oy Koskitammi	Tammerfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Kuopion Isabella	Kuopio	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Oulun Kiilakivi	Uleåborg	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Turun Joukahaisenkatu 9	Åbo	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Helsingin Frantseninkatu 13	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Topeliuksenkatu 41b	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	50,0
Kiinteistö Oy Asiakkaankatu 3	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Tuusulan Jatke	Tusby	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Keskinäinen Kiinteistö Oy Marikko	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Helsingin Kaarlenkadun Fenno	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Koivuhaan Yrityskeskus	Vanda	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Aleksis Kiven katu 21-23	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	50,0

De mest betydande gemensamma verksamheter som konsoliderats i OP Gruppens bokslut 2018

Namn	Hemort	Bransch	Innehav
Asunto Oy Oulun Kalevankulma	Uleåborg	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Ansatie 5	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Arkadiankatu 23	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Hämeenkiivi	Tammerfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Jyväskylän Kassatalo	Jyväskylä	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	22,4
Kiinteistö Oy Koskikatu 9	Joensuu	Fastighetsinnehav och förvaltning	60,1
Kiinteistö Oy OPK-Vallila	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Quartetto Intermezzo	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	Tammerfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Uusi Paino	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Vammalan Torikeskus	Vammala	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Vääksyntie 2	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Vääksyntie 4	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Mikkelin Forum Oy	St. Michel	Fastighetsinnehav och förvaltning	87,1
As Oy Lappeenrannan Mariankulma	Villmanstrand	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Företag som ägs av OP Företagsbankskoncernen			
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tammerfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy STC Viinikkala	Vanda	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 1	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 2	Vanda	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Vanda	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Vanda	Fastighetsinnehav och förvaltning	53,7
Kiinteistö Oy Vuosaaren Pohjoinen Ostokeskus	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis I	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	50,0
Kiinteistö Oy Koskitammi	Tammerfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Kuopion Isabella	Kuopio	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Oulun Kiilakivi	Uleåborg	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Turun Joukahaisenkatu 9	Åbo	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Helsingin Frantseninkatu 13	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Topeliuksenkatu 41b	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	50,0
Kiinteistö Oy Asiakkaankatu 3	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Tuusulan Jatke	Tusby	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Keskinäinen Kiinteistö Oy Marikko	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Helsingin Kaarlenkadun Fenno	Helsingfors	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0
Kiinteistö Oy Koivuhaan Yrityskeskus	Vanda	Fastighetsinnehav och förvaltning	100,0

I koncernbokslutet har upptagits andelen av tillgångsposter under gemensamt bestämmande inflytande samt av de skulder som hänför sig till dem.

Andelar i icke konsoliderade strukturerade företag

OP-fonderna förvaltas av OP-Fondbolaget Ab som ingår i OP Gruppen. OP-Fondbolaget Ab anlitar OP Kapitalförvaltning Ab som portföljförvaltare för många av de fonder som bolaget förvaltar. Dessutom förvaltar OP Kiinteistösijoitus Oy, som ingår i gruppen, flera fastighetsfonder. I de flesta fonder styr förvaltningsbolaget betydande funktioner genom att fatta placeringsbeslut i enlighet med fondens stadgar. OP Gruppens företag har inte sådana innehav i övriga av ovan nämnda företag förvaltade fonder som exponerar gruppen betydligt för objektets rörliga avkastning och som därmed medför en konsolideringsskyldighet.

OP Gruppen får för icke konsoliderade fonder förvaltningsprovisionsintäkter som ingår bland provisionsintäkterna i resultaträkningen. Dessutom får OP Gruppen i egenskap av placerare intäkter från icke konsoliderade fonder som bokförts bland nettointäkter från placeringsverksamhet beroende på den balanspost som placeringarna har bokförts på i balansräkningen.

OP Gruppens placeringar i OP-fonder och i OP Kiinteistösijoitus Oys fonder har redovisats i balansräkningen bland investeringstillgångar. OP Gruppens förlustrisk avgränsar sig till placeringens balansvärde. Placeringarna i fonder som förvaltas av OP Gruppen uppgick 31.12.2019 till sammanlagt 236 miljoner euro (249).

Not 46. Ländervisa uppgifter

OP Företagsbanken Abp har filialer med bankrörelse i Estland, Lettland och Litauen. Dessutom har OP Företagsbanken Abp dotterbolag som bedriver finansbolagsverksamhet i Estland, Lettland och Litauen.

Namn	Hemort	
OP Corporate Bank plc Estonian Branch	filial	Estland
OP Corporate Bank plc Latvian Branch	filial	Lettland
OP Corporate Bank plc Lithuanian Branch	filial	Litauen
OP Finance AS	dotterbolag	Estland
"OP Finance" SIA	dotterbolag	Lettland
UAB "OP Finance"	dotterbolag	Litauen

Uppgifter om finansiell ställning, mn €	Estland	Lettland	Litauen	31.12.2019
				Totalt
Den sammanlagda avkastningen av affärsverksamheten	13	14	21	47
Den sammanlagda vinsten eller förlusten före skatt	3	4	13	20
Den sammanlagda inkomstskatten under räkenskapsperioden	0	0	2	2
Antal anställda totalt i personarbetsår	35	27	38	100

Uppgifter om finansiell ställning, mn €	Estland	Lettland	Litauen	31.12.2018
				Totalt
Den sammanlagda avkastningen av affärsverksamheten	11	10	16	36
Den sammanlagda vinsten eller förlusten före skatt	4	3	7	14
Den sammanlagda inkomstskatten under räkenskapsperioden	0	0	1	1
Antal anställda totalt i personarbetsår	127	75	92	294

Not 47. Närståendetransaktioner

OP Gruppens närstående består av de företag som konsolideras i OP Gruppens bokslut, intresseföretagen, ledningen och övriga närstående företag. Till OP Gruppens ledning räknas OP Gruppens chefsdirektör (ordförande för OP Andelslags direktion), OP Andelslags verkställande direktör, ledamöterna och ersättarna i direktionen, ledamöterna och ersättarna i förvaltningsrådet samt deras nära familjemedlemmar. Till ledningens närstående räknas också bolag, i vilka den som hör till ledningen eller en nära familjemedlem till en sådan person har ett betydande inflytande. Övriga närstående företag är OP-Eläkekassa och OP-Eläkesätiö.

På lån beviljade till närstående tillämpas bankens normala kreditvillkor. Lånen är bundna till de referensräntor som tillämpas allmänt.

Uppsägningstiden för OP Gruppens chefsdirektör, övriga ledamöter och ersättaren vid OP Andelslags direktion samt för arbetsgivaren är 6 månader. Då anställningen upphör i fall som separat bestäms i direktörsavtalet betalas utöver lön för uppsägningstid till chefsdirektören en summa som motsvarar penninglönen för högst 12 månader samt till övriga ledamöter och ersättaren en summa som motsvarar penninglönen för högst 6 månader.

Närståendetransaktioner 2019

Tusen euro	Intresseföretag	Ledning	Övriga
Krediter	260 714	2 345	
Övriga fordringar	16	49	
Inlåning	15 284	1 999	61 738
Ränteintäkter		31	
Räntekostnader		1	15
Premieintäkter	25	54	6 774
Provisionsintäkter	202	13	188
Provisionskostnader	8	13	3
Löner och arvoden samt resultatlöner			
Löner och arvoden		4 147	
Närståendeeinnehav			
Antalet andelar		62	

Närståendetransaktioner 2018

Tusen euro	Intresseföretag	Ledning	Övriga
Krediter	270 517	1 990	
Övriga fordringar	17	55	
Inlåning	14 253	2 832	50 646
Ränteintäkter		31	
Räntekostnader		2	61
Premieintäkter	24	67	7 254
Provisionsintäkter	171	19	310
Provisionskostnader	8	20	9
Löner och arvoden samt resultatlöner			
Löner och arvoden		3 838	
Närståendeeinnehav			
Antalet andelar		85	

Direktionsledamöternas pensionsförbindelser

OP Andelslag har en direktion som utgör dess styrelse. Till direktionen hör ordförande, som benämns chefdirektör, chefdirektörens ställföreträdare samt minst fyra och högst nio övriga ledamöter och högst fyra ersättare.

Chefdirektörens pensionsålder är 65 år. Pensionsförmånerna bestäms i enlighet med pensionslagarna och OP Gruppens egna pensionsplaner. Chefdirektören omfattas av ett tilläggspensionsskydd från pensionsstiftelsen OP-Eläkesäätio. Den intjänade pensionen hos stiftelsen kan betalas ut också före pensionsåldern enligt stadgarna som s.k. fribrevspension, om anställningen hos OP Gruppen upphör. Chefdirektörens tilläggspensionsskyddsförsäkring föranledde inga kostnader 2019.

Pensionsåldern för de direktionsledamöter som börjat före 2018 och revisionsdirektören är 63 år. Pensionsåldern för de direktionsledamöter som börjat 2018 motsvarar den lägsta pensionsåldern enligt ArPL. Pensionsförmånerna bestäms i enlighet med pensionslagarna och OP Gruppens egna pensionsplaner. OP Gruppens pensionsplaner beskrivs närmare i not 34 i bokslutet.

Tusen euro	2019	2018*
Pensionskostnader enligt ArPL-plan*	116	538
Pensionsåtagande enligt ArPL-plan	293	187
Avgiftsbestämda pensionskostnader enligt ArPL	927	
IFRS-kostnad för frivilliga tilläggspensioner	418	386
Pensionsåtagande för frivilliga tilläggspensioner	9 454	4 074
Avgiftsbestämda tilläggspensionskostnader	263	105

* För ArPL:s förmånsbestämda del har använts IFRS-kostnaden och som avgiftsbestämda del utjämningsdelen för ifrågakvarande person med avdrag av arbetstagarrens premieandel.

Not 48. Rörliga ersättningar

Personalfonden

Till OP Gruppens personalfond hör cirka 95 procent av personalen.

Vinstpremieandelarna som betalas till OP Gruppens personalfond baserade sig 2019 på följande mål som uppnåddes: OP Gruppens resultat före skatt med vikten 60 %, digital kommunikation med vikten 20 %, NPS för kundmöten med vikten 15 % och NPS för varumärket med vikten 5 %. För beloppet av premieöverföringen till personalfonden har för 2019 reserverats ca 2,0 % (1,8 %) av lönesumman för fondens medlemmar. År 2019 bokfördes premier för totalt 13 miljoner euro (6).

Långfristiga ersättningssystem

OP Gruppens ersättningssystem iakttar bestämmelserna i finansbranschen och baserar sig på OP Gruppens strategiska mål.

I OP Gruppens principer som gäller rörliga ersättningar beaktas gruppens riskposition och riskhanteringsmetoder. Intjäningsmätarnas mål har dimensionerats så att de inte uppmuntrar till för stor risktagning. De långfristiga rörliga ersättningarna baserar sig på hur OP Gruppen når de strategiska målen på grupplanen medan de kortfristiga rörliga ersättningarna baserar sig på hur ett bolag eller en affärsenhet som ingår i gruppen når sina mål. Ersättningarnas högsta belopp är begränsade i alla system.

Det långfristiga programmet

Ledningens långfristiga ersättningssystem omfattar cheferna vid OP Andelslagskoncernen och medlemsbankerna samt de chefer och anställda i separat angivna nyckelpositioner som styrelsen för ifrågavarande bolag eller förvaltningsrådet för OP Andelslags förvaltningsråd utsett. Systemet för 2014–2016 omfattar cirka 270 (270) personer och systemet för 2017–2019 omfattar cirka 300 (310) personer.

Systemet består av successiva tre år långa intjäningsperioder. Ersättningen för intjäningsperioden 2014–2016 betalas ut efter uppskovstiden i tre lika stora poster före slutet av juni under åren 2018–2020. Ersättningen för intjäningsperioden 2017–2019 betalas i fyra lika stora poster under 2020–2023. Till ledamöterna i OP Andelslags direktion betalas ersättningen i sex lika stora poster under 2020–2025.

Under intjäningsperioden 2014–2016 var det möjligt att intjäna en ersättning som motsvarade en lön för 2–8 månader på årsplanet, och utfallet var cirka 57 %. Under intjäningsperioden 2017–2019 var det möjligt att intjäna en ersättning som motsvarade en lön för 1–8 månader på årsplanet, och utfallet var cirka 13 %.

Intjäningsmätare för det långfristiga programmet

OP Andelslags förvaltningsråd fattar beslut om intjäningsmätarna och målen för dem separat för varje intjäningsperiod.

I målen för systemet för 2014–2016 har beaktats Europaparlamentets och rådets kreditinstitutsdirektiv CRD4 som begränsar de rörliga ersättningarnas maximibelopp till högst personens fasta ersättningar på årsplanet. Målen för systemet för 2014–2016 baserar sig på följande kriterier:

- OP Gruppens resultat före skatt
- OP Gruppens kärnprimärkapitaltäckning (CET 1)
- Ökningen i antalet koncentreringskunder

Målen för systemet 2017–2019 motsvarar den strategi som gäller och de baserar sig på följande kriterier:

- OP Gruppens resultat före skatt
- Digital kommunikation
- NPS för kundmöten
- NPS för varumärket

Målen på grupplanen är desamma såväl i ersättningssystemet för ledningen som i OP Gruppens personalfond.

Hur den långfristiga ersättningen bestäms och betalas ut

I början av systemet för 2014–2016 fastställdes ersättningen i euro, och den ersättning som eventuellt betalas ut på basis av systemet betalas som debenturer som OP emitterat. Den intjänade ersättningen i euro omvandlas till antal debenturer då systemets utfall står klart. Från ersättningen avdras den andel som betalas i pengar för att täcka skatter och avgifter av skattenatur som förädlats av ersättningarna. Under räkenskapsperioden fattade OP Andelslags förvaltningsråd beslut om att ändra villkoren för systemet så att ersättningen betalas ut i pengar, om inte det uppskovsförfarande som avses i bestämmelserna ska tillämpas på personen. Då betalas hälften av ersättningen ut bunden till ett referensinstrument som bestäms av OP Andelslags förvaltningsråd eller den ersättningskommitté som förvaltningsrådet utsett.

Under 2017–2019 betalas ersättningarna ut i pengar, om inte det uppskovsförfarande som avses i bestämmelserna ska tillämpas på personen.

Ett villkor för att ersättning ska betalas ut enligt systemen för 2014–2016 är att OP Gruppens kapitaltäckning enligt konglomeratlagen är 1,30 eller mer vid utbetalningstidpunkten. Ett villkor för att ersättning ska betalas ut enligt systemet för 2017–2019 är att OP Gruppens CET1-kapitaltäckning vid utbetalningstidpunkten överstiger den CET1-buffert som ECB fastställt med + 3 % och att OP Gruppens LCR-nyckeltal är mindre än 110 % i bokslutet för det år som föregår utbetalningen av ersättningen. Dessutom förutsätts att personen har varit anställd av OP Gruppen fram till utbetalningstidpunkten.

Kostnaderna för båda systemen periodiseras från början av intjäningsperioden till utbetalningstidpunkten (rättighetens uppkomstperiod) i personalkostnader och en motsvarande skuld bokförs bland upplupna kostnader. Den skuld som bokförts för systemen var totalt 7,6 miljoner euro (19,3) 31.12.2019.

OP Andelslags förvaltningsråd, eller den ersättningskommitté som det utsett, administrerar det långfristiga systemet och övervakar hur det iakttas. OP Andelslags förvaltningsråd kan på eget initiativ ändra villkoren för systemet och skjuta upp utbetalningen av ersättningen av särskilt vägande skäl.

OP Andelslags förvaltningsråd beslöt i juni 2019 att ingen ny intjäningsperiod i det långfristiga ersättningssystemet för ledningen inleds 2020. OP Gruppens rörliga ersättningar består i fortsättningen av kortfristiga ersättningar och personalfonden. De strategiska målen på grupplanet kommer att beaktas i mätarna för de kortfristiga ersättningarna och personalfonden.

De kortfristiga ersättningssystemen

I de kortfristiga ersättningarna är intjäningsperioden 6 eller 12 månader. De kortfristiga ersättningssystemen baserar sig på företagsspecifika, teamspecifika eller personliga mål som härletts ur årsplanen och omfattar hela OP Gruppens personal.

Ersättningen är differentierad enligt svårighetskategori och maximiersättningarna motsvarar årlig lön för 1–4 månader. I uppgifter som fastställts särskilt kan maximiersättningarna uppgå till högst personens lön för ett år.

Intjäningsmätare för kortfristiga ersättningar

På den ersättning som bildats på basis av hur målen uppnåtts tillämpas i OP Centralinstitutskoncernen en koefficient, som baserar sig på OP Gruppens resultat före skatt. Affärsrörelserna/funktionerna fastställer för resultatkortens mål som härletts ur årsplanen.

Andelsbankernas kortfristiga ersättningar baserar sig på gemensamma mål på bankplanet och personliga mål. I mätarna betonas starkt bl.a. kundupplevelsen, försäljningen samt de mål för tillväxt och digitalisering som härletts ur strategin.

Hur den långfristiga ersättningen bestäms och betalas ut

Liksom vid de långfristiga ersättningarna är ett villkor för att ersättning ska betalas ut att OP Gruppens CET1-kapitaltäckning vid utbetalningstidpunkten överstiger den CET1-buffert som ECB fastställt med + 3 % och att LCR-nyckeltalet är mindre än 110 % i bokslutet för det år som föregår utbetalningen av ersättningen. Dessutom förutsätts att personen har varit anställd av OP Gruppen fram till utbetalningstidpunkten. I andelsbankerna är ett villkor för att ersättningar ska betalas ut att bankens kundrörelse visar vinst.

En ersättning som intjänats enligt en persons resultatkort reduceras innan ersättningen betalas ut, om de interna anvisningar eller bestämmelser som ska iakttas i gruppen eller uppdraget inte har beaktats och riskhanteringsmoment har aktiverats. Om försummelserna eller oaktsamheten upptäcks först då ersättningen har betalats ut, kan reduceringen eller återindrivningen av ersättningarna också tillämpas retroaktivt.

Kostnaderna för systemet periodiseras från början av intjäningsperioden till utbetalningstidpunkten (rättighetens uppkomstperiod) i personalkostnader och en motsvarande skuld bokförs bland upplupna kostnader.

OP Andelslags förvaltningsråd fastställer villkoren för OP Gruppens kortfristiga ersättningssystem, maximiersättningarna enligt svårighetskategorierna samt den strukturella referensram inom vilken OP Andelslags direktion och andelsbankernas styrelser kan välja mätare för systemet och ställa upp mål för dem.

Uppskjutande av betalningen av rörliga ersättningar

Bestämmelser om utbetalningen av ersättningar till personer, vilkas verksamhet kan medföra en betydande risk för företaget (person som kan påverka riskprofilen) finns i kreditinstitutslagen (610/2014). Till den persongrupp som kan påverka riskprofilen hör i OP Gruppen bl.a. verkställande direktörerna och andra personer som deltar i att leda verksamheten samt personer inom interna kontrollfunktioner.

På den persongrupp som kan påverka riskprofilen för OP Gruppen eller ett företag som hör till den tillämpas uppskjutande av betalningen av rörliga ersättningar samt betalning av rörliga ersättningar så att hälften betalas i annan form än kontant, om en persons rörliga ersättning under en intjäningsperiod på ett år överstiger gränsen på 50 000 euro enligt Finansinspektionens ställningstagande. Ersättningarna till en person som kan påverka riskprofilen granskas i förhållande till uppskovsgränsen på 50 000 euro med beaktande av såväl långfristiga som kortfristiga ersättningar.

Om gränsen i euro för uppskjutande av ersättning överskrids, betalas en del av ersättningen genast och resten av betalningen skjuts upp. Vid en uppskjutning betalas den ersättning som skjuts upp under de tre följande åren (för direktionen under de fem följande åren). Vid en sådan uppskjutning betalas hälften av den rörliga ersättningen i pengar och hälften binds upp i värdet på ett referensinstrument som bestämts av OP Andelslags förvaltningsråd eller den ersättningskommitté som förvaltningsrådet utsett. Den ersättning som är bunden till referensinstrumentet betalas ut till personen efter en väntetid på ett år.

Ersättningar till personer som arbetar med tillsynsuppgifter

Ersättningarna till personer som arbetar i de oberoende tillsynsuppgifterna, t.ex. riskhanteringen, internrevisionen samt compliance och aktuariefunktionen får inte äventyra oberoendet hos uppdraget. De rörliga ersättningarna ska intjänas oberoende av den affärsrörelse som övervakas och riskhanteringschefens mätare får inte innefatta direkta säljmål. En rekommendation är också att det till resultatkortens väljs en kvalitativ mätare som mäter hur tillsynsuppgifterna utförs.

Uppföljning av ersättningar i OP Gruppen

OP Gruppen följer regelbundet med hjälp av olika löneanalyser upp hur marknadsrelaterade de totala ersättningarna är.

Den ersättningskommitté som OP Andelslag utsett följer årligen upp hur de ersättningar som betalas ut står i relation till OP Gruppens framgång då den relateras till jämförelsebolag och återföringarna till kunderna. Också på grupplanet jämförs ersättningarna och strukturerna regelbundet.

Kostnader som bokförts för rörliga ersättningar*

Mn €	2019	2018*
Personalfonden	13	6
Kortfristiga program	35	28
Långfristiga program		
programmet 2014–2016	0	2
programmet 2017–2019	-5	4
Totalt	43	41

* Utan sociala kostnader

Närmare information om ersättningssystemen finns på www.op.fi > OP Gruppen > OP Gruppen > Bolagsstyrning

Not 49. Förlustreserv för fordringar och skuldebrev

Exponeringar för kreditrisker och förlustreserv för dem

I avsnitt 4 i not 2 beskrivs hur OP Gruppens kreditrisk uppkommer och hanteras. Principerna för hur de förväntade kreditförlusterna beräknas beskrivs i avsnitt 5.4 Nedskrivningar i not 1.

Förväntade kreditförluster beräknas på fordringarna värderade till upplupet anskaffningsvärde samt skuldebrev värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat (placeringar i obligationslån). I OP Gruppen består fordringarna av krediter, revolverande krediter (t.ex. kreditkort och konton med kredit), leasing- och factoringfordringar. Dessutom beräknas de förväntade kreditförlusterna på poster utanför balansräkningen såsom kreditlöften, finansieringslimiter och bankgarantier. Skuldebrev utgör däremot placeringar i obligationslån. För de förväntade kreditförlusterna redovisas en förlustreserv i balansräkningen eller, då det är fråga om skuldebrev, i övrigt totalresultat.

Många faktorer inverkar på beloppet av de förväntade kreditförlusterna, bl.a. exponeringsbeloppet, exponeringens löptid, kundens rating och säkerhetens värde samt den framtidsinriktade informationen.

I följande tabell redovisas de fordringar som är exponerade för kreditrisker och för vilka den förväntade kreditförlusten beräknas. I den beskrivs åtagandena i och utanför balansräkningen också det högsta beloppet av exponeringarna för kreditrisker utan att beakta säkerheter eller andra kreditförstärkande poster. Exponeringar utanför balansräkningen motsvaras av det exponeringsbelopp eller garantibelopp som binder banken.

Avtalen har grupperats i enlighet med OP Gruppens nya segmentindelning från 1.1.2019. Jämförelseuppgifterna har justerats på motsvarande sätt.

Exponeringar som omfattas av beräkningen av förväntade kreditförluster enligt nedskrivningssteg 31.12.2019

Exponeringar	Steg 1		Steg 2		Steg 3*	
		Andra än över 30 dagar förfallna fordringar	Över 30 dagar förfallna fordringar	Totalt		Exponeringar totalt
Mn €						
Fordringar på kunder (brutto)						
Hushållsbank	60 605	6 778	173	6 951	909	68 464
Företagsbank	25 103	1 388	306	1 693	384	27 180
Fordringar på kunder totalt	85 707	8 166	479	8 645	1 292	95 644
Uttagsmån och limiter utanför balansräkningen						
Hushållsbank	5 218	354	7	361	11	5 589
Företagsbank	4 674	318	151	470	60	5 204
Uttagsmån och limiter totalt	9 892	673	158	830	71	10 793
Övriga åtaganden utanför balansräkningen						
Hushållsbank	2 775	94		94	12	2 881
Företagsbank	7 011	1 216		1 216	70	8 297
Övriga åtaganden utanför balansräkningen totalt	9 786	1 309		1 309	82	11 178
Skuldebrev						
Övrig rörelse	12 259	93		93		12 352
Försäkring	3 936	4		4	10	3 950
Skuldebrev totalt	16 196	97		97	10	16 302
Exponeringar som omfattas av beräkningen av förväntade kreditförluster totalt	121 581	10 245	637	10 881	1 455	133 918

* Av exponeringarna för fordringarna i steg 3 är 41 miljoner euro köpta eller utgivna kreditförsämrade tillgångar vid första redovisningstillfället (POCI).

Förlustreserv enligt nedskrivningssteg 31.12.2019

Exponeringar i balansräkningen samt uttagsmåner och limiter utanför balansräkningen*

Mn €	Steg 1	Steg 2		Totalt	Steg 3****	
		Andra än över 30 dagar förfallna fordringar	Över 30 dagar förfallna fordringar		Förlustreserv totalt	
Fordringar på kunder						
Hushållsbank	-16	-54	-3	-57	-188	-261
Företagsbank	-25	-18	-3	-21	-248	-294
Fordringar på kunder totalt	-40	-72	-6	-78	-436	-555
Åtaganden utanför balansräkningen**						
Hushållsbank	-1	-1		-1	0	-2
Företagsbank	-2	-4		-4	-10	-16
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	-3	-5		-5	-10	-18
Skuldebrev***						
Övrig rörelse	-2	-1		-1		-3
Försäkring	-4	-1		-1	-5	-10
Skuldebrev totalt	-6	-1		-1	-5	-13
Totalt	-49	-79	-6	-85	-451	-585

* Förlustreserv redovisas som ett enda belopp som minskar balansposten.

** Förlustreserv redovisas i balansposten avsättningar och övriga skulder.

*** Förlustreserv redovisas i fonden för verkligt värde i övrigt totalresultat.

**** Av förlustreserverna för steg 3 hänför sig 8 miljoner euro till köpta eller utgivna kreditförsämrade tillgångar vid första redovisningstillfället (POCI).

I tabellen nedan redovisas ett sammandrag av förlustreserven i relation till exponeringsbelopp enligt nedskrivningssteg. Reserveringsgraden beskriver förlustreservens relativa andel av exponeringsbeloppet.

Sammandrag och nyckeltal 31.12.2019

	Steg 1	Steg 2		Steg 3		
		Andra än över 30 dagar för- fallna fordringar	Över 30 dagar för- fallna fordringar	Totalt	Totalt	Totalt
Fordringar på kunder, balansposter och poster utanför balansräkningen						
Hushållsbank	68 597	7 226	180	7 406	931	76 934
Företagsbank	36 788	2 922	457	3 379	514	40 681
Förlustreserv						
Hushållsbank	-17	-55	-3	-58	-188	-263
Företagsbank	-27	-22	-3	-26	-258	-310
Reserveringsgrad (Coverage ratio), %						
Hushållsbank	-0,02 %	-0,76 %	-1,67 %	-0,78 %	-20,22 %	-0,34 %
Företagsbank	-0,07 %	-0,77 %	-0,71 %	-0,76 %	-50,12 %	-0,76 %
Fordringar på kunder, balansposter och poster utanför balansräkningen totalt	105 386	10 148	637	10 784	1 445	117 615
Förlustreserv totalt	-43	-77	-6	-83	-446	-573
Reserveringsgrad (Coverage ratio), % totalt	-0,04 %	-0,76 %	-0,98 %	-0,77 %	-30,86 %	-0,49 %
Skuldebrev bokfört värde						
Övrig rörelse	12 259	93		93		12 352
Försäkring	3 936	4		4	10	3 950
Förlustreserv						
Övrig rörelse	-2	-1		-1		-3
Försäkring	-4	-1		-1	-5	-10
Reserveringsgrad (Coverage ratio), %						
Övrig rörelse	-0,02 %	-0,81 %		-0,81 %		-0,02 %
Försäkring	-0,09 %	-19,84 %		-19,84 %	-54,58 %	-0,24 %
Skuldebrev totalt	16 196	97		97	10	16 302
Förlustreserv totalt	-6	-1		-1	-5	-13
Reserveringsgrad (Coverage ratio), % totalt	-0,04 %	-1,52 %		-1,52 %	-54,58 %	-0,08 %

Avtalen har grupperats i enlighet med OP Gruppens nya segmentindelning från 1.1.2019. Jämförelseuppgifterna har justerats på motsvarande sätt.

Exponeringar som omfattas av beräkningen av förväntade kreditförluster enligt nedskrivningssteg 31.12.2018*

Exponeringar	Steg 1	Steg 2		Totalt	Steg 3**	
		Andra än över 30 dagar förfallna fordringar	Över 30 dagar förfallna fordringar		Exponeringar totalt	
Mn €						
Fordringar på kunder (brutto)						
Hushållsbank	58 339	6 800	183	6 984	876	66 199
Företagsbank	22 355	1 257	283	1 540	354	24 249
Fordringar på kunder totalt	80 694	8 057	466	8 524	1 231	90 448
Uttagsmån och limiter utanför balansräkningen						
Hushållsbank	5 755	237	1	238	9	6 001
Företagsbank	4 443	512	139	651	86	5 180
Uttagsmån och limiter totalt	10 198	749	141	889	94	11 181
Övriga åtaganden utanför balansräkningen						
Hushållsbank	2 307	87		87	14	2 408
Företagsbank	6 655	178		178	20	6 854
Övriga åtaganden utanför balansräkningen totalt	8 962	265		265	34	9 262
Skuldebrev						
Övrig rörelse	12 219	20		20		12 239
Försäkring	4 677	313		313	11	5 001
Skuldebrev totalt	16 896	332		332	11	17 240
Exponeringar som omfattas av beräkningen av förväntade kreditförluster totalt	116 750	9 403	607	10 010	1 370	128 131

* Det exponeringsbelopp som omfattas av beräkningen har preciserats vid övergången till den nya segmentindelningen.

** Av exponeringarna för fordringarna i steg 3 är 28 miljoner euro köpta eller utgivna kreditförsämrade tillgångar vid första redovisningstillfället (POCI).

Förlustreserv enligt nedskrivningssteg 31.12.2018

Exponeringar i balansräkningen samt uttagsmåner och limiter utanför	Steg 1	Steg 2		Totalt	Steg 3	
		Andra än över 30 dagar förfallna fordringar	Över 30 dagar förfallna fordringar		Förlustreserv totalt	
Mn €						
Fordringar på kunder						
Hushållsbank	-12	-49	-3	-52	-202	-267
Företagsbank	-25	-25	-3	-28	-206	-259
Fordringar på kunder totalt	-37	-74	-6	-81	-409	-526
Åtaganden utanför balansräkningen**						
Hushållsbank	-1	-1		-1		-2
Företagsbank	-2	-1		-1	0	-4
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	-3	-3		-3	0	-6
Skuldebrev***						
Övrig rörelse	-3	0		0		-3
Försäkring	-3	-4		-4	-4	-11
Skuldebrev totalt	-6	-4		-4	-4	-14
Totalt	-46	-81	-6	-87	-413	-546

* Förlustreserv redovisas som ett enda belopp som minskar balansposten.

** Förlustreserv redovisas i balansposten avsättningar och övriga skulder.

*** Förlustreserv redovisas i fonden för verkligt värde i övrigt totalresultat.

**** Av förlustreserverna för steg 3 hänför sig 6 miljoner euro till köpta eller utgivna kreditförsämrade tillgångar vid första redovisningstillfället (POCI).

I tabellen nedan redovisas ett sammandrag av förlustreserven i relation till exponeringsbelopp enligt nedskrivningssteg. Reserveringsgraden beskriver förlustreservens relativa andel av exponeringsbeloppet.

Sammandrag och nyckeltal 31.12.2018	Steg 1		Steg 2		Steg 3	
		Andra än över 30 dagar förfallna fordringar	Över 30 dagar förfallna fordringar	Totalt	Totalt	Totalt
Fordringar på kunder, balansposter och poster utanför balansräkningen						
Hushållsbank	66 401	7 124	185	7 308	899	74 609
Företagsbank	33 453	1 947	422	2 369	460	36 282
Förlustreserv						
Hushållsbank	-13	-50	-3	-54	-202	-269
Företagsbank	-27	-26	-3	-30	-207	-263
Reserveringsgrad (Coverage ratio), %						
Hushållsbank	-0,02 %	-0,71 %	-1,71 %	-0,73 %	-22,51 %	-0,36 %
Företagsbank	-0,08 %	-1,36 %	-0,74 %	-1,25 %	-44,93 %	-0,73 %
Fordringar på kunder, balansposter och poster utanför balansräkningen totalt	99 854	9 071	607	9 678	1 359	110 891
Förlustreserv totalt	-40	-77	-6	-83	-409	-532
Reserveringsgrad (Coverage ratio), % totalt	-0,04 %	-0,85 %	-1,03 %	-0,86 %	-30,09 %	-0,48 %
Skuldebrev bokfört värde						
Övrig rörelse	12 219	20		20	11	12 239
Försäkring	4 677	313		313		5 001
Förlustreserv						
Övrig rörelse	-3	0		0		-3
Försäkring	-3	-4		-4	-4	-11
Reserveringsgrad (Coverage ratio), %						
Övrig rörelse	-0,02 %	-0,85 %		-0,85 %		-0,02 %
Försäkring	-0,07 %	-1,20 %		-1,20 %	-34,32 %	-0,22 %
Skuldebrev totalt	16 896	332		332	11	17 240
Förlustreserv totalt	-6	-4		-4	-4	-14
Reserveringsgrad (Coverage ratio), % totalt	-0,04 %	-1,18 %		-1,18 %	-34,32 %	-0,08 %

Säkerheter eller övriga kreditförbättrande åtgärder

I avsnitt 4 i not 2 beskrivs OP Gruppens åtgärder för att reducera kreditrisken. De vanligaste åtgärderna för att reducera kreditrisken är användningen av olika säkerheter. De största kreditgrupperna för hushållen är bolån och revolverande krediter. Bolånens andel av hushållens exponeringar är 77 % (73 %). Säkerheten för bolån är i regel den bostadsfastighet som är föremål för krediten.

I följande tabell redovisas hur hushållens bolån fördelar sig enligt LTV per 31.12.2019 parallellt med förlustreserven. LTV (loan to value), dvs. belåningsgraden, beskriver låns balansvärde i relation till det verkliga värdet av bostadsfastighetssäkerheten. Lån kan också ha andra säkerheter, men de har inte beaktats i tabellen. Ju mindre LTV-%, desto större är säkerhetens värde i relation till kreditbeloppet. Förlustreserven är proportionellt allt mindre ju mindre LTV-% är.

31.12.2019	Bolån totalt	
	Exponering sbelopp i balansräkningen	Förlustreserv
LTV %/Mn €		
0-50 %	8 912	0
51-70 %	16 930	-5
Över 70 %	13 008	-23
Totalt	38 851	-28

31.12.2018

LTV %/Mn €	Bolån totalt	
	Exponering sbelopp i balansräk- ningen	Förlust- reserv
0-50 %	8 491	0
51-70 %	16 911	-6
Över 70 %	12 582	-20
Totalt	37 984	-25

Förändringar i förlustreserven under räkenskapsperioden

I tabellen nedan redovisas förändringen i förlustreserven under 2019 enligt nedskrivningssteg för effekten av följande faktorer: Nedskrivningsstegen redovisas i avsnitt 5.4.1 i not 1.

Förändringar på kunder och åtaganden utanför balansräkningen, mn €	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Totalt
	12 mån.	Hela löptiden	Hela löptiden	
Förlustreserv 1.1.2019	40	83	409	532
Överföringar från steg 1 till steg 2	-3	22		19
Överföringar från steg 1 till steg 3	-4		15	11
Överföringar från steg 2 till steg 1	2	-11		-10
Överföringar från steg 2 till steg 3		-14	33	19
Överföringar från steg 3 till steg 2		5	-16	-11
Överföringar från steg 3 till steg 1	1		-2	-2
Ökningar till följd av utgivning och förvärv	16	15	14	45
Minskning till följd av borttagande från balansräkningen	-7	-14	-24	-44
Förändringar i riskparametrar (netto)	-1	-2	48	45
Minskning av reservkonto på grund av bortskrivningar	0	0	-31	-31
Nettoförändring i förväntade kreditförluster	4	0	37	41
Förlustreserv 31.12.2019	44	83	446	573

Vid överföringar från steg 1 till steg 3 jämförs finansiella tillgångars nuvarande steg 3 vid slutet av året med läget vid början av året. Av dem har dock cirka 90 procent (se default capture rate-nyckeltalet nedan) rapporterats i steg 2 under 2019, vilket betyder att avtalen i regel har överförts till steg 3 via steg 2. Ett avtal kan överföras direkt till steg 3 till följd av en extern betalningsstörning.

Vid överföringar från steg 3 till steg 2 eller 1 jämförs steg 3 vid början av året med steg 2 eller 1 vid slutet av året. Överföringarna har dock i regel skett med 3 månaders fördröjning under 2019.

De riskparametrar som ingår i LGD-modellen (loss given default, dvs. förlustandelen vid fallissemang) har under årets sista kvartal kalibrerats genom att slopa återhämtningsandelen för krediter i indrivning. Det här ökade förlustreserven för steg 3 med cirka 12 miljoner euro.

Skuldebrev, mn €	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Totalt
	12 mån.	Hela löptiden	Hela löptiden	
Förlustreserv 1.1.2019	6	4	4	14
Överföringar från steg 1 till steg 2	0	1		1
Överföringar från steg 1 till steg 3	0		2	2
Överföringar från steg 2 till steg 1	0	-2		-2
Överföringar från steg 3 till steg 1	0		0	0
Ökningar till följd av utgivning och förvärv	2	0	0	2
Minskning till följd av borttagande från balansräkningen	-2	-2	-1	-4
Förändringar i riskparametrar (netto)	0	0	0	0
Förändringar till följd av uppdatering av skattningsmetod (netto)	0			0
Nettoförändring i förväntade kreditförluster	0	-2	1	-1
Förlustreserv 31.12.2019	6	1	5	13

I tabellen nedan redovisas förändringen i förlustreserven under 2018 enligt nedskrivningssteg för effekten av följande faktorer:

Fördringar på kunder och åtaganden utanför balansräkningen, mn €	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Totalt
	12 mån.	Hela löptiden	Hela löptiden	
Förlustreserv 1.1.2018	31	80	431	543
Överföringar från steg 1 till steg 2	-2	18		16
Överföringar från steg 1 till steg 3	0		25	25
Överföringar från steg 2 till steg 1	2	-16		-14
Överföringar från steg 2 till steg 3		-8	23	15
Överföringar från steg 3 till steg 2		9	-30	-21
Överföringar från steg 3 till steg 1	1		-7	-6
Ökningar till följd av utgivning och förvärv	13	7	13	34
Minskning till följd av borttagande från balansräkningen	-9	-12	-22	-43
Förändringar i riskparametrar (netto)	4	3	28	35
Minskning av reservkonto på grund av bortskrivningar	0	0	-52	-52
Nettoförändring i förväntade kreditförluster	9	3	-22	-11
Förlustreserv 31.12.2018	40	83	409	532

I juni 2018 fogades exponeringar med anstånd till de kvalitativa kriterierna för betydande öknings av kreditrisken, vilket något ökade överföringarna från steg 1 till steg 2.

Vid överföringar från steg 1 till steg 3 jämförs finansiella tillgångars nuvarande steg 3 vid slutet av året med läget vid början av året. Av dem har dock cirka 85 procent (se default capture rate-nyckeltalet nedan) rapporterats i steg 2 under 2018, vilket betyder att avtalen i regel har överförts till steg 3 via steg 2. Ett avtal kan överföras direkt till steg 3 till följd av en extern betalningsstörning.

Vid överföringar från steg 3 till steg 2 eller 1 jämförs steg 3 vid början av året med steg 2 eller 1 vid slutet av året. Överföringarna har dock i regel skett med 3 månaders fördröjning under 2018.

De riskparametrar som ingår i LGD-modellen (loss given default, dvs. förlustandelen vid fallissemang) har under räkenskapsperioden kalibrerats bl.a. genom att sänka återhämtningsandelen -10 procentenheter och slopa den helt vid företagsexponeringar som är i konkurs. Det här framkommer som en ökning i förlustreserven.

Skuldebrev, mn €	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Totalt
	12 mån.	Hela löptiden	Hela löptiden	
Förlustreserv 1.1.2018	5	0	0	5
Överföringar från steg 1 till steg 2	0	1		1
Överföringar från steg 1 till steg 3	0		2	2
Överföringar från steg 2 till steg 1	0	0		0
Överföringar från steg 2 till steg 3		0	0	0
Överföringar från steg 3 till steg 2		0	0	0
Överföringar från steg 3 till steg 1	0		0	0
Ökningar till följd av utgivning och förvärv	2	3	2	7
Minskning till följd av borttagande från balansräkningen	-2	0		-2
Förändringar i riskparametrar (netto)	0			0
Förändringar till följd av uppdatering av skattningsmetod (netto)	1		0	1
Nettoförändring i förväntade kreditförluster	1	4	3	8
Förlustreserv 31.12.2018	6	4	4	14

I följande tabell redovisas för fordringarna enligt ratingklass exponeringar i balansräkningen, exponeringar utanför balansräkningen till bruttobelopp, exponeringsbelopp efter avdrag av säkerheter och förlustr reserven. Ratingklasserna 1–12 används för kreditklassificering av företag och offentlig sektor och A–F för kreditklassificering av hushåll. Ratingklasserna har förenats i tabellen genom att ratingklass 1 för företagskunder omfattar ratingklasserna 1 och 1,5 osv. För privatkunderna inkluderar ratingklass A klasserna A+, A och A- osv. OP Gruppens kreditklassificering beskrivs i avsnitt 4 i not 2. Nettoexponeringen har beräknats avtalsspecifikt och översäkerheter har inte beaktats i den.

31.12.2019

Mn € Rating	Exponeringar i balansräkningen			Exponeringar utanför balansräkningen brutto			Nettoexponeringar efter säkerheter			Förlustr reserv		
	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Steg 1	Steg 2	Steg 3
1	808			570			250			0		
2	2 513	8		1 742	4		2 016	8		0	0	
3	4 852	80		2 920	81		4 174	80		-1	0	
4	4 492	209		1 725	46		4 021	161		-1	0	
5	8 397	298		2 324	52		3 566	52		-2	0	
6	7 543	530		2 184	108		3 641	154		-5	-1	
7	5 428	702		1 369	181		2 732	246		-10	-5	
8	2 835	1 084		993	1 439		1 481	781		-15	-15	
9	5	576		5	89			166		0	-16	
10	0	267		1	69			69		0	-14	
11	0	0	638	3	0	144			350	0		-255
12			180			5			119			-106
A	32 535	257		3 669	0		5 609	30		0	0	
B	9 797	1 084		1 414	9		2 397	137		-1	0	
C	4 076	977		454	20		1 332	170		-2	-2	
D	2 407	1 147		303	26		855	228		-4	-5	
E	19	1 426		0	14			401		0	-26	
F			475			4			150			-85
Totalt	85 707	8 645	1 292	19 679	2 137	153	32 074	2 681	619	-43	-83	-446

31.12.2018

Mn € Rating	Exponeringar i balansräkningen			Exponeringar utanför balansräkningen brutto			Nettoexponeringar efter säkerheter			Förlustr reserv		
	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Steg 1	Steg 2	Steg 3
1	1 359	2		474	14		1 377	2				
2	2 031	2		851	16		1 853	2		1		
3	3 503	39		2 351	36		3 207	30		1		
4	4 534	145		2 289	139		4 089	118		2	0	
5	7 382	324		2 913	82		3 137	84		3	1	
6	6 179	530		1 963	140		2 701	160		5	2	
7	5 000	847		1 768	204		2 641	266		10	6	
8	3 874	915		842	265		793	273		11	10	
9		567			131			162			15	
10		302			17			83			15	
11			401			52			252			145
12			381						247			192
A	30 801	254		3 570	10		5 140	31		0		
B	9 832	1 422		1 344	12		2 324	182		1	0	
C	3 380	850		314	19		1 119	170		1	3	
D	2 828	913		171	15		593	209		4	8	
E		1 412			11			358			24	
F			448			3			141			73
Totalt	80 702	8 524	1 230	18 851	1 109	55	28 974	2 131	640	40	83	409

Största delen av krediterna har överförs till steg 2 på basis av OP:s relativa SICR-modell i alla ratingklasser. Om betalningar varit förfallna över 30 dagar, leder det oftast till en överföring till steg 2 i ratingklasser på mellannivå och svagare nivåer. Anståndsåtgärder medför oftare en överföring till steg 2 för företag i ratingklasser på mellannivå och svagare nivåer medan de för privatkunderna påverkar överföringar till steg 2 i alla ratingklasser. De svagaste ratingklasserna klassificeras till steg 2 på basis av den absoluta ratingklassgränsen. I synnerhet i de svagare ratingklasserna finns det flera skäl till överföringar till steg 2. Fallissemang ska identifieras utan dröjsmål. Det medför en omedelbar överföring till steg 3.

OP Gruppen kan redovisa en slutlig kreditförlust helt eller delvis bland de finansiella tillgångarna, men ännu efter det rikta indrivningsåtgärder till dem. Det återstående beloppet av sådana finansiella tillgångar var 116 (99) miljoner euro 31.12.2019.

Betydande ökning av kreditrisker (SICR)

Betydande ökning av kreditrisker konstateras systemtekniskt på det sätt som beskrivs i bokslutsprinciperna (Not 1, avsnitt 5.4.1).

Klassificeringen av avtal i grupper enligt hur deras kreditriskegenskaper sammanfaller är i SICR-modellen identisk med PD-modellerna (probability of default, dvs. sannolikheten för fallissemang) för hela löptiden. Klassificeringarna är viktigaste indata för PD-modellerna. Såväl nuvarande PD som tröskelvärde-PD innehåller framtidsinriktad information (nedan).

Effektiviteten hos SICR bedöms varje rapporteringsdag med följande nyckeltal:

Observationsgraden för fallissemang (Default capture rate) mäter hur många avtal som fanns i steg 2 innan de överfördes till steg 3. Nyckeltalet var 90 procent 31.12.2019 (84). Ju högre nyckeltalet är, desto bättre kan SICR-modellen observera betydande ökning i kreditrisken. Den relativa andelen för avtalen i steg 2 var 8 procent (8) av hela den solventa kreditstocken.

Framtidsinriktad information som inkluderats i beräkningsmodellerna för förväntade kreditförluster

Bedömningen av SICR och beräkningen av förväntade kreditförluster innehåller framtidsinriktad information. OP Gruppen har analyserat vilka makroekonomiska variabler som har en förklarande betydelse för beloppet av kreditrisken.

I följande tabell finns ett sammandrag av värdena på de fem viktigaste makroekonomiska variabler som använts i modellerna under perioden 2019–2048 (medelvärde, minimum och maximum) för de tre scenarier som har använts för att beräkna den förväntade kreditförlusten. De här värdena har använts för alla produktgrupper 31.12.2019.

Makroekonomisk variabel	Scenario	Medelvärde (%)	Minimum (%)	Maximum (%)
BNP-tillväxt	Svagt	0,5	-1,5	1,4
	Bas	1,4	0,5	1,5
	Starkt	2,0	1,4	2,5
Arbetslöshet, %	Svagt	8,7	6,5	9,0
	Bas	6,9	6,5	7,0
	Starkt	5,2	5,0	6,5
Investeringsanslagens tillväxt, %	Svagt	0,5	-2,3	1,5
	Bas	1,4	0,4	1,9
	Starkt	2,3	1,5	4,8
Bostädernas prisindex	Svagt	1,0	-2,5	1,5
	Bas	2,6	0,5	3,0
	Starkt	3,8	0,5	4,0
12 mån. Euribor	Svagt	0,6	-0,9	1,3
	Bas	1,6	-0,3	2,3
	Starkt	2,7	-0,3	3,3

Vikterna för sannolikheterna i scenarierna var 31.12.2019 Svagt 20 procent, Bas 60 procent och Starkt 20 procent..

Scenarierna baserar sig på OP Gruppens ekonomers prognoser. I prognosprocenterna beaktas också motsvarande prognoser från externa institut, t.ex. OECD, Internationella valutafonden, Finlands Bank, finansministeriet osv. samt akademiska undersökningar.

I följande tabell finns ett sammandrag av värdena på de fem viktigaste makroekonomiska variabler som använts i modellerna under perioden 2018–2046 (medelvärde, minimum och maximum) för de tre scenarier som har använts för att beräkna den förväntade kreditförlusten. De här värdena har använts för alla produktgrupper 31.12.2018.

Makroekonomisk variabel	Scenario	Medelvärde (%)	Minimum (%)	Maximum (%)
BNP-tillväxt	Svagt	0,6	-0,7	2,5
	Bas	1,5	1,3	2,5
	Starkt	2,2	2,0	3,8
Arbetslöshet, %	Svagt	8,8	7,6	9,0
	Bas	7,0	7,0	7,6
	Starkt	5,3	5,0	7,6
Investeringarnas tillväxt, %	Svagt	0,7	-0,9	4,0
	Bas	1,7	1,5	4,0
	Starkt	2,6	2,0	7,0
Bostädernas prisindex	Svagt	1,1	-2,0	1,5
	Bas	2,8	1,0	3,0
	Starkt	4,1	1,0	5,5
12 mån. Euribor	Svagt	1,2	-0,2	1,8
	Bas	2,0	-0,1	2,5
	Starkt	2,9	-0,1	3,3

Vikterna för sannolikheterna i scenarierna var 31.12.2018 Svagt 20 procent, Bas 60 procent och Starkt 20 procent.

Hur rimliga de makroekonomiska variabler som använts är bedöms i samband med granskningen av hur modellerna för PD, LGD, EAD och betalning i förtid fungerar.

I följande tabell nedan redovisas förlustreserven för väsentliga fordringar i de olika scenarierna enligt nedskrivningssteg 31.12.2019.

Förlustreserv för företag och hushåll totalt, mn €	Viktad förlustreserv	Förlustreserv i det svaga scenariot	Förlustreserv i basscenariot	Förlustreserv i det starka scenariot
Steg 1	42	45	42	40
Steg 2	83	87	83	79
Steg 3	435	435	435	435
Totalt	560	568	561	554

I följande tabell nedan redovisas förlustreserven för väsentliga fordringar i de olika scenarierna enligt nedskrivningssteg 31.12.2018.

Förlustreserv för företag och hushåll totalt, mn €	Viktad förlustreserv	Förlustreserv i det svaga scenariot	Förlustreserv i basscenariot	Förlustreserv i det starka scenariot
Steg 1	37	40	36	33
Steg 2	83	88	83	78
Steg 3	409	409	409	409
Totalt	529	537	528	520

I regel är förlustreserven störst i det svaga scenariot. Privatkundernas krediter har i regel rörlig ränta, varför en ränteuppgång har stor inverkan på PD-parametrarna. Därför är förlustreserven för privatkunderna störst i steg 1 för privatkunderna i det starka scenariot, eftersom 12 månaders euribor påverkar det kraftigast genom förändringen i PD. För privatkunderna är förlustreserven däremot störst för avtal i steg 2 i det svaga scenariot. Det beror på utvecklingen i LGD-parametern för hela löptiden. För företagskunderna påverkar alla riskparametrar i samma riktning, dvs. förlustreserven är klart störst i det svaga scenariot. LGD-modellen i steg 3 är oberoende av makroekonomiska variabler, men en betydande del av exponeringarna i steg 3 bedöms med en kassaflödesbaserad bedömning från egna medarbetare, vilken även beaktar framtidsriktad information.

Känslighetsanalys

Med känslighetsanalyser beskrivs förlustreservens känslighet för förändringar i makroekonomiska faktorer. Analysen nedan beskriver endast en ekonomisk försvagning som är förhållandevis möjlig, inte alls en konjunkturuppgång. Dessutom utvecklas alla de olika komponenterna i känslighetsanalysen under en recession inte nödvändigtvis tillsammans på det sätt som beskrivs i analysen.

De viktigaste makroekonomiska variablerna i riskparametrarna och exponeringsklasserna är 12 månaders euribor, investeringarnas tillväxt och utvecklingen i BNP. De förändringar som använts i känslighetsanalyserna är en ökning med 1 procentenhet i 12 månaders euribor, en nedgång med 6 procentenheter i investeringarnas tillväxtgrad och en nedgång med 3,5 procentenheter i BNP-tillväxtgraden. Talen beskriver alltså en konjunktur som är svagare än den nuvarande, de ökar alla förlustreserven vid fallissemang och de baserar sig på följande: Jämfört med modellperioden 2008–2016 är framförallt räntorna och prognoserna för ränteutvecklingen klart lägre, och BNP:s samt investeringarnas tillväxt och prognoserna för den betydligt högre. Konjunkturläget är alltså gott med hänsyn till historien. Nivåerna på de förändringar som använts i känslighetsanalyserna baserar sig på hur variablerna förändrats under den historiska perioden, och förändringarna motsvarar i stort sett en förändring i samma storleksklass som standardavvikelsen.

Känslighetsanalysen utförs endast för avtal i steg 1 och 2. Känslighetsanalysen beaktar inte de överföringar som sker mellan steg 1 och 2 till följd av att en betydande kreditrisk ökar (SICR). Förändringar i PD för hela löptiden i det stressade scenariot beaktas endast i PD-estimatet för formeln för förlustandelen vid fallissemang, effekterna av förändringar i PD via SICR beaktas inte i känslighetsanalysen.

I följande tabell redovisas känsligheten för förändringar hos förlustreserven 31.12.2019 för grupper av hushåll och företag då det ekonomiska läget försämras genom en sammanlagd påverkan av räntorna, investeringarnas tillväxt och förändringarna i BNP:

Grupp Steg	Förlustreserv 31.12.2019	Känslighetsanalys av förlustreserven*	Relativ förändring
Hushåll			
Nivå 1	7	8	5,6 %
Nivå 2	32	34	7,3 %
Företag			
Nivå 1	34	53	56,0 %
Nivå 2	51	77	49,1 %
Totalt	124	171	37,6 %

* En ökning i 12 mån. euribor med 1 procentenheter, en nedgång i investeringarnas tillväxtgrad med 6 procentenheter och en nedgång i BNP-tillväxten med 3,5 procentenheter i alla scenarier.

I följande tabell redovisas känsligheten för förändringar hos förlustreserven 31.12.2018 för grupper av hushåll och företag då det ekonomiska läget försämras genom en sammanlagd påverkan av räntorna, investeringarnas tillväxt och förändringarna i BNP:

Grupp Steg	Förlustreserv 31.12.2019	Känslighetsanalys av förlustreserven*	Relativ förändring
Hushåll			
Nivå 1	5	6	6,0 %
Nivå 2	35	41	16,0 %
Företag			
Nivå 1	29	45	54,0 %
Nivå 2	45	73	61,0 %
Totalt	115	164	43,0 %

* En ökning i 12 mån. euribor med 1 procentenheter, en nedgång i investeringarnas tillväxtgrad med 6 procentenheter och en nedgång i BNP-tillväxten med 3,5 procentenheter i alla scenarier.

Förlustreserven bestäms till stor del basis av de första åren, då de simulerade scenariernas första år är väsentliga med tanke på resultaten av känslighetsanalysen.

Då räntorna stiger med 1 procentenhet ökar förlustreservens belopp för såväl privatkunder som företagskunder. Då investeringarnas tillväxt försvagas ökar förlustreservens belopp för företagskunderna genom förändringarna i såväl PD som LGD. BNP-tillväxtens relation blir negativ gentemot förlustreservens belopp via alla modellkomponenter. Då BNP-tillväxten försvagas ökar både privatkundernas och företagskundernas PD-värden. Dessutom påverkar den via LGD genom att en nedgång i BNP försvagar utvecklingen för det verkliga värdet, som påverkar avtalen i steg 2.

Analysen visar att de mest betydande relativa och absoluta förändringarna gäller företagskunder. För dem växer förlustreservens belopp för avtalen i steg 1 och 2 med mer än 50 %. För privatkunderna är förändringarna betydligt lägre än för företagskunderna eftersom estimaten för deras riskparametrar inte är lika känsliga för konjunkturen i ekonomin.

Jämförelse av exponeringarna i balansräkningen i nedskrivningssteg 3 och nödlidande fordringar (non-performing)

Exponeringarna i nedskrivningssteg 3 är kreditförsämrade finansiella tillgångar. I följande tabell finns en avstämningskalkyl mellan nedskrivningssteg 3 och den förlustreserv för exponeringar och förluster som redovisas i not 48 om problemfordringar.

Mn €	31.12.2019	Expone- ring i balans- räkningen	Förlust- reserv
	Nedskrivningssteg 3	1 292	436
	Differens mellan definitioner*	187	3
	Icke nödlidande (performing) fordringar med anstånd (steg 2)	2 042	12
	Problemfordringar (not 48)	3 521	451

* Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/227 Bilaga 5 del 2: 155, 157, 176

Mn €	31.12.2018	Expone- ring i balans- räkningen	Förlust- reserv
	Nedskrivningssteg 3	1 230	409
	Differens mellan definitioner*	150	3
	Icke nödlidande (performing) fordringar med anstånd (steg 2)	2 137	29
	Problemfordringar (not 48)	3 517	440

* Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/227 Bilaga 5 del 2: 155, 157, 176

Not 50. Händelser efter räkenskapsperioden

OP Gruppens centralinstitut OP Andelslag sålde 31.1.2020 fastigheten i Vallgård till ett sydkoreanskt-finländskt konsortium, som består av Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma, NH Investment & Securities (NHIS) och Shinhan Investment Corp. Värdet av affären uppgår till 480 miljoner euro. OP Gruppen fortsätter sin verksamhet i fastigheten som hyresgäst med ett långfristigt avtal. Försäljningen av fastigheten förbättrar OP Gruppens CET1-kapitaltäckning med cirka 0,2 procentenheter. För affären bokförs en realisationsvinst på cirka 97 miljoner euro i OP Gruppens resultat för det första kvartalet 2020.

OP Andelslags styrelse valde 7.1.2020 inom sig ordförande, vice ordförande och övriga ledamöter till styrelsens lagstadgade kommittéer. Regleringsmyndigheten har godkänt sammansättningen av OP Andelslags styrelse.

Noter till riskhanteringen

OP Gruppens principer för riskhantering beskrivs i not 2.

OP Gruppens riskposition redogörs för i noterna 51–52, hushålls- och företagsbanksrörelsens riskposition i noterna 53–59, försäkringsrörelsens riskposition i noterna 60–91 och kapitaltäckningen i noterna 92–95. OP Gruppen offentliggör s.k. Pelare III-information i OP-sammanslutningens kapitaltäckningsrapport.

OP Gruppens riskposition

Not 51. OP Gruppens risktoleranser

Enligt artikel 435 punkt 1 i tillsynsförordningen ska OP Gruppen offentliggöra bland annat en riskförklaring, som har godkänts av ledningsorganet, där det ges en kort beskrivning av institutets övergripande riskprofil i samband med affärsstrategin.

Deklaration av OP Andelslags styrelse 3.2.2020

I Principerna för risktagning, som fastställts av centralinstitutets förvaltningsråd, beskrivs de centrala principerna och utgångspunkterna för OP Gruppens risktagning. Tillsammans med strategin bildar principerna utgångspunkterna för affärsrörelsernas målsättning. I enlighet med vår riskvillighet tar vi risker som huvudsakligen gäller genomföringen av vår grunduppgift. För att genomföra vår grunduppgift erbjuder vi våra kunder en helhet av bank-, placerings- och försäkringstjänster. I all vår verksamhet betonar vi moderat risktagning, ansvarskänsla och omsorgsfullt agerande.

Med hjälp av årligen fastställda toleranser, limiter och kontrollgränser styr och begränsar vi OP Gruppens och dess företags risktagning så att den följer Principerna för risktagning. För 2019 fastställde OP Andelslags förvaltningsråd toleranser för OP Gruppens kapitaltäckning och likviditet samt för de risker som definierats som betydande för gruppen. OP Gruppen har under året hållit sig inom de fastställda risktoleranserna. De begränsningar som ställts av förvaltningsrådet har kompletterats av riktlinjerna för riskpolicyn och övriga riskhanteringsanvisningar för att säkerställa att gruppen eller ett företag inom gruppen inte i sin verksamhet tar så stora risker att det skulle äventyra kapitaltäckningen, lönsamheten, likviditeten eller verksamhetens kontinuitet i OP Gruppen eller i företag som hör till den.

Mätare	Tolerans	31.12.2019	31.12.2018
Kapitaltäckning			
Kärnprimärkapitaltäckning (CET1), %	15,0	19,5	20,5
Kapitaltäckning enligt konglomeratlagen, %*	110	138	147
Riskvilja (Ekonomiskt kapitalkrav / bestående kapitalbas, %)			
OP Gruppen, %	75	49	48
Hushållsbank, %	30	20	19
Företagsbank, %	30	18	18
Centralbanken, %	10	4	6
Försäkring, %	30	16	18
Nya affärsrörelser			
Tillgångar uppbundna i nya affärsrörelser / bestående kapitalbas, %	3	0,6	0,5
Motpartsrisikoncentrationer			
Största enskilda exponering/kapitalbasen enligt konglomeratlagen, %	10	6	5
Betydande exponeringar (≥ 3 %) totalt / kapitalbas enligt konglomeratlagen, %	100	33	31
Branschrisk/Företagssektorns fordringar och förbindelser, %	15	12	11
Koncentrationsrisken			
Länderrisikoncentration / Kapitalbasenligt konglomeratlagen, %	5	2,8	2,6
Kreditrisk			
Problemfordringar / kredit- och garantistocken, %	5	3,2	3,4
Ekonomiskt kapitalkrav för kreditrisken / exponeringsbelopp vid fallissemang, %	3	2,2	2,1
Marknadsrisk			
Ränteintäktsrisken för 3 år i den finansiella balansräkningen för en ränteändring på 1 %-enh. skalad till en tidsperiod på 1 år, mn €* Nuvärdesrisken i den finansiella balansräkningen vid en ränteändring på 2 %-enheter / bestående kapitalbas, %	-300	-40	-125
Tradingens och kundrörelsens derivatpositions Var 99%, 1 d, mn €	7,5	2,5	2,4
Ekonomiskt kapitalkrav för OP-Livförsäkrings marknadsrisk / OP Gruppens bestående kapitalbas, %	8	3,2	4,3
Ekonomiskt kapitalkrav för OP Försäkrings marknadsrisk / OP Gruppens bestående kapitalbas, %	8	3,9	5,2
Försäkringsrisk			
Skadeförsäkringens högsta objekts- och händelsespecifika självbehåll, mn €	20	20	20
Likviditetsrisk			
Likviditetskrav (LCR-kravet), %	120	141	143
Kravet på stabil finansiering (NSFR-kravet), %	100	112	111
Operativa risk			
Realiserade operativa risk (netto) mn €	50	14,1	4,8

Koncentrationsrisken

Med en länderiskkoncentration avses oväntade och väntade förluster som uppkommer av exponeringar som hänför sig till en bestämd stat. Toleransen fastställer maximnivån för de exponeringar som hänför sig till staten. Förlusterna ställs i proportion till kapitalbasen enligt konglomeratlagen.

Kreditrisk

Med OP Gruppens kreditrisktoleranser sprids risken enligt bransch och motpart samt begränsas uppkomsten av problemfordringar. Gruppens branschrisiker och exponeringar mot kunder är diversifierade. Vid slutet av året låg såväl exponeringen mot en enskild motpart som det totala beloppet av betydande exponeringar mot kunder klart innanför toleranserna. Vid beräkningen av betydande exponeringar mot kunder beaktas alla exponeringar, vilkas belopp är minst tre procent av den kapitalbas enligt konglomeratlagen som täcker gruppens exponeringar mot kunder. Vid beräkningen av branschrisiken används gruppens interna branschindelning, och utöver fordringar och förbindelser i bankrörelsen beaktas direkta placeringar i försäkringsbolag, halvfärdiga bostadssammanslutningar och garantier för offentliga samfund.

Marknadsrisk

VaR-mätaren för tradingens och kundrörelsens derivatposition mäter marknadsrisken och beaktar av risklagen ränte-, kreditspread-, valuta-, aktie- och råvaruriskerna samt prisriskerna för strukturerade och värdepapperiserade placeringar.

Försäkringsrisk

Alla försäkringsrisker som överstiger självbehållsgränsen ska återförsäkras för att skadekostnaden för enskilda objekt och transaktioner ska hållas inom risktoleransen.

Likviditetsrisk

Enligt det likviditetstäckningskrav (LCR) som ställs upp i bestämmelserna, ska kreditinstitut ha tillräckliga likvida medel, vilket innebär ett belopp som motsvarar minst det utgående nettokassaflödet i en akut stressituation som pågår i 30 dagar.

Med kravet på stabil finansiering (NSFR) mäts hur tillräcklig sammanslutningens stabila finansiering är i relation till det krav på stabil finansiering som affärsrörelsen kräver (med utlånings- samt placerings- och derivatrörelsen som de viktigaste).

Not 52. Länderfördelning för OP Gruppens exponeringar

Merparten av OP Gruppens exponeringar mot länder gäller EU-länder. Exponeringarna omfattar alla balansposter och poster utanför balansräkningen, och de baserar sig på värden som använts i kapitaltäckningen.

Länderfördelning för OP Gruppens exponeringar 31.12.2019

Mn €	Exponering ar mot stater och centralbanker	Instituts- exponeringar	Företags- exponeringar	Hushålls- exponeringar	Aktieexpo- neringar*	Skuldebrev med säkerhet**	Övriga	Totala exponeringar
Finland	17 389	382	49 383	60 761	738	557	1 005	130 216
Baltikum	438		2 646	15			9	3 109
Övriga nordiska länder	98	386	1 485	113	14	1 668	0	3 764
Tyskland	2 161	360	141	87	1	1 679	76	4 506
Frankrike	86	602	233	182	19	1 031	0	2 152
Storbritannien	2	770	76	276	55	410	0	1 589
Italien		16	37	34			0	87
Spanien		44	15	17			0	75
Övriga EU-länder	2 177	411	509	263	173***	963	0	4 497
Övriga Europa		74	110	32	36	20	0	272
USA		204	62	590	88	36	0	980
Ryssland		10	3	9				21
Asien		243	65	46		16	0	370
Övriga länder	32	197	106	66	949***	1 471	1 864	4 683
Totalt	22 383	3 697	54 871	62 490	2 074	7 850	2 955	156 320

* Innehåller också räntefonder 71 miljoner euro.

** Består av RMBS-, ABS- och Covered Bond-placeringar.

*** Innehåller främst placeringar i Europa-fonder i Övriga EU-länder och Emerging Markets- och Global-fonder i Övriga länder.

Länderfördelning för OP Gruppens exponeringar 31.12.2018

Mn €	Exponering är mot centralbanker	Instituts- exponeringar	Företags- exponeringar	Hushålls- exponeringar	Aktieexpo- neringar*	Skuldebrev med säkerhet**	Övriga	Totala expone- ringar
Finland	16 337	397	46 359	58 932	530	495	996	124 046
Baltikum	271	0	2 126	15			6	2 418
Övriga nordiska länder	149	415	1 467	126	7	1 768	0	3 933
Tyskland	2 657	164	47	103	3	1 264	7	4 244
Frankrike	186	421	248	161	16	836		1 868
Storbritannien	2	832	152	346	52	449	0	1 832
Italien		24	24	26				74
Spanien		38	12	19		1		71
Övriga EU-länder	2 040	405	474	289	231***	1 244		4 684
Övriga Europa		145	116	34	42	37		373
USA		236	50	626	89	34		1 036
Ryssland		42	3	8				54
Asien		279	40	79			0	398
Övriga länder	31	117	248	112	783***	1 282	1 322	3 895
Totalt	21 673	3 514	51 365	60 876	1 753	7 411	2 331	148 923

* Innehåller också räntefonder 104 miljoner euro.

** Består av RMBS-, ABS- och Covered Bond-placeringar.

*** Innehåller främst placeringar i Europa-fonder i Övriga EU-länder och Emerging Markets- och Global-fonder i Övriga länder.

Hushålls- och Företagsbanksrörelsens riskposition
Not 53. Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar

31.12.2019	Inte ned- skrivna (brutto)	Förlust- reserv	Balans- värde
Fordringar sektorvis			
Företag	35 192	419	34 773
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	1 200	2	1 198
Hushåll	53 016	127	52 889
Icke-vinstsyftande samfund	786	5	781
Offentlig sektor	2 069	1	2 068
Totalt	92 264	555	91 709

31.12.2018	Inte ned- skrivna (brutto)	Förlust- reserv	Balans- värde
Fordringar sektorvis			
Företag	32 405	410	31 995
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	1 065	2	1 064
Hushåll	51 511	105	51 406
Icke-vinstsyftande samfund	814	6	808
Offentlig sektor	1 985	3	1 981
Totalt	87 780	526	87 254

31.12.2019	Inte ned- skrivna (brutto)	Förfallna, obetalda	Nedskrivningar
			Förlustreserv
Problemfordringar och exponeringar med anstånd			
Företag	1 111	305	353
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	0	0	0
Hushåll	2 377	175	94
Icke-vinstsyftande samfund	33	2	4
Offentlig sektor			
Totalt	3 521	482	451

31.12.2018	Ned- skrivna (brutto)	Förfallna, obetalda	Nedskrivningar
			Förlustreserv
Problemfordringar och exponeringar med anstånd			
Företag	968	265	350
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	0	0	0
Hushåll	2 509	170	85
Icke-vinstsyftande samfund	40	1	5
Offentlig sektor		0	
Totalt	3 517	436	440

Problemfordringar och exponeringar med anstånd

31.12.2019	Icke nödlidande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Nödlidande ("non-performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Förlust- reserv	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
	Över 90 dagar förfallna fordringar		638	638	250
Förmodas inte bli betalda		504	504	147	357
Exponeringar med anstånd	2 042	337	2 379	54	2 325
Totalt	2 042	1 479	3 521	451	3 070

Problemfordringar och exponeringar med anstånd

31.12.2018	Icke nödlidande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Nödlidande ("non-performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Individuella nedskrivningar	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
Över 90 dagar förfallna fordringar		614	614	229	385
Förmodas inte bli betalda		426	426	148	278
Exponeringar med anstånd	2 137	340	2 477	62	2 414
Totalt	2 137	1 380	3 517	440	3 077

Som över 90 dagar förfallna fordringar rapporteras det återstående kapitalet på en fordran där räntan eller kapital förfallit till betalning men inte betalats på tre månader. Som avtal som förmodas inte bli betalda rapporteras avtal i de svagaste ratingklasserna (F för privatkunder och 11–12 för övriga). Som exponeringar med anstånd rapporteras fordringar där villkoren omförhandlats på grund av att kundens betalningsförmåga försämrats. Lånevillkoren för omförhandlade fordringar har mildrats till följd av kundens ekonomiska svårigheter till exempel genom att bevilja kunden amorteringsfrihet för 6–12 mån. Exponeringarna med anstånd befinner sig i steg 2 eller 3 i ECL-kalkyleringen.

Nyckeltal, %	2019	2018
Förlustreserv, % av problemfordringarna	12,8 %	12,5 %

Finansiella tillgångar, på vilka tillämpas nedskrivning och för vilka en betalning försenats

31.12.2019	under 30 d.	30-90 d.	90-180 d.	över 180 d.	Totalt
Förfallna fordringar	521	228	93	326	1 167

31.12.2018	under 30 d.	30-90 d.	90-180 d.	över 180 d.	Totalt
Förfallna fordringar	325	226	90	321	962

Not 54. Utvecklingen hos kreditförluster och nedskrivningar

Mn €	2015	2016	2017	2018	2019
Fordringar som avskrivits som kredit- och garantiförluster				70	68
Nedskrivningar av fordringar	190	183	147		
Återföringar av nedskrivningar av fordringar	-88	-99	-91		
Betalningar av avskrivna fordringar	-15	-15	-15	-15	-23
Förväntade kreditförluster (ECL) för fordringar på kunder och poster utanför balansräkningen				-10	41
Förväntade kreditförluster (ECL) för skuldebrev				1	0
Nettoförändring i gruppvisa nedskrivningar	-9	7	7		
Totalt	78	77	48	46	87

Not 55. Strukturen för upplåningen i OP Gruppen

Mn €	31.12.2019	Andel, %	31.12.2018	Andel, %
Skulder till kreditinstitut	2 632	2,3	4 807	4,4
Skulder till kunder				
Inlåning	63 998	56,6	61 327	56,5
Övriga	4 291	3,8	4 785	4,4
Skuldebrev emitterade till allmänheten				
Bankcertifikat, företagscertifikat och ECP	9 615	8,5	10 217	9,4
Obligationer	24 754	21,9	20 242	18,6
Övriga skulder	3 163	2,8	2 617	2,4
Efterställda skulder	1 290	1,1	1 358	1,3
Medlemsandelar	209	0,2	199	0,2
Avkastningsandelar	3 029	2,7	3 042	2,8
Totalt	112 993	100,0	108 593	100,0

Not 56. Löptidsinformation om finansiella tillgångar och skulder enligt återstående löptid

31.12.2019	3 mån. eller under	>3-12 mån.	>1-5 år	>5-10 år	>10 år	Totalt
Finansiella tillgångar						
Kontanta medel	11 981					11 981
Fordringar på kreditinstitut	219	24	3		0	246
Fordringar på kunder	6 794	8 934	34 218	19 599	21 919	91 463
Investeringsstillgångar						
Finansiella tillgångar som innehas för handel	357	150	154	69	1	730
Finansiella tillgångar som identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet		2	420			422
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	904	969	5 821	5 226		12 920
Finansiella tillgångar totalt						
Överföring av tillgångar för handel till kategorin under 3 mån.	-219	-24	-3		0	
Finansiella tillgångar totalt i den interna rapport	20 255	10 078	40 615	24 894	21 920	117 762
Finansiella skulder						
Skulder till kreditinstitut	590	49	1 992			2 632
Skulder till kunder	66 989	574	200	61	465	68 289
Skuldebrev emitterade till allmänheten	7 497	6 727	13 789	6 026	330	34 369
Efterställda skulder		374	760	157		1 290
Finansiella skulder totalt	75 077	7 724	16 741	6 244	795	106 580
Överföring av privatkunders på anfordran betalbara insättningar från kategorin 3 mån. till kategorin 3-12 mån.	-38 780	38 780				
Finansiella skulder totalt i den interna rapporter	36 296	46 504	16 741	6 244	795	106 580
Garantier	60	148	207	6	290	711
Garantiansvar	357	725	562	69	746	2 459
Kreditlöften	13 180					13 180
Utfästelser i anslutning till kortvariga						
	107	125	100	0	2	333
Övriga	557	556	2	196	0	1 311
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	14 261	1 554	870	271	1 039	17 995

31.12.2018	3 mån. eller under	>3-12 mån.	>1-5 år	>5-10 år	>10 år	Totalt
Finansiella tillgångar						
Kontanta medel	12 299					12 299
Fordringar på kreditinstitut	145	34	4		0	183
Fordringar på kunder	5 662	8 101	33 392	19 526	20 344	87 026
Investeringsstillgångar						
Finansiella tillgångar som innehas för handel	167	145	151	37	5	505
Finansiella tillgångar som identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet			387			387
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	229	535	7 043	4 407		12 214
Finansiella tillgångar totalt						
Överföring av tillgångar för handel till kategorin under 3 mån.	-145	-34	-4		0	
Finansiella tillgångar totalt i den interna rapport	18 503	8 814	40 986	23 971	20 350	112 645
Finansiella skulder						
Skulder till kreditinstitut	769	0	4 015	23		4 807
Skulder till kunder	63 958	1 388	267	98	401	66 112
Skuldebrev emitterade till allmänheten	7 360	5 358	12 267	5 123	350	30 458
Efterställda skulder		67	1 052	239		1 358
Finansiella skulder totalt	72 087	6 813	17 601	5 483	750	102 735
Överföring av privatkunders på anfordran betalbara insättningar från kategorin 3 mån. till kategorin 3-12 mån.	-36 008	36 008				
Finansiella skulder totalt i den interna rapporter	36 079	42 821	17 601	5 483	750	102 735
Garantier	90	125	401	8	151	775
Garantiansvar	329	523	611	61	638	2 162
Kreditlöften	12 577					12 577
Utfästelser i anslutning till kortvariga						
	70	132	79	0	3	283
Övriga	519	427	1	248	1	1 195
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	13 586	1 207	1 091	317	792	16 993

Not 57. Löptider för finansiella tillgångar och skulder enligt förfall eller omprissättning

31.12.2019	1 mån. eller under	>1-3 mån.	>3-12 mån.	>1-2 år	>2-5 år	> 5 år	Totalt
Finansiella tillgångar							
Kontanta medel	11 981						11 981
Fordringar på kreditinstitut	192	27	24	1	1		246
Fordringar på kunder	15 409	20 668	49 579	582	2 732	2 493	91 463
Investeringsstillgångar							
Finansiella tillgångar som innehas för handel	159	198	149	19	134	71	730
Finansiella tillgångar som identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet	10	410					420
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	960	565	886	608	4 675	5 226	12 920
Finansiella tillgångar totalt	28 871	22 067	50 787	1 229	7 677	7 860	118 491
Finansiella skulder							
Skulder till kreditinstitut	2 458	125	49				2 632
Skulder till kunder	65 814	1 405	563	41	6	460	68 289
Skuldebrev emitterade till allmänheten	4 004	6 054	7 105	2 029	8 823	6 354	34 369
Efterställda skulder	82	344	39	193	532	100	1 290
Finansiella skulder totalt	72 359	7 928	7 756	2 263	9 373	6 914	106 592
31.12.2018	1 mån. eller under	>1-3 mån.	>3-12 mån.	>1-2 år	>2-5 år	> 5 år	Totalt
Finansiella tillgångar							
Kontanta medel	12 299						12 299
Fordringar på kreditinstitut	104	42	33	3	1		183
Fordringar på kunder	16 188	19 948	45 595	604	2 311	2 380	87 026
Investeringsstillgångar							
Finansiella tillgångar som innehas för handel	51	131	151	22	108	42	505
Finansiella tillgångar som identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet	1	385					387
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	630	342	439	1 670	4 726	4 407	12 214
Finansiella tillgångar totalt	29 324	20 980	46 368	2 321	7 253	6 872	113 119
Finansiella skulder							
Skulder till kreditinstitut	267	540	0	3 000	1 000		4 807
Skulder till kunder	62 638	1 605	1 364	95	14	396	66 112
Skuldebrev emitterade till allmänheten	2 895	6 412	6 407	1 842	7 435	5 467	30 458
Efterställda skulder	79	351	42		726	160	1 358
Finansiella skulder totalt	65 879	8 908	7 812	4 937	9 175	6 023	102 735

Not 58. Ränte- och marknadsriskens känslighetsanalys

Nuvärdesrisken i OP Gruppens finansiella balansräkning

Valuta, mn €	-200bp		+200bp	
	2019	2018	2019	2018
EUR	95	228	-29	298
GBP	-1	-1	1	1
USD		1		-1
Övriga	13	2	14	0

Riskerna för GBP- och USD-valutorna har angetts enligt deras motvärde i euro. Riskerna för de övriga valutorna har adderats enligt deras värde i euro. Ränterisken räknas ut som känsligheten för förändringar i nuvärdet på kassaflödet vid en parallell förskjutning av räntekurvan med 2 procentenheter. Beräkningen utförs månatligen och den omfattar alla räntebärande balansposter och poster utanför balansräkningen hos kreditinstituten i OP Gruppen och OP Andelslags finansiella balansräkning. Räntekänsligheten hos andelsbankernas insättningar från kunder utan förfalldag beräknas med löptidsantaganden som baserar sig på en bedömning från egna medarbetare, och på krediterna tillämpas en modell för förtida betalning.

Ränteintäktsrisken för hushållsbankrörelsens finansiella balansräkning

Valuta, mn €	-100bp		+100bp	
	2019	2018*	2019	2018*
EUR	-40	-48	326	161

* Beräkningsmetoden har ändrats från början av 2019. De jämförbara siffrorna är -125 miljoner euro och 293 miljoner euro.

Hushållsbankrörelsens ränterisk beräknas även enligt ränteintäktsriskmetoden, där ränteintäktsrisken fastställs för en period på ett år. Risken fås genom att den ränteintäktsrisk som beräknats för de tre följande åren från beräkningstidpunkten genom en ränteförändring på 1 %-enh. divideras med tre. Beräkningen och rapporteringen utförs månatligen och den omfattar alla räntebärande balansposter och poster utanför balansräkningen hos hushållsbankrörelsens finansiella balansräkning. Vid beräkningen av ränteintäktsrisken beaktas också de negativa räntorna, men på räntorna tillämpas en nedre gräns på -2 %. Golvet på 0 % som i enlighet med avtalsvillkoren tillämpas på krediterna beaktas i beräkningen. Balansräkningens struktur hålls oförändrad genom att de poster som förfaller ersätts med motsvarande räntebindningar eller löptider med fast ränta. Vid beräkningen tillämpas på insättningar som saknar förfalldag en förfallomodell som baserar sig på modellering och på krediter en modell för förtida betalning. I hushållsbankrörelsen ingår i det här sammanhanget andelsbankernas finansieringsrörelse.

Marknadsriskens känslighetsanalys

Mn €	Förändring	
	2019	2018
Räntevolatilitet*	10bp	3
Valutavolatilitet*	10 %-enheter	0
Kreditriskpremie**	10bp	-53

* Handelsportföljen

** Långfristiga investeringstillgångar

Not 59. Likviditetsreserven

Likviditetsreserven redovisas för segmentet Övrig rörelse.

Fördelningen enligt löptid och rating i likviditetsreserven 31.12.2019, mn €

År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa*	12 909	1 950	2 264	2 329	1 400		20 852	83,4
Aa1-Aa3	274	382	509	428	440	0	2 033	8,1
A1-A3	6	5	21	8	0		40	0,2
Baa1-Baa3	4	48	106	94	22	1	275	1,1
Ba1 eller lägre	0	22	76	22	16		136	0,5
Intern rating**	1 108	282	224	37	11		1 661	6,6
Totalt	14 300	2 689	3 200	2 918	1 889	1	24 996	100,0

* inkl. Tillgodohavanden på centralbanker

** PD \leq 0,40 %

Den genomsnittliga återstående löptiden för Likviditetsreserven (exkl. Tillgodohavanden på centralbanker) var 4,0 år.

Fördelningen enligt löptid och rating i likviditetsreserven 31.12.2018, mn €

År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa*	12 499	2 254	2 088	1 383	1 018		19 243	84,6
Aa1-Aa3	38	529	520	661	376	0	2 125	9,3
A1-A3	23	23	9	4		2	62	0,3
Baa1-Baa3	18	56	60	110	19	3	265	1,2
Ba1 eller lägre	5	34	11	61	15		127	0,6
Intern rating**	400	81	310	123			914	4,0
Totalt	12 983	2 978	2 998	2 342	1 428	5	22 735	91,0

* inkl. Tillgodohavanden på centralbanker

** PD \leq 0,40 %

Den genomsnittliga återstående löptiden för Likviditetsreserven (exkl. Tillgodohavanden på centralbanker) var 4,2 år.

Försäkringsrörelsens riskposition

Not 60. Skadeförsäkringsrörelsens riskhanteringsförmåga

Skadeförsäkringen ska uppfylla de solvenskrav som ställts av myndigheterna. Myndigheterna fastställer vanligtvis sina solvenskrav på företagsplanet. Alla skadeförsäkringsbolag har ett sådant minimikapitalkrav och solvenskapitalkrav som avses i EU-direktiven.

Kapitalbasens relation till solvenskapitalet beskrivs med solvensnivån som beskriver bolagets möjlighet att täcka oväntade risker. Siffrorna som gäller solvensen är oreviderade.

Solvens, mn €	31.12.2019	31.12.2018
Medräkningsbara kapitalbasmedel	1 008	818
Solvenskapitalkrav (SCR)		
Marknadsrisk	457	421
Försäkringsrisk	564	281
Motpartsrisk	38	36
Operativ risk	45	45
Diversifieringseffekter och förlusttäckningskapacitet	-405	-162
Totalt	699	621
Buffert för SCR	309	197
SCR-relation, %	144 %	132 %
SCR-relation, % utan övergångsbestämmelser	144 %	132 %

Not 61. Skadeförsäkringsrörelsens riskkänslighet

I tabellen nedan beskrivs olika riskvariablers inverkan på resultatet och solvenskapitalet:

Riskvariabel	Totalbelopp 2019, mn €	Förändring i risk- variabel	Inverkan på resultatet/ det egna kapitalet, mn €	Inverkan på totalkostnads- procenten
Premieintäkter*	1478	ökar 1 %	15	förbättras 1,0 %-enheter
Försäkringsersättningar*	1196	ökar 1 %	-12	försvagas 0,8 %-enheter
Storskada över 5 mn €		1 stycke	-5	försvagas 0,3 %-enheter
Personalkostnader*	112	ökar 8 %	-9	försvagas 0,6 %-enheter
Funktionsvisa kostnader**	212	ökar 4 %	-8	försvagas 0,6 %-enheter
Inflation i kollektiva avsättningar för oreglerade skador	778	ökar 0,25 %-enheter	-5	försvagas 0,4 %-enheter
Livslängd i diskonteradförsäkringsskuld	2024	ökar 1 år	-48	försvagas 3,1 %-enheter
Diskonteringsränta på diskonterad försäkringsskuld	2024	minskar 0,1 %-enheter	-28	försvagas 1,8 %-enheter

* Glidande 12 månader

** Funktionsvisa kostnader för skadeförsäkringen exkl. skötselkostnader för placeringar och kostnader i anslutning till produktion av övriga tjänster.

Not 62. Premieinkomstens och försäkringsbeloppens klassfördelning i skadeförsäkringen

Fördelning av premieinkomsten enligt EML-klass* inom egendomsförsäkringen för företag

Den risk som är förknippad med egendomsförsäkringar kan granskas genom att riskerna indelas i klasser enligt deras EML-belopp*. I tabellen nedan har en beräkning av premieinkomsten i varje klass gjorts på basis av klassificeringen.

Mn €	5-20	20-50	50-100	100-500
2019	11	9	6	12
2018	10	10	8	10

* EML = Estimated Maximum Loss, den beräknade maximala skadan för varje objekt

Fördelning av premieinkomsten enligt TSI-klass* inom ansvarsförsäkringen för företag

Den risk som är förknippad med ansvarsförsäkringar kan granskas genom att riskerna indelas i klasser enligt deras TSI-belopp*. I tabellen nedan har en beräkning av premieinkomsten i varje klass gjorts på basis av klassificeringen.

Mn €	2-4	4-10	10-30	30-90
2019	4	4	7	2
2018	4	3	6	3

* TSI = Total Sum Insured, totalt försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppen vid byggförsäkring

Försäkringsbeloppen i försäkringsavtalen beskriver byggförsäkringens volym. I tabellen nedan har försäkringsbeloppens brutto- och netttotal specificerats. I byggförsäkringen är försäkringsperioden 10 år.

Mn €	Brutto		Netto*	
	2019	2018	2019	2018
Byggförsäkring	1 852	1 802	1 852	1 802

* Netto för egen räkning efter återförsäkrarens andel och före motsäkerheter

Not 63. Storskadeutvecklingen i skadeförsäkringen

Antalet konstaterade storskador per år 2015 –2019

Inom skadeförsäkringen följs den skadekostnad som förorsakas av storskador noggrant. Den här skadekostnaden förklarar en väsentlig del av de årliga variationerna i försäkringsrörelsens resultat. Genom uppföljningen av skadekostnaden för storskador kan dessutom förändringar i risker eller riskurvalet upptäckas. I den här granskningen har sådana skador klassificerats som storskador vars brutto- eller nettobelopp är över 2 mn e. Flest storskador inträffar inom egendoms- och avbrottsförsäkringen. Inom de lagstadgade försäkringarna är risken för storskador liten i förhållande till försäkringsgrenens stora volym.

Bruttobelopp

Antalet skador på över 2 mn €	Lag- stadgade	Övriga olycksfall och sjukdom	Kasko och transport	Egendom och avbrott	Ansvar och rättsskydd	Lång- variga
2015	1			5		
2016				5		
2017				7		
2018				17	3	
2019	2			9	3	
Ersättningar totalt					222 mn €	

Ersättningar, brutto, totalt mn €

2015–2019	6			193	23	
-----------	---	--	--	-----	----	--

Nettobelopp

Antal skador på över 2 mn €	Lag- stadgade	Övriga olycksfall och sjukdom	Kasko och transport	Egendom och avbrott	Ansvar och rättsskydd	Lång- variga
2015	1			5		
2016				5		
2017				7		
2018				15	3	
2019	2			9	3	
Ersättningar totalt					163 mn €	

Ersättningar, netto, totalt mn €

2015–2019	6			137	23	
-----------	---	--	--	-----	----	--

Not 64. Försäkringsrörelsens lönsamhet i skadeförsäkringen

Premieintäkternas (brutto och netto) och totalkostnadsprocentens (netto) utveckling

Med premieintäkterna beskrivs försäkringsklassens volym. Med hjälp av den kan försäkringsklassens betydelse för helheten uppskattas. Med hjälp av totalkostnadsprocenten (CR) kan på motsvarande sätt variationerna i försäkringsklassens resultat och försäkringsklassens lönsamhet uppskattas. Totalkostnadsprocenten har presenterats separat korrigerad med poster av engångsnatur som hänför sig till tidigare försäkringsperioder.

2019, mn €	Brutto	Netto	Netto	Netto**
	Premieint.	Premieint.	CR*	CR*
Lagstadgade	443	442	123 %	90 %
Övriga olycksfall och sjukdom	286	286	91 %	91 %
Kasko och transport	308	307	97 %	97 %
Egendom och avbrott	390	357	91 %	91 %
Ansvar och rättsskydd	88	84	91 %	91 %
Långvariga	4	3	75 %	75 %
Totalt	1 520	1 478	102 %	92 %

2018, mn €	Brutto	Netto	Netto	Netto**
	Premieint.	Premieint.	CR*	CR*
Lagstadgade	442	440	89 %	89 %
Övriga olycksfall och sjukdom	272	272	94 %	94 %
Kasko och transport	302	301	95 %	95 %
Egendom och avbrott	398	365	90 %	90 %
Ansvar och rättsskydd	89	84	97 %	97 %
Långvariga	4	3	60 %	60 %
Totalt	1 507	1 465	92 %	92 %

* Totalkostnadsprocenten (Combined ratio) räknas ut genom att dividera summan av försäkringsersättningarna (netto) och försäkringsrörelsens driftskostnader med premieintäkterna (netto). Avskrivningar av immateriella rättigheter har inte beaktats.

** Förändringar av engångsnatur som inverkar på den försäkringstekniska kalkylen har eliminerats.

Not 65. Information som beskriver försäkringsskuldens karaktär i skadeförsäkringen

Uppgifter som beskriver försäkringsskuldens karaktär	2019	2018
Latenta yrkessjukdomar	10	13
Övrigt	3 118	3 040
Totalt (före överföringar)	3 128	3 053
Diskonterad försäkringsskuld	15,2	14,4
Odiskonterad försäkringsskuld	2,2	2,2
Totalt	10,5	9,9
Diskonterad avsättning (netto, mn €)		
Avsättning för kända oreglerade ersättningar i form av pension	1 620	1 552
Kollektiv ersättning för oreglerade skador	368	338
Avsättning för ej intjänade premier	40	41
Totalt	2 029	1 932

Not 66. Uppskattad löptidsfördelning för försäringsskulden i skadeförsäkringen

31.12.2019, mn €	0-1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15 år	Totalt
Avsättning för ej intjänade premier*	417	118	23	7	11	576
Avsättning för oreglerade skador						
Odiskonterad	294	219	60	12	4	590
Diskonterad	95	427	365	297	778	1962
Försäringsskuld totalt**	807	763	449	316	794	3 128

* Innehåller diskonterade avsättningar för 40 mn €

** Utan värdet av de derivat som säkrar ränterisken i försäringsskulden

31.12.2018, mn €	0-1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15 år	Totalt
Avsättning för ej intjänade premier*	406	117	22	6	10	561
Avsättning för oreglerade skador						
Odiskonterad	296	213	58	11	4	584
Diskonterad	97	473	358	285	694	1908
Försäringsskuld totalt**	799	804	438	302	708	3 053

* Innehåller diskonterade avsättningar för 41 mn €.

** Utan värdet av de derivat som säkrar ränterisken i försäringsskulden

Not 67. Fördelningen av skadeförsäkringens placeringar

	31.12.2019		31.12.2018	
	Verkligt värde* mn €	%	Verkligt värde* mn €	%
Allokeringfördelning för investeringstillgångar				
Penningmarknaden totalt	547	14	173	4
Penningmarknadsplaceringar och insättningar**	541	14	167	4
Derivatinstrument***	6	0	5	0
Obligationslån och räntefonder totalt	2 644	67	2 857	72
Stater	447	11	498	13
Investment Grade	1 669	42	1 895	51
Utvecklingsmarknader och High Yield	253	6	243	7
Strukturerade placeringar****	275	7	222	6
Aktier totalt	426	11	360	9
Finland	116	3	60	2
Utvecklade marknader	172	4	147	4
Utvecklingsmarknader	67	2	76	2
Anläggningstillgångar och onoterade aktier	6	0	1	0
Kapitalplaceringar	65	2	76	2
Alternativa placeringar totalt	35	1	28	1
Hedge fund -fonder	35	1	28	1
Fastighetsinvesteringar totalt	300	8	312	8
Direkta fastigheter	159	4	157	4
Indirekta fastighetsinvesteringar	141	4	155	4
Totalt	3 952	100	3 730	94

* Inkluderar resultatregleringsräntor.

** Inkluderar köpeskillingsfordringar och -skulder samt marknadsvärdet på derivat.

*** Derivatens inverkan på allokeringen av tillgångsslagen (deltamotvärde).

**** Inkluderar lån med säkerhet i fastighet samt lånefonder och olikvida lån.

Not 68. Känslighetsanalys av skadeförsäkringens placeringsrisker

I tabellen nedan beskrivs placeringsriskernas känslighet enligt placeringsklass. Känslighetsgranskningen av diskonteringsräntan i anslutning till beräkningen av försäkringsskulden tas upp i not 61, som behandlar försäkringsskulden. Förändringarna i placeringarna och försäkringsskulden tar ut varandra.

Skadeförsäkring	Bestånd enligt verkligt värde, mn € 31.12.2019	Riskparameter	Förändring	Inverkan på eget kapital, mn €	
				31.12.2019	31.12.2018
Obligationslån och räntefonder*	3 191	Ränta	1 %-enhet	85	115
Aktier**	390	Marknadsvärde	10 %	35	39
Kapitalinvesteringar och onoterade aktier	71	Marknadsvärde	10 %	7	8
Fastigheter	300	Marknadsvärde	10 %	30	31
Valuta	69	Värdet på valutan	10 %	15	19
Kreditriskpremie***	3 191	Kreditriskmarginal	0,1 %-enheter	36	34
Derivatinstrument	6	Volatilitet	10 %-enheter	1	4

* Inkluderar penningmarknadsplaceringar, konvertibla skuldebrev och räntederivat.

** Inkluderar hedge fund-fonder och aktiederivat

*** Inkluderar obligationslån och konvertibla skuldebrev samt penningmarknadsplaceringar inkl. obligationslån och räntederivat emitterade av utvecklade stater.

Not 69. Skadeförsäkringens ränteplaceringars riskposition

Marknadsrisken på grund av ränteförändringar följs genom att placeringarna klassificeras instrumentvis enligt duration.

Försäkringsskuldens utjämnande inverkan på ränterisken har inte presenterats i tabellen, eftersom bara en del av försäkringsskulden har diskonterats med den administrativa räntan (not 31).

Verkligt värde enligt löptid eller tidpunkten för räntejustering, mn €* 31.12.2019	31.12.2019	31.12.2018
0-1 år	730	421
>1-3 år	631	673
>3-5 år	498	781
>5-7 år	440	432
>7-10 år	172	353
>10 år	110	161
Totalt	2 582	2 821
Modifierad duration	4,0	4,3
Effektiv ränta, %	1,6	1,7

* Inkluderar penningmarknadsplaceringar och insättningar, obligationslån, konvertibla skuldebrev och räntefonder.

Ränteportföljens löptids- och ratingfördelning 31.12.2019*, mn €

År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa	2	45	57	49	28	79	261	10,1 %
Aa1-Aa3	520	148	28	24	12	0	732	28,3 %
A1-A3	76	179	114	145	61	10	584	22,6 %
Baa1-Baa3	81	216	231	199	53	15	794	30,8 %
Ba1 eller lägre	46	41	36	9	6	7	145	5,6 %
Intern rating	5	1	32	15	13	0	66	2,6 %
Totalt	730	631	498	440	172	110	2 582	100,0 %

Ränteportföljens löptids- och ratingfördelning 31.12.2018*, mn €

År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa	3	62	378	45	110	85	682	24,2 %
Aa1-Aa3	200	94	55	49	47	8	453	16,0 %
A1-A3	77	181	144	109	55	48	613	21,7 %
Baa1-Baa3	112	296	177	186	126	18	915	32,4 %
Ba1 eller lägre	31	34	25	14	9	2	114	4,0 %
Intern rating	0	6	3	29	6		45	1,6 %
Totalt	421	673	781	432	353	161	2 821	100,0 %

* Inkluderar inga kreditderivat.

Löptiden har angetts till löptidens slut. Om instrumentet har en Call-möjlighet, har löptiden angetts till den första möjliga Call-dagen.

Den genomsnittliga ratingen för skadeförsäkringens ränteportfölj är enligt Moody's rating A2.

Den genomsnittliga återstående löptiden för skadeförsäkringens ränteportfölj är 3,6 år (räknad på basis av Call-dagen och förfallodagen).

Not 70. Skadeförsäkringens placeringars valutarisk

Valutaposition, mn €	31.12.2019	31.12.2018
USD	51	86
SEK	0	4
JPY	0	0
GBP	1	1
Övriga	23	57
Totalt*	76	147

* Valutapositionen var 1,9 % (3,9 %) av placeringsbeståndet. Valutapositionen räknas ut som summan av enskilda valutors absolutvärden.

Not 71. Skadeförsäkringens placeringars motpartsrisk

Ratingfördelning, Moody's-motsvarighet, mn €	31.12.2019		31.12.2018	
	Placering*	Försäkring**	Placering*	Försäkring**
Aaa	261		682	
Aa1–Aa3	732	16	453	24
A1–A3	584	50	613	38
Baa1–Baa3	794		915	0
Ba1 eller lägre	145	0	114	
Intern rating	66	43	45	43
Totalt*	2 582	109	2 821	106

* Inkluderar penningmarknadsplaceringar och insättningar, obligationslån och räntefonder.

** Inkluderar återförsäkrarens andel av försäkringsskulden och fordringar på återförsäkrare.

Not 72. Information som beskriver livförsäkringsrörelsens karaktär samt känslighetsanalys av försäkringsskulden

De centralaste riskerna i livförsäkringsrörelsen är marknadsriskerna i livförsäkringens placeringstillgångar, räntan som tillämpats vid värderingen av försäkringsskulden samt att de försäkrades förväntade livslängd växer snabbare än beräknat.

Livförsäkringsrörelsens riskhanteringsförmåga med lagstadgade mätare

Ett livförsäkringsbolag ska uppfylla de solvenskrav som gällande lagstiftning ställer. De viktigaste krav som ska uppfyllas är minimikapitalbaskravet och solvenskapitalkravet i lagstiftningen.

Livförsäkringens riskhanteringsförmåga mäts med solvensnivån, dvs. de egna tillgångarna i förhållande till solvenskapitalet. I gruppens strategiska mätare har som mål ställts upp en solvensnivå på 130 % utan övergångsbestämmelser. Siffrorna som gäller solvensen är oreviderade.

Solvens, mn €	31.12.2019	31.12.2018
Medräkningsbara kapitalbasmedel	1 423	1 297
Solvenskapitalkrav (SCR)		
Marknadsrisk	770	732
Försäkringsrisk	471	351
Motpartsrisk	23	30
Operativ risk	32	34
Diversifieringseffekter och förlusttäckningskapacitet	-609	-571
Totalt	687	576
Buffert för SCR	736	719
SCR-relation, %	207 %	225 %
SCR-relation, % utan övergångsbestämmelser	170 %	176 %

Livförsäkringsrörelsens försäkrings- och placeringsavtalsbestånd 31.12.2019

	Ansvar 31.12.2019, mn €	Försäkrade eller avtal, st.	Duration (framtida längd) år i medeltal
Fondanknutna avtal	10 818	329 411	10,3
Fondanknutna försäkringsavtal	4 784	115 562	10,2
Livförsäkring/Sparande	3 220	64 583	10,0
Individuell pensionsförsäkring	1 443	47 090	10,2
Gruppensionsförsäkring	120	3 889	13,4
Fondanknutna placeringsavtal	6 034	213 849	10,3
Sparande	3 700	88 585	11,8
Individuella pensionsavtal	1 517	116 981	7,3
Gruppensionsavtal	58	6 305	12,2
Kapitaliseringsavtal	760	1 978	9,0
Icke-fondanknutna avtal	6 286	506 614	9,4
Försäkringsavtal diskonterade med beräkningsränta	6 040	506 605	9,7
Livförsäkring/Sparande	1 384	55 674	9,8
Garanterad räntesats 4,5 %	41	459	9,1
Garanterad räntesats 3,5 %	366	7 545	12,1
Garanterad räntesats 2,5 %	133	7 166	8,7
Garanterad räntesats 1,5 %	2	106	10,0
Garanterad räntesats 4,5 % (Separat balansräkning 1)	841	40 398	8,6
Individuell pensionsförsäkring	3 158	69 332	8,4
Garanterad räntesats 4,5 %	265	6 716	5,6
Garanterad räntesats 3,5 %	455	17 895	8,0
Garanterad räntesats 2,5 %	252	20 225	13,7
Garanterad räntesats 1,5 %	1	87	8,3
Garanterad räntesats 4,5 % (Separat balansräkning 2)	2 185	24 409	8,1
Gruppensionsförsäkring	1 380	33 092	12,5
Förmånsbestämd 3,5 %	936	20 638	12,1
Förmånsbestämd 2,5 %	95	2 252	13,7
Förmånsbestämd 0,5 %	220	5 212	15,9
Förmånsbestämd 1,5 %	61	1 440	14,7
Avgiftsbestämd 3,5 %	7	67	15,7
Avgiftsbestämd 2,5 %	54	3 143	13,0
Avgiftsbestämd 0,5 %	6	293	14,6
Avgiftsbestämd 1,5 %	0	47	22,0
Individuella risklivförsäkringar	115	344 147	4,4
Grupplivförsäkringar	4	4 360	1,6
Icke-fondanknutna placeringsavtal diskonterade med beräkningsränta	3	9	1,7
Kapitaliseringsavtal	3	9	1,7
Garanterad räntesats 2,5 %	3	8	1,3
Garanterad räntesats 1,5 %	0	1	9,6
Effekt av diskontering med marknadsränta	169		
Övriga poster i försäkringsskulden	75		
Totalt	17 104	836 025	10,0

Livförsäkringsrörelsens försäkrings- och placeringsavtalsbestånd 31.12.2018

	Ansvar 31.12.2018, mn €	Försäkrade eller avtal, st.	Duration (framtida längd) år i medeltal
Fondanknutna avtal	9 774	338 507	10,2
Fondanknutna försäkringsavtal	4 518	218 530	10,3
Livförsäkring/Sparande	3 199	93 519	10,3
Individuell pensionsförsäkring	1 221	118 688	10,1
Gruppensionsförsäkring	99	6 323	13,6
Fondanknutna placeringsavtal	5 255	119 977	10,0
Sparande	3 295	65 847	11,8
Individuella pensionsavtal	1 282	48 823	7,3
Gruppensionsavtal	42	3 348	10,5
Kapitaliseringsavtal	637	1 959	9,1
Icke-fondanknutna avtal	6 357	529 163	11,1
Försäkringsavtal diskonterade med beräkningsränta	6 245	529 149	11,1
Livförsäkring/Sparande	1 435	62 718	8,6
Garanterad räntesats 4,5 %	44	501	5,8
Garanterad räntesats 3,5 %	409	8 830	7,9
Garanterad räntesats 2,5 %	153	8 282	13,1
Garanterad räntesats 1,5 %	2	116	7,7
Garanterad räntesats 4,5 % (Separat balansräkning 1)	827	44 989	8,6
Individuell pensionsförsäkring	3 306	74 582	7,0
Garanterad räntesats 4,5 %	280	7 243	5,8
Garanterad räntesats 3,5 %	471	18 986	7,9
Garanterad räntesats 2,5 %	257	21 540	13,1
Garanterad räntesats 1,5 %	1	92	7,7
Garanterad räntesats 4,5 % (Separat balansräkning 2)	2 296	26 721	7,9
Gruppensionsförsäkring	1 363	32 637	11,9
Förmånsbestämd 3,5 %	1 016	25 410	11,5
Förmånsbestämd 2,5 %	102	693	12,9
Förmånsbestämd 0,5 %	154	1 983	15,3
Förmånsbestämd 1,5 %	25	1 009	14,5
Avgiftsbestämd 3,5 %	7	73	14,7
Avgiftsbestämd 2,5 %	52	3 112	12,6
Avgiftsbestämd 0,5 %	6	311	13,7
Avgiftsbestämd 1,5 %	0	46	19,6
Individuella risklivförsäkringar	137	354 867	4,5
Grupplivförsäkringar	4	4 345	1,6
Icke-fondanknutna placeringsavtal diskonterade med beräkningsränta	3	14	2,0
Kapitaliseringsavtal	3	14	2,0
Garanterad räntesats 2,5 %	3	13	1,7
Garanterad räntesats 1,5 %	0	1	10,2
Effekt av diskontering med marknadsränta	43		
Övriga poster i försäkringsskulden	66		
Totalt	16 131	867 670	10,5

Livförsäkringsskuldernas känslighet för förändringar i beräkningsantagandena

Eftersom många försäkringar av spar- och placeringstyp har sålts som mycket långvariga avtal, avslutar försäkringstagarna sina avtal på basis av behov genom återköp före slutdagen enligt avtalet. Därför är antalet återköp stort. Bolaget beaktar bortfallet av framtida över- eller underskott på grund av detta vid beräkningen av livförsäkringens solvensställning.

Eftersom många försäkringar av spar- och placeringstyp har sålts som mycket långvariga avtal, avslutar försäkringstagarna sina avtal på basis av behov genom återköp före slutdagen enligt avtalet. Därför är antalet återköp stort. Bolaget beaktar bortfallet av framtida över- eller underskott på grund av detta vid beräkningen av livförsäkringens solvensställning.

Pensionsutbetalningarnas början senareläggs i individuella pensioner. Då försäkringen har tecknats har försäkringstagaren ofta inte haft någon realistisk uppfattning om den faktiska tidpunkten för sin pensionering. Å andra sidan har den skattemässiga behandlingen av individuella pensionsförsäkringar under de gångna decennierna i flera omgångar ändrats så att möjligheten att gå i pension med hjälp av en försäkring har skjutits upp till högre ålder.

lakttagelserna gällande dödlighetsintensiteten utvisar att de förväntade livslängderna i beräkningsgrunderna är för låga. I de individuella pensionsförsäkringarna kompenserar riskerna i dödsfalls- och livsfallsskydden varandra i så hög grad att inget behov av en dödlighetskomplettering föreligger trots ökningen i den förväntade livslängden. I gruppensionsförsäkringarna är däremot risken i livsfallsdelen större än i dödsfallsdelen, varför det fanns skäl att komplettera försäkringsskulden. Om dödlighetsantagandet ändras så att de försäkrades förväntade livslängd ökar med i snitt 1 år ökar försäkringsskulden 26 miljoner euro (26).

I spar- och fondförsäkringarna kompenserar riskerna i dödsfalls- och livsfallsskydden varandra så gott som helt, varför inget skäl att göra en dödlighetskomplettering har förelegat.

Då avsättningarna för försäkringsavtal bildats har bolaget iakttagit de nationella redovisningsbestämmelserna med undantag av att bolaget har fört diskonteringsräntan närmare den aktuella räntan. På bolagets risk finns besparingar i försäkringsavtal där den garanterade räntesatsen är 0,5–4,5 %. För avtal med en beräkningsränta på 4,5 % har försäkringsskulden bestående kompletterats genom att diskonteringsräntan för försäkringsskulden är beräkningsräntan 3,5 % (exkl. de försäkringsbesparingar som överförts från Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomi och som hör till de balansräkningar som separerats från OP-Livförsäkrings övriga balansräkning. Dessutom har försäkringsskulden för alla avtal med garanterad räntesats kompletterats med en kortfristig räntekomplettering till och med 31.12.2020 och intäkterna från försäljningen av ränteplaceringar som skyddat försäkringsskulden har reserverats som räntekomplettering av försäkringsskulden för placeringarnas återstående löptid. Efter räntekompletteringarna är diskonteringsräntan för bolagets bestånd med beräkningsränta 0 % till och med 31.12.2020, för följande 10 år 2,4 % och sedan 3,1 %. En del av ränterisken mellan marknads- och diskonteringsräntan är skyddade med ränteplaceringar. Eftersom förmånen från ränteplaceringar används för de förmåner som garanterats i försäkrings- och kapitaliseringsavtal, läggs avsättningarna för dem till värdet av det nationella bokslutet enligt värdet av ränteplaceringarna 169 miljoner euro (43).

I det nationella bokslutet ökar en minskning av diskonteringsräntan med 0,1 procentenheter försäkringsskulden med 25 miljoner euro (26).

OP-Livförsäkrings Ab mottog 31.12.2015 genom en beståndsöverlåtelse försäkringsskuld från Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomi. Av de sparförsäkringar som då överfördes bildades en balansräkning som separerats från bolagets övriga balansräkning. Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomis individuella pensionsförsäkringsbestånd sammanslogs 30.9.2016 med OP Livförsäkrings Ab. Också av det här beståndet har bildats en balansräkning som är separerad från bolagets övriga balansräkning. Den separata balansräkningen har sin egen vinstutdelningspolicy som har bestämts i planen för beståndsöverlåtelsen. I de separata balansräkningarna ingår också avsättningar för framtida tilläggsförmåner, som bildar buffertar för marknads- och kundbeteenderiskerna i de separata balansräkningarna.

Skulden för fondanknutna försäkringsavtal värderas till marknadsvärdet för de tillgångar som anslutits till avtalen vid bokslutstidpunkten.

Det finns tre typer av placeringssavtal: OP-Livförsäkrings placeringssavtal består av kapitaliseringsavtal sådana fondanknutna placeringssavtal där dödsfallsskyddet motsvarar försäkringsskulden samt pensionsavtal där dödsfallsskyddet ungefärligt motsvarar försäkringsskulden på så sätt att ingen betydande försäkringsrisk uppkommer. En del kapitaliseringsavtal har rätt till en av prövning beroende tilläggsförmån och de har värderats i enlighet med försäkringsavtalsstandard. En del placeringssavtal har inte den här rätten och de samt de övriga placeringssavtalen har därför värderats till verkligt värde via resultaträkningen i enlighet med standarden IAS 39.

Not 73. Förväntade löptider för livförsäkringens försäkrings- och placeringsavtal

31.12.2019, mn €	Duration						
	2020-2021	2022-2023	2024-2028	2029-2033	2034-2038	2039-2043	2044-
Fondanknutna avtal	-1 571	-1 437	-2 847	-1 822	-1 281	-759	-919
Försäkringsavtal	-675	-595	-1 247	-737	-464	-299	-403
Livförsäkring/Sparande	-557	-430	-875	-497	-316	-212	-306
Individuell pensionsförsäkring	-106	-149	-334	-217	-132	-75	-70
Gruppensförsäkring	-12	-16	-38	-23	-17	-11	-26
Placeringsavtal	-897	-842	-1 600	-1 085	-816	-460	-517
Sparande	-464	-427	-913	-708	-521	-396	-472
Individuella pensionsavtal	-290	-302	-479	-222	-101	-44	-36
Gruppensavtal	-6	-8	-19	-15	-9	-5	-9
Kapitaliseringsavtal	-136	-106	-190	-139	-186	-15	0
Icke-fondanknutna avtal	-1 047	-1 029	-1 821	-1 055	-577	-359	-510
Försäkringsavtal	-923	-969	-1 752	-1 034	-576	-360	-510
Livförsäkring/Sparande	-201	-181	-400	-321	-147	-71	-94
Garanterad räntesats 4,5 %	-6	-7	-14	-13	-4	-2	-2
Garanterad räntesats 3,5 %	-68	-55	-111	-89	-59	-44	-69
Garanterad räntesats 2,5 %	-33	-27	-41	-20	-11	-8	-12
Garanterad räntesats 1,5 %	-1	0	0	0	0	0	0
Garanterad räntesats 4,5 % (Separat balansräkning 1)	-93	-93	-233	-199	-74	-18	-11
Individuell pensionsförsäkring	-513	-601	-978	-439	-226	-142	-185
Garanterad räntesats 4,5 %	-39	-81	-137	-24	-5	-1	0
Garanterad räntesats 3,5 %	-56	-116	-195	-84	-39	-20	-16
Garanterad räntesats 2,5 %	-21	-49	-71	-47	-38	-39	-62
Garanterad räntesats 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Garanterad räntesats 4,5 % (Separat balansräkning 2)	-397	-355	-574	-285	-143	-82	-107
Gruppensförsäkring	-180	-169	-354	-269	-202	-146	-232
Förmånsbestämd 3,5 %	-151	-138	-289	-217	-162	-115	-167
Förmånsbestämd 2,5 %	-13	-12	-23	-17	-14	-12	-22
Förmånsbestämd 1,5 %	-7	-6	-13	-11	-9	-8	-20
Förmånsbestämd 0,5 %	-2	-2	-4	-3	-3	-2	-5
Avgiftsbestämd 3,5 %	-1	-1	-3	-2	-1	-1	-4
Avgiftsbestämd 2,5 %	-5	-8	-20	-17	-11	-6	-11
Avgiftsbestämd 1,5 %	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
Avgiftsbestämd 0,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Individuella risklivförsäkringar	-24	-16	-20	-5	-1	0	0
Grupplivförsäkringar	-5	-1	0				
Placeringsavtal	-3	0	0	0	0	0	0
Kapitaliseringsavtal	-3	0	0	0			
Garanterad räntesats 2,5 %	-3	0					
Garanterad räntesats 1,5 %	0	0	0	0			
Räntekomplettering	-122	-60	-69	-21	-1	0	0
Totalt	-2 619	-2 466	-4 669	-2 877	-1 858	-1 119	-1 430

31.12.2018, mn €	Duration						
	2019-2020	2021-2022	2023-2027	2028-2032	2033-2037	2038-2042	2043-
Fondanknutna avtal	-1 245	-1 163	-2 299	-1 519	-1 079	-676	-932
Försäkringsavtal	-640	-594	-1 199	-741	-503	-342	-535
Livförsäkring/Sparande	-549	-473	-926	-558	-382	-271	-443
Individuell pensionsförsäkring	-82	-109	-243	-162	-107	-60	-64
Grupppensionsförsäkring	-9	-12	-30	-20	-15	-11	-28
Placeringsavtal	-606	-568	-1 100	-779	-575	-334	-397
Sparande	-254	-230	-507	-424	-330	-235	-359
Individuella pensionsavtal	-237	-245	-423	-215	-97	-45	-35
Grupppensionsavtal	-4	-5	-14	-12	-7	-4	-3
Kapitaliseringsavtal	-111	-88	-156	-128	-141	-50	
Icke-fondanknutna avtal	-1 125	-1 217	-2 197	-1 173	-687	-374	-575
Försäkringsavtal	-999	-1 145	-2 091	-1 146	-679	-373	-575
Livförsäkring/Sparande	-224	-325	-641	-369	-197	-70	-102
Garanterad räntesats 4,5 %	-43	-81	-136	-33	-7	-1	-1
Garanterad räntesats 3,5 %	-58	-110	-204	-78	-51	-19	-18
Garanterad räntesats 2,5 %	-25	-44	-71	-43	-44	-32	-73
Garanterad räntesats 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Garanterad räntesats 4,5 % (Separat balansräkning 1)	-98	-91	-230	-215	-95	-17	-11
Individuell pensionsförsäkring	-553	-625	-1 054	-487	-269	-148	-218
Garanterad räntesats 4,5 %	-43	-81	-136	-33	-7	-1	-1
Garanterad räntesats 3,5 %	-58	-110	-204	-78	-51	-19	-18
Garanterad räntesats 2,5 %	-25	-44	-71	-43	-44	-32	-73
Garanterad räntesats 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Garanterad räntesats 4,5 % (Separat balansräkning 2)	-427	-391	-642	-333	-166	-95	-126
Grupppensionsförsäkring	-187	-173	-368	-282	-212	-155	-254
Förmånsbestämd 3,5 %	-157	-144	-306	-232	-173	-125	-185
Förmånsbestämd 2,5 %	-14	-12	-24	-18	-15	-13	-25
Förmånsbestämd 1,5 %	-7	-6	-12	-10	-9	-8	-22
Förmånsbestämd 0,5 %	-2	-1	-3	-2	-2	-2	-4
Avgiftsbestämd 3,5 %	-1	-1	-3	-2	-1	-1	-4
Avgiftsbestämd 2,5 %	-5	-7	-18	-17	-11	-6	-12
Avgiftsbestämd 1,5 %	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-2
Avgiftsbestämd 0,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Individuella risklivförsäkringar	-31	-21	-27	-8	-1	0	0
Grupplivförsäkringar	-5	-1	0				
Placeringsavtal	-3	0	0	0	0	0	0
Kapitaliseringsavtal	-3	0	0	0			
Garanterad räntesats 2,5 %	-3	0	0				
Garanterad räntesats 1,5 %	0	0	0				
Räntekomplettering	-123	-72	-106	-26	-8	-1	0
Totalt	-2 370	-2 380	-4 496	-2 692	-1 766	-1 050	-1 506

Not 74. Lönsamhet hos livförsäkringens affärsverksamhet

Mn €	2019			2018		
	Riskintäkt	Skadekostnader	Skadekvot	Riskintäkt	Skadekostnader	Skadekvot
Livförsäkring	414	394	95 %	425	406	96 %
Risklivförsäkring	34	17	50 %	33	17	51 %
Försäkringsparande	380	377	99 %	392	389	99 %
Pensionsförsäkring	41	41	100 %	43	43	100 %
Förmånsbestämd	23	23	100 %	24	24	100 %
Avgiftsbestämd	18	18	101 %	19	19	99 %
OP-Livförsäkring	455	435	96 %	468	449	96 %

Skadekostnaden för den förmånsbestämda gruppensionen omfattar 2019 en dödlighetskomplettering på 0,8 miljoner euro och 2,8 miljon euro 2018.

Not 75. Fördelningen av livförsäkringens placeringar

	31.12.2019		31.12.2018	
	Verkligt värde* mn €	Andel (%)	Verkligt värde* mn €	Andel (%)
Allokeringsfördelning för investeringstillgångar				
Penningmarknaden totalt	386	11 %	175	5 %
Penningmarknadsplaceringar och insättningar**	381	11 %	170	5 %
Derivat***	5	0 %	5	0 %
Obligationslån och räntefonder totalt	2 555	71 %	2 826	78 %
Stater	516	14 %	623	17 %
Investment Grade	1 548	43 %	1 784	49 %
Tillväxtmarknader och High Yield	200	6 %	182	5 %
Strukturerade placeringar****	290	8 %	236	6 %
Aktier totalt	406	11 %	337	9 %
Finland	105	3 %	48	1 %
Utvecklade marknader	156	4 %	116	3 %
Tillväxtmarknaderna	61	2 %	57	2 %
Anläggningstillgångar och onoterade aktier	3	0 %	3	0 %
Kapitalinvesteringar	81	2 %	113	3 %
Alternativa placeringar totalt	41	1 %	34	1 %
Hedgefonder	41	1 %	34	1 %
Fastighetsinvesteringar totalt	231	6 %	271	7 %
Direkta fastigheter	93	3 %	114	3 %
Indirekta fastighetsplaceringar	138	4 %	156	4 %
Totalt	3 619	100 %	3 644	100 %

* Inkluderar resultatregleringsräntor.

** Inkluderar köpeskillingsfordringar och -skulder samt marknadsvärdet på derivat.

*** Derivatens inverkan på allokeringen av tillgångsslagen (deltamotvärde).

**** Inkluderar lån med säkerhet i fastighet samt lånefonder och olikvida lån.

Not 76. Fördelning av placeringar i SBR 1

Av det individuella livförsäkringsbestånd som överförts från Suomi-bolaget 2015 (SBR 1) bildades i samband med beståndsöverlåtelsen en separat balansräkning (SBR 1) med en vinstutdelningspolicy som avviker från den övriga livförsäkringsrörelsen.

	31.12.2019		31.12.2018	
	Verkligt värde* mn €	Andel (%)	Verkligt värde* mn €	Andel (%)
Allokeringsfördelning för investeringstillgångar				
Penningmarknaden totalt	31	4 %	34	4 %
Penningmarknadsplaceringar och insättningar**	31	4 %	34	4 %
Derivat***	0	0 %		0 %
Obligationslån och räntefonder totalt	705	88 %	671	83 %
Stater	187	23 %	217	27 %
Inflationslänkade obligationslån	3	0 %	3	0 %
Investment Grade	417	52 %	370	46 %
Tillväxtmarknader och High Yield	48	6 %	36	4 %
Strukturerade placeringar****	50	6 %	45	6 %
Aktier totalt	40	5 %	35	4 %
Utvecklade marknader	24	3 %	14	2 %
Tillväxtmarknaderna	1	0 %	1	0 %
Anläggningstillgångar och onoterade aktier	0	0 %	0	0 %
Kapitalinvesteringar	14	2 %	20	2 %
Alternativa placeringar totalt		0 %	2	0 %
Hedgefonder		0 %	2	0 %
Fastighetsinvesteringar totalt	27	3 %	68	8 %
Direkta fastigheter	11	1 %	48	6 %
Indirekta fastighetsplaceringar	16	2 %	19	2 %
Totalt	803	100 %	810	100 %

* Inkluderar resultatregleringsräntor.

** Inkluderar köpeskillingsfordringar och -skulder samt marknadsvärdet på derivat.

*** Derivatens inverkan på allokeringen av tillgångsslagen (deltamotvärde).

**** Inkluderar lån med säkerhet i fastighet samt lånefonder och olikvida lån.

Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 32 miljoner euro (3). Nettointäkterna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringssskulden till marknadsvillkor.

Not 77. Fördelning av placeringar i SBR 2

Av det individuella livförsäkringsbestånd som överförs från Suomi-bolaget 2015 (SBR 2) bildades i samband med beståndsoverlåtelsen en separat balansräkning (SBR 2) med en vinstutdelningspolicy som avviker från den övriga livförsäkringsrörelsen.

	31.12.2019		31.12.2018	
	Verkligt värde* mn €	Andel (%)	Verkligt värde* mn €	Andel (%)
Allokeringsfördelning för investeringstillgångar				
Penningmarknaden totalt	93	4 %	72	3 %
Penningmarknadsplaceringar och insättningar**	93	4 %	72	3 %
Derivat***	0	0 %	0	0 %
Obligationslån och räntefonder totalt	1 892	89 %	1 946	85 %
Stater	560	26 %	617	27 %
Inflationslänkade obligationslån	8	0 %	7	0 %
Investment Grade	1 086	51 %	1 000	44 %
Tillväxtmarknader och High Yield	10	0 %	93	4 %
Strukturerade placeringar****	228	11 %	230	10 %
Aktier totalt	82	4 %	90	4 %
Utvecklade marknader	42	2 %	38	2 %
Tillväxtmarknaderna	2	0 %	2	0 %
Anläggningstillgångar och onoterade aktier	0	0 %	0	0 %
Kapitalinvesteringar	37	2 %	50	2 %
Alternativa placeringar totalt	0	0 %	1	0 %
Hedgefonder		0 %	1	0 %
Fastighetsinvesteringar totalt	71	3 %	185	8 %
Direkta fastigheter	34	2 %	143	6 %
Indirekta fastighetsplaceringar	36	2 %	43	2 %
Totalt	2 137	100 %	2 295	100 %

* Inkluderar resultatregleringsräntor.

** Inkluderar köpeskillingsfordringar och -skulder samt marknadsvärdet på derivat.

*** Derivatens inverkan på allokeringen av tillgångsslagen (deltamotvärde).

**** Inkluderar lån med säkerhet i fastighet samt lånefonder och olikvida lån.

Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 71 miljoner euro (-24). Nettointäkterna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor.

Not 78. Känslighetsanalys av livförsäkringens placeringsrisker

Livförsäkring	Bestånd enl. verkligt värde, mn € 31.12.2019	Riskparameter	Förändring	Inverkan på eget kapital, mn €	
				31.12.2019	31.12.2018
Obligationslån och räntefonder*	2 941	Ränta	1 %-enhet	79	114
Aktier**	363	Marknadsvärde	10 procent	32	37
Kapitalinvesteringar och onoterade aktier	84	Marknadsvärde	10 procent	8	12
Råvaror		Marknadsvärde	10 procent		
Fastigheter	231	Marknadsvärde	10 procent	23	27
Valuta	69	Marknadsvärde	10 procent	13	15
Kreditriskpremie***	2 941	Kreditriskmarginal	0,1 %-enhet	33	30
Derivat	5	Volatilitet	10 %-enheter	1	3

* Inkluderar penningmarknadsplaceringar, konvertibla skuldebrevslån och räntederivat.

** Inkluderar hedgefonder och aktiederivat.

*** Inkluderar obligationslån och konvertibla skuldebrev samt penningmarknadsplaceringar inkl. obligationslån och räntederivat emitterade av utvecklade stater.

Not 79. Känslighetsanalys av SBR 1-placeringsriskerna

Separat balansräkning för det individuella livförsäkringsbeståndet (separat balansräkning 1)	Bestånd enl. verkligt värde, mn € 31.12.2019	Riskparameter	Förändring	Inverkan på eget kapital, mn €	
				31.12.2019	31.12.2018
				Obligationsslån och räntefonder*	736
Aktier**	25	Marknadsvärde	10 procent	3	4
Kapitalinvesteringar och onoterade aktier	14	Marknadsvärde	10 procent	1	2
Fastigheter	27	Marknadsvärde	10 procent	3	7
Valuta	69	Marknadsvärde	10 procent	2	2
Kreditriskpremie***	736	Kreditriskmarginal	0,1 %-enhet	6	8
Derivat	0	Volatilitet	10 %-enheter	0	0

Buffertar för placerings- och kundbeteenderiskerna i SBR 1-beståndet har byggts upp med avsättningarna för framtida tilläggsförmåner. Buffertarna räcker till för att täcka en betydande negativ avkastning på placeringstillgångarna i de separata bestånden, varefter OP Gruppen bär alla riskerna för beståndet. De förändringar i placeringsintäkterna som överstiger bufferten påverkar OP Gruppens eget kapital. Bufferten för SBR 1 är 103 miljoner euro (83).

* Inkluderar penningmarknadsplaceringar, konvertibla skuldebrevslån och räntederivat

** Inkluderar hedgefonder och aktiederivat

*** Inkluderar obligationslån och konvertibla skuldebrev samt penningmarknadsplaceringar inkl. obligationslån och räntederivat emitterade av utvecklade stater.

Not 80. Känslighetsanalys av SBR 2-placeringsriskerna

Separat balansräkning för det individuella livförsäkringsbeståndet (separat balansräkning 2)	Bestånd enl. verkligt värde, mn € 31.12.2019	Riskparameter	Förändring	Inverkan på eget kapital, mn €	
				31.12.2019	31.12.2018
				Obligationsslån och räntefonder*	1 985
Aktier**	45	Marknadsvärde	10 procent	4	9
Kapitalinvesteringar och onoterade aktier	37	Marknadsvärde	10 procent	4	5
Råvaror		Marknadsvärde	10 procent		
Fastigheter	71	Marknadsvärde	10 procent	7	19
Valuta	69	Marknadsvärde	10 procent	5	6
Kreditriskpremie***	1 985	Kreditriskmarginal	0,1 %-enhet	17	24
Derivat	0	Volatilitet	10 %-enheter	0	0

Buffertar för placerings- och kundbeteenderiskerna i SBR 2-beståndet har byggts upp med avsättningarna för framtida tilläggsförmåner. Buffertarna räcker till för att täcka en betydande negativ avkastning på placeringstillgångarna i de separata bestånden, varefter OP Gruppen bär alla riskerna för beståndet. De förändringar i placeringsintäkterna som överstiger bufferten påverkar OP Gruppens eget kapital. Bufferten för SBR 2 är 224 miljoner euro (206).

* Inkluderar penningmarknadsplaceringar, konvertibla skuldebrevslån och räntederivat.

** Inkluderar hedgefonder och aktiederivat.

*** Inkluderar obligationslån och konvertibla skuldebrev samt penningmarknadsplaceringar inkl. obligationslån och räntederivat emitterade av utvecklade stater.

Not 81. Livförsäkringens ränteplaceringars riskposition

Verkligt värde enligt löptid eller dag för omprissättning, mn €*	31.12.2019	31.12.2018
0-1 år	786	423
>1-3 år	737	590
>3-5 år	718	941
>5-7 år	448	426
>7-10 år	132	277
>10 år	114	170
Totalt	2 936	2 826
Modifierad duration	2,9	4,1
Medelränta, %	1,5	1,5

* Inkl. penningmarknadsplaceringar och insättningar, obligationslån, konvertibla skuldebrevslån och räntefonder.

Ränteportföljens löptids- och ratingfördelning 31.12.2019*, mn €

År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa	0	117	234	37	38	81	508	17,3 %
Aa1-Aa3	524	191	66	43	9	8	842	28,7 %
A1-A3	64	192	82	145	26	14	524	17,8 %
Baa1-Baa3	43	192	237	194	50	5	720	24,5 %
Ba1 eller lägre	32	29	25	5	6	6	103	3,5 %
Intern rating	122	15	74	25	3	0	239	8,1 %
Totalt	786	737	718	448	132	114	2 936	100,0 %

Ränteportföljens löptids- och ratingfördelning 31.12.2018*, mn €

År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa	0	40	510	100	32	117	799	28,3 %
Aa1-Aa3	205	65	57	41	52	1	421	14,9 %
A1-A3	84	232	123	110	56	29	633	22,4 %
Baa1-Baa3	94	221	216	147	125	21	824	29,1 %
Ba1 eller lägre	22	22	13	14	10	4	86	3,0 %
Intern rating	18	10	23	13	1	-2	63	2,2 %
Totalt	423	590	941	426	277	170	2 826	100,0 %

* inkluderar inga kreditderivat

Löptiden har angetts till löptidens slut. Om instrumentet har en Call-möjlighet, har löptiden angetts till den första möjliga Call-dagen.

Den genomsnittliga ratingen för livförsäkringens ränteportfölj är enligt Moody's rating A2.

Den genomsnittliga återstående löptiden för livförsäkringens ränteportfölj är 3,7 år (räknad på basis av Call-dagen och förfallodagen).

Not 82. SBR 1-ränteplacerings riskposition

Verkligt värde enligt löptid eller dag för omprissättning, mn €* <hr/>	31.12.2019	31.12.2018
0-1 år	113	129
>1-3 år	176	128
>3-5 år	164	150
>5-7 år	145	107
>7-10 år	59	89
>10 år	66	60
Totalt	722	664
Modifierad duration	4,7	5,0
Medelränta, %	0,5	1,1

* Inkl. penningmarknadsplaceringar och insättningar, obligationslån, konvertibla skuldebrevslån och räntefonder.

Ränteportföljens löptids- och ratingfördelning 31.12.2019*, mn €								
År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa	1	40	44	25	32	52	194	26,9 %
Aa1-Aa3	49	28	37	31	1	2	147	20,4 %
A1-A3	19	35	17	34	8	1	114	15,8 %
Baa1-Baa3	12	59	54	45	17	8	194	26,9 %
Ba1 eller lägre	8	10	7	3	1	2	30	4,2 %
Intern rating	23	5	5	9	0	0	42	5,8 %
Totalt	113	176	164	145	59	66	722	100,0 %

Ränteportföljens löptids- och ratingfördelning 31.12.2018*, mn €								
År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa	36	42	41	38	32	52	240	36,2 %
Aa1-Aa3	39	7	21	16	18	2	103	15,6 %
A1-A3	14	33	30	13	14	0	105	15,8 %
Baa1-Baa3	30	41	54	35	23	3	186	28,0 %
Ba1 eller lägre	6	5	5	3	2	2	22	3,4 %
Intern rating	4	1	0	2	0	0	7	1,0 %
Totalt	129	128	150	107	89	60	664	100,0 %

* inkluderar inga kreditderivat

Löptiden har angetts till löptidens slut. Om instrumentet har en Call-möjlighet, har löptiden angetts till den första möjliga Call-dagen.

Den genomsnittliga ratingen för SBR 1-ränteportföljen är enligt Moody's rating A2.

Den genomsnittliga återstående löptiden för SBR 1-ränteportföljen är 5,2 år (räknad på basis av Call-dagen och förfallodagen).

Not 83. SBR 2-ränteplacerings riskposition

Verkligt värde enligt löptid eller dag för omprissättning, mn €* <hr/>	31.12.2019	31.12.2018
0-1 år	213	726
>1-3 år	338	218
>3-5 år	535	282
>5-7 år	349	253
>7-10 år	229	197
>10 år	170	129
Totalt	1 834	1 805
Modifierad duration	5,2	5,4
Medelränta, %	0,3	1,2

* Inkl. penningmarknadsplaceringar och insättningar, obligationslån, konvertibla skuldebrevslån och räntefonder.

Ränteportföljens löptids- och ratingfördelning 31.12.2019*, mn €

År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa	1	92	176	52	126	94	541	29,5 %
Aa1-Aa3	137	39	77	39	18	55	364	19,8 %
A1-A3	35	73	94	92	30	1	324	17,7 %
Baa1-Baa3	17	121	164	144	47	19	512	27,9 %
Ba1 eller lägre	0	0	0	1	0	1	2	0,1 %
Intern rating	23	13	24	22	7	0	90	4,9 %
Totalt	213	338	535	349	229	170	1 834	100,0 %

Ränteportföljens löptids- och ratingfördelning 31.12.2018*, mn €

År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa	250	66	102	68	42	75	603	33,4 %
Aa1-Aa3	157	1	15	22	10	41	246	13,6 %
A1-A3	148	49	48	59	32	2	338	18,7 %
Baa1-Baa3	149	86	95	87	101	9	528	29,3 %
Ba1 eller lägre	9	11	9	8	6	2	45	2,5 %
Intern rating	13	5	12	9	6	0	44	2,4 %
Totalt	726	218	282	253	197	129	1 805	100,0 %

* inkluderar inga kreditderivat

Löptiden har angetts till löptidens slut. Om instrumentet har en Call-möjlighet, har löptiden angetts till den första möjliga Call-dagen.

Den genomsnittliga ratingen för SBR 2-ränteportföljen är enligt Moody's rating A1.

Den genomsnittliga återstående löptiden för SBR 2-ränteportföljen är 5,5 år (räknad på basis av Call-dagen och förfallodagen).

Not 84. Livförsäkringens placeringars valutarisk

Valutaposition, mn € <hr/>	31.12.2019	31.12.2018
USD	41	74
SEK	0	2
JPY		0
GBP	1	2
Övriga	24	49
Totalt*	66	128

* Total nettovalutaposition

Valutapositionen var 1,8 % av placeringsbeståndet (3,4 %).

Not 85. SBR 1-placeringars valutarisk

Valutaposition, mn €	31.12.2019	31.12.2018
USD	13	14
SEK	0	0
GBP	0	0
Övriga	8	9
Totalt*	21	24

* Total nettovalutaposition

Valutapositionen var 2,6 % av placeringsbeståndet (2,9 %).

Not 86. SBR 2-placeringars valutarisk

Valutaposition, mn €	31.12.2019	31.12.2018
USD	44	36
SEK	0	0
JPY	2	2
GBP	1	0
Övriga	20	24
Totalt*	67	62

* Total nettovalutaposition

Valutapositionen var 3,1 % av placeringsbeståndet (2,7 %).

Not 87. Livförsäkringens placeringars motpartsrisk

Ratingfördelning, mn €	31.12.2019	31.12.2018
Moody's-motsvarighet	Placering*	Placering*
Aaa	508	799
Aa1-Aa3	842	421
A1-A3	524	633
Baa1-Baa3	720	824
Ba1 eller lägre	103	86
Intern rating	239	63
Totalt	2 936	2 826

* Inkl. penningmarknadsplaceringar och insättningar, obligationslån och räntefonder.

Not 88. SBR 1-placeringars motpartsrisk

Ratingfördelning, mn €	31.12.2019	31.12.2018
Moody's-motsvarighet	Placering*	Placering*
Aaa	194	240
Aa1-Aa3	147	103
A1-A3	114	105
Baa1-Baa3	194	186
Ba1 eller lägre	30	22
Intern rating	42	7
Totalt	722	664

* Inkl. penningmarknadsplaceringar och insättningar, obligationslån och räntefonder.

Not 89. SBR 2-placeringars motpartsrisk

Ratingfördelning, mn €	31.12.2019	31.12.2018
Moody's-motsvarighet	Placering*	Placering*
Aaa	541	603
Aa1-Aa3	364	246
A1-A3	324	338
Baa1-Baa3	512	528
Ba1 eller lägre	2	45
Intern rating	90	44
Totalt	1 834	1 805

* Inkl. penningmarknadsplaceringar och insättningar, obligationslån och räntefonder.

Not 90. SBR 1-placeringars kreditrisk

Exponeringar för kreditrisker	31.12.2019		31.12.2018		Förändring i verkligt värde till följd av förändring i kreditrisken	
	Verkligt värde, mn €	Kreditderivat	Verkligt värde*, mn €	Kreditderivat	Placeringar, förändring** ***	Kreditderivat, förändring*****
		nominellt värde mn €		nominellt värde mn €		
Penningmarknaden totalt	31		34			
Penningmarknadsplaceringar och insättningar**	31		34			
Derivat***	0					
Obligationsslån och räntefonder totalt	705		671		7	-1
Stater	187		217		-1	
Inflationslänkade obligationslån	3		3		0	
Investment Grade	417		370		7	-1
Tillväxtmarknader och High Yield	48		36		1	
Strukturerade placeringar****	50		45			
Totalt	736		705		7	-1

Inkluderar inte penningmarknadsplaceringar, placeringar i konvertibla skuldebrevslån.

* Inkluderar resultatregleringsräntor.

** Inkluderar köpeskillingsfordringar och -skulder.

*** Derivatens inverkan på allokeringen av tillgångsslagen (deltamotvärde).

**** Inkluderar lån med säkerhet i fastighet samt lånefonder och olikvida lån.

***** Löpande avkastning som dragits av från den totala avkastningen från likvida ränteplaceringar exkl.

Penningmarknad och avkastningen på ränterörelsen i relation till EUR-swap-kurvan.

***** Total avkastning med direkta kreditriskderivat. Metoden lämpar sig inte för strukturerade placeringar.

Not 91. SBR 2-placeringars kreditrisk

Exponeringar för kreditrisker	31.12.2019		31.12.2018		Förändring i verkligt värde till följd av förändring i kreditrisken	
	Verkligt värde, mn €	Kreditderivat nominellt värde mn €	Verkligt värde*, mn €	Kreditderivat nominellt värde mn €	Placeringar, förändring** ***	Kreditderivat, förändring*****
Penningmarknaden totalt	93		72			
Penningmarknadsplaceringar och insättningar**	93		72			
Derivat***	0					
Obligationslån och räntefonder totalt	1 892		1 946		23	-4
Stater	560		617		-2	
Inflationslänkade obligationslån	8		7		0	
Investment Grade	1 086		1 000		21	-4
Tillväxtmarknader och High Yield	10		93		4	
Strukturerade placeringar****	228		230			
Totalt	1 985		2 018		23	-4

Inkluderar inte penningmarknadsplaceringar, placeringar i konvertibla skuldebrevslån.

* Inkluderar resultatregleringsräntor.

** Inkluderar köpeskillingsfordringar och -skulder.

*** Derivatens inverkan på allokeringen av tillgångsslagen (deltamotvärde).

**** Inkluderar lån med säkerhet i fastighet samt lånefonder och olikvida lån.

***** Löpande avkastning som dragits av från den totala avkastningen från likvida ränteplaceringar exkl.

Penningmarknad och avkastningen på ränterörelsen i relation till EUR-swap-kurvan.

***** Total avkastning med direkta kreditriskderivat. Metoden lämpar sig inte för strukturerade placeringar.

Kapitaltäckning

I följande noter finns ett sammandrag av OP Gruppens kapitaltäckning. Information om kapitaltäckningen i sammanslutningen av andelsbankers finansiella företagsgrupp i enlighet med del åtta i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 (CRR) (s.k. Pelare III-information) offentliggörs i OP-sammanslutningens kapitaltäckningsrapport. Pelare III-informationen baserar sig på den konsoliderade kapitaltäckningen för kreditinstitut i sammanslutningen av andelsbanker, så informationen är inte direkt jämförbar med den övriga information om OP Gruppen som offentliggjorts.

Sammanslutningen av andelsbanker består av sammanslutningens centralinstitut (OP Andelslag), centralinstitutets medlemskreditinstitut och de företag som hör till deras finansiella företagsgrupper. Trots att OP Gruppens försäkringsbolag inte hör till sammanslutningen av andelsbanker, påverkar investeringarna i dem väsentligt den kapitaltäckning som räknas ut enligt kapitaltäckningsreglerna för kreditinstitut. Närmare uppgifter om de företag som hör till den finansiella företagsgruppen finns i noterna 22 och 45.

Enligt OP Gruppens bedömning är de mest betydande öppna förändringarna i reglerings- och tillsynsmiljön som påverkar kapitaltäckningen för kreditinstitut följande: eventuella skyldigheter som ställs av tillsynsmyndigheter på grund av ECB:s granskning (TRIM) av interna modeller (IRBA) och skyldigheter som ställs av tillsynsmyndigheter på grund av den nya definitionen av fallissemang.

Processen enligt den nya definitionen av fallissemang identifierar fallissemang känsligare än tidigare med bl.a. offentliga betalningsstörningar och genom att för privatkunder utvidga fallissemang till gäldenärens alla exponeringar. Reformen väntas öka antalet observationer av fallissemang och försvaga kreditriskparametrarna. OP Gruppen tillämpar en s.k. tvåstegsövergång och ändrar i det första steget definitionen av fallissemang enligt plan i mars 2020 och kalibrerar kreditriskparametrarna senare i det andra steget. Den tillsynsskyldighet som övergår till den nya definitionen av fallissemang ger upphov till beräknas försvaga OP Gruppens CET1-kapitaltäckning med 1,3 procentenheter i det första steget. I effekten på kapitaltäckningen har också beaktats den ökning i de förväntade kreditförlusterna (ECL) i bokslutet som beror på ändringen av definitionen och som uppskattas vara mindre än 10 procent av hela ECL 31.12.2019.

Effekterna av ECB:s granskning (TRIM) av interna modeller (IRBA) på företagsexponeringarna är ännu oklara. De väntas preciseras under det första halvåret 2020.

Not 92. Kapitalbas

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
OP Gruppens eget kapital	12 570	11 835
Försäkringsbolagens inverkan på koncernens eget kapital avdras	-237	189
Fonden för verkligt värde, säkring av kassaflöde	-141	-33
Kärnprimärkapital (CET1) före avdrag	12 192	11 991
Immateriella tillgångar	-630	-710
Överskott i pensionsansvar och värderingskorrigeringar	-76	-76
Andelskapital som dras av från kapitalbasen	-142	-147
Förutsebar utdelning	-97	-94
ECL - förväntade förluster underskott	-428	-288
Kärnprimärkapital (CET1)	10 819	10 677
Kapitallån på vilka tillämpas övergångsbestämmelse	60	80
Primärkapitaltillskott (AT1)	60	80
Primärkapital (T1)	10 879	10 757
Debenturlån	806	995
Supplementärkapital (T2)	806	995
Kapitalbas totalt	11 685	11 752

Av kärnprimärkapitalet har i enlighet med tillsynsmyndigheternas tillstånd dragits av uppsagt andelskapital som betalats tillbaka till kunderna i januari 2020. ECL - förväntade förluster underskott ökade till följd av de riskparameterkoefficienter som ECB fastställt för hushållsexponeringar.

På kapitallån har tillämpats övergångsbestämmelser för gamla kapitalinstrument. I kapitaltäckningsanalysen och vid beräkningen av bruttosoliditetsgraden har IFRS9-övergångsbestämmelsen inte tillämpats.

Not 93. Totalt riskvägt exponeringsbelopp

Basmetoden (FIRB) har tillämpats för att beräkna kapitalkravet för kreditrisken för företags- och institutsexponeringar. I FIRB-metoden tillämpas interna ratingklasser för att fastställa kunders sannolikhet för fallissemang (PD) medan förlusten vid fallissemang (LGD) och kreditmotvärdeskoefficienten (CF) är standardestimat som fastställs i myndighetsformler. För beräkningen av kapitalkravet för hushållsexponeringar har tillämpats internmetoden (IRBA) där interna ratingklasser används för att fastställa kunders sannolikhet för fallissemang (PD), förlustandelen vid fallissemang (LGD) och kreditmotvärdeskoefficienten (CF) är interna estimat.

Vid beräkningen av kapitalkravet för aktieexponeringar kan man använda olika metoder. Med PD/LGD-metoden räknas placeringarnas riskvägda belopp genom att använda riskparametrar som beskriver sannolikheten för fallissemang (PD) och förlustandelen (LGD). För ifrågavarande riskparametrar har i kapitaltäckningsreglerna uppställts värden som de här parametrarna åtminstone måste ha. Med en förenklad metod kan placeringarnas riskvägda belopp räknas ut genom att multiplicera respektive placering med en riskvikt som bestäms på basis av placeringens typ.

Vid beräkningen av kapitalkravet för operativa risker och marknadsrisker har tillämpats schablonmetoden.

Totalt riskvägt exponeringsbelopp, mn €	31.12.2019	31.12.2018
Kredit- och motpartsrisk	49 216	41 602
Schablonmetoden (SA)	4 101	3 878
Exponeringar mot stater och centralbanker	304	293
Institutexponeringar	8	7
Företagsexponeringar	2 646	2 561
Hushållsexponeringar	1 069	961
Aktieexponeringar	22	12
Övriga	52	43
Internmetoden (IRB)	45 115	37 724
Institutexponeringar	1 023	1 083
Företagsexponeringar	25 580	23 474
Hushållsexponeringar	10 320	5 276
Aktieexponeringar	6 898	6 659
Övriga	1 293	1 233
Marknads- och avvecklingsrisken, schablonmetoden	1 309	1 319
Operativ risk, schablonmetoden	4 232	4 136
Värdejustering av exponeringar (CVA)	191	175
Övriga risker	11	
Totalt riskvägt exponeringsbelopp	54 959	47 233
Risikoviktsgolv enligt ECB:s beslut	505	4 893
Totalt riskvägt exponeringsbelopp inklusive risikoviktsgolv	55 464	52 126

Det totala riskvägda exponeringsbeloppet uppgick till 55,5 miljarder euro (52,1), vilket är 6 procent större än vid slutet av 2018. Den lägsta gränsen för riskvikterna för hushållsexponeringar som ECB fastställt minskade till 0,5 miljarder euro till följd av att hushållsexponeringarna med säkerhet i fastighet ökade. De genomsnittliga riskvikterna för hushållsexponeringarna ökade till följd av att försiktighet lagts till riskparametrarna samt av de riskparameterkoefficienter som ECB fastställt. Kreditstocken med företags- och hushållsexponeringar växte.

Risikovikten för aktieexponeringar inkluderar 6,4 miljarder euro för gruppintern investeringar i försäkringsföretag. IRB hushållsexponeringarnas riskvägda poster ökade till följd av de riskparameterkoefficienter som ECB fastställt för hushållsexponeringar, och på motsvarande sätt minskade effekten av ECB:s risikoviktsgolv.

Av de riskvägda posterna bland exponeringar mot stater består 279 miljoner euro (261) av uppskjutna skattefordringar som behandlas med risikovikten 250 procent av kärnprimärkapitalen i stället för att dras av.

Kapitalkravet för motpartsrisken är 40 mn € (37).

Not 94. Nyckeltal för kapiteltäckningen

Relationstal, %	31.12.2019	31.12.2018
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	19,5	20,5
Tier 1-kapiteltäckning	19,6	20,6
Kapitalrelation	21,1	22,5
Relationstal utan övergångsbestämmelser, %	31.12.2019	31.12.2018
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	19,5	20,5
Tier 1-kapiteltäckning	19,5	20,5
Kapitalrelation	21,0	22,4
Kapitalkrav, mn €	31.12.2019	31.12.2018
Kapitalbas	11 685	11 752
Kapitalkrav	8 068	7 448
Buffert för kapitalkrav	3 617	4 304

Kapitalkravet 14,5 procent består av minimikravet 8 procent, kapitalkonserveringsbufferten 2,5 procent, 0-SII-kapitalkravet 2,0 procent, ECB:s kapitalkrav (P2R) 2,0 procent (1,75 under jämförelseåret) och ländervisa kontryckliska buffertkrav för exponeringar i utlandet.

Not 95. OP Gruppens kapiteltäckning

I not 2, OP Gruppens principer för riskhantering och kapitalutvärdering, beskrivs målen, de centrala principerna och processerna i anslutning till kapitalhanteringen och riskhanteringen. OP Gruppen samt alla företag med bank- och placeringsrörelse uppfyller de kapitalkrav som ställts av myndigheterna.

Kapitalbas och kapitaltäckning i enlighet med lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat

Mn €	31.12.2019	31.12.2018
OP Gruppens egna kapital	12 570	11 835
Kapitallån och debenturlån	866	1 075
Övriga branschvisa poster som inte ingår i kapitalbasen	-349	-349
Goodwill och immateriella tillgångar	-1 393	-1 501
Värderingsdifferenser i försäkringsrörelsen*	720	735
Planerad utdelning	-97	-94
Poster som enligt IFRS dras av från kapitalbasen**	-150	-46
ECL - förväntade förluster underskott	-402	-262
Konglomeratets kapitalbas totalt	11 766	11 393
Kapitalbaskravet i kreditinstitutsverksamheten***	7 132	6 528
Kapitalbaskravet i försäkringsrörelsen*	1 386	1 199
Minimibeloppet av konglomeratets kapitalbas	8 518	7 727
Konglomeratets kapitaltäckning	3 248	3 666
Konglomeratets kapitalrelation (kapitalbasen/minimibeloppet av kapitalbasen) (%)	138	147

* Värderingsdifferenser och bedömning av SCR enligt försäkringsbolagens solvens.

** Överskott i pensionsansvar, värdering av säkringen av kassaflöde från fonden för verkligt värde.

*** Totalt riskvägt exponeringsbelopp x 14,3 %

Övergångsbestämmelserna har beaktats i siffrorna. Försäkringsbolagens SCR-tal presenteras i noterna 60 och 72. Kalkylen enligt konglomeratlagen är oreviderad. Till följd av de kapitalbuffertar som regelverket och tillsynsmyndigheterna ställt upp är kapitaltäckningens värde 100 procent inte ett minimum, utan den nivå där gruppen kan verka utan att tillsynsmyndigheterna kräver några åtgärder.

Bokslutsutlåtande

Vi har godkänt verksamhetsberättelsen och det konsoliderade bokslutet för den ekonomiska helhet som avses i 9 § i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker, OP Gruppen, för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2019. Verksamhetsberättelsen och bokslutet föreläggs och delges OP Andelslags ordinarie andelsstämma.

Helsingfors den 18 februari 2020

OP Andelslags styrelse

Jaakko Pehkonen
Styrelseordförande

Timo Ritakallio
OP Gruppens chefdirektör

Jarna Heinonen

Leif Enberg

Jari Himanen

Kati Levoranta

Riitta Palomäki

Olli Tarkkanen

Mervi Väisänen

Utlåtande av OP Andelslags förvaltningsråd

Förvaltningsrådet har tagit del av OP Gruppens bokslut. Som sitt utlåtande till den ordinarie andelsstämman 2020 konstaterar förvaltningsrådet att OP Gruppen har förvaltats i enlighet med lagar och förordningar och att förvaltningsrådet inte har något att påpeka angående OP Gruppens bokslut 2019.

Helsingfors den 19 februari 2020
För förvaltningsrådet

Annukka Nikola
ordförande för
förvaltningsrådet

Markku Sotarauta
första vice ordförande för
förvaltningsrådet

Revisionsanteckning

Över utförd revision har idag avgetts en revisionsberättelse

Helsingfors den 20 februari 2020

KPMG Oy Ab
Revisionsammanslutning

Juha-Pekka Mylén
CGR

Detta dokument på svenska är en översättning av den ursprungligt finska revisionsberättelsen. Endast den finska originala revisionsberättelsen är juridiskt bindande.

Revisionsberättelse

Till OP Andelslags medlemmar

Revision av bokslutet

Uttalande

Vi har utfört en revision av konsoliderade bokslutet för den i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker avsedda sammanslutningen av OP Gruppen för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2019. Bokslutet omfattar OP Gruppens konsoliderade balansräkning, resultaträkning, rapport över totalresultatet, rapport över förändringarna i eget kapital, rapport över kassaflöden och noter till bokslutet inklusive en sammanfattning av betydelsefulla redovisningsprinciper.

Enligt vår uppfattning ger det konsoliderade bokslutet en rättvisande bild av OP Gruppens ekonomiska ställning och av resultatet av dess verksamhet och kassaflöden för året i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS), så som de antagits av EU.

Våra uttalanden i denna rapport är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport gällande OP Andelslags -koncernen som överlämnats till OP Andelslagets styrelse och revisionsutskott.

Grund för uttalandet

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisionssed i Finland. Vårt ansvar enligt god revisionssed beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet*.

Vi är oberoende i förhållande till de konsoliderade samfund som tillsammans bildar OP Gruppens bokslut enligt de etiska kraven i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa.

Andra tjänster än revisionstjänster som tillhandahållits samfund tillhörande OP Gruppen är enligt vår bästa kunskap och övertygelse i enlighet med bestämmelserna för dylika tjänster i Finland och vi har inte tillhandahållit förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens 537/2014 artikel 5.1. De andra tjänster än revisionstjänster som vi tillhandahållit framgår ur not 11 till konsoliderade bokslutet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Materialitet

Den tillämplande materialiteten påverkar omfattningen av revisionen. Materialiteten har bestämts på basen professionellt omdöme och styr valet av revisionsåtgärder, tidpunkten för och omfattningen av revisionen samt bedömningen av noterade felaktigheter i förhållandet till bokslutet som helhet. Nivån på den av oss bestämda materialiteten baserar sig på vår bedömning av storleken av felaktigheter som ensamma eller tillsammans rimligen kan anses inverka på ekonomiska beslut som användare av bokslutet gör. Vi har också tagit i betraktande felaktigheter och/eller potentiella felaktigheter vilka på grund av kvalitativa faktorer enligt vår uppfattning är materiella för användarna av bokslutet.

För revisionen särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för räkenskapsperiodens revision. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till bokslutet som helhet, men vi ger inga separata uttalanden om dessa områden. De viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter som avses i EU förordningens 537/2014 artikel 10.2c är inkluderade i beskrivningarna av för revisionen särskilt betydelsefulla områden nedan.

Vid vår revision har vi beaktat risken att ledningen förbigår kontroller. Detta har omfattat en bedömning av om det finns indikationer på ledningens medvetna förhållande till dessa, vilket kan medföra en väsentlig risk för felaktigheter till följd av oegentligheter.

FÖR REVISIONEN SÄRSKILT BETYDELSEFULLA OMRÅDEN

HUR IFRÅGAVARANDE OMRÅDEN BEAKTATS I REVISIONEN

Fordringar på kunder (bokslutets noter 1, 4, 12, 19 och 49)

Fordringar på kunder totalt 91,5 miljarder euro är den mest väsentliga balansposten i OP Gruppens bokslut och utgör 62 % av balansomslutningen. Ränteintäkterna från fordringarna totalt 1,2 miljarder euro utgör en väsentlig del av OP Gruppens resultat.

OP Gruppen har från och med 1.1.2018 tillämpat IFRS 9 *Finansiella instrument* – standarden på nedskrivningar av fordringar.

Kalkylen av förväntade kreditförluster inbegriper antaganden, uppskattningar samt företagsledningens bedömningar, som hänförs till bland annat sannolikheten och beloppet av förväntade kreditförluster och definitionen av betydande ökning i kreditrisken.

Som en följd av det höga balansvärdet, kalkylmodellernas komplexitet samt de bedömningar som krävs av företagsledningen gällande värderingen är fordringar på kunder ett område av särskild betydelse för revisionen.

Vi har bedömt hur anvisningarna gällande kreditgivning har följts och utvärderat kontroller och principer hänförliga till bokföring och övervakning av räntor och fordringar i samfunden i OP Andelslags-koncernen. Vi har i vår granskning av kreditprocessen och kreditstocken utnyttjat data-analyser.

Vi har utvärderat kalkylmetoderna för de förväntade kreditförlusterna och i beräkningen använda centrala antaganden samt testat kontroller hänförliga till beräkningsprocessen för förväntade kreditförluster och kreditriskmodellerna. KPMGs IFRS- och finansieringsspecialister har deltagit i revisionen.

Vi har bett separata utlåtanden av revisorerna för de övriga samfund som konsolideras till OP Gruppen om att man i samfunden som konsolideras har följt instruktionerna som OP Andelslaget gett gällande finansieringsprocess.

Utöver detta har vi utvärderat sakligheten av OP Gruppens bokslutsnoter gällande fordringar och förväntade kreditförluster.

Finansiella tillgångar och derivatinstrument (bokslutets noter 1, 3, 7, 18, 20, 29 och 49)

Balansvärdet på finansiella tillgångar uppgår till 23,5 miljarder euro och innehåller främst placeringar som redovisas till verkligt värde. Värdet på derivatinstrument under tillgångar uppgår till 4,8 miljarder euro och derivatinstrument under skulder till 3,3 miljarder euro och innehåller derivat för handel och säkringsändamål. Derivatinstrument värderas till verkligt värde i bokslutet.

Det verkliga värdet på finansiella instrument fastställs på basen av prisnoteringar på fungerande marknader och med hjälp av OP Gruppens egna värderingsmodeller då tillgång till marknadsnoteringar inte finns. Fastställandet av verkligt värde på finansiella tillgångar och derivatinstrument är en bedömningsfråga speciellt gällande instrument för vilka det inte finns offentliga marknadsnoteringar.

OP Gruppen förändrade år 2019 sättet att intäktsföra kundmarginalen enligt derivatvillkoren för räntetaks- och räntekorridorokrediterna. Effekten av ändringen justerades retroaktivt bland OP Gruppens ackumulerade vinstmedel i eget kapital.

Då värdet på finansiella tillgångar och derivatpositionerna är betydande och värderingen av illikvida placeringar kräver estimat och bedömningar gjorda av företagsledningen har värderingen av ifrågavarande poster definierats som ett för revisionen särskilt betydelsefullt område.

Vi har utvärderat sakligheten av OP Gruppens bokslutsprinciper och värderingsmetoder samt testat bokföringen och värderingen av finansiella tillgångar och derivatinstrument bland annat med hjälp av data-analyser.

Vi har bedömt den redovisningsmässiga behandlingen av derivatinstrument i förhållande till kraven i IFRS standarderna. Vi har utvärderat grunderna och förverkligandet av den på periodisering baserade intäktsföringen av derivatvillkorens kundmarginaler från lån med räntetak och räntekorridor som tagits i bruk under räkenskapsperioden.

Vi har i samband med bokslutsgranskningen jämfört de för finansiella tillgångar och derivatinstrument använda verkliga värdena med marknadsnoteringar och övriga externa priskällor.

Vi har även utvärderat av OP Gruppen tillämpade nedskrivnings principer och -metoder för placeringar.

Härtill har vi bedömt sakligheten av bokslutsnoterna för finansiella tillgångar och derivatinstrument.

Försäkringsskuld (bokslutets noter 1, 5 och 31)

Försäkringsskulden i OP Gruppens balansräkning uppgår till 9,5 miljarder euro och den fastställs med hjälp av olika försäkringstekniska antaganden och beräkningsmetoder.

Beräkningen av försäkringsskulden baserar sig på kombinerad information från flera olika informationssystem. Databaserna är omfattande och systemen behandlar stora mängder data.

Försäkringsskuldens ränterisk hanteras med hjälp av derivat- och ränteinstrument vilka i bokslutet värderas till verkligt värde.

På grund av försäkringsskuldens väsentlighet och de komplicerade försäkringstekniska beräkningsmodellerna förknippade med fastställandet av skulden är försäkringsskulden ett område av särskild betydelse för revisionen.

Våra granskningsåtgärder har innefattat en bedömning av principerna för bokföring och beräkning av försäkringsskulden. Våra aktuarieexperter har utvärderat sakligheten av de antaganden och beräkningsmetoder som använts vid beräkningen av försäkringsskulden och jämfört antagandena med utvecklingen inom branschen samt marknadsinformation.

I revisionen har vi kartlagt den interna kontrollen gällande basdata som används vid beräkningen av försäkringsskulden. Vi har även utvärderat sakligheten av kontrollerna gällande beräkningen av försäkringsskulden.

Vi har utvärderat principer av försäkringsskuldens räntesäkringar samt sakligheten av säkringsinstrumentens redovisning. Under räkenskapsperioden har vi även bedömt den redovisningsmässiga behandlingen av den i skadeförsäkringsbolagen sänkta diskonteringsräntan och de motsvarande skyddande derivatinstrumentens värdeförändringar.

Härtill har vi bedömt sakligheten av bokslutsnoterna hänförliga till försäkringsskulden.

Den finansiella rapporteringens kontrollomgivning och informationssystem

De för bokslutets uppgörande viktigaste funktionerna inom OP Gruppen är beroende av informationsteknologi. Informationssystemens roll är central för såväl kontinuitets- och incidenthantering som för säkerställande av en korrekt finansiell rapportering. Den till den finansiella rapporteringen hänförliga IT-kontrollomgivningen och enskilda IT-systems applikationskontroller har en avgörande betydelse för revisionens inriktning.

Då det konsoliderade bokslutet för OP Gruppen baserar sig på ett stort antal informationsflöden från en mångfald av IT-system har vi definierat den finansiella rapporteringens informationssystem som ett område av särskild betydelse för revisionen.

Vi har bildat oss en uppfattning om de informationssystem och kontrollomgivningen som är förknippade med den finansiella rapporteringen. Vi har testat funktionen av kontrollerna för den finansiella rapporteringen.

Granskningen har likaså omfattat övervakningen och hanteringen av centrala informations- och transaktionsflöden, förändringshantering och systemens gränssnitt samt utlagd IT verksamhet.

Granskningsåtgärderna har i betydande grad omfattat substansgranskning och data-analyser för den finansiella rapporteringens olika delområden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för bokslutet

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att det konsoliderade bokslutet ger en rättvisande bild enligt internationella redovisningsstandarder (IFRS), så som de antagits av EU på det sätt som närmare beskrivs i noterna till bokslut och för att bokslutet ger en rättvisande bild samt uppfyller de lagstadgade kraven. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av OP Gruppens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera OP Gruppen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisionssed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- Identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden.

Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- Skaffar vi oss en förståelse av den del av OP Gruppens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- Utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- Drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om OP Gruppens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om bokslutet. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett OP Gruppen inte längre kan fortsätta verksamheten.
- Utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- Inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom OP Gruppen för att göra ett uttalande avseende OP Gruppens konsoliderade bokslut. Vi är ensamt ansvariga för vårt uttalande.
- Revisionen av OP Gruppens konsoliderade bokslut baserar sig på OP Andelslags -koncernens och medlemsbankernas bokslut och revisionsberättelser som avgetts för OP Gruppens konsoliderade bokslut.

Vi kommunicerar med OP Andelslagets förvaltningsorgan avseende, bland annat, revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den, samt betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat under revisionen.

Vi förser också OP Andelslagets förvaltningsorgan med en bekräftelse om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och kommunicerar alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de frågor som kommuniceras med OP Andelslagets förvaltningsorgan fastställer vi vilka frågor som varit de mest betydelsefulla för räkenskapsperiodens revision och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan eller när, i ytterst sällsynta fall, vi bedömer att en fråga inte ska kommuniceras i revisionsberättelsen på grund av att de negativa konsekvenserna av att göra det rimligen skulle väntas vara större än allmänintresset av denna kommunikation.

Övriga rapporteringsskyldigheter

Uppgifter om revisionsuppdraget

Vi har fungerat som av OP Andelslags andelsstämma vald revisor från 2002 oavbrutet i 18 år.

Övrig information

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för den övriga informationen. Den övriga informationen omfattar verksamhetsberättelsen. Vårt uttalande om bokslutet täcker inte övrig information.

Vår skyldighet är att läsa den ovan specificerade övriga informationen i samband med revisionen av bokslutet och i samband med detta göra en bedömning av om det finns väsentliga motstridigheter mellan den övriga informationen och bokslutet eller den uppfattning vi har inhämtat under revisionen eller om den i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. Det är ytterligare vår skyldighet att bedöma om verksamhetsberättelsen har upprättats enligt gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Enligt vår uppfattning är uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet enhetliga och verksamhetsberättelsen har upprättats i enlighet med gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Om vi utgående från vårt arbete på den övriga informationen, drar slutsatsen att det förekommer en väsentlig felaktighet i verksamhetsberättelsen, bör vi rapportera detta. Vi har ingenting att rapportera gällande detta.

Helsingfors den 20 februari 2020

KPMG OY AB

JUHA_PEKKA MYLÉN
CGR